

CABINET

CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD	Dydd Mawrth, 5ed Tachwedd, 2019
AMSER	1.00 y.h.
LLEOLIAD	Siambwr Hywel Dda, Swyddfa'r Cyngor, Caernarfon LL55 1SH
PWYNT CYSWLLT	Annes Siôn 01286 679490 cabinet@gwynedd.llyw.cymru

AELODAU CABINET CYNGOR GWYNEDD

Aelodau	
Dyfrig L. Siencyn	Arweinydd
Dafydd Meurig	Dirprwy Arweinydd, Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant
Craig ab Iago	Aelod Cabinet Tai
Gareth Wyn Griffith	Aelod Cabinet Amgylchedd
Nia Wyn Jeffreys	Aelod Cabinet dros Gefnogaeth Gorfforaethol
Dilwyn Morgan	Aelod Cabinet Plant a Phobl Ifanc
Gareth Thomas	Aelod Cabinet Datblygu'r Economi a Chymuned
Ioan Thomas	Aelod Cabinet Cyllid
Catrin Wager	Aelod Cabinet Prifffyrdd a Bwrdeistrefol
Cemlyn Rees Williams	Aelod Cabinet Addysg

RHAGLEN

	Eitem	Cyflwynir gan	Swyddog	Tud.
1	YMDDIHEURIADAU			
2	DATGAN BUDDIANT PERSONOL			
3	MATERION BRYD			
4	MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU			
5	COFNODION CYAFARFOD A GYNHALIWYD AR 15 HYDREF 2019			3 - 9
6	YSGOL LLANAELHAEARN	Cyng. Cemlyn Williams	Gwern ap Rhisiart	10 - 136
7	ARBEDION TEITHIO STAFF CYNGOR GWYNEDD	Cyng. Gareth Griffith	Dafydd Wyn Williams	137 - 141
8	FFRAWMAITH DATBYGLU CENEDLAETHOL:YMGYNGHORIAD	Cyng. Gareth Griffith	Gareth Jones	142 - 167

Y CABINET, DYDD MAWRTH 15 HYDREF 2019

Yn bresennol-

Y Cynghorwyr: Dyfrig L Siencyn , Dafydd Meurig, Craig ab Iago, Dilwyn Morgan, Nia Wyn Jeffreys, Gareth Thomas, Catrin Wager a Cemlyn Rees Williams

Hefyd yn bresennol-

Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Iwan Evans (Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), ac Sion Owen (Swyddog Gwasanaethau Democrataidd).

Eitem 5: Catherine Roberts (Uwch Swyddog Gweithredol Partneriaeth Diogelwch Cymunedol Gwynedd a Mon)

Eitem 6: Gareth Jones (Pennaeth Cynorthwyol Amgylchedd) Rebeca Jones (Rheolwr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd), Rhun ap Iarll (Uwch Gyfreithiwr (Gwasanaethau))

Eitem 7 + 8: Ffion Madog Evans (Uwch Reolwr Cyllid)

Eitem 11: Sioned Williams (Pennaeth Economi a Chymued) Nia Bowden (Rheolwr Rhaglen Swyddi Gwerth Uchel a Parth Menter Eryri) Rhun ap Iarll (Uwch Gyfreithiwr (Gwasanaethau))

1. YMDDIHEURIADAU

Croesawyd Aelodau'r Cabinet a Swyddogion i'r cyfarfod.
Derbyniwyd ymddiheuriad gan y Cynghorydd Dilwyn Morgan.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYS

Nid oedd unrhyw faterion brys

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw faterion yn codi o drosolwg a chraffu.

5. COFNODION CYFARFODYDD A GYNHALIUYD 17 MEDI 2019

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y Cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 17 Medi 2019 fel rhai cywir, yn ddarostyngedig i ddiwygio'r cofnod gwreiddiol fel a ganlyn (ychwanegiad mewn italic):

Pwysleisiwyd nad yw Llywodraeth Cymru yn adnabod Ysgol Abersoch fel Ysgol

Wledig, ond bydd yr Adran Addysg yn dilyn Cod Trefniadaeth Ysgolion, *gan ddefnyddio'r un canllawiau a thrin yr ysgol fel petai.*

6. GORCHYMNUN GWARCHOD MANNAU CYHOEDDUS BANGOR

Cyflwynwyd gan y Cyng. Nia Jeffreys

PENDERFYNIAD

- 1) Cymeradwyo cyflwyno Gorchymyn Diogelu Mannau Cyhoeddus (GDMC) newydd ar gyfer Dinas Bangor am gyfnod o dair blynedd, yn unol â'r Gorchymyn Arfaethedig drafft a atodwyd i'r adroddiad.
- 2) Diddymu Gorchymyn Yfed Alcohol mewn Mannau Cyhoeddus Dynodedig ar gyfer ardaloedd Bangor a Chaernarfon Cyngor Gwynedd 2004 (y Gorchymyn Presennol) wrth sefydlu'r GDMC i'r graddau ei fod yn berthnasol i Fangor;
- 3) Awdurdodi Pennaeth yr Adran Cefnogaeth Gorfforaethol i ymgymryd â chyflwyno'r Gorchymyn Arfaethedig a diddymu'r Gorchymyn Cyfredol.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd gan nodi fod adroddiad wedi ei gyflwyno i'r Cabinet ar 16eg Gorffennaf 2019 i gymeradwyo ymgynghoriad cyhoeddus ar gyflwyno Gorchymun Diogelu Mannau Cyhoeddus mewn ardal benodol o Fangor. Bu ymgynghori trylwyr gydag Aelodau Lleol a'r Heddlu, yn ogystal a'r ymgynghoriad cyhoeddus. Derbyniwyd ymateb da i'r ymgynghoriad ac 'roedd canlyniadau yr ymgynghoriad yn nodi bod nifer o drigolion Bangor yn bryderus am ymddygiad gwrthgymdeithasol yn y ddinas. Yn dilyn yr ymgynghoriad ac ar sail tystiolaeth yr Heddlu penderfynwyd ehangu ardal y gorchymun. Y camau nesaf oedd i godi arwyddion i hysbysu'r cyhoedd, a byddai'r heddlu hefyd yn hyrwyddo'r gorchymun. Derbyniwyd sicrhad hefyd na fyddai'r Gorchymun yn cael ei ddefnyddio er mwyn targedu pobl ddigartref ym Mangor.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Nodwyd ei fod yn amlwg fod gwaith trylwyr wedi ei wneud er mwyn paratoi'r Gorchymun.
- 'Roedd grwpiau oedd yn gweithio i hyrwyddo'r Ddinas yn gefnogol iawn o'r gwaith ac yn gweld ei angen fel rhan o jig-so datblygiad ffyniannus Bangor.

7. ADRODDIAD MONITRO BLYNYDDOL Y CYNLLUN DATBLYGU LLEOL

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Gareth Griffith

PENDERFYNIAD

- 1) Derbyn yr Adroddiad Monitro Blynyddol Terfynol yn Atodiad 1 ar gyfer ei gyflwyno ymlaen i Lywodraeth Cymru erbyn 31 Hydref 2019.

- 2) Rhoi'r hawl i'r Pennaeth Cynorthwyol Amgylchedd ymgymryd ag unrhyw newidiadau golygyddol a gweinyddol terfynol i'r Adroddiad Monitro Blynyddol cyn ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru
- 3) Rhoi'r hawl i'r Pennaeth Cynorthwyol Amgylchedd mewn ymgynghoriad a'r Aelod Cabinet Amgylchedd i ymgymryd ag unrhyw newidiadau sydd yn deillio o faterion sydd yn codi gan Gyngor Sir Ynys Môn.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi ma dyma oedd yr adroddiad monitro cyntaf ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd, gan adrodd ar y cyfnod rhwng Awst 2017 a diwedd Mawrth 2019. 'Roedd yr adroddiad eisoes wedi ei gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau a'r Cyd-Bwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd, yn ogystal a'i gyflwyno mewn gweithdai i Aelodau. Nid oedd eto wedi ei gyflwyno i Bwyllgor Sgriwtini na Phwyllgor Gwaith Cyngor Sir Ynys Môn.

Nodwyd bod yr adroddiad yn rhan o greu sail tystiolaeth er mwyn adolygu'r Cynllun maes o law, gan adrodd ar 69 dangosydd perfformiad tra'n gosod gwaelodlin ar eu cyfer. 'Roedd yn ofynnol i adolygu'r Cynllun pob 4 mlynedd, ond cyn adolygu'r Cynllun byddai rhaid cyhoeddi o leiaf 3 adroddiad monitro. Ychwanegwyd fod polisi tai marchnad leol y Cynllun yn arloesol fel yr unig un o'i fath yng Nghymru.

Mewn perthynas a sefyllfa Wylfa nodwyd mai pwyllgo a monitro fyddai orau am y tro nes i'r sefyllfa sefydlogi. Pwysleisiwyd hefyd fod y polisiâu oedd yn y Cynllun yn rhai cadarn a bod rhaid i ddatblygwyr brofi'r angen am ddatblygiadau fel rhan o gais cynllunio.

8. CYLLIDEB REENIW 2019/20 – ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Cyflwynwyd gan Cyng. Ioan Thomas

PENDERFYNIAD

Derbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst 2019 o'r Gyllideb Refeniw, gan:

- 1) Nodi fod gorwariant sylweddol gan yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant eleni, a chan fod angen egluro manylder cymhleth yn y darlun yma yng ngofal Oedolion, mae'r Prif Weithredwr eisoes wedi galw cyfarfod o'r swyddogion perthnasol er mwyn cael gwell dealltwriaeth a rhaglen glir i ymateb, fel sydd yn digwydd ym maes gofal Plant.
- 2) Gofyn i'r Aelod Cabinet ar gyfer Plant a Phobl Ifanc, ynghyd â'r Pennaeth Adran Plant a Theuluoedd, i fynd at wraidd gorwariant yr Adran a chymryd camau i ddod a'r sefyllfa o fewn rheolaeth ac o fewn y gyllideb erbyn diwedd y flwyddyn ariannol gan adrodd i'r Cabinet ar y cynllun ymateb.
- 3) Caniatáu yr Adran Amgylchedd i neilltuo (£220k) o danwariant yr adran yn dilyn adolygiad barnwrol diweddar o gynllun cyfalaf yn ymwneud â Ffordd

fynedfa Llanbedr, o ganlyniad i resymau tu hwnt i reolaeth y Cyngor, gan ei roi mewn cronfa benodol i'r pwrpas.

- 4) Gweithredu'r trosglwyddiadau canlynol ar gyllidebau Corfforaethol,
- (£240k) yn ymwneud â chostau cyfalaf i gronfa ariannu'r rhaglen gyfalaf.
 - (£995k) ar gynnal a chadw i gronfa cynnal a chadw.
 - tanwariant net o (£1,632k) ar gyllidebau Corfforaethol i Gronfa Cefnogi'r Strategaeth Ariannol i leddfu'r risg gorwariant adrannau'r Cyngor yn 2019/20.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod yr adroddiad yn cyflwyno adolygiad diwedd Awst ar gyfer cyllideb refeniw'r Cyngor. 'Roedd yr adolygiad yn dangos darlun cymysg gan adrodd fod rheolaeth ariannol dderbyniol gan nifer o adrannau'r Cyngor. Fodd bynnag amlygwyd y pwysau oedddd ar rai o'r adrannau yn dilyn gwerth £32 Miliwn o arbedion ers 2015 wedi ei gplysu gyda chynnydd yn y galw am wasanaethau.

Oherwydd graddfa'r gorwariant a ragwelwyd yn yr adrannau Plant (£2.9 miliwn) ac Oedolion (£1.6 miliwn) daethpwyd i'r canlyniad bod angen mynd i wraidd eu hanallu i gadw at eu cyllidebau. Nodwyd bod galw uwch na'r disgwyl ar wasanaethau y ddwy adran, ac 'roedd yr adran Oedolion hefyd wedi methu gwireddu gwerth bron i filiwn o bunnau o arbedion. Er mwyn ceisio dod a'r sefyllfa o dan reolaeth 'roedd y Prif Weithredwr eisioes wedi cynull cyfarfodydd gyda'r adrannau er mwyn dechrau ar y gwaith yma, gyda'r bwriad o adrodd yn ol i'r Cabinet maes o law.

Ychwanegwyd bod oddeutu £733k o orwariant gan yr adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol. Nid oedd fodd bynnag yn achosi gymaint o bryder gan ei fod yn cynnwys costau fyddai'n dod dan reolaeth wrth newid trefniadau casglu ym maes gwastraff.

'Roedd yn ddarbodus trosglwyddo arian oedd ar gael oherwydd tanwariant ar gyllidebau Corfforaethol er mwyn lleddfu'r risg gorwariant ar gyfer adrannau'r Cyngor ar gyfer 2019/20.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Nodwyd pryder am y lefel o orwariant yn yr adrannau Plant ac Oedolion, gan nodi nad oedd yn unigryw i Wynedd ac mai dyma oedd canlyniad blynyddoedd o lymder a gwasgfa ariannol.
- Nodwyd pryder bod y cynnydd yn y galw yn annisgwyl o uchel yn y sector gofal.
- Nodwyd bod yma neges glir i Lywodraeth Cymru yn dilyn blaenoriaethu'r Gwasanaeth Iechyd yn 2019/20. 'Roedd angen setliad gwell i'r cynghorau er mwyn ymdopi gydag effaith chwyddiant a chynnydd mewn galw.
- Er bod y Cyngor wedi medru ymdopi gyda'r arbedion a'r cynnydd yn y galw yn y blynyddoedd a fu nid oedd hyn yn gynaliadwy ac nid oedd sicrwydd fod Llywodraeth Cymru yn gwerthfawrogi hynny.

9. RHAGLEN GYFALAF 2019/20 – ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Cyflwynwyd gan Cyng. Ioan Thomas

PENDERFYNIAD

Derbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst 2019 o'r rhaglen gyfalaf, a chymeradwyo'r ariannu addasedig gwerth £17.85 miliwn, sef :

Defnydd o £8.304 miliwn o amryw ffynonellau i ariannu llithriadau o 2018/19

Cynnydd yn y defnydd o

£5.936 miliwn o fenthycia

£3.411 miliwn yn y grantiau a chyfraniadau

£82 mil o dderbyniadau cyfalaf

£154 mil o Gronfeydd adnewyddu ac eraill

Lleihad o £37 mil o gyfraniadau refeniw

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi ei fod yn cyflwyno adolygiad diwedd Awst (sefyllfa 31 Awst 2019) ar gyfer rhaglen gyfalaf y Cyngor fel rhan o drefn adolygu cyllideb 2019/20.

'Roedd rhaid sicrhau trefniadau ariannu priodol ar gyfer cynlluniau'r Cyngor i wario ar gyfalaf, ac 'roedd rhaid i'r Cabinet gymeradwyo'r rhaglen gyfalaf a'r ffynonellau ariannu. 'Roedd y Cyngor mewn sefyllfa i fedru buddsoddi £39.7miliwn ar gyfer cyfalaf yn 2019/20, gydag £17.9miliwn ohono yn deillio o grantiau

Er mai mater o drefn oedd ymgorffori ariannu trwy grant, 'roedd angen hefyd delio gyda sefyllfaoedd lle bu newid rhwng blynyddoedd mewn proffil gwario a newid mewn gwerth cyfraniadau a derbyniadau cyfalaf.

10. BLAEN RAGLEN Y CABINET

Cyflwynwyd gan Cyng. Dyfrig Siencyn er gwybodaeth.

11. CAU ALLAN Y WASG A'R CYHOEDD

Cyflwynwyd gan Cyng. Dyfrig Siencyn

PENDERFYNIAD

Penderfynwyd y dylid cau allan y wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem ganlynol gan ei bod yn debygol y datgelir gwybodaeth

eithredig fel y'i diffinir ym Mharagraff 14 o Atodiad 12A o Ddeddf llywodraeth leol 1972 Gwybodaeth ynglŷn â thrafodion ariannol neu fusnes unrhyw berson penodol (yn cynnwys yr awdurdod sydd yn dal y wybodaeth hynny)

Mae budd cyhoeddus cydnabyddedig mewn bod yn agored ynglŷn â defnydd adnoddau cyhoeddus a materion ariannol cysylltiedig. Cydnabyddir fodd bynnag fod adegau, er gwarchod buddiannau ariannol awdurdod cyhoeddus fod angen trafod gwybodaeth fasnachol heb ei gyhoeddi. Mae'r adroddiad yn benodol ynglŷn â chytundebau gyda chwmni masnachol ynglŷn â phrosiect a ariennir gan grant. Mae natur y wybodaeth yn sensitive i'r cwmni a gall ei gyhoeddi gael ardrawiad ar eu buddiannau masnachol. Byddai cyhoeddi gwybodaeth fasnachol sensitive o'r math yma hefyd yn gallu tanseilio hyder ymgeiswyr am grantiau a chymorth i ddod at y Cyngor. Byddai hyn yn groes i'r budd cyhoeddus o ganiatáu asesiadau a trafodaeth agored a thrylwyr gyda ymgeiswyr am gefnogaeth ariannol. Am y rhesymau yma mae'r balans yn gorwedd gyda ystyried y mater fel eitem eithredig.

12. CYTUNDEB GYDA SNOWDONIA AEROSPACE LLP I WIREDDU CYNLLUNIAU ISADEILEDD CANOLFAN AWYROFOD ERYRI LLANBEDR

Cyflwynwyd gan Cyng. Gareth Thomas.

PENDERFYNIAD

- 1) Ar sail yr adroddiad, yr asesiad risg a'r cyngor arbenigol oedd wedi ei dderbyn, awdurdodi gwireddu cynllun Isadeiledd Canolfan Awyrofod Eryri, Llanbedr.
- 2) Awdurdodi'r Pennaeth Economi a Chymuned, mewn ymgynghoriad gyda'r Pennaeth Cyllid a'r Pennaeth Gwasanaeth Cyfreithiol, i negodi ac arwyddo cytundeb gyda Snowdonia Aerospace LLP fyddai yn gwarchod buddiannau'r Cyngor cyn belled ag y bo modd, gan gynnwys cyfyngiadau ar gyfer defnydd sifil o'r ganolfan yn unig.
- 3) Bod y cytundeb yn sicrhau y defnydd sifil o'r datblygiad drwy gynnwys cymal fyddai yn gwahardd defnydd milwrol o'r adeiladau fyddai'n cael eu gwella drwy'r prosiect arian Ewropeaidd

TRAFODAETH

Nodwyd bod pecyn ariannu cyflawn bellach yn ei le ar gyfer cynllun Isadeiledd Canolfan Awyrofod Eryri, oedd yn gynnwys £7.5M o arian Ewrop. Pwysleisiwyd mai ar gyfer datblygu adeiladau ar gyfer y Ganolfan oedd y pecyn ariannu.

Cyngor Gwynedd oedd y corff atebol ar gyfer yr arian Ewrop ond lesddeiliaid / gweithredwyr Canolfan Awyrofod Eryri - Snowdonia Aerospace LLP – oedd yn gyfrifol am y gwaith oedd i'w gyflawni ar safle maes awyr Llanbedr.

Cyn belled ag y bo modd, roedd angen sicrhau buddiannau'r Cyngor drwy

sefydlu cytundeb cyfreithiol gyda Snowdonia Aerospace LLP fyddai'n adlewyrchu ac yn ymateb i'r risgiau i'r Cyngor yn deillio o wireddu'r cynllun gan gynnwys cyfyngu'r defnydd o'r ganolfan i ddefnydd sifil yn unig.

Dechreuodd y cyfarfod am 1.00 y.h. a daeth i ben am 2.15 y.h.

CADEIRYDD

Eitem 6

CYFARFOD	Cabinet Cyngor Gwynedd
DYDDIAD	5 Tachwedd 2019
AELOD CABINET	Cynghorydd Cemlyn Rees Williams
SWYDDOG	Gwern ap Rhisiart
TEITL YR EITEM	Ysgol Llanaelhaearn

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Gofynnir am ganiatâd Cabinet y Cyngor i gychwyn cyfnod o ymgynghori statudol yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Llanaelhaearn ar 31 Awst 2020 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, ar y 1af o Fedi 2020.

2. Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

- 2.1. Y rheswm dros ofyn am ganiatâd i ymgynghori ar sail y cynnig a ffefrir yw'r angen i gyfarch sefyllfa fregus yr ysgol. Mae cwmp sylweddol mewn niferoedd wedi bod yn ddiweddar sydd wedi arwain at sefyllfa argyfyngus gyda 8 disgybl ar y gofrestr yng nghyfrifiad Medi 2019, a dengys rhagamcanion y bydd cwmp pellach gyda 5 o ddisgyblion ar y gofrestr erbyn 2021. Mae'r 8 disgybl hyn yn cael eu haddysgu mewn dau ddosbarth - un dosbarth o 3 ac un dosbarth o 5 disgybl.

3. CEFNDIR

3.1. Datblygiadau diweddar

- 3.1.1. Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei lleoli yng nghanol pentref Llanaelhaearn sydd rhwng Pwllheli a Chaernarfon. Mae niferoedd disgyblion Ysgol Llanaelhaearn wedi lleihau dros y blynyddoedd diwethaf sydd wedi arwain at sefyllfa argyfyngus gyda dim ond 8 disgybl ar y gofrestr.
- 3.1.2. Yng nghyfarfod y Cabinet ar y 4 Mehefin 2019, *'penderfynwyd rhoi caniatâd i'r Adran Addysg i gynnal cyfarfodydd ffurfiol gyda'r corff llywodraethol a budd-ddeiliaid perthnasol eraill i drafod ystod o opsiynau posibl ar gyfer dyfodol yr ysgol'*.
- 3.1.3. Cynhaliwyd tri cyfarfod rhwng Mehefin a Hydref 2019. Yn ystod y cyfarfod cyntaf, bu i'r Corff Llywodraethu a rhan-ddeiliaid perthnasol eraill gyflwyno syniadau fel opsiynau posibl i ddatrys y prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu. Yn dilyn asesiad manwl o'r opsiynau hyn, cynhaliwyd ail gyfarfod lleol gan amlinellu cryfderau, gwendidau, cyfleon a bygythiadau'r opsiynau, gyda mewnbwn y corff llywodraethu a'r rhan-ddeiliaid. Defnyddiwyd y wybodaeth hwn i bwysu a mesur yr opsiynau ar y sail os oeddent yn diwallu'r heriau sy'n wynebu'r ysgol. Cynhaliwyd trydydd cyfarfod lleol i gyflwyno yr opsiynau hynny.

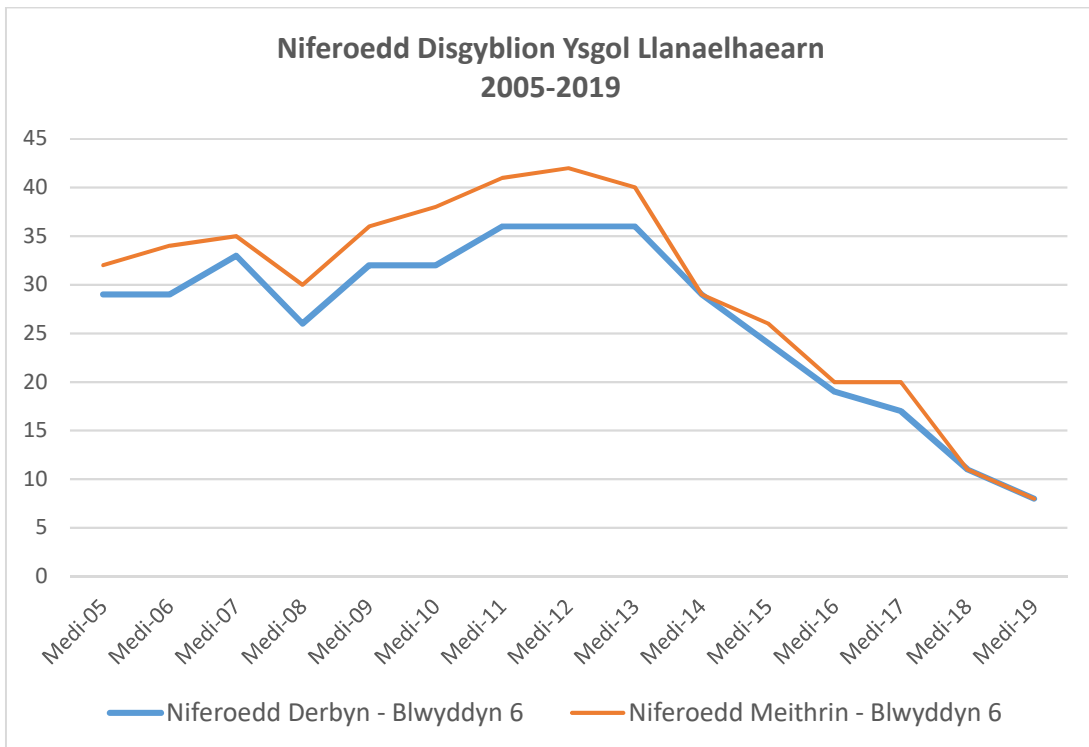
3.2. Cyd-destun Strategol

- 3.2.1. Yn ei gyfarfod ar 18 Rhagfyr 2018, bu i'r Cabinet gymeradwyo egwyddorion *'Addysg Addas i Bwrpas'* a fydd yn sail ar gyfer gwireddu gweledigaeth yr Adran Addysg a datblygu'r gyfundrefn er sicrhau addysg o ansawdd uchel i blant a phobl ifanc Gwynedd ar gyfer yr unfed ganrif ar hugain, yn benodol drwy resymoli ystod oedran dosbarthiadau a rhoi tegwch i benaethiaid i ganolbwyntio ar faterion arweinyddiaeth mewn ysgolion cynradd.

3.2.2. Mae'r Cyngor wedi bod yn gweithredu Strategaeth 'Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd' ers ei mabwysiadu yn Ebrill 2009. O fewn y strategaeth hon nodir ffactorau i gefnogi'r broses o adolygu dalgylchoedd neu sefyllfaoedd penodol. Gweler manylion y ffactorau hyn yn nes ymlaen yn yr adroddiad (Rhan 5 – Gwerthuso Opsiynau).

4. SEFYLLFA BRESENNOL YSGOL LLANAELHAERN

4.1. Mae niferoedd disgyblion Ysgol Llanaelhaearn wedi lleihau dros y blynyddoedd diwethaf. Gweler yn y graff isod fod cwmp sylweddol wedi bod mewn niferoedd ers 2013. Er bod gan yr ysgol gapasiti o 47 (Derbyn i Flwyddyn 6) a 6 o lefydd meithrin, y nifer uchaf sydd wedi bod ar gofrestr yr ysgol ers 1980 yw 42 o ddisgyblion yn 2012. Ers hynny, mae'r niferoedd wedi lleihau yn flynyddol gyda 8 disgybl yn mynychu'r ysgol ym mis Medi 2019.

4.2. O ganlyniad i'r niferoedd isel presennol, mae'r ysgol mewn sefyllfa fregus ac o dan bwysau cyllidebol cynyddol, yn benodol:

- i. Mae niferoedd yr ysgol yn peri pryder. Ym Medi 2019, 8 o ddisgyblion oedd wedi eu cofrestru yn yr ysgol.
- ii. Mae maint y dosbarthiadau yn fychan – gydag un dosbarth o 3 ac un dosbarth o 5 disgybl.
- iii. Mae rhagolygon yn dangos 7 o ddisgyblion yn 2020, 5 o ddisgyblion yn 2021, a 5 o ddisgyblion yn 2022.
- iv. Nifer o lefydd gweigion – 83% o lefydd gweigion (39 Derbyn i Flwyddyn 6, a 6 o lefydd gweigion Meithrin).
- v. Mae Ysgol Llanaelhaearn yn derbyn swm ychwanegol i'r dyraniad arferol trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio. Mae cyfanswm y swm ychwanegol hwn yn ystod blwyddyn ariannol 2019/20 yn £43,774. Nid oes ond digon o gyllid i gyflogi Pennaeth a chymhorthydd i'r dyfodol.
- vi. Cost fesul disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn y flwyddyn ariannol 2019/20 yw £12,671 (seiliedig ar niferoedd Medi 2018, sef 11 disgybl), o gymharu â chyfartaledd Sirol cost y disgybl am yr un cyfnod yn £3,884.

- vii. Dengys data 2018 fod 39 o blant yn byw yn nalgylch Llanaelhaearn gyda 28 ohonynt yn mynychu ysgolion eraill.

5. GWERTHUSO OPSIYNAU

5.1. Yn ystod y cyfarfodydd lleol, cynigwyd a thrafodwyd nifer o fodelau posibl, yn benodol:

- i. Gwneud dim (y 'Status quo')
- ii. Newid strwythur staffio
- iii. Sefydlu uned Arsylwi Blynnyddoedd Cynnar yn yr ysgol
- iv. Ffederaleiddio yn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill
- v. Yr awdurdod i roi gwarant fod yr ysgol am fod ar agor am 5 mlynedd er mwyn rhoi cyfle i godi niferoedd
- vi. Sefydlu clwb gofal plant ar safle'r ysgol
- vii. Caffi cymunedol yn yr ysgol
- viii. Cau yr ysgol, a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen.

Mae gwerthusiad o'r opsiynau hyn i'w gweld yn Atodiad A.

5.2. Yn unol â strategaeth 'Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd' ystyriwyd nifer o ffactorau wrth werthuso'r opsiynau ar gyfer y sefyllfa, yn benodol:

- i. Maint dosbarthiadau
- ii. Niferoedd disgyblion
- iii. Arweinyddiaeth a Staffio
- iv. Y Gymuned
- v. Adnoddau Ariannol
- vi. Yr Iaith Gymraeg
- vii. Ffactorau Daearyddol

5.3. Bu i'r Corff Llywodraethu a budd-ddeiliaid perthnasol eraill gynnig mewnbwn a sylwadau wrth werthuso'r opsiynau.

5.4. Dylid nodi bod yr opsiwn a ddisgrifir uchod yn 5.1 (v) wedi ei gynnig gan y Corff Llywodraethol yn sgîl ei bryder y bu i gyfarfod gyda Swyddogion Addysg, rhieni a Llywodraethwyr yr Ysgol yn ystod Gorffennaf 2016 arwain at ostyngiad sylweddol mewn niferoedd disgyblion. Honnwyd fod sylwadau gan Swyddogion Addysg wedi arwain at rieni benderfynu symud eu plant i ysgolion gyfagos.

Gwahoddwyd y Swyddogion Addysg i'r cyfarfod gan y Corff Llywodraethol yn sgîl y ffaith nad oedd gan yr Ysgol bennaeth mewn lle ar gyfer y mis Medi canlynol. Roedd hyn yn cynrychioli dwyster y sefyllfa ar y pryd gan na ellid agor ysgol heb Bennaeth. Yn unol a'r drefn arferol, yr oedd yr Adran wedi hysbysebu swydd y Pennaeth ddwy waith yn allanol, a dwy waith yn fewnol. Er hyn, ni chafwyd ymgeiswyr addas. Dyma oedd cyd-destun y cyfarfod. Ar ddiwedd y cyfarfod, bu i nifer o rieni ofyn i'r Swyddogion Addysg beth fyddai'r drefn o drosglwyddo plant i ysgol arall. Bu i'r Swyddogion eu hysbysu yn unol a'r drefn arferol.

Mae'r niferoedd wedi gostwng yn gyson ers 2012. Bu gostyngiad yn niferoedd o 42 yn 2012 i 26 y Gorffennaf 2016 a bu gostyngiad pellach i 20 erbyn Medi 2016. Ni ystyrir felly y gellir perthnasu'r cwmp mewn niferoedd o ddisgyblion i sylwadau honedig Swyddogion Addysg ar ddiwedd un cyfarfod. Yn hytrach, yr oedd y cyfarfod yn amlygu sefyllfa argyfyngus yr Ysgol bryd hynny ac o ganlyniad y gallasai sawl rhiant fod wedi dewis symud eu plant gan nad oedd Pennaeth mewn lle ar gyfer Medi 2016. Bu'r Awdurdod yn gweithio gyda'r Llywodraethwyr ers 2016 i geisio cynnal a chefnogi'r Ysgol.

Mae'n bwysig hefyd nodi na all yr awdurdod ymrwymo i beidio ac ymdrin a'r ysgol am 5 mlynedd. Byddai hyn yn cynrychioli llyffethair anghyfreithlon ar ei hawliau statudol.

5.5. Yn dilyn y gwerthusiad daeth dau o'r opsiynau i'r amlwg fel y rhai a fyddai fwyaf hyfryw a realistig i gyfarch sefyllfa'r ysgol, sef:

- i. Ffederaleiddio gydag ysgol neu ysgolion cyfagos
- ii. Cau ysgol Llanaelhaearn gyda'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen

Mae'r adroddiad hwn yn manylu ac yn ymhelaethu ar sefyllfa fregus yr ysgol a'r angen i gymryd camau pellach i'w gyfarch. Tra bod yr opsiwn o gynnal y sefyllfa gyfredol wedi ei ystyried nid ydym o'r farn y byddai'n mynd i'r afael â'r problemau sydd angen sylw.

5.6. Roedd nifer o'r opsiynau eraill yn gwneud defnydd gwell o'r adeilad, megis sefydlu Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar, Agor Caffi neu Glwb Gofal Plant. Er hynny, nid oedd yr opsiynau yn cael eu hystyried fel rhai oedd yn datrys y prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu wrth werthuso yn erbyn y ffactorau a nodwyd uchod yn 5.2 (gweler asesiad llawn yn Atodiad A).

ASESIADAU EFFAITH – RHAGDYBIAETH YN ERBYN CAU YSGOLION GWLEDIG

5.7. Mae Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018 wedi cyflwyno trefniadau newydd, arbennig mewn perthynas ag ysgolion gwledig, gan sefydlu rhagdybiaeth weithdrefnol yn erbyn cau. Nid yw hyn yn golygu na fydd ysgol wledig byth yn cau ond bod rhaid i'r achos dros ei chau fod yn gryf, a bod pob opsiwn ymarferol arall wedi'u hystyried yn gydwybodol. Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei dynodi yn 'ysgol wledig' at ddiben y Cod. Golyga hyn fod rhaid dilyn cyfres fanylach o weithdrefnau a gofynion wrth lunio cynnig i gau.

5.8. Yn ogystal â'r ffactorau sy'n berthnasol wrth ddatblygu unrhyw gynnig, mae'n rhaid hefyd cynnal asesiadau penodol mewn perthynas a chynnig arfaethedig o'r math yma. Cynhaliwyd nifer o asesiadau yn unol â gofynion y Cod, o'r opsiynau y credir y byddent yn mynd i'r afael â sefyllfa'r ysgol. Fel y nodwyd uchod, yr opsiynau hyn oedd Ffederaleiddio neu gau yr ysgol.

5.9. Asesiad o'r Effaith Debygol ar Ansawdd a Safonau Addysg (Atodiad B)

5.9.1. Dengys yr Asesiad o'r Effaith Debygol ar Ansawdd a Safonau Addysg na fyddai ffederaleiddio yn debygol o gael effaith ar sefyllfa bresennol yr ysgol yn y dyfodol agos gan fod trefniant anffurfiol o gydweithio yn bodoli eisoes gydag ysgol arall, ac yn debygol o barhau o dan drefniant model ffederal.

5.9.2. Yn ôl adroddiadau diweddaraf Estyn, byddai Ysgol Bro Plenydd yn cynnig addysg o ansawdd a safon yn gyfatebol os nad gwell nag Ysgol Llanaelhaearn.

5.9.3. Cafodd Ysgol Llanaelhaearn ei harolygu ddiwethaf ym mis Ebrill 2015, ble daethpwyd i'r casgliad mai digonol oedd perfformiad presennol yr ysgol ynghyd a'r rhagolygon gwella. Cydnabyddir fod yr ysgol wedi bod ar daith gwella ers cyfnod yr arolygiad, o dan arweinyddiaeth sawl pennaeth gwahanol.

5.9.4. Yn 2019, gosodwyd yr ysgol yn y categori melyn o ran cefnogaeth a gallu'r ysgol i wella gan Lywodraeth Cymru.

5.9.5. Bu i Ysgol Bro Plenydd gael ei harolygu ddiwethaf ym mis Chwefror 2015, ble daethpwyd i'r casgliad fod perfformiad presennol yr ysgol yn dda.

5.9.6. Yn 2019, gosodwyd Ysgol Bro Plenydd y categori gwyrdd gan Lywodraeth Cymru o ran cefnogaeth a gallu'r ysgol i wella.

5.9.7. Cynigir yr ysgol amgen addysg o ansawdd cyfatebol fan lleiaf, gan gynnig mwy o brofiadau i gydweithio a chymdeithasu gyda'u cyfoedion, ac yn galluogi'r disgyblion i fanteisio ar ystod o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol. Gweler gwybodaeth perthnasol yn Atodiad B.

- 5.9.8. Oherwydd cymhareb isel disgybl i blentyn sydd ar hyn o bryd yn Ysgol Llanaelhaearn, mae'r plant yn gwneud cynnydd da.
- 5.9.9. Byddai gwireddu'r cynnig hwn yn rhoi cyfleoedd i ddisgyblion gael eu haddysgu mewn grwpiau o gyfoedion sydd a llawer llai o amrediad oedran a chyfle i wella profiad addysgiadol a chymdeithasol y disgyblion, yn ddyddiol.
- 5.9.10. Bydd anghenion unrhyw grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ac anghenion dysgu ychwanegol, yn cael ei asesu a'i weithredu yn unol â pholisi a gweithdrefnau'r awdurdod.
- 5.10. Asesiad o'r effaith debygol ar wahanol drefniadau teithio
- 5.10.1. Dengys yr Asesiad o'r effaith debygol ar wahanol drefniadau teithio na fyddai ffederaleiddio gydag ysgol neu ysgolion eraill yn cael unrhyw effaith ar drefniadau teithio yr ysgol. Maent eisoes yn ymweld ac Ysgol Chwilog yn wythnosol gan ddefnyddio bus mini Ysgol Llanaelhaearn, a rhagwelir y byddai hyn yn parhau o dan drefniant o ffederaleiddio yn ffurfiol, boed hynny dwy ffederaleiddio gydag Ysgol Chwilog, neu ysgol leol arall.
- 5.10.2. Byddai'r opsiwn o gau'r ysgol yn golygu fod angen i ddisgyblion Ysgol Llanaelhaearn deithio yn bellach i'w hysgol bob dydd. Gan fod yr ysgol amgen fwy na 2 filltir o'u cartrefi, bydd ganddynt hawl i gludiant am ddim i'r ysgol amgen. Mae Ysgol Bro Plenydd wedi ei lleoli 3.6 milltir o Ysgol Llanaelhaearn, a rhagwelir fod y daith oddeutu 5 munud bob ffordd mewn car neu fws, sydd o fewn y pellter rhesymol y disgwylir i blant cynradd ei deithio i'w hysgol yn unol â'r 'Strategaeth Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i blant Gwynedd' o 30 munud bob ffordd.
- 5.10.3. Bydd cludiant i'r ysgol amgen yn cael ei gynnig yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd.
- 5.10.4. Mae asesiad o'r effaith debygol ar drefniadau teithio i'w weld yn Atodiad B.
- 5.11. Asesiad o'r effaith debygol ar y gymuned
- 5.11.1. Cynhaliwyd asesiad o'r effaith debygol ar y gymuned, ble nodir na fyddai ffederaleiddio yn cael effaith ar y gymuned, gan y byddai presenoldeb a gweithgarwch yr ysgol yn parhau yn y gymuned, fel y sefyllfa bresennol.
- 5.11.2. Byddai gwireddu'r cynnig i gau ysgol Llanaelhaearn ac addysgu'r disgyblion yn Ysgol Bro Plenydd, y Ffôr, yn cael peth effaith negyddol ar gymuned Llanaelhaearn. Er nad oes defnydd cymunedol o adeilad yr ysgol, y mae'r ysgol yn gwneud defnydd o'r ganolfan gymunedol leol, sef Canolfan y Babell. Er hyn, yn 2018 roedd 7 o ddisgyblion oedd yn byw yn nalgylch Ysgol Llanaelhaearn eisoes yn mynychu Ysgol Bro Plenydd, ac felly mae cyswllt rhwng yr ysgol a'r ardal ehangach eisoes.
- 5.11.3. I liniaru'r effaith hyn, byddem yn annog cydweithio cymunedol rhwng Ysgol Bro Plenydd a chymuned Llanaelhaearn, lle'n briodol.
- 5.12. Opsiynau eraill
- 5.12.1. Mae'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018 yn nodi enghreifftiau o opsiynau posibl y gallai fod yn werth eu hystyried mewn sefyllfa o'r fath, a chafodd yr enghreifftiau hyn eu hystyried yn ychwanegol i'r opsiynau yn adran 5 o'r adroddiad hwn, gyda sylwadau arnynt isod:
- Clystyru, cydweithio ag ysgolion eraill: mae Ysgol Llanaelhaearn yn cydweithio eisoes gydag Ysgol Chwilog drwy drefniant y Pennaeth.

- ii. Defnyddio'r ysgol fel canolfan gymunedol i gynnal a chefnogi ystod o wasanaethau cymunedol: dengys yr asesiad o'r effaith debygol ar y gymuned fod amryw o gyfleusterau cymunedol ym mhentref Llanaelhaearn eisoes. Yn ogystal, nid yw'r adeilad yn addas i wneud hyn heb ei addasu.
- iii. Cytleoli gwasanaethau lleol o fewn yr ysgol i wrthbwysu costau cynnal: dengys nad oes galw am ofod yn yr ardal gyda lleoliadau eraill gyda gofod ar gael ar osod.
- iv. Ystyried sefydlu ysgolion ar fwy nag un safle er mwyn cadw adeiladau: Ysgol Llanaelhaearn yn unig sydd dan ystyriaeth yn yr adolygiad hwn, oherwydd y sefyllfa argyfyngus o niferoedd isel yn berthnasol i Ysgol Llanaelhaearn.

OPSIYNAU RHESYMOL I'W YSTYRIED AR GYFER YR YSGOL

5.13. Ffederaleiddio gydag ysgol neu ysgolion cyfagos.

- 5.13.1. Mae'r Cod yn nodi bod ffederaleiddio yn dod â manteision arbennig i ysgolion gwledig ac yn datgan bod rhaid felly i gynigydd ddangos sut mae ffedereiddio wedi ei ystyried fel opsiwn. Dangoswyd gall ffederaleiddio gynnig manteision i ysgolion gwledig mewn rhai sefyllfaoedd, yn benodol gan gryfhau arweinyddiaeth a chyfleoedd gydweithio.
- 5.13.2. O dan drefniant model ffederal ffurfiol, byddai Ysgol Llanaelhaearn yn cydweithio gydag ysgol neu ysgolion lleol o dan un pennaeth (neu fwy) ac un corff llywodraethol. Byddai cyrff llywodraethol yr ysgolion unigol yn cael eu diddymu a byddai un corff llywodraethu newydd yn cael ei greu ar gyfer y ffederasiwn. Byddai hunaniaeth yr ysgolion dan sylw (yn cynnwys enw, ethos, a gwisg ysgol) yn medru cael eu cadw neu eu newid i adlewyrchu'r ffederasiwn newydd. Mae'r model o ffederaleiddio yn galluogi'r posibilrwydd o rannu staff, adnoddau, TG, adeiladau ac arbenigrwydd.
- 5.13.3. Fodd bynnag, nid oedd yr opsiwn hwn yn ymateb i'r prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu. Byddai niferoedd yr ysgol yn parhau i fod yn isel, a maint y dosbarthiadau hefyd yn parhau i fod yn fychan. Gweler mwy o fanylion yn Atodiadau A ac Ch.
- 5.13.4. Ystyriwyd y posibilrwydd o ffederaleiddio gydag amrywiaeth o ysgolion cyfagos yn benodol Yr Eifl, Bro Plenydd, Llangybi, Pentreuchaf a Chwilog.
- 5.13.5. Gan fod niferoedd Ysgol Llanaelhaearn wedi cyrraedd sefyllfa argyfyngus gyda 8 disgybl ar y gofrestr, dengys yr asesiad ffederaleiddio nad oedd manteision eglur i ysgolion eraill o ffederaleiddio gydag Ysgol Llanaelhaearn.
- 5.13.6. Nid oes tystiolaeth amlwg y byddai ffederaleiddio yn ffurfiol yn arwain at gynnydd mewn niferoedd.
- 5.13.7 Ystyrir felly nad hwn yw'r opsiwn gorau ar gyfer y sefyllfa yma.

5.14. Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r plant i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen.

- 5.14.1. Mae'r model yma yn golygu cau Ysgol Llanaelhaearn a symud y disgyblion i'w haddysgu yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr. Manylir y cynnig yma ymhellach yn yr adroddiad.
- 5.14.2. Ystyriwyd mai Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr a fyddai'n cael ei henwi fel yr 'ysgol amgen' am sawl rheswm, yn benodol:
 - i. Mae'r ysgol sydd agosaf yn ddaearyddol at ysgol a chanol pentref Llanaelhaearn, sef Ysgol Yr Eifl, Trefor, yn llawn. Ni fyddai'r ysgol yma yn gallu ymdopi gyda 8 o ddisgyblion ychwanegol.
 - ii. Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr yw'r ysgol sydd ddaearyddol agosaf wedi hynny.
 - iii. Mae'r ffordd i gyrraedd Ysgol Bro Plenydd o bentref Llanaelhaearn yn hwylus gyda chyswllt cludiant cyhoeddus ac ni fyddai'r daith i gyrraedd ysgolion eraill cyfagos mor rhwydd o bentref

Llanaelhaearn. Mae Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, 3.6 milltir o Ysgol Llanaelhaearn, ac yn fwy na 2 filltir o holl gartrefi dalgylch Llanaelhaearn.

- iv. Gall Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr ymdopi gyda niferoedd ychwanegol o ddisgyblion, mae 30 o lefydd gweigion gan gynnwys meithrin yno ar hyn o bryd (*cyfrifiad Medi 2019*).

5.14.3. Yn dilyn hyn, cynigir ymestyn dalgylch ysgol Bro Plenydd i gynnwys dalgylch Ysgol Llanaelhaearn ar gyfer y dyfodol.

6. YR OPSIWN A FFEFRIR

O'r modelau ystyriwyd, yr opsiwn gaiff ei ffafrio ar gyfer ymgynghoriad pellach yw'r model o gau Ysgol Llanaelhaearn a throsglwyddo'r disgyblion i Ysgol Bro Plenydd yn Y Ffôr. Mae'r opsiwn hwn yn cael ei ffafrio am y rhesymau canlynol:

6.1. Maint dosbarthiadau

- 6.1.1. Dim ond dau ddosbarth sydd yn Ysgol Llanaelhaearn. Un dosbarth gyda 3 disgybl ac un dosbarth gyda 5 disgybl. Cyfartaledd maint dosbarthiadau Ysgol Bro Plenydd yw 23. Byddai trosglwyddo i Bro Plenydd yn golygu fod y plant yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau maint mwy addas a gyda chyfoedion.

6.2. Niferoedd disgyblion

- 6.2.1. Mae'r rhagamcanion diweddaraf, yn seiliedig ar gyfrifiad Medi 2019, yn dangos y bydd niferoedd Ysgol Llanaelhaearn yn gostwng i 5 disgybl erbyn Medi 2022, fel y dengys yn y tabl isod:

Tabl 1 – Amcangyfrifon niferoedd Ysgol Llanaelhaearn

	M	D	1	2	3	4	5	6	Cyfanswm
Medi 2019	0	0	3	0	2	0	2	1	8
Amcangyfrif Medi 2020	0	0	0	3	0	2	0	2	7
Amcangyfrif Medi 2021	0	0	0	0	3	0	2	0	5
Amcangyfrif Medi 2022	0	0	0	0	0	3	0	2	5

- 6.2.2. Mae gan Ysgol Llanaelhaearn 39 (83%) o lefydd gweigion (Derbyn – Blwyddyn 6). Mae 23 (25%) o lefydd gweigion yn Ysgol Bro Plenydd. Wrth gynnwys capasiti a niferoedd Meithrin y ddwy ysgol, mae gan Ysgol Llanaelhaearn 45 (85%) o lefydd gweigion ac Ysgol Bro Plenydd 30 (29%) o lefydd gweigion.
- 6.2.3. Mae 68 o ddisgyblion (Derbyn-Blwyddyn 6), a 6 o ddisgyblion Meithrin yn mynychu Ysgol Bro Plenydd yn bresennol. Dengys rhagamcanion Ysgol Bro Plenydd y bydd 65 o ddisgyblion (Derbyn-blwyddyn 6) a 9 o ddisgyblion blwyddyn Meithrin yn yr ysgol ym Medi 2022. Mae niferoedd yn Ysgol Bro Plenydd yn fwy cadarn a chynaliadwy ar gyfer y dyfodol.
- 6.2.4. Gyda 23 o lefydd gweigion (a 7 o lefydd gwag ar gyfer y Meithrin), mae gan Ysgol Bro Plenydd ddigon o gapasiti ar gyfer niferoedd presennol y ddwy ysgol, ac am y dair mlynedd nesaf.
- 6.2.5. Ar hyn o bryd, gyda capasiti o 492, mae 170 (35%) o lefydd gweigion yn yr ardal (ysgolion Llanaelhaearn, yr Eifl, Bro Plenydd, Llangybi, Pentreuchaf a Chwilog). Byddai gweithredu y cynnig hwn yn lleihau'r nifer o lefydd gweigion yr ardal i 117 (27%).

6.3. Arweinyddiaeth a staffio

- 6.3.1. Mae Ysgol Llanaelhaearn yn cyflogi un athro cynradd llawn amser a chymhorthydd llawn amser. Hyd at bedwar diwrnod yr wythnos, mae'r athro cynradd yn arddel rôl pennaeth safle ac yn derbyn y lwfans rheolaethol.
- 6.3.2. Dros y bedair blynedd diwethaf, mae Ysgol Llanaelhaearn wedi bod a thri pennaeth gwahanol, gyda dau o'r tri pennaeth yn arwain ysgolion eraill, ac un ohonynt yn bennaeth a oedd eisoes wedi ymddeol. Cyn hyn, yr oedd gan yr ysgol bennaeth llawn amser.
- 6.3.3. Yn 2017/18, roedd Ysgol Llanaelhaearn yn rhannu pennaeth gydag Ysgol Garndolbenmaen. O Fedi 2018 ymlaen, mae'r pennaeth wedi cytuno i fod yn bennaeth ar Ysgol Chwilog yn ogystal ac felly mae Ysgol Llanaelhaearn yn rhannu pennaeth gyda dwy ysgol gynradd arall – yr unig enghraifft o bennaeth ar dair ysgol yng Ngwynedd. Mae'r pennaeth yn treulio un diwrnod yr wythnos yn arwain Ysgol Llanaelhaearn.
- 6.3.4. Yn ogystal â phennaeth, mae gan Ysgol Bro Plenydd ddau athro a phedwar cymhorthydd.

6.4. Adnoddau Ariannol

- 6.4.1 Dyrennir cyfanswm o £431,000 i'r ddwy ysgol yn y flwyddyn ariannol 2019/2020. Mae amrediad cost y disgybl rhwng yr ysgolion; £12,671 yn Ysgol Llanaelhaearn a £4,118 yn ysgol Bro Plenydd. Cyfartaledd Sirol cost y disgybl y cyfnod hwn yw £3,884.

Ysgol	Dyranid 2019/20	Cost y disgybl (seiliedig ar niferoedd Medi 2018)	Cyfraniad polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio
Llanaelhaearn	£139,000	£12,671 (11 disgybl)	£43,744
Bro Plenydd	£292,000	£4,118 (66 disgybl)	-

- 6.4.2. Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi derbyn £43,744 o gyfraniad y polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio eleni. Mae hyn yn gwarantu pennaeth a chymhorthydd (mewn ysgolion gyda llai na 15 o blant). Mae strwythur staffio presennol yr ysgol, sef athro, cymhorthydd a rhannu pennaeth, yn golygu y byddai Ysgol Llanaelhaearn heb unrhyw newidiadau yn wynebu diffyg cyllidebol yn seiliedig ar y niferoedd presennol a'r rhagamcanion i'r dyfodol.
- 6.4.3. Rhagwelir y byddai arbedion o £100,518 y flwyddyn drwy gau ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion presennol i gael eu haddysgu yn ysgol Bro Plenydd, y Ffôr. Amcangyfrifir y byddai costau cludiant ar gyfer yr 8 disgybl oddeutu £11,400 ac felly byddai'r arbedion net arfaethedig wedi ystyried y costau cludiant oddeutu £89,118. Pe byddai angen darparu cludiant ar gyfer plant y dalgylch i gyd yn y dyfodol yna byddai'r costau cludiant yn cynyddu i oddeutu £25,000 a'r arbedion net arfaethedig yn debygol o fod yn £75,518 y flwyddyn.
- 6.4.4. Bydd unrhyw arbedion mewn costau refeniw eu cadw ym maes Ysgolion Gwynedd.

6.5. Amgylchedd Dysgu

- 6.5.1. Mae gan Ysgol Bro Plenydd gapasiti ar gyfer y disgyblion presennol, ac mae'r adeilad o ansawdd gwell na Ysgol Llanaelhaearn. Nodir asesiad cyflwr diweddaraf yr Adran Eiddo fod categori cyflwr ysgol Llanaelhaearn yn 'B' tra bod ysgol Bro Plenydd yn 'A'.
- 6.5.2. Mae'r ddwy ysgol yn ysgolion cymunedol ac yn darparu addysg cyfrwng Cymraeg.

6.6. Y Gymuned:

- 6.6.1. Nodir Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018 fod angen cynnal asesiad effaith cymunedol fel rhan o unrhyw gynnis i ad-drefnu ysgolion. Cwblhawyd astudiaeth effaith cymunedol ar yr opsiynau rhesymol i ddatrys prif heriau yr ysgol.
- 6.6.2. Gweler asesiad o'r effaith debygol ar y gymuned yn atodiad B.
- 6.6.3. Noda'r asesiad o'r effaith debygol ar y gymuned y byddai peth effaith negyddol o ran cau'r ysgol. Ond, nodir fod 7 o ddisgyblion sydd yn byw yn nalgylch Llanaelhaearn yn mynychu Ysgol Bro Plenydd ar hyn o bryd, ac felly, mae cyswllt eisoes rhwng yr ysgol a'r ardal ehangach.
- 6.6.4. Mae'r asesiad cymunedol yn nodi fod yr ysgol yn ymwneud â chymuned Llanaelhaearn, er nad oes defnydd o adeilad yr ysgol gan y gymuned ar hyn o bryd. Bydd trafodaethau yn cael eu cynnal er mwyn trafod y posibilrwydd fod gweithgarwch cymunedol Ysgol Bro Plenydd yn cynnwys cymuned Llanaelhaearn.

6.7. Yr Iaith Gymraeg

- 6.7.1. Mae'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018 yn nodi bod angen cynnal asesiad effaith ar yr iaith Gymraeg fel rhan o unrhyw gynnis i ad-drefnu ysgolion. Mae'r asesiad hwn i'w weld yn atodiad B.
- 6.7.2. Nodir yr asesiad ardrawiad ieithyddol (atodiad B) na ragwelir effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg drwy wireddu'r cynnis, yn bennaf gan:
 - i. Fod yr ysgol amgen yn cynnis addysg cyfrwng Gymraeg, fel y mae'r disgyblion yn ei dderbyn yn Ysgol Llanaelhaearn.
 - ii. Mae ystadegau cyfrifiad 2011 ar gyfer ward Llanaelhaearn yn dangos fod 74% o'r boblogaeth yn siarad Gymraeg, gyda 80% o boblogaeth Abererch yn siarad Gymraeg.
 - iii. Dengys ystadegau PLASC Ionawr 2019 fod 54% o ddisgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn siarad Gymraeg yn rhugl yn y cartref a 83% o ddisgyblion Bro Plenydd.

6.8. Ffactorau Daearyddol

- 6.8.1. Drwy gau Ysgol Llanaelhaearn a throsglwyddo disgyblion i'w haddysgu yn Ysgol Bro Plenydd, ni ragwelir byddai angen i unrhyw ddisgybl deithio pellter afresymol i gyrraedd safle addysgol, sef mwy na 30 munud un ffordd, yn unol â'r '*Strategaeth Addysg o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd*'.
- 6.8.2. Rhagwelir na fyddai teithio i'r ysgol yn ychwanegu mwy na 5 munud un ffordd i amser teithio presennol y dysgwyr.
- 6.8.3. Byddai cludiant yn cael ei ddarparu yn unol â Pholisi Cludiant Ysgolion y Sir.

7. **GOBLYGIADAU'R CYNNIS**

7.1. Dalgylchoedd mynediad i Ysgolion

- 7.1.1. Yn sgil yr opsiwn a ffefrir byddai dalgylch Ysgol Bro Plenydd yn cynnwys dalgylch yr ysgol yn bresennol, a hefyd dalgylch presennol Ysgol Llanaelhaearn.

Map 1: Sefyllfa bresennol dalgylchoedd yr ardal

Map 2: Dalgylch Ysgol Bro Plenydd os fydd newid

7.2. Cludiant

7.2.1. Fel nodir uchod yn 6.8, petai'r opsiwn a ffeirir yn cael ei weithredu byddai disgyblion sydd yn byw o fewn ddalgylch Ysgol Llanaelhaearn yn derbyn cludiant yn unol â Pholisi Cludiant Cyngor Gwynedd.

7.3. Ystyriaethau staffio

7.3.1. Petai cymeradwyaeth i'r cynnig, byddai goblygiadau staffio yn arwain at ddiswyddiadau. Ymgynghorir yn benodol a staff a chynrychiolwyr yr Undebau fel rhan o'r cyfnod ymgynghori statudol. Mae Cyngor Gwynedd wedi datblygu polisi staffio manwl, ar y cyd a Undebau Llafur a phenaethiaid. Bydd rhaid i unrhyw ddiswyddiadau o ganlyniad i'r cynnig hwn gyd-fynd a'r polisi

hwnnw. Bydd cyfathrebu clir ac agored yn chwarae rhan greiddiol mewn gweithredu unrhyw gynigion.

8. YSTYRIAETHAU ERAILL

8.1. Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018

8.1.1. Bydd unrhyw broses yn cael ei gynnal yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru (*Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018*).

8.2. Cydraddoldeb

8.2.1. Mae polisiâu a threfniadau mewn lle a fyddai yn sicrhau fod y cynnig yn ystyried ac yn cyd-fynd ag hawliau cyfartal.

8.2.2. Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb ar yr opsiynau, sydd yn rhoi sylw i elfennau cydraddoldeb gwahanol megis hil, rhyw, anabledd, iaith, crefydd neu gred ac oedran.

8.2.3. Bu i'r asesiad cydraddoldeb nodi pwysigrwydd hyrwyddo cyfleoedd cyfartal yn gadarnhaol yn sgil y cynnig a bod mesurau mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu anghyfreithiol ac aflonyddu. Mae trefniadau mewn lle yn ogystal fydd yn monitro ac yn adolygu'r sefyllfa.

8.2.4. Gweler yr Asesiad Cydraddoldeb yn Atodiad B.

8.3. Trafodaethau diweddar ynglŷn â'r angen am dai ar gyfer pobl leol yn ardal Llanaelhaearn.

8.3.1. Tynnwyd ein sylw at y ffaith fod prynhawn agored yn cael ei gynnal ar y 23ain Hydref 2019 yng nghanolfan y Babell i geisio adnabod os oes angen am dai marchnad agored, tai fforddiadwy a/neu dai cymdeithasol ar gyfer pobl leol yn ardal Llanaelhaearn. Trefnwyd gan yr Hwylusydd Tai Gwledig.

8.3.2. Yn ddarostyngedig i dderbyn caniatâd cynllunio ffurfiol, mae posibilrwydd o adeiladu hyd at 15 o dai ar safle arfaethedig (manyllion yn Atodiad C).

8.3.3. Pe byddai 15 o dai yn cael eu hadeiladu yn y dyfodol, yn unol â fformiwla canllawiau cynllunio (*Datblygiadau Tai a Darpariaeth Addysgol*), gall hyn arwain at oddeutu 6 (15x0.4) o blant oed cynradd i'r stad arfaethedig, ac felly gellir amcangyfrif y byddai oddeutu 6 o blant a fyddai'n mynychu Ysgol Llanaelhaearn, neu ysgol leol arall, yn ddarostyngedig ar ddewis rhieni pe byddai'r datblygiad yn mynd yn ei flaen.

8.3.4. Pe byddai 6 o blant ychwanegol yn mynychu Ysgol Llanaelhaearn, byddai'r niferoedd yn cynyddu i 14, (neu 13 o Fedi 2020) a byddai'r ysgol yn parhau i fod mewn sefyllfa argyfyngus o ganlyniad i niferoedd isel.

8.4. Deddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol

8.4.1. Cynhaliwyd asesiad Llesiant ar yr opsiynau gan ystyried amcanion lles Cyngor Gwynedd.

8.4.2. Mae gan yr Adran Addysg rôl i hyrwyddo nodau llesiant y Ddeddf ymysg disgyblion y sir drwy ei weithgareddau a'i brosiectau. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol. Fel rhan o'r ddyletswydd mae'r Cyngor wedi cyhoeddi amcanion llesiant sy'n amlinellu sut y bydd yn gwella llesiant yn "Cynllun Gwynedd 2018-2023".

8.4.3. Yn dilyn ystyriaeth ac asesiad yn unol â gofynion y ddeddf llesiant, deuir i'r casgliad fod y cynnig yn bodloni 7 nod llesiant y Ddeddf, ynghyd ag amcanion llesiant y Cyngor. Bydd y cynnig hwn yn caniatáu i ni ymateb i a diwallu anghenion y plant heddiw, ac hefyd cryfhau eu llesiant i'r dyfodol. Bydd y cynnig arfaethedig yn sicrhau fod plant yr ardal yn cael eu haddysgu ar safle sy'n addas ac mewn

cymdeithas naturiol Gymraeg, gan gynyddu cyfleon o gymdeithasu a chydweithio gydag eraill a rhoi cyfle teg iddynt ffynnu ymysg eu cyfoedion.

8.4.4. Gweler Asesiad Llesiant yn Atodiad B.

9. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

- 9.1. Os bydd y Cabinet yn penderfynu symud ymlaen gyda'r argymhelliad yn yr adroddiad hwn bydd rhaid cynnal cyfnod o ymgynghoriad statudol yn unol â Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a Chod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018. Rhagwelir y byddai'r cyfnod hwnnw yn cael ei gynnal yn yr wythnosau nesaf.
- 9.2. Bydd adroddiad pellach wedyn yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet yn adrodd ar ganlyniadau'r cyfnod ymgynghori statudol. Bydd yn ofynnol wedyn i'r Cabinet gloriannu'r ymgynghoriad ac, yn amodol ar farn y Cabinet bryd hynny, penderfynir a ddylid cyhoeddi Rhybudd Statudol ai peidio. Os cyhoeddir Rhybudd Statudol, bydd cyfnod o fis i unrhyw un gynnig gwrthwynebiad i'r cynnig sef y 'Cyfnod Gwrthwynebu'. Yn dilyn y cyfnod hwnnw cyflwynir adroddiad pellach i'r Cabinet am benderfyniad terfynol. Bydd yr adroddiad hwnnw'n cynnwys crynodeb o unrhyw wrthwynebiadau a dderbyniwyd ynghyd ag ymatebion iddynt.

10. BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Mae cynnwys yr adroddiad yma wedi bod yn destun cyngor cyfreithiol gan y Gwasanaeth Cyfreithiol.

Dim sylwadau pellach o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Mae rhesymau amlwg (gan gynnwys rhai ariannol) yn cefnogi'r cynnig i gau Ysgol Llanaelhaearn.

Cadarnhaf fod y ffigyrau ariannol sydd yn rhan 4.2 a 6.4 o'r adroddiad ac yn rhan 6 o Atodiad A unai yn wir gostau cywir, neu yn amcangyfrifon teg (lle'n briodol). Byddai sefydlu'r drefniadaeth newydd (cau Ysgol Llanaelhaearn, a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr) yn arbed £100,518 llai anghenion cludiant ychwanegol (amcangyfrifir ar hyn o bryd oddeutu £25,000), sy'n golygu arbedion net blynyddol o tua £75,518 (fel nodir yng nghymal 6.4.3 o'r adroddiad).

Yr Aelod Lleol:

Gofid a siom i mi ydi'r sefyllfa sydd yn bodoli yn Ysgol Llanaelhaearn, Ysgol sydd yn darparu addysg o safon uchel iawn i blant y dalgylch.

'Rwyf yn derbyn fod nifer disgyblion sydd ar y gofrestr wedi gostwng i lefel bryderus iawn, ac felly bod y gôst o ddarparu'r addysg yn uwch na chyfartaledd y Sir.

Fel sydd eisoes wedi ei ddweud, mae nifer o ffactorau sydd wedi arwain at y sefyllfa bresennol, ac fel a ddwedwyd gan Gadeirydd y Llywodraethwyr wrth y cyfarfodydd a gynhaliwyd yn y Pentref, ynghyd ag mewn llythyr i'r Adran Addysg ar y 15fed o Fedi, un or prif bethau sydd wedi arwain at gwmp o 60% mewn nifer y plant dros y 3 blynedd diwethaf yw sylwadau a wnaed mewn cyfarfod yn yr Ysgol yn ystod Mis Gorffennaf 2016 gan swyddogion yr Adran Addysg ynglŷn a dyfodol yr Ysgol pryd hynny. Yn dilyn y sylwadau hynny bu i nifer o'r rhieni symud eu plant o'r ysgol. Yn wir rhaid dweud fod nifer o'r rhai oedd ar fwrdd llywodraethol yr Ysgol wedi symud ei plant i ysgolion eraill yn dilyn y sylwadau a wnaed gan y swyddogion yn y cyfarfod hynny. Heb os nac oni bai dyma oedd y prif 'gatalyst' am ddirywiad

yn y nifer plant dros y cyfnod diwethaf. Credaf fod y llythyr gan y Cadeirydd yn eich ffeil. Fe welwch ei fod wedi gwneud cais i gael gwarant i'r Ysgol am gyfnod o 5 mlynedd er mwyn ceisio adfer y rhifau a chodi hyder rhieni i ddanfôn eu plant i'r ysgol. Cais a gafodd ei wrthod.

Teimlai y llywodraethwyr ei bod yn bwysig fod Aelodau y Cabinet yn cael y ffeithiau ar cefndir yn gyflawn cyn penderfynu dyfodol yr ysgol felly maent wedi gofyn i mi gynnwys y sylwadau yn fy ddarpariad i chi.

Fel yr wyf eisoes wedi datgan, mae Ysgol Llanaelhaearn yn Ysgol fechan, Hapus, ac yn rhoi addysg arbennig o dda i'r plant, mae adroddiadau diweddar yn cadarnhau hyn.

Bydd yn ddiwrnod trist iawn os bydd yr Ysgol yn cau, a chredaf y byddai yn cael effaith hir dymor ar yr ymgais i adfywio a Datblygu y gymuned, denu teuluoedd o'r Newydd (gyda plant) i fyw yn y pentref. Fel y gwyddoch o'r adroddiadau ynghlwm i'r cais yma, mae cynllun i geisio cael datblygiad o 15 o dai cymdeithasol Newydd yn y Pentref. Mae'n debygol y byddai cau yr ysgol yn dylanwadu ar benderfyniad rhai o ddarpar deuluoedd.

Hyderaf y bydd yr ymgynghoriad statudol yn un teg a thrylwyr a gobeithiaf y bydd rhyw fodd i achub Ysgol fechan Llanaelhaearn.

Atodiadau:

Atodiad A: Cymhariaeth o nodweddion y modelau yn erbyn ffactorau y strategaeth.

Atodiad B: Aseidiadau Effaith:

- Aseiad Effaith debygol ar Ansawdd a Safonau Addysg
- Aseiad Effaith debygol ar drefniadau teithio
- Aseiad Effaith debygol ar y Gymuned
- Aseiad Effaith Ieithyddol
- Aseiad Llesiant
- Aseiad Cydraddoldeb

Atodiad C: Llythyr a thaflen am ddiwrnod agored parthed datblygiad tai posibl

Atodiad Ch: Pecyn cefndirol gan gynnwys cyflwyniadau a chofnodion y cyfarfodydd lleol.

Atodiad A

Cymharu'r Modelau

Allwedd: Glas = Manteision Coch = Anfanteision Du = Sylwadau a Ffeithiau

Cymharu'r Modelau								
Ystyriaethau	Cadw'r 'Status Quo'	Newid Strwythur Staffio	Sefydlu Uned Arsylwi Blynnydoedd Cynnar	Ffederaleiddio	Gwarant o 5 mlynedd	Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle	Agor caffi i gyfrannu at gostau cynnal	Cau'r Ysgol a symud y plant i Ysgol Amgen
1. Maint Dosbarthiadau	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20. Rhagolygon tair mlynedd: 2020: 2 ddosbarth – 3 a 4 disgybl 2021: 1 dosbarth o 5 2022: 1 dosbarth o 5	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion i gael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy addas. Disgyblion i gymysgu yn ddyddiol a chael eu haddysgu gyda phlant eraill o'r un oedran.
2. Niferoedd Disgyblion 23	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%). Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. Cyfle i ymgyrchu i godi niferoedd.	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%). Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. Cyfle i ymgyrchu i godi niferoedd.	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%). Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. Yn arferol, nid yw Uned ABC yn denu plant i ysgol.	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%). Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. Cyfle i ymgyrchu i godi niferoedd.	Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. 39 o lefydd gweigion (83%) yn 2019-20 ac yn debygol o gynyddu yn ôl y rhagamcanion. Cyfle i ymgyrchu i godi niferoedd.	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%). Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. Gall yr opsiwn hwn ddenu mwy i'r ysgol yn y dyfodol.	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%). Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer.	Niferoedd yr ysgol a fydd yn darparu addysg ar gyfer yr ardal yn fwy cadarn a chynaliadwy i'r dyfodol. Cyfradd llai o lefydd gweigion yn y dalgylch.
4. Arweinyddiaeth a Staffio	Bydd y Pennaeth yn dysgu 1 diwrnod yr wythnos yn Ysgol Garndolbenmaen o fis Medi 2019, sy'n golygu ei fod yn arwain tair ysgol dros 4 diwrnod. Risg y gallai Ysgol Garndolbenmaen ddod ar trefniant o gydweithio i ben.	Byddai denu ymgeisydd i swydd Pennaeth ar ysgol sydd a 8 o ddisgyblion yn her. Pe na byddai Pennaeth yn cael ei benodi, a hynny yn gadael yr ysgol heb Bennaeth, ni fyddai modd agor drysau'r ysgol. Risg o beidio a phenodi Pennaeth a cholli staff yn y cyfamser.	Cyfrifoldebau ychwanegol i Reolwr Safle. Bydd y Pennaeth yn dysgu 1 diwrnod yr wythnos yn Ysgol Garndolbenmaen o fis Medi 2019, sy'n golygu ei fod yn arwain tair ysgol dros 4 diwrnod. Risg y gallai Ysgol Garndolbenmaen ddod ar trefniant o gydweithio i ben	Arbed amser y Pennaeth - byddai ffederaleiddio yn golygu y gall y Pennaeth gynllunio ar draws y ffederasiwn, yn hytrach na ysgolion unigol. Pe byddai angen recriwtio Pennaeth newydd yn y dyfodol gallai wneud y swydd yn fwy deniadol i ymgeiswyr. Byddai model ffederaleiddio ffurfiol yn rhoi strwythur pendant ac y buasai yn rhaid i unrhyw newydd gytuno i fod yn bennaeth ar y 'ffederasiwn'.	Bydd y Pennaeth yn dysgu 1 diwrnod yr wythnos yn Ysgol Garndolbenmaen o fis Medi 2019, sy'n golygu ei fod yn arwain tair ysgol mewn 4 diwrnod. Rhagolygon Chwilog yn dangos cynnydd mewn niferoedd dros y tair mlynedd nesaf, a Garndolbenmaen yn gostwng dros y tair mlynedd, felly nid yw sefyllfa dysgu y Pennaeth yn debygol o newid.	Cyfrifoldebau ychwanegol i Reolwr Safle. Bydd y Pennaeth yn dysgu 1 diwrnod yr wythnos yn Ysgol Garndolbenmaen o fis Medi 2019, sy'n golygu ei fod yn arwain tair ysgol dros 4 diwrnod. Risg y gallai Ysgol Garndolbenmaen ddod ar trefniant o gydweithio i ben	Cyfrifoldebau ychwanegol i Reolwr Safle. Bydd y Pennaeth yn dysgu 1 diwrnod yr wythnos yn Ysgol Garndolbenmaen o fis Medi 2019, sy'n golygu ei fod yn arwain tair ysgol dros 4 diwrnod. Risg y gallai Ysgol Garndolbenmaen ddod ar trefniant o gydweithio i ben	Niferoedd yr ysgol amgen yn rhoi tegwch i'r Pennaeth fedru arwain a rheoli yn broffesiynol yn yr ysgol. Diswyddo staff

Cymharu'r Modelau								
Ystyriaethau	Cadw'r 'Status Quo'	Newid Strwythur Staffio	Sefydlu Uned Arsylwi Blynnyddoedd Cynnar	Ffederaleiddio	Gwarant o 5 mlynedd	Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle	Agor caffi i gyfrannu at gostau cynnal	Cau'r Ysgol a symud y plant i Ysgol Amgen
5. Y Gymuned	<p>Ansicrwydd yn parhau ynglŷn a chynladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn.</p> <p>Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn.</p> <p>Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch</p>	<p>Ansicrwydd yn parhau ynglŷn a chynladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn.</p> <p>Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn.</p> <p>Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch</p>	<p>Ansicrwydd yn parhau ynglŷn a chynladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn.</p> <p>Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn.</p> <p>Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch</p>	<p>Ansicrwydd yn parhau ynglŷn a chynladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn.</p> <p>Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn.</p> <p>Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch</p>	<p>Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn am o leiaf 5 mlynedd.</p> <p>Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch</p>	<p>Ansicrwydd yn parhau ynglŷn a chynladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn.</p> <p>Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn.</p> <p>Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch</p>	<p>Ansicrwydd yn parhau ynglŷn a chynladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn.</p> <p>Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn.</p> <p>Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch</p> <p>Hybu defnydd cymunedol o'r adeilad.</p> <p>Cyfyngu oriau agor i du allan i oriau ysgol oherwydd risg cymysgu cyhoedd a disgyblion heb wiriadau DBS.</p> <p>Risg o faint o ddefnydd o gaffi fyddai mewn gwirionedd.</p>	<p>Pentref Llanaelhaearn yn colli ysgol.</p>
6. Adnoddau Ariannol	<p>Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20. Gan fod y polisi rhwyd diogelu yn gwarantu staffio o Bennaeth a chymhorthydd, nid yw'n cyfarch holl gostau staff yr ysgol, ac felly rhaid llenwi'r bwlch drwy ailosod y gyllideb.</p> <p>Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'n uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol.</p>	<p>Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20.</p> <p>Byddai costau staffio y model yma yn lleihau, ac yn cael eu cyfarch gan y 'rhwyd diogelu'.</p> <p>Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'n uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol.</p>	<p>Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20. Gan fod y polisi rhwyd diogelu yn gwarantu staffio o Bennaeth a chymhorthydd, nid yw'n cyfarch holl gostau staff yr ysgol, ac felly rhaid llenwi'r bwlch drwy ailosod y gyllideb.</p> <p>Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'r uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol.</p> <p>Ni fyddai'r opsiwn yn creu incwm.</p>	<p>Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20. Gan fod y polisi rhwyd diogelu yn gwarantu staffio o Bennaeth a chymhorthydd, nid yw'n cyfarch holl gostau staff yr ysgol, ac felly rhaid llenwi'r bwlch drwy ailosod y gyllideb.</p> <p>Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'r uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol.</p> <p>Cyfle i wneud arbedion drwy rannu adnoddau a chyflogi staff ar draws y ffederasiwn wrth benodi yn y dyfodol.</p>	<p>Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20. Gan fod y polisi rhwyd diogelu yn gwarantu staffio o Bennaeth a chymhorthydd, nid yw'n cyfarch holl gostau staff yr ysgol, ac felly rhaid llenwi'r bwlch drwy ailosod y gyllideb.</p> <p>Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'r uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol.</p> <p>Rhagolygon 3 blynedd y gyllideb yn dangos y bydd yr ysgol yn mynd i ddyled.</p>	<p>Posibilrwydd o godi ffi ar ddarparwr gofal plant i greu incwm.</p> <p>Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20.</p> <p>Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'r uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol.</p>	<p>Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20.</p> <p>Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'r uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol.</p> <p>Posibilrwydd o greu incwm.</p> <p>Angen buddsoddi yn y gegin er mwyn ei ddefnyddio eto.</p>	<p>Costau cludiant i'r Awdurdod os yw'r ysgol amgen yn fwy na 2 filltir o gartrefi disgyblion.</p> <p>Ni fydd yr ysgol yn parhau yn y rhwyd diogelu staffio.</p> <p>Lleihau'r gost y disgybl o addysgu.</p>
8. Yr Iaith Gymraeg	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Addysg cyfrwng Gymraeg yn cael ei gynnig fel y sefyllfa bresennol.

Cymharu'r Modelau								
Ystyriaethau	Cadw'r 'Status Quo'	Newid Strwythur Staffio	Sefydlu Uned Arsylwi Blynnyddoedd Cynnar	Ffederaleiddio	Gwarant o 5 mlynedd	Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle	Agor caffi i gyfrannu at gostau cynnal	Cau'r Ysgol a symud y plant i Ysgol Amgen
9. Ffactorau Daearyddol	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.	Bydd angen i rai o'r disgyblion deithio ymhellach nac y gwnaent ar hyn o bryd. Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.
10. Ystyriaethau eraill	<p>Ansawdd addysg</p> <p>Buddiannau ac adnoddau'r ysgol.</p> <p>Dosbarthiadau bychain.</p> <p>Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog.</p> <p>Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio yn dyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol.</p> <p>Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd.</p>	<p>Ansawdd addysg</p> <p>Buddiannau ac adnoddau'r ysgol.</p> <p>Dosbarthiadau bychain.</p> <p>Drwy ddod a'r trefniant presennol o gydweithio i ben, byddai'r cyfleon a'r profiadau sy'n cael eu cynnig i blant drwy ymweld ac Ysgol Chwilog yn dod i derfyn.</p> <p>Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd.</p>	<p>Ansawdd addysg</p> <p>Buddiannau ac adnoddau'r ysgol.</p> <p>Dosbarthiadau bychain.</p> <p>Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog.</p> <p>Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio yn dyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol.</p> <p>Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd.</p> <p>Mwy o ddefnydd o'r adeilad.</p> <p>Aberthu gofod dysgu.</p>	<p>Ffurfioli y trefniant presennol o gydweithio a rhannu Pennaeth.</p> <p>Ansawdd addysg</p> <p>Buddiannau ac adnoddau'r ysgol.</p> <p>Dosbarthiadau bychain.</p> <p>Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog.</p> <p>Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio yn dyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol.</p> <p>Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd.</p> <p>Diffyg diddordeb gan ysgolion cyfagos.</p>	<p>Ansawdd addysg</p> <p>Buddiannau ac adnoddau'r ysgol.</p> <p>Dosbarthiadau bychain.</p> <p>Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog.</p> <p>Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio yn dyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol.</p> <p>Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd.</p> <p>Proses o gofrestru gyda AGC – oddeutu 6 mis.</p> <p>Angen sicrhau defnyddwyr rheolaidd i gyflogi 2 aelod o staff – oddeutu 10 o blant.</p>	<p>Ansawdd addysg</p> <p>Buddiannau ac adnoddau'r ysgol.</p> <p>Dosbarthiadau bychain.</p> <p>Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog.</p> <p>Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio yn dyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol.</p> <p>Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd.</p>	<p>Ansawdd addysg</p> <p>Buddiannau ac adnoddau'r ysgol.</p> <p>Dosbarthiadau bychain.</p> <p>Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog.</p> <p>Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio yn dyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol.</p> <p>Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd.</p>	<p>Ansawdd addysg</p> <p>Buddiannau ac adnoddau'r ysgol.</p> <p>Cynnig profiadau i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.</p>

Tud. 25

Allwedd: **Glas** = Manteision **Coch** = Anfanteision

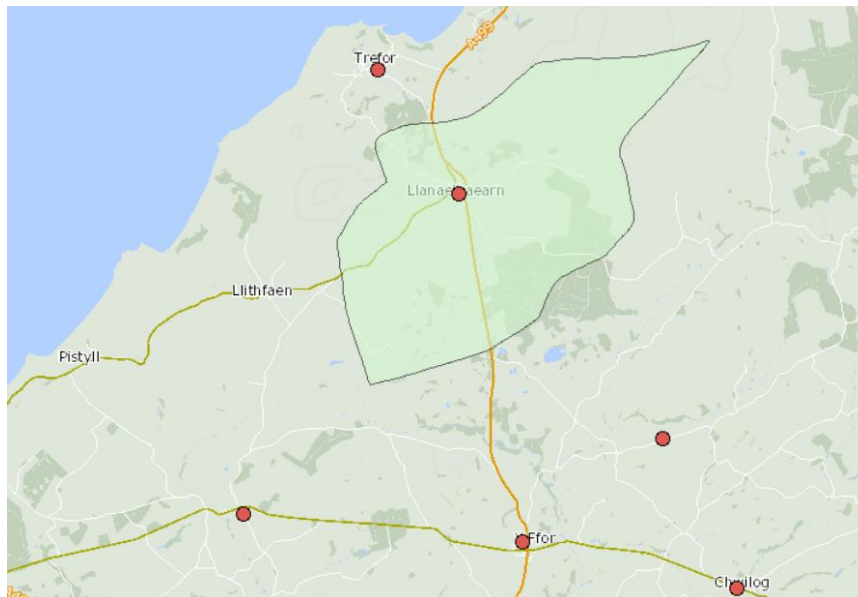
Du = Sylwadau a Ffeithiau

Atodiad B

Aseidiadau Effaith Ysgol Llanaelhaearn

Aseiad Effaith debygol ar Ansawdd a Safonau Addysg	1
Aseiad Effaith debygol ar drefniadau teithio	11
Aseiad Effaith debygol ar y Gymuned	19
Aseiad Effaith Ieithyddol	34
Aseiad Llesiant	48
Aseiad Cydraddoldeb	57

Adroddiad Asesu Ansawdd a Safonau Addysg - Ysgol Llanaelhaearn

- Hydref 2019

Cynnwys

1. CYFLWYNIAD
2. CRYNODEB
3. ASESAD O EFFAITH AR SAFONAU AC ANSAWDD ADDYSG
4. CASGLIADAU

1. CYFLWYNIAD

Ar y 4ydd o Fehefin 2019, bu i Gabinet Cyngor Gwynedd ganiatáu i'r Adran Addysg 'gynnal cyfarfodydd ffurfiol gyda'r corff llywodraethol a budd-ddeiliaid perthnasol eraill i drafod ystod o opsiynau posibl ar gyfer dyfodol yr ysgol' o ganlyniad i bryderon yr Adran Addysg ynghylch cwmp sylweddol mewn niferoedd yn mynychu'r ysgol.

Yn unol â gofynion y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018, sydd yn cynnwys 'Rhagdybiaeth yn erbyn cau ysgolion gweledig', mae angen gwneud asesiad ar yr effaith debygol ar ansawdd a safonau addysg ar unrhyw opsiwn rhesymol a ellir datrys y prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu.

At ddiben y Cod, mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei dynodi fel 'Ysgol Wledig'.

"Mae'r ail fersiwn hon o'r Cod yn gwneud trefniadau arbennig mewn perthynas ag ysgolion gwledig, gan sefydlu rhagdybiaeth weithdrefnol yn erbyn eu cau. Mae hyn yn ei gwneud yn ofynnol i gynigwyr ddilyn cyfres fanylach o weithdrefnau a gofynion wrth lunio cynnig i gau ysgol wledig, wrth ymgynghori ar benderfyniad ynghylch a ddylid gweithredu cynnig i gau ysgol wledig ac wrth wneud y penderfyniad."

"Nid yw hyn yn golygu na fydd ysgol wledig byth yn cau, ond bod yn rhaid i'r achos dros ei chau fod yn gryf, a bod pob opsiwn ymarferol arall wedi'u hystyried yn gydwybodol gan y cynigydd, gan gynnwys ffedereiddio."

Ffynhonnell: Cod Trefniadaeth Ysgolion 011 /2018

Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei lleoli yng nghanol pentref Llanaelhaearn sydd rhwng Pwllheli a Chaernarfon. Mae gan yr Ysgol gapasiti Meithrin i Flwyddyn 6 o 53, gyda 8 o ddisgyblion rhwng 3-11 oed yn mynychu'r ysgol (Cyfrifiad Medi 2019). Mae'r disgyblion i gyd yn byw yn nalgylch Llanaelhaearn.

Mae niferoedd disgyblion sydd yn mynychu'r ysgol wedi lleihau yn sylweddol ers 2013, pan fu dros 40 o ddisgyblion yn yr ysgol.

Mae'r 8 disgybl sydd bellach yn mynychu yn cael eu haddysgu mewn dau ddsbarth gyda thri disgybl mewn un dosbarth a pum disgybl yn y llall.

Ar y 24ain o Fehefin 2019, cynhaliwyd cyfarfod i adolygu sefyllfa'r ysgol, ble cynigwyd nifer o opsiynau i'w hystyried ar gyfer dyfodol yr ysgol. Bu cyfarfodydd pellach ym mis Medi i werthuso'r opsiynau gan adnabod yr opsiynau a fyddai'n rhesymol i geisio datrys yr her y mae'r ysgol yn ei wynebu, sef niferoedd isel o ddisgyblion.

2. CRYNODEB

Bu i Ysgol Llanaelhaearn gael ei harolygu gan Estyn diwethaf yn 2015 ble daethpwyd i'r casgliad mai digonol oedd perfformiad presennol yr ysgol ynghyd a'r rhagolygon gwella. Cydnabyddir fod yr ysgol wedi bod ar daith gwella ers cyfnod yr arolygiad a bod sawl Pennaeth wedi arwain yr ysgol ers hynny.

Yn 2019 gosodwyd yr ysgol yn y categori melyn o ran cefnogaeth a gallu'r ysgol i wella gan Lywodraeth Cymru.

Mae crynodeb isod o arolygon diweddaraf ysgolion cyfagos, neu ysgolion sydd yn destun unrhyw un o'r opsiynau rhesymol ar gyfer dyfodol Ysgol Llanaelhaearn.

2.1 Ysgol Llanaelhaearn

Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei lleoli yng nghanol pentref Llanaelhaearn, sydd rhwng Pwllheli a Chaernarfon yng Ngwynedd. Mae dalgylch yr ysgol yn cynnwys y pentref ac ardal gyfagos, sydd wedi ei leoli rhwng dalgylchoedd Ysgolion yr Eifl (Trefor), Ysgol Llangybi, Ysgol Bro Plenydd (Y Ffôr) ac Ysgol Pentreuchaf. Bu i Ysgol Llanaelhaearn gael ei harolygu diwethaf yn 2015, pan oedd 28 o ddisgyblion ar y gofrestr, oedd yn cael eu haddysgu mewn dau ddsbarth cymysg eu hoedran.

Cydnabyddir yn ogystal, oherwydd cymhareb isel disgybl i blentyn sydd ar hyn o bryd yn Ysgol Llanaelhaearn, mae'r plant yn gwneud cynnydd da.

Ysgol	Blwyddyn yr archwiliad	Pa mor dda yw'r deilliannau?	Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?	Lefel y Dilyniant (os yn briodol)		Categori Cefnogaeth Llywodraeth Cymru 2019
Llanaelhaearn	Ebrill 2015	Digonol	Digonol	Anfoddhaol	Hydref 2016	Cynnydd Da	Melyn

2.2 Ysgolion eraill yr ardal

Ysgol	Blwyddyn yr archwiliad	Pa mor dda yw'r deilliannau?	Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?	Lefel y Dilyniant (os yn briodol)		Categori Cefnogaeth Llywodraeth Cymru 2019
Yr Eifl	Rhagfyr 2014	Digonol	Da	Digonol	Mehefin 2016	Cynnydd Da	Melyn
Bro Plenydd	Chwefror 2015	Da	Da	Da	-	-	Gwyrdd
Chwilog	Ionawr 2013	Digonol	Digonol	Anfoddhaol	Ebrill 2014	Gwelliant Sylweddol	Melyn

Mae'r tabl isod yn crynhoi adroddiad arolwg Estyn yr ysgol sydd wedi cael eu harolygu ers Medi 2017, pan fu i Estyn gyflwyno'r pum maes adolygu:

Ysgol	Blwyddyn yr archwiliad	Safonau	Lles ac agweddau at ddysgu	Addysgu a phrofiadau dysgu	Gofal, cymorth ac arweiniad	Arweinyddiaeth a rheolaeth	Categori Cefnogaeth Llywodraeth Cymru 2019
Llangybi	Rhagfyr 2018	Da	Da	Da	Da	Da	Melyn
Pentreuchaf	Ebrill 2019	Da	Da	Da	Da	Da	Gwyrdd

3. ASESIAID O EFFAITH AR ANSAWDD A SAFONAU ADDYSG

Mae'r asesiad hwn wedi ei wneud ar ddau fodel a fyddai'n cynnig manteision o gymharu â sefyllfa bresennol yr ysgol, sef ffederaleiddio gydag ysgol neu ysgolion eraill, neu gau'r ysgol a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen.

Mae'r modelau hynny, yn ychwanegol i wneud dim a pharhau gyda'r sefyllfa bresennol, wedi eu manylu isod.

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*

Byddai cadw'r drefn bresennol yn golygu fod Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn yr un modd, gyda'r un strwythur staffio. Byddai Pennaeth Strategol ar Ysgol Llanaelhaearn, Garndolbenmaen a Chwilog a byddai'n treulio 1 diwrnod yr wythnos yn arwain Ysgol Llanaelhaearn.

Byddai'r disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu gan athrawes lawn amser ac uwch-gymhorthydd.

- *Ffederaleiddio gydag Ysgol / Ysgolion eraill*

Byddai Ysgol Llanaelhaearn yn ffurfio model ffederal ffurfiol, gyfreithiol gydag ysgol neu ysgolion eraill cyfagos. Yn ddaearyddol, yr ysgolion a fyddai'n rhesymol i'w hystyried byddai un neu fwy o'r ysgolion canlynol; Yr Eifl, Llangybi, Bro Plenydd, Chwilog, neu Pentreuchaf.

Golyga hyn fod yr ysgolion yn parhau ar wahân ond fod y Cyrff Llywodraethu yn cael eu diddymu, a bod un Corff Llywodraethol yn cael ei ethol ar gyfer y Ffederasiwn. Byddai cyllidebau'r ysgolion yn parhau fel y maen nhw.

Byddai ffurfio ffederasiwn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill yn cryfhau sefyllfa arweinyddiaeth yr ysgol, ac yn cynyddu ar gyfleon y disgyblion i gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.

- *Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen*

Golyga hyn fod Ysgol Llanaelhaearn yn cau, a'r disgyblion presennol yn trosglwyddo i Ysgol Bro Plenydd (yr ysgol amgen).

GWNEUD DIM - ASESIAID O'R EFFAITH AR ANSAWDD A SAFONAU ADDYSG

Positif	Niwtral	Negyddol
----------------	----------------	-----------------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Dim newid	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Dim newid	Niwtral
Profiadau addysgu a dysgu	Dim newid	Niwtral
Arweiniad a chymorth gofal	Dim newid	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Dim newid	Niwtral
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Dim newid	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Dim newid	Niwtral

Mae'r asesiad uchod wedi'i wneud yn seiliedig ar wybodaeth adroddiad Estyn Ysgol Llanaelhaearn Ebrill 2015.

FFEDERALEIDDIO - ASESIAD O'R EFFAITH AR ANSAWDD A SAFONAU ADDYSG

Positif	Niwtral	Negyddol
----------------	----------------	-----------------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos. Mae pob un o'r ysgolion dan sylw wedi eu gosod yn yr un categori a Llanaelhaearn, fan lleiaf.	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos. Mae pob un o'r ysgolion dan sylw wedi eu gosod yn yr un categori a Llanaelhaearn, fan lleiaf.	Niwtral
Profiadau addysgu a dysgu	Mae'r trefniant presennol o gyd-weithio gydag Ysgol Chwilog yn rhoi profiadau a chyfleon pontio i'r disgyblion. Byddai model ffederal yn debygol o gynnwys yr un cyfleon, gyda'r posibilrwydd o ehangu ar hyn.	Positif
Arweiniad a chymorth gofal	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos. Mae pob un o'r ysgolion dan sylw wedi eu gosod yn yr un categori a Llanaelhaearn, fan lleiaf.	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Arbed amser y Pennaeth drwy gynllunio ar draws y ffederasiwn yn hytrach nac ar gyfer ysgolion unigol.	Positif
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Ni fyddai darpariaethau i grwpiau agored i niwed yn newid o dan fodel ffederal.	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Dim newid gan y bydd Ysgol Llanaelhaearn yn parhau.	Niwtral

Mae'r asesiad uchod wedi'i wneud yn seiliedig ar wybodaeth adroddiad Estyn Ysgol Llanaelhaearn Ebrill 2015; Ysgol Bro Plenydd Chwefror 2015; Ysgol Chwilog, Ebrill 2014; Ysgol Llanybi 2018, Ysgol Yr Eifl 2014 ac Ysgol Pentreuchaf 2012.

**CAU YSGOL LLANAELHAERN A'R PLANT I'W HADDYSGU MEWN YSGOL AMGEN - ASESAD O'R EFFAITH
AR ANSAWDD A SAFONAU ADDYSG**

Positif	Niwtral	Negyddol
----------------	----------------	-----------------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	'Digonol' oedd canlyniad arolwg estyn ar gyfer y dangosyddion safonau Ysgol Llanaelhaearn, tra bo Ysgol Bro Plenydd yn 'Dda'. Yn seiliedig ar wybodaeth yr arolygon diwethaf (2015) felly byddai addysgu'r plant yn Ysgol Bro Plenydd yn effaith positif.	Positif
Llesiant ac agweddau at ddysgu	'Digonol' oedd canlyniad y dangosydd 'Lles' ar gyfer Ysgol Llanaelhaearn, ac Ysgol Bro Plenydd yn ystod eu harolwg diweddaraf (2015), felly yn seiliedig ar yr adroddiadau hyn ni ragwelir unrhyw effaith.	Niwtral
Profiadau addysgu a dysgu	'Digonol' oedd canlyniad y dangosyddion hyn ar gyfer Ysgol Llanaelhaearn yn 2015, a 'Da' oedd canlyniad y dangosyddion yn ôl Estyn ar gyfer Ysgol Bro Plenydd yn 2015. Rhagwelir felly y gallai'r model hwn gael effaith positif ar brofiadau addysgu a dysgu. Byddai addysg yn Ysgol Bro Plenydd yn golygu addysgu mewn grwpiau mwy a gyda chyfoedion i ehangu ar eu profiadau.	Positif
Arweiniad a chymorth gofal	'Digonol' oedd canlyniad y dangosyddion hyn ar gyfer Ysgol Llanaelhaearn yn 2015, a 'Da' oedd canlyniad y dangosyddion yn ôl Estyn ar gyfer Ysgol Bro Plenydd yn 2015. Rhagwelir felly y gallai'r model hwn gael effaith positif ar brofiadau addysgu a dysgu.	Positif
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Yn ystod eu hadolygiad diwethaf gan Estyn, yn Chwefror 2015, fe wnaeth Ysgol Bro Plenydd gael eu rhoi yn y categori 'Da' ar gyfer holl agweddau 'arweinyddiaeth a rheolaeth'. Cafodd Ysgol Llanaelhaearn eu rhoi yn y categori 'digonol' gyda'r maes 'Arweinyddiaeth' yn benodol yn 'anfodhaol'. Er hynny, bu i'r ysgol gyflawni'r rhagolygon gwella.	Positif
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Darperir cefnogaeth i grwpiau agored i niwed gan gynnwys plant ag anghenion dysgu ychwanegol yn unol a pholisi yr Awdurdod, fel ym mhob ysgol yng Ngwynedd.	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Mae'r ysgol amgen wedi ei roi mewn categori 'A' o ran cyflwr, o gymharu ag Ysgol Llanaelhaearn sydd wedi'i roi yng nghategori 'B'.	Positif

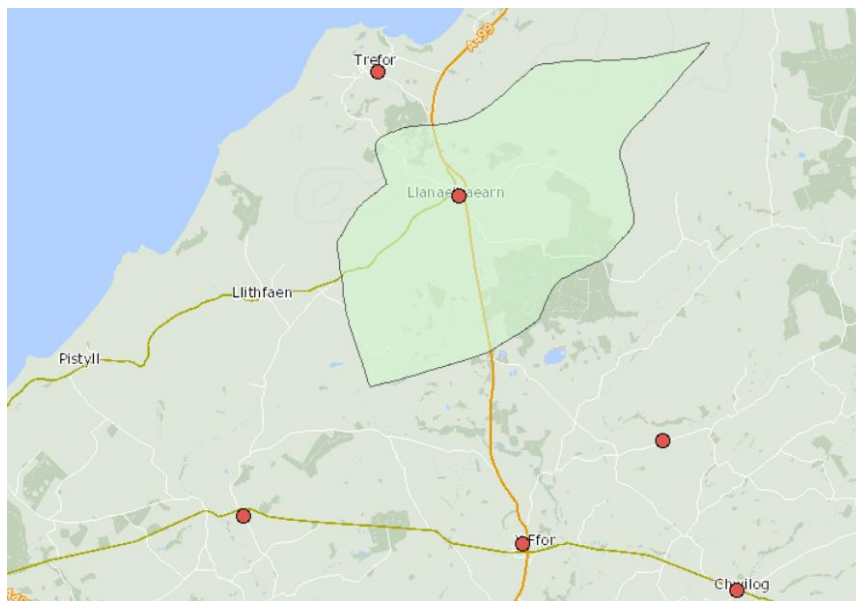
Mae'r asesiad uchod wedi'i wneud yn seiliedig ar wybodaeth adroddiad Estyn Ysgol Llanaelhaearn Ebrill 2015, ac Ysgol Bro Plenydd, Chwefror 2015.

4. CASGLIADAU

Dengys yr asesiad hwn o'r effaith ar ansawdd a safonau addysg, y byddai cyflwyno opsiynau o ffederaleiddio, neu gau ysgol Llanaelhaearn a throsglwyddo'r plant i Ysgol Bro Plenydd yn debygol o fod yn bositif.

Er hynny, cydnabyddir fod niferoedd isel Ysgol Llanaelhaearn bellach yn golygu fod cymhareb isel disgybl i blentyn yno ar hyn o bryd, ac o ganlyniad y mae'r plant yn gwneud cynnydd da.

Mae'r wybodaeth yn yr asesiad hwn yn dilyn arolygon diweddaraf Estyn yn yr ysgolion dan sylw yn nodi fod pob un o'r ysgolion wedi eu gosod mewn categori cyfatebol fan lleiaf i Ysgol Llanaelhaearn, a phob un o'r ysgolion wedi eu gosod yn y categori melyn, neu wyrdd o safbwynt lefel cefnogaeth Llywodraeth Cymru.

Adroddiad Aseu yr Effaith Debygol ar Drefniadau Teithio- Ysgol Llanaelhaearn

- Hydref 2019

1. CYFLWYNIAD

1.1 Polisi Cludiant Cyngor Gwynedd

1.2 Cyd-destun Ysgol Llanaelhaearn

2. OPSIYNAU

3. ASESIAD O'R EFFAITH AR DREFNIADAU TEITHIO

3.1 Lleoliad yr ysgol amgen

3.2 Opsiynau cludiant di-dâl

3.3. Effaith ariannol

4. CASGLIADAU

1. CYFLWYNIAD

Yn unol â gofynion y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018, sydd yn cynnwys ‘Rhagdybiaeth yn erbyn cau ysgolion gwledig’, mae angen gwneud asesiad ar yr effaith debygol ar wahanol drefniadau teithio ar unrhyw opsiwn rhesymol a ellir datrys y prif heriau y mae’r ysgol yn ei wynebu.

At ddiben y Cod, mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei dynodi fel ‘Ysgol Wledig’.

“Mae’r ail fersiwn hon o’r Cod yn gwneud trefniadau arbennig mewn perthynas ag ysgolion gwledig, gan sefydlu rhagdybiaeth weithdrefnol yn erbyn eu cau. Mae hyn yn ei gwneud yn ofynnol i gynigwyr ddilyn cyfres fanylach o weithdrefnau a gofynion wrth lunio cynnig i gau ysgol wledig, wrth ymgynghori ar benderfyniad ynghylch a ddylid gweithredu cynnig i gau ysgol wledig ac wrth wneud y penderfyniad.”

“Nid yw hyn yn golygu na fydd ysgol wledig byth yn cau, ond bod yn rhaid i’r achos dros ei chau fod yn gryf, a bod pob opsiwn ymarferol arall wedi’u hystyried yn gydwobodol gan y cynigydd, gan gynnwys ffedereiddio.”

Ffynhonnell: Cod Trefniadaeth Ysgolion 011 /2018

Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei lleoli yng nghanol pentref Llanaelhaearn sydd rhwng Pwllheli a Chaernarfon. Mae gan yr Ysgol gapasiti Meithrin i Flwyddyn 6 o 53, gyda 8 o ddisgyblion rhwng 3-11 oed yn mynychu’r ysgol (Cyfrifiad Medi 2019). Mae’r disgyblion i gyd yn byw yn nalgylch Llanaelhaearn.

Mae niferoedd disgyblion sydd yn mynychu’r ysgol wedi lleihau yn sylweddol ers 2013, pan fu dros 40 o ddisgyblion yn yr ysgol.

Mae’r 8 disgybl sydd bellach yn mynychu yn cael eu haddysgu mewn dau ddsbarth gyda thri disgybl mewn un dosbarth a pum disgybl yn y llall.

Ar y 24ain Mehefin 2019, cynhaliwyd cyfarfod i adolygu sefyllfa’r ysgol, ble cynigwyd nifer o opsiynau i’w hystyried ar gyfer dyfodol yr ysgol. Bu cyfarfodydd pellach ym mis Medi i werthuso’r opsiynau gan adnabod yr opsiynau a fyddai’n rhesymol i geisio datrys yr her y mae’r ysgol yn ei wynebu, sef niferoedd isel o ddisgyblion.

1.1 Polisi Cludiant Cyngor Gwynedd

Mae strategaeth ‘Addysg Gynradd o’r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd’ yn anelu at gyfyngu teithio o’r cartref i’r ysgol i daith un ffordd sydd heb fod yn fwy na 30 munud.

Mae Cyngor Gwynedd yn darparu cludiant di-dâl i ddysgwyr sy’n byw 2 filltir neu ymhellach o’r ysgol yn eu dalgylch, neu’r ysgol agosaf (ddim yn cynnwys disgyblion meithrin). Disgwylir i ddysgwyr sy’n derbyn addysg gynradd (ac eithrio dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol neu anabledau), gerdded hyd at 2 filltir i gwrdd ag unrhyw gludiant a ddarperir gan Gyngor Gwynedd. Mae’r polisi cludiant i’w weld yn y llawlyfr i rieni:

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Trigolion/Dogfennau-trigolion/Ysgolion-a-dysgu---dogfennau/Talu-eich-ysgol/Gwybodaeth-i-Rieni-2019-20-2.pdf>

1.2 Cyd-destun Ysgol Llanaelhaearn

Ar ddiwrnod cyfrifiad Medi 2018, roedd 38 o blant oed Ysgol Gynradd yn byw yn nalgylch Ysgol Llanaelhaearn. Roedd 27 o'r rheini yn mynychu ysgolion all-dalgylch ac 11 yn mynychu Ysgol Llanaelhaearn. Nid oes plant sydd yn byw tu allan i ddalgylch Llanaelhaearn yn mynychu'r ysgol, fel gwelir yn y tabl isod:

		Dalgyrch Cartref / Home Catchment Area (Medi / September 2018)						Arall	Cyfanswm Ysgol School Total
		Llanaelhaearn	Bro Plenydd	Llangybi	Yr Eifl	Chwilog	Pentreuchaf		
Mynychu Ysgol / School Attending (Medi / September 2018)	Llanaelhaearn	11	-	-	-	-	-	-	11
	Bro Plenydd	6	38	12	-	6	2	13	77
	Llangybi	3	-	29	-	2	1	3	38
	Yr Eifl	-	-	-	58	-	-	1	59
	Chwilog	-	-	1	-	47	-	4	52
	Pentreuchaf	5	5	-	1	3	39	44	97
	Arall	14	6	5	5	12	15		
Cyfanswm Dalgyrch Catchment Area Total		39	49	47	64	70	57		

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2018

2. OPSIYNAU

Mae'r asesiad hwn wedi ei wneud ar ddau fodel a fyddai'n cynnig manteision o gymharu â sefyllfa bresennol yr ysgol, sef ffederaleiddio gydag ysgol neu ysgolion eraill, neu gau'r ysgol a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen.

Mae'r modelau hynny, yn ychwanegol i wneud dim a pharhau gyda'r sefyllfa bresennol, wedi eu manylu isod.

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*

Byddai cadw'r drefn bresennol yn golygu fod Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn yr un modd, gyda'r un strwythur staffio. Byddai Pennaeth Strategol ar Ysgol Llanaelhaearn, Garndolbenmaen a Chwilog a fyddai'n treulio 1 diwrnod yr wythnos yn arwain Ysgol Llanaelhaearn.

Byddai'r disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu gan athro llawn amser a chymhorthydd.

Ni fyddai'r model hwn yn cael unrhyw effaith ar drefniadau teithio presennol, gan y byddai'r disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Llanaelhaearn.

- *Ffederaleiddio gydag Ysgol / Ysgolion eraill*

Byddai Ysgol Llanaelhaearn yn ffurfio model ffederal ffurfiol, gyfreithiol gydag ysgol neu ysgolion eraill cyfagos. Yn ddaeryddol, yr ysgolion a fyddai'n rhesymol i'w hystyried byddai un neu fwy o ysgolion yr Eifl, Llanybi, Bro Plenydd, Chwilog, neu Pentreuchaf.

Golyga hyn fod yr ysgolion yn parhau ar wahân ond fod y Cyrff Llywodraethu yn cael eu diddymu, a bod un Corff Llywodraethol yn cael ei ethol ar gyfer y Ffederasiwn. Byddai cyllidebau'r ysgolion yn parhau fel y maen nhw.

Byddai ffurfio ffederasiwn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill yn cryfhau sefyllfa arweinyddiaeth yr ysgol, ac yn cynyddu ar gyfleon y disgyblion i gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.

Ni fyddai'r model hwn yn cael unrhyw effaith ar drefniadau teithio presennol, gan y byddai'r disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Llanaelhaearn.

- *Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen*

Golyga hyn fod Ysgol Llanaelhaearn yn cau, a'r disgyblion presennol yn trosglwyddo i ysgol amgen.

Byddai'r model hwn yn cael effaith ar drefniadau teithio, gan y byddai'r disgyblion yn cael eu haddysgu mewn ysgol amgen. Yr ysgol amgen sydd yn rhan o'r cynnig yw Ysgol Bro Plenydd, y Ffôr.

Gan fod Ysgol Bro Plenydd 3.6 milltir o Ysgol Llanaelhaearn, byddai angen i Gyngor Gwynedd ddarparu cludiant I i'r disgyblion a fyddai'n mynychu Ysgol Bro Plenydd ac yn byw fwy na 2 filltir o'r ysgol, yn unol â Pholisi Cludiant yr Awdurdod.

3. ASESAD O'R EFFAITH AR DREFNIADAU TEITHIO

3.1. Lleoliad yr ysgol amgen

Mae Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, 3.6 milltir o Ysgol Llanaelhaearn. Mae'r ysgol wedi ei lleoli yn agos i'r A499 gyda mynediad i safle'r ysgol oddi ar y ffordd yma. Golyga hyn ei bod yn hwylus i deithio rhwng pentref Llanaelhaearn a Y Ffôr mewn car neu drwy ddefnyddio cludiant cyhoeddus.

3.2. Opsiynau cludiant di-dâl

Yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd, byddai'r Awdurdod yn trefnu taccis neu fws mini i gludo'r disgyblion o ddalgylch Llanaelhaearn i'r ysgol amgen, ac fel nodir yn y polisi hwn, disgwylir i ddysgwyr sy'n derbyn addysg gynradd neu uwchradd (ac eithrio dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol neu anabledau), gerdded hyd at 2 filltir i gwrdd ag unrhyw gludiant a ddarperir gan Gyngor Gwynedd ar hyd y llwybr byrraf.

Y llwybr byrraf sydd ar gael yw'r un nad yw'r Cyngor yn ei ystyried yn arbennig o beryglus, ar ôl asesu'r llwybrau eraill y gellid eu defnyddio, a byddai'r llwybrau hyn yn cael eu hasesu yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd.

Nodir fod nifer o fysus ysgol yn rhedeg yn yr ardal. Nid oes yr un o'r bysus ysgolion cynradd yn rhedeg rhwng Llanaelhaearn ac Y Ffôr, i fedru manteisio ar un o'r rhan.

Mae bws Ysgol Glan y Môr yn mynd drwy'r ddau bentref, er hynny, nid yw'n arferiad i blant cynradd ddefnyddio bysiau ysgolion Uwchradd.

TREFOR - YSGOL GLAN Y MÔR		311	
Cerbydau Berwyn - 01286 660 315			
Trefor	0810	Ysgol Glan Y Mor	1525
Llanaelhaearn	0815	Y Ffor	1535
Y Ffor	0820	Llanaelhaearn	1540
Ysgol Glan Y Mor	0830	Trefor	1545

Amserlen bws Ysgol Glan y Môr

Yn ogystal, nodir fod bws cyhoeddus yn gwasanaethu rhwng y ddau bentref (amserlen isod).

Pwllheli - Trefor - Caernarfon		BERWYN / CLYNNOC AND TREFOR												12			
Llun i Sadwrn Dim ar Wyliau Cyhoeddus		Monday to Saturday Except Public Holidays															
		o/from 01/04/18															
PWLLHELI, Gorsaf Bws/Bus Station (C)	0740	0840	0940	1040	1140	1240	1340	1440	1550	1640	1740	1825	1945	2115	2240	
Pwllheli, Ysbyty Bryn Beryl	0745	0845	0945	1045	1145	1245	1345	1445	1555	1645	1745	1830	1950	2120	2245	
Y Ffôr	0748	0848	0948	1048	1148	1248	1348	1448	1558	1648	1748	1833	1953	2123	2248	
Llanaelhaearn	0754	0854	0954	1054	1154	1254	1354	1454	1604	1654	1754	1839	1959	2129	2254	
Llanaelhaearn		0711	0801	0906	1011	1111	1211	1311	1411	1511	1611	1711	1811	1931	2104	2229
Y Ffôr		0717	0807	0912	1017	1117	1217	1317	1417	1517	1617	1717	1817	1937	2107	2232
Pwllheli, Ysbyty Bryn Beryl		0720	0810	0915	1020	1120	1220	1320	1420	1520	1620	1720	1820	1940	2110	2235
PWLLHELI, Gorsaf Bws/Bus Station (C)		0725	0815	0920	1025	1125	1225	1325	1425	1525	1625	1725	1825	1945	2115	2240

Amserlen cludiant cyhoeddus

3.3. Effaith ariannol

Mae crynodeb isod o'r effaith ariannol ar drefniadau teithio:

Ysgol amgen (opsiwn)	Pellter oddi wrth Ysgol Llanaelhaearn (milltiroedd)	Costau cludiant o ganol pentref Llanaelhaearn i'r ysgol amgen
Bws mini / tacsï ar gyfer 8 disgybl.	3.6	£11,400

	Yr effaith debygol ar drefniadau teithio i ddysgwyr	Yr effaith debygol ariannol blynyddol ar drefniadau teithio i'r Awdurdod
Gwneud dim	Dim newid	£0
Ffederaleiddio yn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill	Dim newid	£0
Cau ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i'w haddysgu yn Ysgol Bro Plenydd, y Ffôr – cludiant ar gyfer 8 disgybl.	Ymgynnull mewn man fydd wedi ei gytuno er mwyn dal y bws.	£11,400

Nodir fod 7 o ddisgyblion yn byw yn nalgylch Llanaelhaearn eisoes yn mynychu Ysgol Bro Plenydd (data 2018).

Pe byddai dalgylch Ysgol Bro Plenydd yn newid i gynnwys dalgylch Ysgol Llanaelhaearn yn y dyfodol, yna amcangyfrifir y byddai:

- Costau cludiant ar gyfer disgyblion presennol Ysgol Llanaelhaearn yn ogystal â'r disgyblion hynny sydd yn mynychu Ysgol Bro Plenydd eisoes, oddeutu £19,000 y flwyddyn.
- Costau cludiant ar gyfer holl ddisgyblion dalgylch Ysgol Llanaelhaearn, petaent i gyd yn dewis mynychu Ysgol Bro Plenydd yn y dyfodol, oddeutu £25,000 y flwyddyn.

4. CASGLIAD

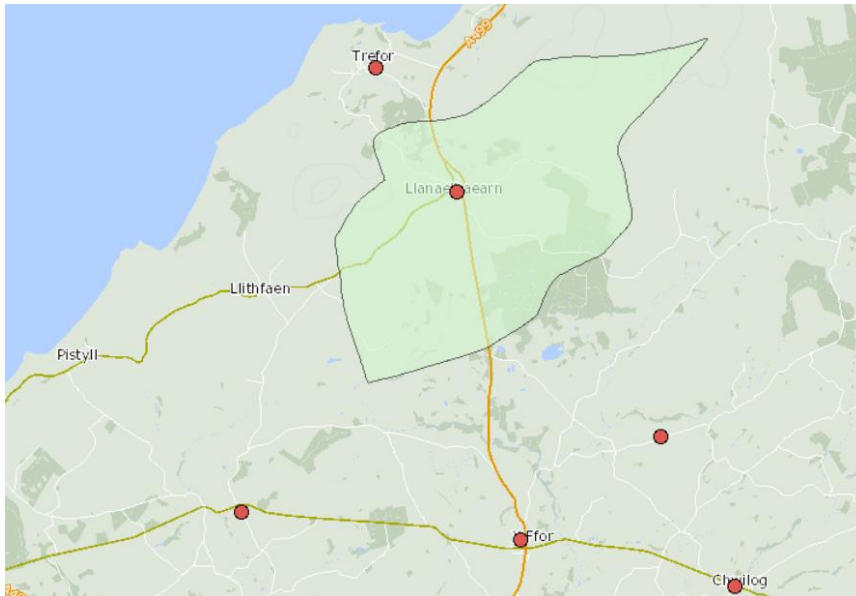
Ni fyddai unrhyw effaith ar y trefniadau teithio a chludiant presennol wrth gyflwyno model o ffederaleiddio yn ffurfiol, gan y byddai'r disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Llanaelhaearn.

Pe byddai'r opsiwn o gau Ysgol Llanaelhaearn a chynnig addysg i'r disgyblion yn Ysgol Bro Plenydd, y Ffôr yn cael ei wireddu, yna byddai effaith ar drefniadau teithio i'r plant ac i'r Awdurdod.

Yn unol â'r data diweddaraf, sef Medi 2018, mae 38 o blant yn byw yn y dalgylch gyda 27 yn dewis mynychu ysgolion eraill, a 7 o'r rheini yn mynychu Ysgol Bro Plenydd eisoes.

Byddai'r opsiwn hwn yn golygu y bydd bws neu dacsï yn cael ei drefnu ar gyfer y dysgwyr, a fyddai'n gollwng y plant ym maes parcio Ysgol Bro Plenydd.

Byddai'r opsiwn yn golygu costau ychwanegol i'r Awdurdod. Amcangyfrifir i'r costau hyn fod oddeutu £11,400 i gludo'r 8 disgybl presennol i Ysgol Bro Plenydd, a hyd at oddeutu £25,000 petai plant dalgylch Ysgol Llanaelhaearn i gyd yn penderfynu mynychu Ysgol Bro Plenydd (yn ddarostyngedig ar addasu'r dalgylchoedd ar gyfer y dyfodol).

Adroddiad Asesu Effaith ar y Gymuned Ysgol Llanaelhaearn

- Hydref 2019

- 1. CYFLWYNIAD**
- 2. OPSIYNAU**
- 3. CRYNODEB O'R DALGYLCH**
- 4. YSGOLION Y DALGYLCH**
- 5. ASESAD O'R EFFAITH DEBYGOL AR Y GYMUNED**
- 6. CASGLIADAU**

1. CYFLWYNIAD

Ar y 4ydd o Fehefin 2019, bu i Gabinet Cyngor Gwynedd ganiatáu i'r Adran Addysg 'gynnal cyfarfodydd ffurfiol gyda'r corff llywodraethol a budd-ddeiliaid perthnasol eraill i drafod ystod o opsiynau posibl ar gyfer dyfodol yr ysgol' o ganlyniad i bryderon yr Adran Addysg ynghylch cwmp sylweddol mewn niferoedd yn mynychu'r ysgol.

Mae'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018 yn cynnwys 'Rhagdybiaeth yn erbyn Cau Ysgol Wledig'. Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei ddynodi fel Ysgol Wledig at ddiben y Cod.

Golyga hyn, fel rhan o'r broses statudol, mae angen asesu'r effaith debygol ar y gymuned, yn achos pob opsiwn rhesymol, yn unol â Chod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018. Mae'r asesiad hwn yn deillio o ganllawiau cenedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer ad-drefnu ysgolion, yn cynnwys ystyriaethau ynglŷn ag anghenion unigryw ardaloedd gwledig.

"Mewn rhai ardaloedd, efallai mai ysgol fydd y prif ganolbwynt ar gyfer gweithgarwch cymunedol hefyd, a gallai ei chau arwain at oblygiadau y tu hwnt i ddarparu addysg. Gall hyn fod yn nodwedd benodol mewn ardaloedd gwledig os defnyddir adeiladau ysgolion fel man i ddarparu gwasanaethau i'r gymuned leol."

"Dylai'r achos a gaiff ei baratoi gan y rhai sy'n cyflwyno'r cynigion ddangos bod effaith cau'r ysgol ar y gymuned wedi'i hasesu drwy lunio Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned, a dangos sut y gellid cynnal unrhyw gyfleusterau cymunedol a ddarperir gan yr ysgol ar hyn o bryd."

Ffynhonnell: Cod Trefniadaeth Ysgolion 011 /2018

Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei lleoli yng nghanol pentref Llanaelhaearn sydd rhwng Pwllheli a Chaernarfon. Mae gan yr Ysgol gapasiti Meithrin i Flwyddyn 6 o 53, gyda 8 o ddisgyblion rhwng 3-11 oed yn mynychu'r ysgol (Cyfrifiad Medi 2019). Mae'r disgyblion i gyd yn byw yn nalgylch Llanaelhaearn.

Mae niferoedd disgyblion sydd yn mynychu'r ysgol wedi lleihau yn sylweddol ers 2013, pan fu dros 40 o ddisgyblion yn yr ysgol.

Mae'r 8 disgybl sydd bellach yn mynychu yn cael eu haddysgu mewn dau ddsbarth gyda thri disgybl mewn un dosbarth a pum disgybl yn y llall.

Ar y 24ain o Fehefin 2019, cynhaliwyd cyfarfod i adolygu sefyllfa'r ysgol, ble cynigwyd nifer o opsiynau i'w hystyried ar gyfer dyfodol yr ysgol. Bu cyfarfodydd dilynol ym mis Medi i werthuso'r opsiynau gan adnabod yr opsiynau a fyddai'n rhesymol i geisio datrys yr her y mae'r ysgol yn ei wynebu, sef niferoedd isel o ddisgyblion.

2. OPSIYNAU

Mae'r asesiad hwn wedi ei wneud ar ddau fodel a fyddai'n cynnig manteision o gymharu â sefyllfa bresennol yr ysgol, sef ffederaleiddio gydag ysgol neu ysgolion eraill, neu gau'r ysgol a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen.

Mae'r modelau hynny, yn ychwanegol i wneud dim a pharhau gyda'r sefyllfa bresennol, wedi eu manylu isod.

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*

Byddai cadw'r drefn bresennol yn golygu fod Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn yr un modd, gyda'r un strwythur staffio. Byddai Pennaeth Strategol ar Ysgol Llanaelhaearn, Garndolbenmaen a Chwilog a byddai'n treulio 1 diwrnod yr wythnos yn arwain Ysgol Llanaelhaearn.

Byddai'r disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu gan athro llawn amser ac uwch-gymhorthydd.

- *Ffederaleiddio gydag Ysgol / Ysgolion eraill*

Byddai Ysgol Llanaelhaearn yn ffurfio model ffederal ffurfiol, gyfreithiol gydag ysgol neu ysgolion eraill cyfagos. Yn ddaearyddol, yr ysgolion a fyddai'n rhesymol i'w hystyried byddai un neu fwy o'r ysgolion canlynol; Yr Eifl, Llanybi, Bro Plenydd, Chwilog, neu Pentreuchaf.

Golyga hyn fod yr ysgolion yn parhau ar wahân ond fod y Cyrff Llywodraethu yn cael eu diddymu, a bod un Corff Llywodraethol yn cael ei ethol ar gyfer y Ffederasiwn.

Byddai cyllidebau'r ysgolion yn parhau fel y maen nhw, ond gyda chyfleon i gryfhau arweinyddiaeth o fewn yr ysgolion a chynyddu ar gyfleon i gydweithio ar draws y ffederasiwn.

- *Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen*

Golyga hyn fod Ysgol Llanaelhaearn yn cau, a'r disgyblion presennol yn trosglwyddo i Ysgol Bro Plenydd (yr ysgol amgen).

3. CRYNODEB O'R DALGYLCH

3.1 Yr Ardal

Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei lleoli yng nghanol pentref Llanaelhaearn, sydd rhwng Pwllheli a Chaernarfon yng Ngwynedd. Mae dalgyrch yr ysgol yn cynnwys y pentref ac ardal gyfagos, sydd wedi ei lleoli rhwng dalgyrchioedd Ysgolion Yr Eifl (Trefor), Ysgol Llanybi, Ysgol Bro Plenydd (Y Ffôr) ac Ysgol Pentreuchaf.

Dengys data diweddaraf (cyfrifiad 2011) fod poblogaeth ward Llanaelhaearn yn 1,683.

3.2 Yr Economi

Mae 65.9% o bobl rhwng 16 a 74 mlwydd oed o fewn ward Llanaelhaearn yn weithgar yn economaidd, a 5.8% o'r rhain yn ddi-waith. Mae 34.1% o bobl yn yr un grŵp oedran yn anweithgar yn economaidd gyda 17.6% o'r rhain yn sâl neu'n anabl am gyfnod hir.

Mae'r math o ddiwydiant y mae'r boblogaeth yn weithgar ynddo yn amrywiol yn yr ardal, gyda'r gyfradd uchaf (15.3%) yn gweithio yn y maes iechyd a gwaith cymdeithasol.

Yn ôl data 'Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (2014)' mae cyfradd cyflogaeth ward Llanaelhaearn o gymharu â wardiau eraill yng Nghymru yn rhoi ranc o 1095 allan o 1909 o wardiau. Nid yw ward Llanaelhaearn felly o fewn y 50% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

Yn 1974, sefydlwyd Antur Aelhaearn, menter gymdeithasol, gyda'r nod o greu gwaith yn lleol i gadw teuluoedd a phobl ifanc yn yr ardal, gan gyflwyno nifer o brosiectau, a chynlluniau yn lleol. Mae'r Antur yn dal yn weithredol heddiw ac yn weithgar ar brosiectau megis datblygu'r capel nad yw bellach mewn defnydd.

Mae nifer o fusnesau yn weithredol yn y pentref, gan gynnwys becws, modurdy, tŷ gwely a brecwast, a chwmni harddwch anifeiliaid anwes.

3.3 Amddifadedd

Mae Ward Llanaelhaearn (sydd yn ardal ehangach nac arwynebedd daearyddol dalgyrch yr ysgol) yn y 40% o wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghymru (ranc o 622 allan o 1909 o wardiau).

Mae nifer o feysydd yn llunio'r mynegai cyffredinol yma, gan gynnwys incwm, cyflogaeth, iechyd, addysg, mynediad i wasanaethau, diogelwch cymunedol, amgylchedd ffisegol a thai.

Nodir fod ward Llanaelhaearn o fewn y 10% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru yn y maes 'Tai'. Dangosyddion y maes hwn yw'r gyfran o bobl yn byw mewn cartrefi gorlawn (defnydd ystafelloedd gwely), a'r gyfran o bobl yn byw mewn cartrefi heb wres canolog.

Yn ogystal, mae ward Llanaelhaearn o fewn y 10% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru yn y maes 'mynediad i wasanaethau', h.y. amddifadedd am nad yw pobl yn gallu cael gafael ar amrywiaeth o wasanaethau sy'n cael eu hystyried yn hanfodol ar gyfer byw o ddydd i ddydd. Mae'r dangosyddion yn cynnwys cyfartaledd amseroedd teithio cyhoeddus a phreifat i nifer o wasanaethau megis siopau

bwyd, meddygfa, ysgolion cynradd ac uwchradd, swyddfa bost, llyfrgell gyhoeddus, fferyllfa, canolfan hamdden ac amser teithio preifat i orsaf betrol.

Mae crynodeb isod o sut mae ardal Llanaelhaearn wedi ei leoli yng nghyd-destun ardaloedd eraill yng Nghymru yn ôl y Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (2014):

Maes	Ranc yng Nghymru, allan o 1909 o ardaloedd. 1 = mwyaf difreintiedig 1909 = lleiaf difreintiedig	Mwyaf difreintiedig % yng Nghymru
Cyflogaeth	1095	
Incwm	778	O fewn y 40-50% mwyaf difreintiedig
Iechyd	1075	
Addysg	994	O fewn y 40-50% mwyaf difreintiedig
Tai	88	O fewn y 0-10% mwyaf difreintiedig
Amgylchedd ffisegol	1651	
Mynediad i wasanaethau	15	O fewn y 0-10% mwyaf difreintiedig
Diogelwch cymunedol	1046	

3.4 Y Gymuned

Mae nifer o weithgareddau yn cael eu cynnal yn Llanaelhaearn, gan gynnwys;

- Cylch Ti a Fi
- Merched y Wawr
- Cyrsiau amrywiol yn y Ganolfan
- Pwyllgor Cae Chwarae
- Eisteddfod Gadeiriol Aelhaearn
- Pwyllgor Cofeb Aelhaearn
- Pwyllgor Llywio
- Cyngor Plwyf

Yn ogystal, mae nifer o gyfleusterau yn y pentref, gan gynnwys Eglwys St Aelhaearn / Mynwent, Meddygfa, Cartref Henoed, Becws, Canolfan y Babell, Cae Chwarae, Cae Pêl droed ac Antur Aelhaearn. Mae Aelodau Antur Aelhaearn hefyd wedi bod yn gweithio ar brosiect i ddatblygu'r Capel yn adnodd i'r gymuned, sydd drws nesaf i'r Ganolfan ac mae'r gwaith ail doi wedi'i wneud. Hefyd, mae prosiect gardd ar y gweill.

4. YSGOLION Y DALGYLCH

4.1 Cyd-destun yr ysgolion yn ôl Adroddiadau Arolygon Estyn

Fel rhan o adroddiadau Estyn bydd awduron yr adroddiadau, sef yr arolygwyr, yn gosod yr ysgolion o fewn cyd-destun ac yn manylu ar eu cysylltiadau cymunedol. Dyma'r cyd-destun a roddwyd i Ysgol Llanaelhaearn gan arolygwyr Estyn.

Ysgol Llanaelhaearn

“Lleolir Ysgol Gymunedol Llanaelhaearn ym mhentref Llanaelhaearn sydd rhwng Pwllheli a Chaernarfon yng Ngwynedd. Mae'r ysgol yn gwasanaethu'r pentref a'r ardal gyfagos”

Ffynhonnell: Adroddiad Estyn, Ebrill 2015

4.2 Gwybodaeth ystadegol yr ysgolion

Dengys y tabl isod niferoedd ysgol Llanaelhaearn, a'r ysgolion cyfagos eraill, o Flwyddyn Meithrin i Flwyddyn 6. Gwelir yn ogystal yn y tabl hwn beth yw capasiti'r ysgolion, a'r nifer o lefydd gweigion. Mae pob un o'r ysgolion hyn yn ysgol gymunedol, ac yn addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Ysgol	Capasiti Llawn (M – Bl6)	Nifer ar y gofrestr Medi 2019 (M – Bl6)	Nifer o Lefydd Gwag 2019 (M – Bl6)	Categori Cyfreithiol
Llanaelhaearn	53	8	45	Ysgol gymunedol
Bro Plenydd	104	74	30	Ysgol gymunedol
Llangybi	80	34	46	Ysgol gymunedol
Pentreuchaf	119	98	21	Ysgol gymunedol
Yr Eifl	62	56	6	Ysgol gymunedol
Chwilog	74	52	22	Ysgol gymunedol

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2019

4.3 Gwybodaeth lleoliad annedd a dewis ysgolion disgyblion

Mae gan bob ysgol ddalgylch penodol y mae'n gwasanaethu ac sydd yn bwysig o ran polisi mynediad a chludiant y Cyngor. Nid oes rhaid i ddisgyblion fynychu eu hysgol dalgylch, mae'r dewis i fyny i rieni (yn unol â'r polisi mynediad).

I gymharu â dalgylchoedd eraill yr ardal, mae nifer o ddisgyblion sy'n symud tu allan i ddalgylch yr ysgol yn uchel. Dengys data diweddaraf o gartrefi disgyblion fod 39 o blant yn byw yn nalgylch Llanaelhaearn llynedd (*data Medi 2018*), ac roedd 11 ohonynt yn mynychu'r ysgol. Mae hyn bellach wedi lleihau i 8 disgybl. Golyga hyn fod 72% o blant sy'n byw yn nalgylch Ysgol Llanaelhaearn yn mynychu ysgolion all-dalgylch, yn unol â data 2018.

Ysgol arall yn yr ardal sydd â nifer uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch yw dalgylch Ysgol Llangybi, gyda 38% o blant dalgylch Ysgol Llangybi yn mynychu ysgolion all-dalgylch yn 2018, er hynny, mae 9 disgybl yn mynychu ysgol Llangybi sydd yn byw y tu allan i ddalgylch yr ysgol. Does dim un disgybl sydd yn byw tu allan i ddalgylch Ysgol Llanaelhaearn yn mynychu'r ysgol.

		Dalgyrch Cartref / Home Catchment Area (Medi / September 2018)						Arall	Cyfanswm Ysgol School Total
		Llanaelhaearn	Bro Plenydd	Llangybi	Yr Eifl	Chwilog	Pentreuchaf		
Mynychu Ysgol / School Attending (Medi / September 2018)	Llanaelhaearn	11	-	-	-	-	-	-	11
	Bro Plenydd	6	38	12	-	6	2	13	77
	Llangybi	3	-	29	-	2	1	3	38
	Yr Eifl	-	-	-	58	-	-	1	59
	Chwilog	-	-	1	-	47	-	4	52
	Pentreuchaf	5	5	-	1	3	39	44	97
	Arall	14	6	5	5	12	15		
Cyfanswm Dalgyrch Catchment Area Total		39	49	47	64	70	57		

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2018

Mae'r tabl uchod yn dangos y wybodaeth gyflawn o ran lleoliadau byw disgyblion a'i dewis ysgol. Mae'r tabl isod yn crynhoi faint o ddisgyblion sy'n byw ym mhob dalgyrch, y nifer sy'n byw yn y dalgyrch ac yn mynychu'r ysgol, a'r nifer o ddisgyblion sy'n mynychu'r ysgol ond yn byw tu allan i'r dalgyrch.

Ysgol	Nifer yn byw yn y Dalgyrch	Nifer o blant y Dalgyrch sy'n mynychu'r ysgol	Niferoedd sy'n mynychu'r ysgol o du allan i'r Dalgyrch
Llanaelhaearn	39	11	0
Yr Eifl	67	58	1
Llangybi	47	29	9
Bro Plenydd	49	38	38
Chwilog	70	47	5
Pentreuchaf	57	39	58

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2018

4.4 Crynodeb o'r amrywiol gyfleusterau sydd yn y cymunedau gwledig

Mae'r wybodaeth isod wedi ei gasglu ar ardaloedd yr ysgolion a all gael ei effeithio gan unrhyw un o'r opsiynau.

	Llanaelhaearn	Trefor	Chwilog	Y Ffôr	Pentreuchaf	Llangybi
Canolfan Gymuned Neuadd Bentref	✓	✓	✓	✓	✓	
Capel/Eglwys	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Trafnidiaeth Gyhoeddus	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Siop	✓ (Becws)	✓	✓ (Cigydd)	✓	✓	
Caffi/Tafarn		✓			✓	✓
Swyddfa Bost	✓ (Fan)	✓	✓ (Neuadd Bentref)	✓	✓ (Fan)	
Meddygfa/Fferyllfa	✓	✓		✓		
Llyfrgell	✓ (Fan)	✓ (Fan)	✓ (Fan)	✓	✓ (Fan)	
Cae Chwarae Plant	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Banc						
Cartref Henoed	✓			Tai Henoed CG		
Canolfan Hamdden						
Garej	✓	✓				
Atyniad Twristaidd	✓ (Tre'r Ceiri)	✓				
Cylch Ti a Fi + Meithrin	✓	✓	✓		✓	

Ffynhonnell: Holiaduron Penaethiaid Medi 2019

Mae gan Ysgol Llanaelhaearn, a'r ysgolion eraill sydd yn rhan o'r asesiad hwn, 'Gyfeillion yr Ysgol' sydd yn cynnal gweithgareddau er mwyn codi arian er budd yr ysgol a'r disgyblion.

Gan nad oes neuadd yn Ysgol Llanaelhaearn, mae'r ysgol yn gwneud defnydd cyson o Ganolfan y Babell sydd gyfagos.

Cydnabyddir mewn holiadur o'r ardrawiad ar y gymuned fod aelodau'r gymuned yn ymweld â Ysgol Llanaelhaearn yn rheolaidd i gynorthwyo gyda'r profiadau dysgu, a fod gan yr Ysgol fws mini, sydd yn cyfoethogi profiadau y plant drwy eu galluogi i ymweld a ysgolion a safleoedd eraill. Yn wir, mae aelodau o gymuned pob un o'r ysgolion sydd yn rhan o'r asesiad hwn yn ymweld â'r ysgolion i gynnal gweithgareddau gyda'r disgyblion megis clwb garddio neu ddarllen.

4.5 Crynodeb o ddefnydd yr ysgolion y tu allan i oriau craidd yr ysgol

Nid oes defnydd cymunedol o adeilad ysgol Llanaelhaearn ar hyn o bryd. Mae crynodeb o ddefnydd cymunedol neu all-gwricwlaidd o adeiladau'r ysgolion lleol isod:

	Llanaelhaearn	Trefor	Chwilog	Y Ffôr	Pentreuchaf	Llangybi
Grwpiau Chwarae (Gwyliau'r ysgol)						✓
Aelwyd yr Urdd		✓	✓	✓	✓	✓
Dramâu						
Grwpiau Gwirfoddol						
Bore/Noson Goffi			✓			
Arwerthiant Cymunedol						
Llyfrgell Gymunedol						
Ymarfer Côr						
Cymraeg i Oedolion						
Cyfarfod Cyngor Tref/Gymuned						
Cylch/Ysgol Feithrin			✓	✓	✓	✓
Clwb/Gweithgaredd Chwaraeon					✓	✓
Clwb ar ôl Ysgol		✓				
Clwb Diddordeb Lleol						

Ffynhonnell: Holiaduron Penaethiaid Medi 2019

4.6 Crynodeb o weithgareddau neu grwpiau y mae'r ysgol yn ymwneud yn rheolaidd a nhw:

	Llanaelhaearn	Trefor	Chwilog	Y Ffôr	Pentreuchaf	Llangybi
Cylchoedd Meithrin/Ti a Fi			✓	✓	✓	✓
Eisteddfodau (Lleol/Sirol/Cenedlaethol)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Adrannau'r Urdd		✓	✓	✓	✓	✓
Ymweliadau a Glan Llyn / Llangrannog / Caerdydd	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Gweithgareddau eraill (chwaraeon, clybiau)		✓	✓	✓	✓	✓

Ffynhonnell: Holiaduron Penaethiaid Medi 2019

4.7 Os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan ysgol ar ran y gymuned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau?

Ysgol	Ble darparir cyfleusterau pe bai'n cau
Llanaelhaearn	Nid oes defnydd cymunedol o adeilad Ysgol Llanaelhaearn ar hyn o bryd, ac felly ni fyddai newid petai'r ysgol yn cau. Petai gofyn am ddefnydd o adeilad cymunedol, yna mae Canolfan y Babell, sef neuadd gymunedol, wedi ei leoli o fewn 50m o'r ysgol.

4.8 Gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgolion eraill y dalgylch

Mae'r tabl isod yn nodi pellter ac amser teithio rhwng ysgolion yr ardal. Gwelwn mai Ysgol Yr Eifl yw'r agosaf at Ysgol Llanaelhaearn, gyda Ysgol Bro Plenydd yr agosaf wedi hynny. Mae'r amseroedd teithio isod yn ystyried natur y lonydd a'r effaith y gall hynny ei gael ar amser teithio mewn ardal gwledig.

Ysgol		Chwilog	Bro Plenydd	Llanaelhaearn	Llangybi	Pentreuchaf	Eifl
Chwilog	Milltir						
	Munudau						
Bro Plenydd	Milltir	2.5					
	Munudau	6					
Llanaelhaearn	Milltir	6.1	3.6				
	Munudau	12	6				
Llangybi	Milltir	2.9	2.0	3.9			
	Munudau	7	5	9			
Pentreuchaf	Milltir	5.5	3.3	4.6	5.3		
	Munudau	11	6	10	11		
Eifl	Milltir	7.9	5.3	1.9	5.7	6.3	
	Munudau	16	10	6	12	14	

5. ASESIAD O EFFAITH DEBYGOL AR Y GYMUNED

Er mwyn asesu effaith cymunedol y modelau posib, penderfynwyd greu meini prawf yn unol â argymhellion ystyriaethau asesiad cymunedol y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018.

MODEL 1 – PARHAU GYDA'R 'STATUS QUO'

Positif	Niwtral	Negyddol
---------	---------	----------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Dim newid	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Dim newid	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Dim newid	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Dim newid	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Dim newid	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Dim newid	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Dim newid	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Dim newid	Niwtral

MODEL 2 – FFEDERALEIDDIO AC YSGOL NEU YSGOLION ERAILL

Positif	Niwtral	Negyddol
---------	---------	----------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a Llesiant	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Dim newid o'r sefyllfa bresennol, ond nodir cyfleoedd i gymuned Llanaelhaearn a'r ysgol arall a fyddai'n rhan o'r model ffederal i ddod at eu gilydd.	Niwtral

MODEL 3 – CAU YSGOL LLANAELHAERN A'R PLANT I'W HADDYSGU YN YSGOL BRO PLENYDD

Positif	Niwtral	Negyddol
---------	---------	----------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Gan fod yr ysgol amgen y fwy na 2 filltir o Ysgol Llanaelhaearn a chartrefi'r disgyblion, ni fyddant yn debygol o gerdded i'r ysgol. Er hynny, mae lleoliad yr ysgol yn agos i'r briff ffordd rhwng Pwllheli a Chaernarfon. Mae posib i ollwng plant yn y maes parcio, boed hynny mewn car neu dacsï / bws mini, ac mae safle bws (gwasanaeth bws cyhoeddus) tu allan i ffiniau'r ysgol. Felly, os yw disgyblion yn llai abl i gerdded neu feicio, ni ragwelir anhawster i gyrraedd yr ysgol.	Negyddol
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Mae bws cyhoeddus (rhif 12) yn rhedeg rhwng pentref Llanaelhaearn a'r ysgol amgen. Gall rhai teuluoedd fod yn ddibynnol ar gludiant cyhoeddus i gyrraedd yr ysgol amgen, er hynny, ni ragwelir effaith sylweddol ar ddarpariaeth cludiant cyhoeddus gan mai 8 disgybl sydd yn mynychu'r ysgol ar hyn o bryd.	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Nid oes unrhyw ddefnydd o'r ysgol yn ychwanegol i ddefnydd addysgol.	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Ni ragwelir effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Ni ragwelir y byddai teuluoedd a phlant ifanc yn gadael y gymuned, ar sail fod rhan fwyaf o blant y dalgylch eisoes yn mynd i ysgolion eraill.	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Gan fod nifer uchel o blant y dalgylch yn mynychu ysgolion eraill eisoes, ni ellir ddod i gasgliad y byddai cau yr ysgol yn cael effaith ar wasanaethau eraill.	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Eto, gan fod y rhan fwyaf o blant y dalgylch yn mynychu ysgolion eraill, ni ragwelir y byddai colli ysgol yn cael effaith ar economi ehangach y gymuned.	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Byddai'r ysgol leol yn bellach o gartrefi o fewn dalgylch presennol ysgol Llanaelhaearn, ac o safbwynt amddifadedd –golyga fod un o ddangosyddion 'mynediad i wasanaethau' yn pellhau oddi wrth drigolion y pentref. Gan fod canran uchel o blant y dalgylch yn mynychu ysgolion eraill eisoes, ni allwn fynegi yn gadarnhaol y byddai cau'r ysgol yn cael effaith negyddol na phositif ar y gymuned leol.	Negyddol

6. CASGLIADAU

Dengys cynnwys yr adroddiad hwn na fyddai'r opsiwn i barhau gyda'r sefyllfa bresennol, neu ffederaleiddio gydag ysgol arall, yn cael effaith ar y gymuned, gan fod y ddau opsiwn yn golygu parhau gydag ysgol yn Llanaelhaearn gydag addasiadau i lywodraethu a chydweithio â'r ysgol arall o dan fodel ffederal. Golyga y byddai presenoldeb ysgol yn parhau yng nghymuned Llanaelhaearn gan ymgymryd yr un gweithgareddau a defnyddio'r un cyfleusterau ac y maent yn bresennol.

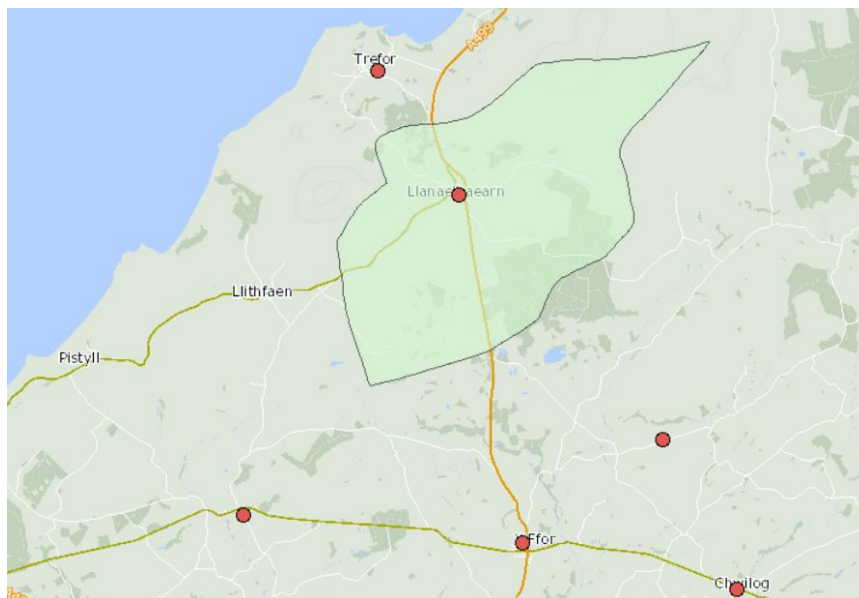
Pe byddai cyflwyno'r opsiwn o gau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i'w haddysgu yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, bydd rhai elfennau o ddigwyddiadau cymunedol yn cael eu heffeithio.

Er nad oes defnydd cymunedol o adeilad yr ysgol, gwelir yn yr asesiad hwn fod yr ysgol yn ymwneud a'i chymuned ac yn defnyddio cyfleusterau y gymuned, megis Canolfan y Babell yn gyson. Mae Canolfan y Ffôr ynghlwm ac adeilad y neuadd ac mae Ysgol Bro Plenydd yn defnyddio'r adnodd hwn. Pe byddai gwireddu yr opsiwn hwn yna gellid hybu Ysgol Bro Plenydd i wneud defnydd o gyfleusterau pentref Llanaelhaearn yn ogystal, yn achlysurol.

Ni ragwelir y byddai cau'r ysgol yn annog teuluoedd o oedran ysgol i adael y gymuned, gan fod cyfran helaeth o'r plant sydd yn byw yn nalgylch yr ysgol eisoes yn mynychu ysgolion eraill. Yn yr un modd, ni ragwelir y byddai teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned.

Bydd yn hanfodol fel rhan o'r broses i annog trafodaethau rhwng yr ysgol amgen a rhieni disgyblion Ysgol Llanaelhaearn fel bod modd i rieni a disgyblion fanteisio ar eu cyfleusterau a gweithgareddau ar ôl ysgol, ac i annog yr ysgol amgen i fanteisio ar gyfleusterau cymuned Llanaelhaearn yn ogystal.

Dengys yr asesiad hwn y bydd peth effaith negyddol o gau'r ysgol ar y gymuned. I liniaru'r effaith ar y gymuned nodir cyfleon i sicrhau fod cymuned Llanaelhaearn yn ymwybodol o weithgarwch yr ysgol amgen, ac anogir gydweithio cymunedol rhwng Ysgol Bro Plenydd a chymuned Llanaelhaearn, lle'n briodol.

Adroddiad Aseiad Effaith Ieithyddol Ysgol Llanaelhaearn

- Hydref 2019

1.	CYFLWYNIAD
1.1	Y Sefyllfa yng Ngwynedd
1.2	Polisi Iaith
1.3	Cefndir Addysgol
2.	PROFFIL IEITHYDDOL DALGYLCH LLANAELHAEARN
2.1	Cefndir Proffil Iaith Gwynedd
2.2	Wardiau
2.3	Ysgol Llanaelhaearn
2.4	Ysgolion Cyfagos
2.5	Lefelau Cyrhaeddiad
2.6	Gweithgareddau ar ôl ysgol
2.7	Gweithgareddau Cymunedol
2.8	Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-2020
2.9	Tystiolaeth Ychwanegol
3.	EFFAITH AR YR IAITH GYMRAEG
3.1	Opsiynau
3.2	Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith
4.	CASGLIAD

1. CYFLWYNIAD

Mae cefnogi a datblygu gallu plant Gwynedd i ddysgu a defnyddio eu sgiliau iaith yn allweddol bwysig i strategaethau addysg y Sir.

1.1 Y Sefyllfa yng Ngwynedd

Mae ffigyrau yng Nghyfrifiad 2011 yn nodi fod 65,900 (56%) o bobl dros dair oed yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu yn y Gymraeg. Mae Cyfrifiad 2011 hefyd yn nodi bod 65% yn siarad Cymraeg sydd yn ostyngiad ers y cyfrifiad blaenorol, pan oedd y ffigwr yn 69%.

Yng Ngwynedd, fel mewn sawl Awdurdod Lleol eraill yng Nghymru, mae cryn wahaniaeth yng nghanran y siaradwyr Cymraeg o fewn gwahanol wardiau. Ar un eithaf, mewn wardiau megis Aberdyfi, Tywyn a ward Menai ym Mangor, mae rhwng 18% a 38% o'r boblogaeth yn siarad Cymraeg, tra bod cymaint â 78% yn siarad Cymraeg yn yr ardaloedd mwyaf Cymreig e.e. Llanrug.

1.2 Polisi Iaith

Cynradd

Yr un yw nod y Polisi Iaith ar draws holl ysgolion cynradd y Sir, sef datblygu gallu pob disgybl i fod yn hyderus yn y ddwy iaith erbyn diwedd CA2. Y Gymraeg yw iaith swyddogol yr asesu yn yr ysgol ar ddiwedd Cyfnod Sylfaen. Yn CA2, parheir i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith.

Uwchradd

Yn yr uwchradd, disgwylir i bob disgybl sydd wedi cyrraedd y lefel angenrheidiol, sef lefel 3+ ar ddiwedd CA2 ddilyn Cymraeg Iaith Gyntaf yn CA3 er mwyn sicrhau dilyniant a pharhad priodol. Y gobaith yw y gall y disgyblion hyn astudio'r Gymraeg a'r Saesneg fel pynciau hyd at ddiwedd blwyddyn 11.

Mae ysgolion uwchradd yn adeiladu ar y sylfaen a osodwyd yn y cynradd trwy sicrhau fod pob disgybl yn parhau i ddatblygu sgiliau yn y Gymraeg a'r Saesneg. Nid yw'r Sir yn diffinio ysgolion uwchradd yn ôl categorïau ieithyddol gan fod yr un disgwyliad mewn perthynas â'r Polisi Iaith, sef rhoi cyfle i holl ddisgyblion y Sir fod yn hyfedr ddwyieithog.

1.3 Cefndir Addysgol

Mabwysiadwyd strategaeth "Addysg Gynradd o Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd" gan y Cyngor yn Ebrill 2009. Datblygwyd a chefnogwyd uwch strategaeth "Rhaglen Strategol - Tuag at 2025" gan y Cyngor yn Hydref 2010. Darparwyd y ddogfen fel sylfaen strategol i osod cyfeiriad i ddatblygiadau ym maes addysg a hyfforddiant yng Ngwynedd am y 15 mlynedd nesaf. Cyflwynwyd y rhaglen yng nghyd-destun y polisiâu a chynlluniau sydd ar y gweill, yn lleol a chenedlaethol i drawsnewid gwasanaethau a ddarperir ar gyfer plant, pobl ifanc a'u teuluoedd. Cyhoeddwyd "Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg ar gyfer 2017-2020" yn Rhagfyr 2017 sydd yn gosod gweledigaeth, ymrwymiad a chyfeiriad ar gyfer sicrhau bod plant a phobl ifanc yn cyflawni'r safonau uchaf er mwyn cynnal yr iaith, diwylliant a'r economi yn lleol.

2. PROFFIL IAITH DALGYLCH LLANAELHAEARN

2.1 Cefndir Proffil Iaith Gwynedd

Mae bron i dri chwarter poblogaeth y Sir wedi eu geni yng Nghymru (66.8%). Mae 65.4% o'r boblogaeth sydd dros dair oed yn siaradwyr Cymraeg – sylweddol uwch na'r ffigwr trwy Gymru gyfan o 19%. Yn gyffredinol, ceir cynnydd yn nifer y siaradwyr Cymraeg a'r rheini a gaiff eu geni yng Nghymru tuag at y gorllewin a symud yn fewndirol o'r ardaloedd mwy poblog ar yr arfordir. Yng Ngwynedd, mae'r gallu i siarad Cymraeg uchaf yn ward Llanrug (mae 87.8% yn siarad Cymraeg), ac ar ei isaf yn ardal Menai o Fangor (18.6%).

2.2 Wardiau

2.2.1 Wardiau Llanaelhaearn, Abererch, Llanystumdwy ac Efailnewydd

Mae dalgyrch presennol ysgolion Llanaelhaearn, Yr Eifl a rhan o ddalgyrch ysgol Llanybi o fewn ward Llanaelhaearn (Swyddfa Ystadegol Gwladol), gyda dalgyrch Ysgol Bro Plenydd a rhan o ddalgyrch Ysgol Pentreuchaf o fewn ward Abererch, dalgyrch ysgolion Chwilog a rhan o ddalgyrch Llanybi o fewn ward Llanystumdwy, a gweddill dalgyrch Ysgol Pentreuchaf o fewn ward Efailnewydd/Buan. Mae proffil ieithyddol wardiau'r ysgolion hyn wedi ei grynhoi yn y tabl isod:

	Llanaelhaearn	Abererch	Llanystumdwy	Efailnewydd / Buan	Gwynedd	Cymru
Hunaniaeth Gymreig yn unig	1,157 (68.7%)	928 (68.5%)	1,392 (66.9%)	832 (65.3%)	71,931 (59.0%)	1,761,673 (57.5%)
Dim hunaniaeth Gymreig	460 (27.3%)	337 (24.9%)	580 (27.9%)	371 (29.1%)	42,566 (34.9%)	1,045,775 (34.1%)
Aelwydydd ble mae gan o leiaf un person iaith gyntaf arall i Gymraeg neu Saesneg	8 (0.5%)	11 (0.8%)	6 (0.3%)	6 (0.5%)	1,463 (1.2%)	42,581 (1.4%)
Poblogaeth 3+ mlwydd oed	1,621 (96.3%)	1,315 (97.1%)	2,017 (97%)	1,231 (96.5%)	117,789 (96.6%)	2,995,841 (96.5%)
Gallu siarad Cymraeg	1,197 (73.8%)	1,050 (79.8%)	1,553 (77%)	915 (74.3%)	77,000 (65.4%)	562,016 (19.0%)
Dim sgiliau Cymraeg	315 (19.4%)	185 (14.1%)	347 (17.2%)	260 (21.1%)	31,177 (26.5%)	2,167,987 (73.3%)
Gallu deall Cymraeg ar lafar yn unig	90 (5.6%)	70 (5.3%)	100 (5%)	50 (4.1%)	8,125 (6.9%)	157,792 (5.3%)
Gallu siarad ond ddim yn gallu darllen nac ysgrifennu Cymraeg	98 (6.0%)	80 (6.1%)	76 (3.8%)	58 (4.7%)	6,838 (5.8%)	80,429 (2.7%)
Gallu siarad a darllen Cymraeg ond ddim yn gallu ysgrifennu Cymraeg	45 (2.8%)	42 (3.2%)	64 (3.2%)	41 (3.3%)	3,947 (3.4%)	45,524 (1.5%)
Gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg	1,049 (64.7%)	926 (70.4%)	1,406 (69.7%)	814 (66.1%)	65,921 (56.0%)	430,717 (14.6%)
Cyfuniad arall o sgiliau Cymraeg	24 (1.5%)	12 (0.9%)	24 (1.2%)	8 (0.6%)	1,781 (1.5%)	73,392 (2.5%)

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegol Gwladol

2.3 Ysgol Llanaelhaearn

Ysgol Cyfrwng Cymraeg yw Ysgol Llanaelhaearn.

Dengys y tabl isod bod nifer y disgyblion sy'n siarad Cymraeg yn rhugl gartref yn 6, sydd yn 55% o'r disgyblion (PLASC 2019).

Gwybodaeth ieithyddol ar gyfer Ysgol Llanaelhaearn

Ysgol	Siarad Cymraeg yn rhugl gartref	Dim yn siarad Cymraeg gartref ond yn rhugl	Siarad Cymraeg gartref ond nid yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg gartref a dim yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg o gwbl	Cyfanswm
Llanaelhaearn	6 (55%)	1 (9%)	1 (9%)	3 (27%)	0 (0%)	11

Ffynhonnell: Data gan Benaethiaid PLASC Ionawr 2019

2.4 Ysgolion cyfagos

Ysgolion cyfrwng Cymraeg yw ysgolion Bro Plenydd, yr Eifl, Llangybi, Pentreuchaf a Chwilog, fel gweddill ysgolion Gwynedd. Mae data ieithyddol yr ysgolion hyn i'w gweld yn y tabl isod:

Ysgol	Siarad Cymraeg yn rhugl gartref	Dim yn siarad Cymraeg gartref ond yn rhugl	Siarad Cymraeg gartref ond nid yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg gartref a dim yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg o gwbl	Cyfanswm
Bro Plenydd	62 (83%)	5 (6%)	2 (3%)	2 (3%)	4 (5%)	75
Yr Eifl	48 (83%)	2 (3%)	3 (5%)	1 (2%)	4 (7%)	58
Llangybi	21 (57%)	0 (0%)	7 (19%)	2 (5%)	7 (19%)	37
Pentreuchaf	83 (84%)	9 (9%)	3 (3%)	3 (3%)	1 (1%)	99
Chwilog	41 (84%)	3 (6%)	0 (0%)	2 (4%)	3 (6%)	49

Ffynhonnell: Data gan Benaethiaid PLASC Ionawr 2019

2.5 Lefel Cyrrhaeddiad

Ysgolion	% y disgyblion sydd wedi cyrraedd y lefel disgwylidig – Cymraeg (iaith gyntaf)					
	Cyfnod Sylfaen (Cyrraedd canlyniad 5+)			CA2 (cyrraedd o leiaf lefel 4)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Llanaelhaearn	100%	-*	0%	-*	100%	100%
Bro Plenydd	100%	92.3%	100%	100%	90.9%	100%
Yr Eifl	80%	75%	66.7%	62.5%	100%	83.3%
Llangybi	75%	71.4%	66.7%	100%	100%	75%
Pentreuchaf	92.9%	84.2%	83.3%	100%	100%	100%
Chwilog	100%	66.7%	87.5%	100%	100%	100%

*Nid oedd disgyblion yn y flwyddyn addysgol berthnasol y flwyddyn hon.

Ffynhonnell: GwE (Medi 2019)

Gwelwn fod amrediad eang o lwyddiant pan mae'n dod i gyrraedd academaidd ysgolion yr ardal. Mae dros 75% o ddisgyblion CA2 wedi llwyddo i gyrraedd y lefel disgwylidig (Cymraeg – Iaith) ym mhob ysgol llynedd, gan gynnwys 100% o Ysgolion Llanaelhaearn a Bro Plenydd. Mae amrediad eang o ganlyniadau yn y Cyfnod Sylfaen rhwng Ysgol Llanaelhaearn ac Ysgol Bro Plenydd.

Fel rhan o weithredu'r Siarter Iaith, mae holl ddisgyblion CA2 pob ysgol gynradd yng Ngwynedd yn cwblhau holiadur gwe iaith am eu defnydd o'r Gymraeg yn yr ysgol ddwywaith y flwyddyn. Dyma ystadegau Hydref 2018 am y defnydd mae'r disgyblion yn ei wneud o'r Gymraeg gyda'u athrawon:

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg efo'r athrawon (ar wahân i wersi Saesneg)					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig lawn	Byth
Ysgol Llanaelhaearn	100%	0%	0%	0%	0%
Ysgol Bro Plenydd	100%	0%	0%	0%	0%
Ysgol Yr Eifl	96%	0%	4%	0%	0%
Ysgol Pentreuchaf	98%	2%	0%	0%	0%
Ysgol Chwilog	95%	0%	2.5%	0%	2.5%

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg efo'r cymhorthyddion (ar wahân i wersi Saesneg)					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig lawn	Byth
Ysgol Llanaelhaearn	100%	0%	0%	0%	0%
Ysgol Bro Plenydd	100%	0%	0%	0%	0%
Ysgol Yr Eifl	100%	0%	0%	0%	0%
Ysgol Pentreuchaf	95%	3%	0%	0%	2%
Ysgol Chwilog	95%	0%	5%	0%	0%

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg efo gweddill staff yr ysgol					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig lawn	Byth
Ysgol Llanaelhaearn	100%	0%	0%	0%	0%
Ysgol Bro Plenydd	100%	0%	0%	0%	0%
Ysgol Yr Eifl	100%	0%	0%	0%	0%
Ysgol Pentreuchaf	98%	2%	0%	0%	0%
Ysgol Chwilog	95%	0%	5%	0%	0%

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg efo plant yn y dosbarth					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig lawn	Byth
Ysgol Llanaelhaearn	40%	60%	0%	0%	0%
Ysgol Bro Plenydd	95%	5%	0%	0%	0%
Ysgol Yr Eifl	88.5%	11.5%	0%	0%	0%
Ysgol Pentreuchaf	83%	17%	0%	0%	0%
Ysgol Chwilog	91%	0%	4.5%	0%	4.5%

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg efo'r plant ar y coridor ac yn y neuadd ginio					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig iawn	Byth
Ysgol Llanaelhaearn	60%	40%	0%	0%	0%
Ysgol Bro Plenydd	92%	8%	0%	0%	0%
Ysgol Yr Eifl	81%	4%	15%	0%	0%
Ysgol Pentreuchaf	75%	25%	0%	0%	0%
Ysgol Chwilog	91%	0%	4.5%	0%	4.5%

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg ar iard yr ysgol					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig iawn	Byth
Ysgol Llanaelhaearn	0%	100%	0%	0%	0%
Ysgol Bro Plenydd	86%	14%	0%	0%	0%
Ysgol Yr Eifl	46%	31%	11.5%	11.5%	0%
Ysgol Pentreuchaf	50%	40%	10%	0%	0%
Ysgol Chwilog	77%	18%	0%	0%	5%

Canran y plant sy'n hyderus wrth siarad Cymraeg					
	Hyderus iawn	Hyderus	Gweddol hyderus	Ddim yn hyderus	Ddim yn hyderus o gwbl
Ysgol Llanaelhaearn	100%	0%	0%	0%	0%
Ysgol Bro Plenydd	92%	5%	3%	0%	0%
Ysgol Yr Eifl	88%	8%	4%	0%	0%
Ysgol Pentreuchaf	82%	13%	5%	0%	0%
Ysgol Chwilog	95%	5%	0%	0%	0%

Canran y plant sy'n meddwl ei bod hi'n bwysig siarad Cymraeg					
	Pwysig iawn	Pwysig	Gweddol bwysig	Ddim yn bwysig	Ddim yn bwysig o gwbl
Ysgol Llanaelhaearn	100%	0%	0%	0%	0%
Ysgol Bro Plenydd	100%	0%	0%	0%	0%
Ysgol Yr Eifl	96%	4%	0%	0%	0%
Ysgol Pentreuchaf	78%	18%	4%	0%	0%
Ysgol Chwilog	91%	9%	0%	0%	0%

Gwelwn yn ôl y data uchod fod defnydd o'r Gymraeg yn uchel yn ysgolion yr ardal. Ar y cyfan, mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yr holl ysgolion yn defnyddio'r Gymraeg wrth siarad gyda athrawon a staff. Gwelwn fod defnydd anffurfiol o'r iaith – ar yr iard a gyda disgyblion eraill, fymryn yn llai. Wedi dweud hynny, dengys y data mai Cymraeg yw prif iaith gymdeithasol ysgolion yr ardal.

Mae plant Llanaelhaearn i gyd yn defnyddio'r Gymraeg i siarad gyda'r athrawon, cymhorthyddion a staff, fel y mae disgyblion Ysgol Bro Plenydd. Mae canran uwch o blant yn Ysgol Bro Plenydd yn gwneud defnydd anffurfiol o'r Gymraeg – gyda'u gilydd yn y dosbarth, ac ar yr iard, a rhagwelir y byddai trosglwyddo i Ysgol Bro Plenydd yn debygol o gael effaith gadarnhaol ar yr iaith ac yn cynyddu'r cyfleon i blant Llanaelhaearn i ddefnyddio'r Gymraeg wrth gymdeithasu.

Nifer o ymatebion:
 Ysgol Llanaelhaearn: 5
 Ysgol Chwilog: 22
 Ysgol Pentreuchaf: 60
 Ysgol yr Eifl: 26
 Ysgol Bro Plenydd: 37
 Ysgol Llangybi: sampl yn rhy fychan

2.6 Gweithgareddau ar ôl ysgol

Yn bresennol, nid oes gweithgareddau ar ôl ysgol yn cael eu cynnal yn Ysgol Llanaelhaearn.

Dyma grynodeb o'r hyn mae'r ysgolion eraill cyfagos yn eu cynnig ar ôl ysgol:

	Llanaelhaearn	Yr Eifl	Chwilog	Bro Plenydd	Pentreuchaf	Llangybi
Grwpiau Chwarae (Gwyliau'r ysgol)						✓
Aelwyd yr Urdd		✓	✓	✓	✓	✓
Bore/Noson Goffi			✓			
Cylch/Ysgol Feithrin			✓	✓	✓	✓
Clwb/Gweithgaredd Chwaraeon		✓			✓	✓

Gwelir yn y tabl uchod fod nifer o ysgolion yr ardal, gan gynnwys Ysgol Bro Plenydd, fod clybiau'r Urdd yn cael eu cynnal yno ar ôl ysgol, y gallai'r disgyblion fanteisio arnynt fel cyfle ychwanegol i ddefnyddio'r Gymraeg.

2.7 Gweithgareddau Cymunedol

Nid oes gweithgareddau cymunedol yn cael eu cynnal yn Ysgol Llanaelhaearn ar hyn o bryd. Mae neuadd gymunedol Y Ffôr ar safle Ysgol Bro Plenydd, ac mae'r Ysgol yn cael defnyddio'r gofod hwn yn ogystal. Mae nifer o weithgareddau yn cael eu cynnal yng Nghanolfan Y Ffôr, sydd yn cynnwys neuadd, swît gyfrifiaduron, ac ystafell snwcer.

2.8 Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-2020

Mae'r ddwy ysgol, Ysgol Llanaelhaearn ac Ysgol Bro Plenydd, yn gweithredu amcanion Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-2020 Cyngor Gwynedd. Mae hyn yn cynnwys:

- Gosod sylfaen gadarn yn y Gymraeg yn y Blynyddoedd Cynnar, gan sicrhau bod disgyblion o gefndir Saesneg yn cael y cyfle i ddysgu'r Gymraeg cyn gynted â phosib.
- Yn y cyfnod sylfaen, adeiladu ar y sylfaen a osodwyd yn y cyfnod meithrin a derbyn drwy barhau i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg, a chychwyn ar y broses o ddatblygu eu sgiliau yn y Saesneg. Yn ymarferol, golyga hyn y bydd y mwyafrif o'r ysgolion yn cychwyn cyflwyno'r Saesneg fel pwnc yn y tymor olaf ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen gan roi sylw i ddatblygu sgiliau darllen, siarad ac ysgrifennu yn yr iaith honno. Y Gymraeg fydd iaith swyddogol yr asesu yn yr ysgol ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen.
- Yn CA2, parhau i ddatblygu meistrolaeth disgyblion ar y Gymraeg gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith. Asesir cynnydd disgyblion yn y Gymraeg a'r Saesneg ar ddiwedd y cyfnod allweddol.

Fe fyddai'r gweithredu'r cynnig arfaethedig yn cyd-fynd ac amcanion Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-20.

2.9 Tystiolaeth Ychwanegol

Ysgol Llanaelhaearn

Mae adroddiad Estyn yn 2015 yn dweud:

“Daw 60% o ddisgyblion o gartrefi lle siaredir y Gymraeg” a bod “patrwm o gynnydd i’w weld dros y tair blynedd diwethaf yng nghanran y disgyblion a gyrhaeddodd y deilliant disgwylledig mewn iaith ar ddiwedd y ddau gyfnod”.

(<https://www.estyn.llyw.cymru/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Ysgol%20Gynradd%20Gymunedol%20Llanaelhaearn.pdf>)

Ysgol Bro Plenydd

Mae gwefan yr ysgol yn dweud:

“Bydd Ysgol Bro Plenydd yn anelu at gael pob plentyn i siarad Cymraeg yn rhugl. Byddwn hefyd yn anelu at feithrin ymdeimlad o Gymreictod a pharch at y Gymraeg ym mhob plentyn”

Mae adroddiad Estyn 2015 yn dweud:

“Daw ychydig dros hanner o’r disgyblion o gartrefi lle siaredir y Gymraeg” ac “ Mae bron pob disgybl yn defnyddio’r Gymraeg yn naturiol ac yn gywir ar draws yr ysgol.”

(<https://www.estyn.llyw.cymru/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Adroddiad%20arolygiad%20Ysgol%20Bro%20Plenydd%202015.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf>)

Ysgol yr Eifl

Mae adroddiad Estyn 2014 yn dweud:

“Mae’r rhan fwyaf o ddisgyblion o gartrefi lle y siaredir Cymraeg fel iaith gyntaf. Nid oes yr un disgybl o gefndir lleiafrifol ethnig”

(<https://www.estyn.llyw.cymru/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Adroddiad%20arolygiad%20Ysgol%20Yr%20Eifl%202014.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf>)

Ysgol Llangybi

Mae adroddiad Estyn 2018 yn dweud:

“Cymraeg yw prif gyfrwng a bywyd yr ysgol ac fe gyflwynir Saesneg i ddisgyblion yng nghyfnod allweddol 2.”

(<https://www.estyn.llyw.cymru/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Ysgol%20Llangybi.pdf>)

Ysgol Pentreuchaf

Mae adroddiad Estyn 2019 yn dweud:

“Mae ethos Cymreig cryf iawn yn bodoli yn yr ysgol. Mae’r ddarpariaeth yn hybu’r disgyblion i wneud defnydd llawn o’r Gymraeg ymhob agwedd o fywyd yr ysgol. Mae disgyblion yn dangos balchder tuag at yr iaith a gwerthfawrogiad amlwg o ddwylliant a hanes yr ardal leol. Yn ystod eu cyfnod

yno, mae rhan fwyaf ohonynt yn datblygu'n ddysgwyr dwyieithog cymwys a hyderus ac yn gwneud cynnydd da."

(<https://www.estyn.llyw.cymru/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Ysgol%20Pentreucha%20f.pdf>)

Ysgol Chwilog

Mae adroddiad Estyn 2013 yn dweud:

"Cymraeg yw prif gyfrwng iaith yr ysgol ac anelir at sicrhau bod y disgyblion yn gwbl ddwyieithog erbyn iddynt drosglwyddo i'r sector uwchradd. Mae 89% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn y cartref. Nid oes unrhyw ddisgybl o gefndir ethnig lleiafrifol yn yr ysgol ar hyn o bryd"

(<https://www.estyn.llyw.cymru/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Adroddiad%20arolygiad%20Ysgol%20Gynradd%20Chwilog%202013%200.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf>)

3. EFFAITH AR YR IAITH GYMRAEG

3.1 Opsiynau

Mae'r asesiad hwn wedi ei gynnal ar ddau fodel a fyddai'n cynnig manteision o gymharu â sefyllfa bresennol yr ysgol, sef ffederaleiddio gydag ysgol neu ysgolion eraill, neu gau yr ysgol a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen.

Mae'r modelau hynny, yn ychwanegol i wneud dim a pharhau gyda'r sefyllfa bresennol, wedi eu manylu isod:

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*

Byddai cadw'r drefn bresennol yn golygu fod Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn yr un modd, gyda'r un strwythur staffio. Byddai Pennaeth Strategol ar Ysgol Llanaelhaearn, Garndolbenmaen a Chwilog a byddai'n treulio 1 diwrnod yr wythnos yn arwain Ysgol Llanaelhaearn.

Byddai'r disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu gan athro llawn amser ac uwch-gymhorthydd.

- *Ffederaleiddio gydag Ysgol / Ysgolion eraill*

Byddai Ysgol Llanaelhaearn yn ffurfio Ffederasiwn ffurfiol, gyfreithiol gyda un neu fwy o'r Ysgolion cyfagos. Golyga hyn fod yr ysgolion yn parhau ar wahân ond fod y Cyrff Llywodraethu yn cael eu diddymu, a bod un Corff Llywodraethol yn cael ei ethol ar gyfer y Ffederasiwn. Yn ddaearyddol, yr ysgolion a fyddai'n rhesymol i'w hystyried fyddai un neu fwy o'r ysgolion canlynol; Yr Eifl, Llangybi, Bro Plenydd, Chwilog a Pentreuchaf.

Byddai cyllidebau yr ysgolion yn parhau ar wahân.

Ni ragwelir y byddai ffederaleiddio yn cael effaith ar yr iaith Gymraeg gan y byddai Ysgol Llanaelhaearn yn parhau, gyda chyfleon i gryfhau sefyllfa arweinyddiaeth, a chydweithio ar gyfer ysgol .

- *Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen*

Golyga hyn fod Ysgol Llanaelhaearn yn cau, a'r disgyblion presennol yn trosglwyddo i Ysgol Bro Plenydd (yr ysgol amgen).

Mae'r tabl ar y dudalen nesaf yn cynnwys asesiad o effaith cau Ysgol Llanaelhaearn ac addysgu'r disgyblion yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, ar yr iaith Gymraeg o'i gymharu â'r sefyllfa bresennol. Mae'r tabl hefyd yn amlinellu'r cyfleoedd ychwanegol ar gyfer cryfhau'r iaith Gymraeg, a dulliau lliniaru unrhyw effaith negyddol a allai ddeillio o'r model.

ASESIAD O'R EFFAITH AR YR IAITH

	Positif	Niwtral	Negyddol			
Meini Prawf Effaith	Disgrifiad			Statws o'r effaith a'r gwaith	Oes unrhyw fesurau wedi'u hadnabod i liniaru unrhyw effaith negyddol neu i greu mwy o gyfleoedd positif	Effaith derfynol (yn dilyn dulliau lliniaru)
Iaith yr ysgol	<p>Mae Ysgol Llanaelhaearn yn ysgol Gymraeg ei chyfrwng. Byddai'r cynnig o drosglwyddo disgyblion i Ysgol Bro Plenydd ddim yn cael effaith ar iaith addysg y plant oherwydd bod yr ysgol amgen hefyd yn ysgol cyfrwng Cymraeg.</p> <p>Gall y cynnig gryfhau cyfleoedd i ddisgyblion gymdeithasu yn y Gymraeg gyda'u cyfoedion.</p>			<p>Niwtral</p> <p>Dim effaith ar sefyllfa iaith yr ysgol</p>	Amherthnasol	Amherthnasol
Ffynediad at addysg cyfrwng Cymraeg	<p>Mae'r ysgol amgen eisoes yn darparu addysg trwy gyfrwng y Gymraeg, felly ni ellir rhagweld unrhyw fudd ychwanegol i hyn.</p>			<p>Niwtral</p> <p>Dim effaith ar sefyllfa'r iaith</p>	Amherthnasol	Amherthnasol
Darpariaeth anstatudol	<p>Byddai gan ddisgyblion fynediad at ystod ehangach o adnoddau addas, cyflenwad uwch yn nhermau staffio, a byddent yn rhan o grŵp mwy o gyfoedion.</p>			Positif	Gallai'r Awdurdod Lleol a Chorff Llywodraethol Ysgol Bro Plenydd drafod dulliau o annog y disgyblion i gymryd rhan mewn gweithgareddau allgyrsiol.	Positif
Gweithgareddau cyn / ar ôl ysgol	<p>Byddai gan y disgyblion fynediad at ystod ehangach o gyfleusterau addas tu allan i'r ystafell ddosbarth, byddai mwy o athrawon a byddent yn rhan o grŵp mwy o gyfoedion.</p> <p>Mae ysgol fwy yn cynnig mwy o amrediad o weithgareddau. Mae'n bosib bydd rhaid i rai rhieni deithio ymhellach (i Ysgol Bro Plenydd) er mwyn i'r disgyblion gael mynychu gweithgareddau cyn ac ar ôl ysgol.</p>			<p>Positif</p> <p>Mwy o gyfle i ddefnyddio'r iaith Gymraeg</p>	Gallai'r Awdurdod Lleol a Chorff Llywodraethol Ysgol Bro Plenydd drafod dulliau o hwyluso bod gweithgareddau ar ôl ysgol mor gyfleus a bo modd i'r holl ddisgyblion	Positif

<p>Defnyddio'r Gymraeg yn y gymuned</p>	<p>Yn ôl cyfrifiad 2011, roedd 74% o boblogaeth ward Llanaelhaearn yn siaradwyr Cymraeg. Mae'r ysgol amgen hefyd o fewn ward gyda chanran uchel o siaradwyr Cymraeg (80% yn ward Abererch).</p> <p>Byddai addysg Gymraeg yn parhau i gael ei ddarparu i ddisgyblion presennol Ysgol Llanaelhaearn yn Ysgol Bro Plenydd. Gallai cynyddu cyfleon i'r disgyblion gymdeithasu yn y Gymraeg a mynediad at fwy o weithgareddau gynyddu'r defnydd o'r iaith Gymraeg tu allan i'r ysgol ac yn y gymuned.</p>	<p>Positif</p> <p>Mwy o gyfle i ddefnyddio'r iaith Gymraeg</p>	<p>Gallai'r Awdurdod Lleol a Chorff Llywodraethol yr ysgol amgen drafod dulliau o hyrwyddo'r defnydd o'r iaith Gymraeg fel cyfrwng cymdeithasol o drefnu gweithgareddau tu allan i 'r ysgol.</p>	<p>Positif</p>
--	--	--	--	-----------------------

4. CASGLIAD

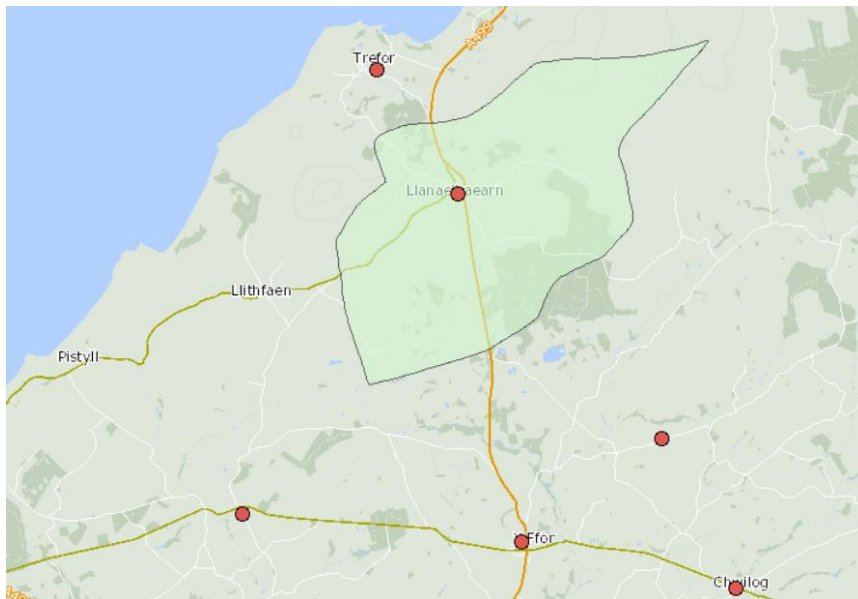
Wedi ystyried ystod o opsiynau posibl ar gyfer y dyfodol, mae'r Cyngor yn ystyried ymgynghori'n statudol ar y cynnig i gau Ysgol Llanaelhaearn ar 31 Awst 2020, a chynnig addysgu'r disgyblion yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, o'r 1af o Fedi 2020. Fel rhan o'r broses ymgynghori statudol, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol baratoi asesiad o'r effaith ieithyddol o'r cynnig i ad-drefnu ysgol – dyma ddiben y ddogfen hon.

Ein disgwyliadau yw bod holl ddisgyblion y Sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys a gallu perthnasol er mwyn iddynt fod yn aelodau cyflawn o'r Gymdeithas ddwyieithog maent yn rhan ohoni. Bydd angen i'r cynigion ar gyfer newid trefniadau lleol gymryd ystyriaeth lawn o'r holl effeithiau ieithyddol. Bydd cynnal a gwell defnydd o'r Gymraeg fel iaith addysgol a chymdeithasol ymhlith plant yn ystyriaeth allweddol wrth lunio cynigion o fewn yr ardal.

Ni ragwelir unrhyw newid i sefyllfa ieithyddol Ysgol Llanaelhaearn wrth barhau gyda'r sefyllfa bresennol, nac wrth ffederaleiddio gydag ysgol neu ysgolion eraill, gan nad yw'r opsiynau hyn yn cynnig unrhyw newid o safbwynt darpariaeth addysg ym mhentref Llanaelhaearn.

Byddai'r opsiwn o gau yr ysgol a'r disgyblion i gael eu haddysgu yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, yn golygu fod disgyblion ysgol Llanaelhaearn yn cael eu haddysgu mewn ysgol cyfrwng Cymraeg, fel y maent yn bresennol, ac mewn ysgol ble defnyddir y Gymraeg yn gymdeithasol gan y disgyblion. Nodir fod sefyllfa ieithyddol Ysgol Bro Plenydd yn gryf iawn, gyda 83% o'r disgyblion yn dod o gartrefi Cymraeg. O'i gymharu, mae 54% o ddisgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn dod o gartrefi Cymraeg.

Daethpwyd i gasgliad wedi ystyried y wybodaeth sydd yn yr asesiad hwn, na fyddai'r cynnig o gau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i'w haddysgu yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, yn cael effaith negyddol ar yr iaith. Fel nodir eisoes, mae canran uwch o blant o gartrefi Cymraeg yn Ysgol Bro Plenydd. Fel canlyniad, bydd mwy o gyfleoedd i blant Llanaelhaearn ddefnyddio'r Gymraeg gyda'u cyfoedion yn y dosbarth, ac yn gymdeithasol yn ogystal. Cydnabyddir fod Ysgol Llanaelhaearn wedi gweithio'n galed i ddatblygu sgiliau dwyieithog y plant a hyrwyddo diwylliant Cymraeg. Nodir felly ei bod yn bwysig i gydnabod yr angen i gefnogi a pharhau gyda'r gwaith hwn pe byddai'r cynnig yn cael ei gymeradwyo.

Adroddiad Aseiad Llesiant Ysgol Llanaelhaearn

- Hydref 2019

1. **CYFLWYNIAD**
2. **SUT MAE'R CYNNIG YN CWRDD AG AMCANION LLES CYNGOR GWYNEDD?**
3. **A YW'R CYNNIG YN CWRDD Â NODAU LLESIANT Y DDEDDF?**
4. **EGWYDDORION DATBLYGU CYNALIADWY**
5. **CASGLIAD**

1. CYFLWYNIAD

Rydym fel Cyngor wedi ymrwymo i'r egwyddorion o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) er mwyn gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol cymunedau Gwynedd.

Gweledigaeth y Cyngor yw:

Ein gweledigaeth fel Cyngor yw cefnogi holl bobl Gwynedd i ffynnu ac i fyw bywyd cyflawn yn eu cymuned mewn sir sy'n un o'r siroedd gorau i fyw ynddi.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu amcanion llesiant sydd yn ategu'r nodau llesiant cenedlaethol gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel
- Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau
- Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd
- Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud
- Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl
- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg
- Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir.

Mae'r tabl isod yn amlinellu'r cyswllt rhwng ein hamcanion llesiant a'r nodau llesiant cenedlaethol.

Byddwn yn sicrhau bod trigolion Gwynedd yn:	Llewyrchus	Cydnherth	Iachach	Cyfartal	Cymunedau Cydlynus	Diwylliant bywiog lle mae'r iaith Gymraeg yn ffynnu	Yn gyfrifol ar lefel byd-eang
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel							
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau							
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd							
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud							
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl							
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg							
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir.							

Mae gan yr Adran Addysg rôl i hyrwyddo nodau llesiant y Ddeddf ymysg disgyblion drwy eu gweithgareddau a'u prosiectau. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol. Fel rhan o'r dyletswydd mae'r Cyngor wedi cyhoeddi amcanion llesiant sy'n amlinellu sut y bydd yn gwella yn "Cynllun Gwynedd 2018-2023".

1.1 Cyd-destun Ysgol Llanaelhaearn

Ar y 4ydd o Fehefin 2019, bu i Gabinet Cyngor Gwynedd ganiatáu i'r Adran Addysg gynnal cyfarfodydd ffurfiol gyda Chorff Llywodraethol Ysgol Llanaelhaearn, a budd-ddeiliaid perthnasol eraill, er mwyn trafod ystod o opsiynau posibl ar gyfer dyfodol yr ysgol.

Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei lleoli yng nghanol pentref Llanaelhaearn sydd rhwng Pwllheli a Chaernarfon. Mae gan yr ysgol gapasiti Meithrin i Flwyddyn 6 o 53, gyda 8 disgybl rhwng 3-11 oed yn mynychu'r ysgol (Medi 2019). Mae'r disgyblion i gyd yn byw yn nalgylch Llanaelhaearn.

Mae'r 8 disgybl sydd bellach yn mynychu'r ysgol yn cael eu haddysgu mewn dau ddsbarth gyda 3 yn y cyfnod sylfaen a 5 yng nghyfnod allweddol 2.

Rhwng Mehefin a Medi 2019, cynhaliwyd cyfres o gyfarfodydd i adolygu sefyllfa'r ysgol, ble bu i nifer o opsiynau gael eu cynnig a'u gwerthuso ar gyfer y dyfodol.

Wedi ystyried a gwerthuso'r 8 opsiwn, bu i'r Adran Addysg ystyried dau opsiwn yn fanylach, a fyddai'n cynnig manteision o gymharu â sefyllfa bresennol yr ysgol, sef ffederaleiddio gydag ysgol neu ysgolion eraill, neu gau'r ysgol a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen.

Mae'r modelau hynny, yn ychwanegol i wneud dim a pharhau gyda'r sefyllfa bresennol, wedi eu manylu isod.

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*

Byddai cadw'r drefn bresennol yn golygu fod Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn yr un modd, gyda'r un strwythur staffio. Byddai Pennaeth Strategol ar Ysgol Llanaelhaearn, Garndolbenmaen a Chwilog a fyddai'n treulio 1 diwrnod yr wythnos yn arwain Ysgol Llanaelhaearn.

Byddai'r disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu gan athro llawn amser ac uwch-gymhorthydd.

- *Ffederaleiddio gydag Ysgol / Ysgolion eraill*

Byddai Ysgol Llanaelhaearn yn ffurfio model ffederal ffurfiol, gyfreithiol gydag ysgol neu ysgolion eraill cyfagos. Yn ddaeryddol, yr ysgolion a fyddai'n rhesymol i'w hystyried byddai un neu fwy o'r ysgolion canlynol; Yr Eifl, Llanybi, Bro Plenydd, Chwilog, neu Pentreuchaf.

Golyga hyn fod yr ysgolion yn parhau ar wahân ond fod y Cyrff Llywodraethu yn cael eu diddymu, a bod un Corff Llywodraethol yn cael ei ethol ar gyfer y Ffederasiwn. Byddai cyllidebau'r ysgolion yn parhau fel y maen nhw.

Byddai ffurfio ffederasiwn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill yn cryfhau sefyllfa arweinyddiaeth yr ysgol, ac yn cynyddu ar gyfleon y disgyblion i gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.

- *Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen*

Golyga hyn fod Ysgol Llanaelhaearn yn cau, a'r disgyblion presennol yn trosglwyddo i Ysgol Bro Plenydd (yr ysgol amgen).

Yn dilyn ystyriaeth fanwl o'r opsiynau hynny, bydd argymhelliad yn cael ei gynnig i Gabinet Cyngor Gwynedd ar y 5ed o Dachwedd i gau Ysgol Llanaelhaearn a throsglwyddo'r disgyblion i Ysgol Bro Plenydd, y Ffôr.

2. SUT MAE'R CYNNIG YN CWRDD AG AMCANION LLES CYNGOR GWYNEDD?

Ystyriwyd amcanion llesiant Cyngor Gwynedd wrth werthuso'r opsiynau.

Gwneud dim – parhau gyda'r sefyllfa bresennol.	
Amcanion	Manylion:
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel	Dim effaith
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau	Dim effaith
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd	Dim effaith
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud	Dim effaith
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl	Dim effaith
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg	Dim effaith
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir	Dim effaith.

Ffederaleiddio gydag Ysgol / Ysgolion eraill	
Amcanion	Manylion:
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel	Dim effaith
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau	Dim effaith
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd	Dim effaith
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud	Dim effaith. Proses o ffurfioli'r drefn bresennol o gydweithio byddai ffederaleiddio, ac er bydd man newidiadau megis un Corff Llywodraethu ar ffederasiwn, a lleihau'r baich gweinyddol ar y Pennaeth, rhagdybir y byddai'r ysgol yn parhau gyda'r trefniant o gydweithio gydag Ysgolion Chwilog a Garndolbenmaen, neu ysgol arall pe byddant yn ffederaleiddio a nhw.
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl	Dim effaith
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg	Dim effaith
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir	Dim effaith.

Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen	
Amcanion	Manylion:
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel	Dim effaith
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau	Dim effaith
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd	Gall cyflwyno'r opsiwn yma arwain at staff i gollu eu swyddi. Datblygwyd polisi staffio manwl gan Gyngor Gwynedd mewn cydweithrediad ag Undebau Llafur a phenaethiaid. Bydd y polisi yn sail i unrhyw newid i gyflogaeth staff sy'n deillio o unrhyw gynig. Bydd cyfathrebu eglur ac agored yn greiddiol i weithrediad llwyddiannus unrhyw gynigion.
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud	Bydd sicrhau fod y disgyblion yn derbyn addysg o'r radd flaenaf yn greiddiol i'r cynnig, gan sicrhau y byddant yn derbyn addysg o'r un ansawdd a safon, fan lleiaf, yn yr ysgol amgen.

Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl	Dim effaith
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg	Cynhaliwyd asesiad ardrawiad ieithyddol. Mae disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn byw mewn cymdeithas Gymraeg ac yn cael eu haddysgu mewn ysgol cyfrwng Cymraeg, fel Ysgol Bro Plenydd. Nodir yr asesiad ardrawiad ieithyddol fod sefyllfa'r ysgol amgen yn gryf iawn, gyda 83% o ddisgyblion yn dod o gartrefi Cymraeg. O'i gymharu, mae 54% o ddisgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn dod o gartrefi Cymraeg.
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir	Dim effaith.

3. A YW'R CYNNIG YN CWRDD Â NODAU LLESIANT Y DDEDDF?

Nod	Yw'r cynnig yn cyfrannu at y nod yma?	Mesurau lliniaru effeithiau negyddol ar y nod yma:
<p>Cymru lewyrchus Cymdeithas arloesol sy'n defnyddio adnoddau'n ddarbodus, pobl addysgedig, sy'n creu cyfoeth a gwaith.</p>	<p>Golyga gweithredu'r cynnig i gau Ysgol Llanaelhaearn ac addysgu'r plant yn Ysgol Bro Plenydd fod y disgyblion yn meithrin profiadau drwy gymdeithasu a phlant eraill ac yn derbyn addysg o ansawdd gan ddefnyddio adnoddau'n ddarbodus.</p> <p>Gall cyflwyno'r opsiwn yma arwain at staff yn colli eu swyddi.</p>	<p>Ymgynghorir yn benodol a staff a chynrychiolwyr yr Undebau fel rhan o'r cyfnod ymgynghori statudol. Mae Cyngor Gwynedd wedi datblygu polisi staffio manwl, ar y cyd ac Undebau Llafur a phenaethiaid. Bydd rhaid i unrhyw ddiswyddiadau o ganlyniad i'r cynnig hwn gyd-fynd a'r polisi hwnnw. Bydd cyfathrebu clir ac agored yn chwarae rhan greiddiol mewn gweithredu unrhyw gynigion.</p>
<p>Cymru gydnerth Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella bioamrywiaeth ac ecosystemau iach sy'n cefnogi gwydnwch a gyda'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).</p>	<p>Nid yw'r cynnig yn debygol o gael effaith ar y nod yma.</p>	<p>Dim effaith</p>
<p>Cymru iachach Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl ac mae pobl yn deall beth sy'n effeithio ar eu hiechyd.</p>	<p>Nid yw'r cynnig yn debygol o gael effaith ar y nod yma.</p>	<p>Dim effaith</p>
<p>Cymru sy'n fwy cyfartal Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial gwaeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).</p>	<p>Addysg a phrofiadau disgyblion y dalgylch sydd yn flaenllaw i'r cynnig. Ein bwriad yw sicrhau fod disgyblion yn cyflawni eu potensial gwaeth beth fo'u cefndir.</p>	<p>Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb a deuir i gasgliad na fyddai gweithredu'r cynnig yn effeithio ar gydraddoldeb, a bod cyfle cyfartal i holl ddisgyblion a theuluoedd gwaeth beth fo'u cefndir nau amgylchiad cymdeithasol-economaidd. Mae'r ysgol amgen yn gweithredu polisi cydraddoldeb a gwrth-fwlio cadarn.</p>
<p>Cymru o gymunedau gydlynus Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.</p>	<p>Mae cymuned Llanaelhaearn yn gryf a gweithgar a chydabyddir y byddai cau'r ysgol yn cael peth effaith negyddol ar y gymuned.</p>	<p>Cynhaliwyd asesiad o'r effaith debygol ar y gymuned ble nodir er bod peth effaith negyddol ar y gymuned, ond fod 7 o ddisgyblion sydd yn byw yn nalgylch Llanaelhaearn yn mynychu Ysgol Bro Plenydd yn barod, ac felly mae cyswllt eisoes rhwng yr ysgol a'r ardal ehangach. Nodir yr asesiad yn ogystal y byddai trafodaethau yn cael eu cynnal er mwyn trafod y posibilrwydd fod gweithgarwch cymunedol Ysgol Bro Plenydd yn cynnwys cymuned Llanaelhaearn.</p>

<p>Cymru a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.</p>	<p>Bydd gwireddu'r cynnig yn golygu y bydd disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn Ysgol cyfrwng Cymraeg.</p>	<p>Nodir yr asesiad ardrawiad ieithyddol na fyddai newid i'r nod hwn drwy wireddu'r cynnig o ganlyniad i Gymreictod ardal Llanaelhaearn a'r ardaloedd eraill cyfagos.</p>
<p>Cymru sy'n gyfrifol ar lefel byd-eang. Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.</p>	<p>Nid yw'r cynnig yn debygol o gael effaith ar y nod yma.</p>	<p>Dim effaith.</p>

4. EGWYDDORION DATBLYGU CYNALIADWY

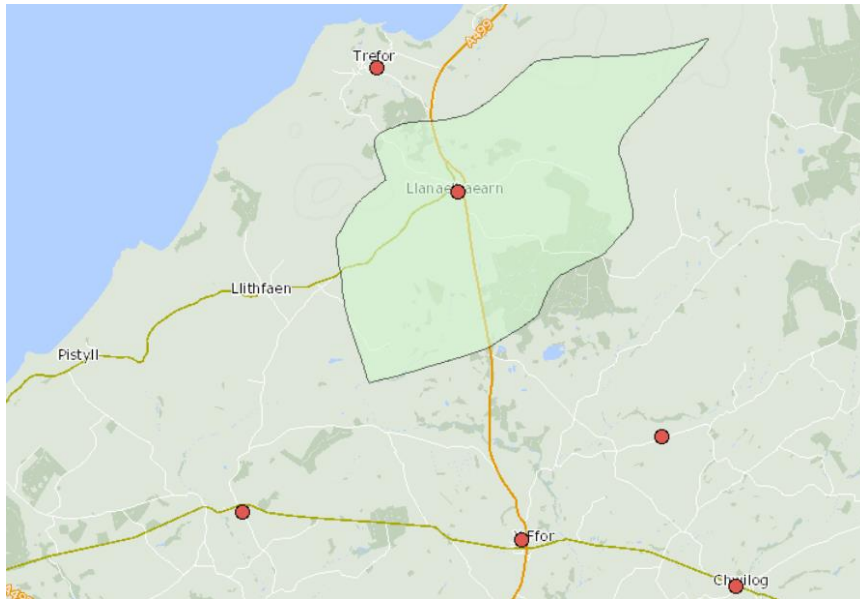
Egwyddorion Datblygu cynaliadwy	A yw'r cynnig yn ystyried yr egwyddor?
<p>Hirdymor Pwysigrwydd sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr a'r angen am ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion tymor hir hefyd.</p>	<p>Mae'r patrwm niferoedd yn lleihau wedi bod yn digwydd ers 2012, gyda rhagamcanion yn dangos y bydd niferoedd yn lleihau ymhellach, ac felly dengys y bydd y sefyllfa o' heriau presennol sydd yn wynebu'r ysgol yn rhai hir dymor a bod angen adolygu'r sefyllfa cyn gynted â phosib.</p>
<p>Atal Sut gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion.</p>	<p>Anghenion y disgyblion fydd yn cael ei flaenoriaethu yn ystod pob cam o'r broses.</p>
<p>Integreiddio Ystyried sut gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, ar bob un o'u hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.</p>	<p>Mae sefyllfa argyfyngus o niferoedd isel yn ysgol Llanaelhaearn wedi arwain at adolygiad o sefyllfa'r ysgol ar gyfer y dyfodol.</p>
<p>Cydweithio Gallai cydweithredu ag unrhyw berson arall (neu wahanol adrannau yn y corff ei hun) helpu'r corff i fodloni ei amcanion llesiant.</p>	<p>Mae nifer o adrannau eraill wedi cael mewnbwn yn ystod y broses wrth werthuso'r opsiynau posibl. Yn ogystal, bu i rann-ddeiliaid perthnasol i'r ysgol fod a mewnbwn drwy gydol y broses hyd yma.</p>
<p>Cynnwys Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal y maent yn gwasanaethu.</p>	<p>Bydd y cynnig yn destun ymgynghoriad cyhoeddus, ac ymgynghoriad i blant. Mae'r broses hyd yma wedi cynnwys cyfarfodydd adolygu lleol er mwyn ymgysylltu a budd-ddeiliaid perthnasol yr ysgol. Mae'r cyfarfodydd hyn wedi cynnwys y Corff Llywodraethu, staff, a rhieni Ysgol Llanaelhaearn.</p>

5. CASGLIAD

Yn dilyn ystyriaeth ac asesiad yn unol â gofynion y ddeddf Llesiant, ystyriwyd 7 nod y ddeddf Llesiant ac amcanion Llesiant y Cyngor a deuir i gasgliad fod y cynnig yn cwrdd â'r gofynion. Bydd y cynnig hwn yn caniatáu i ni ymateb i a diwallu anghenion y plant heddiw, a hefyd cryfhau eu Llesiant i'r dyfodol.

Cydnabyddir fod y cynnig hwn yn arwain at golli ysgol yng nghymuned Llanaelhaearn, fodd bynnag mae nifer helaeth o'r plant sy'n byw o fewn dalgylch yr ysgol eisoes yn mynychu ysgolion eraill, gan gynnwys yr ysgol amgen, ac felly mae cyswllt rhwng Ysgol Bro Plenydd a chymuned Llanaelhaearn eisoes. Bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i liniaru'r effaith ar y gymuned drwy annog cysylltiadau rhwng y cymunedau. Pe byddai'r cynnig yn cael ei gymeradwyo, bydd trafodaethau yn cael eu cynnal er mwyn trafod y posibilrwydd fod gweithgarwch cymunedol Ysgol Bro Plenydd yn cynnwys cymuned Llanaelhaearn, ble'n briodol.

Bydd y cynnig arfaethedig yn sicrhau fod plant yr ardal yn cael eu haddysgu ar safle sy'n addas ac mewn cymdeithas naturiol Gymraeg, gan gynyddu cyfleoedd o gymdeithasu a chydweithio gydag eraill a rhoi cyfle teg iddynt ffynnu ymysg eu cyfoedion.

Adroddiad Asesiad Cydraddoldeb Ysgol Llanaelhaearn

- Hydref 2019

1. **CYFLWYNIAD**
2. **OPSIYNAU**
3. **EFFAITH UNRHYW NEWID**
4. **DADANSODDI'R CANLYNIADAU**
5. **CASGLIAD**

1.1 Cyd-destun Ysgol Llanaelhaearn

Ar y 4ydd o Fehefin 2019, bu i Gabinet Cyngor Gwynedd ganiatáu i'r Adran Addysg gynnal cyfarfodydd ffurfiol gyda Chorff Llywodraethol Ysgol Llanaelhaearn, a budd-ddeiliaid perthnasol eraill, er mwyn trafod ystod o opsiynau posibl ar gyfer dyfodol yr ysgol.

Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei lleoli yng nghanol pentref Llanaelhaearn sydd rhwng Pwllheli a Chaernarfon. Mae gan yr ysgol gapasiti Meithrin i flwyddyn 6 o 53, gyda 8 o ddisgyblion rhwng 3-11 oed yn mynychu'r ysgol (Medi 2019). Mae'r disgyblion i gyd yn byw yn nalgylch Llanaelhaearn.

Mae'r 8 disgybl sydd bellach yn mynychu'r ysgol yn cael eu haddysgu mewn dau ddsbarth gyda 3 yn y cyfnod sylfaen a 5 yng nghyfnod allweddol 2.

Rhwng Mehefin a Medi 2019, cynhaliwyd cyfarfodydd gyda Chorff Llywodraethu a budd-ddeiliaid perthnasol eraill i adolygu sefyllfa'r ysgol, ble cynigwyd nifer o opsiynau i'w hystyried ar gyfer dyfodol yr ysgol.

2. OPSIYNAU

Yn ystod y trafodaethau lleol, bu i nifer o opsiynau gael eu cynnig a'u gwerthuso ar gyfer dyfodol yr ysgol.

Yn dilyn asesiad manwl o 8 opsiwn, deuir i'r casgliad fod dau opsiwn a oedd yn gynnig manteision o gymharu a sefyllfa bresennol yr ysgol.

Mae'r opsiynau hynny, yn ychwanegol i wneud dim a pharhau gyda'r sefyllfa bresennol, wedi eu manylu isod:

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*

Byddai cadw'r drefn bresennol yn golygu fod Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn yr un modd, gyda'r un strwythur staffio. Byddai Pennaeth Strategol ar Ysgol Llanaelhaearn, Garndolbenmaen a Chwilog a fyddai'n treulio 1 diwrnod yr wythnos yn arwain Ysgol Llanaelhaearn.

Byddai'r disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu gan athro llawn amser a chymhorthydd.

- *Ffederaleiddio gydag Ysgol / Ysgolion eraill*

Byddai Ysgol Llanaelhaearn yn ffurfio Ffederasiwn ffurfiol, cyfreithiol gydag un neu fwy o' Ysgolion cyfagos. Golyga hyn fod yr ysgolion yn parhau ar wahân ond fod y Cyrff Llywodraethu yn cael eu diddymu, a bod un Corff Llywodraethol yn cael ei ethol ar gyfer y Ffederasiwn. Yn ddaearyddol, yr ysgolion a fyddai'n rhesymol i'w hystyried fyddai un neu fwy o'r ysgolion canlynol; Yr Eifl, Llanybi, Bro Plenydd, Chwilog a Pentreuchaf. Byddai cyllidebau yr ysgolion yn parhau ar wahân. Byddai ffederaleiddio yn gallu arwain at gyfleon i gydweithio yn agosach ac ysgol neu ysgolion eraill gan gryfhau arweinyddiaeth a chynllunio ar draws y ffederasiwn.

Drwy gyflwyno model ffederal gyda ysgol arall i Ysgol Llanaelhaearn, ni ragwelir y byddai'r newid yn cael effaith ar nodweddion cydraddoldeb, yn bennaf gan y byddai'r ysgol yn parhau yn Llanaelhaearn, gan weithredu yr un polisïau cydraddoldeb a gwrth-fwlio.

- *Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen*

Golyga hyn fod Ysgol Llanaelhaearn yn cau, a'r disgyblion presennol yn trosglwyddo i Ysgol Bro Plenydd (yr ysgol amgen).

Daethpwyd i gasgliad yn dilyn asesiad manylach o'r opsiynau hyn, mae'r cynnig i gau Ysgol Llanaelhaearn a throsglwyddo'r disgyblion i Ysgol Bro Plenydd oedd yn ymateb i'r prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu, sef niferoedd isel o ddisgyblion a dosbarthiadau bychain.

3. EFFAITH UNRHYW NEWID

Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r effaith fydd unrhyw newidiadau'n ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb isod. Beth yw'r effaith fydd y polisi/gwasanaeth newydd neu'r newidiadau arfaethedig yn ei gael ar y nodweddion hyn?

Nodweddion	Sut fath o effaith? *	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Hil (gan gynnwys cenedligrwydd)	Dim	Ni fyddai gweithredu y cynnig yn effeithio ar bobl ar sail hil. Bydd gweithredu unrhyw gynnig yn golygu fod pawb o unrhyw hil yn cael eu trin yn ôl eu hangen. Mae Ysgol Llanaelhaearn, a'r ysgolion cyfagos yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi eu bod yn: <i>"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."</i>
Yr Iaith Gymraeg	Dim	Addysgir plant Ysgol Llanaelhaearn drwy gyfrwng y Gymraeg, ac nid yw'r opsiwn arfaethedig yn awgrymu newid hynny. Cynhaliwyd asesiad ardrawiad ieithyddol ar y cynnig yn ogystal.
Anabledd	Dim	Ni ragwelir fod newid ar gyfer pobl anabl. Pe byddai'r cynnig i gau Ysgol Llanaelhaearn ac addysgu'r disgyblion yn Ysgol Bro Plenydd yn cael ei gymeradwyo, bydd angen monitro y nifer o ddisgyblion anabl sydd yn mynychu'r ysgolion. Yn ddibynnol ar yr amhariad bydd yn rhaid i'r ysgolion addasu eu cynlluniau ar gyfer rhoi mynediad i ddisgyblion gydag anableddau penodol. Yn sgil hyn bydd yn rhaid i'r awdurdod hefyd sicrhau bod adrannau perthnasol yn ymwybodol o newidiadau a sicrhau'r mewnbwn angenrheidiol. Byddai asesiad o hygyrchedd y safle arfaethedig yn cael ei gynnal yn unol â sefyllfaoedd penodol.
Rhyw	Dim	Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn effeithio ar bobl ar sail rhyw. Mae Ysgol Llanaelhaearn, a'r ysgolion cyfagos yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: <i>"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."</i>
Oedran	Unrhyw effaith yn gymharol fychan (positif neu negatif)	Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn effeithio ar bobl ar sail oedran. Bydd gweithredu'r cynnig yn golygu fod pobl o unrhyw oedran yn cael eu trin yn deg ac yn ôl eu hangen. Mae Ysgol Llanaelhaearn, a'r ysgolion cyfagos yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: <i>"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."</i>

		Er y gallai golli ysgol leol gael effaith negyddol ar gydlyniant cymunedol, bydd angen lliniaru hyn drwy feithrin cysylltiadau rhwng yr ysgol amgen a chymuned leol Llanaelhaearn.
Cyfeiriadedd Rhywiol	Dim	Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn cael effaith ar bobl ar sail cyfeiriadedd rhywiol. Bydd gweithredu'r cynnig yn golygu fod pawb o unrhyw gyfeiriadedd rhywiol yn cael eu trin yn ôl eu hangen. Mae Ysgol Llanaelhaearn, a'r ysgolion cyfagos yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: <i>"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."</i>
Crefydd neu Gred (neu ddiffyg cred)	Dim	Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn effeithio ar bobl ar sail crefydd neu gred. Bydd gweithredu unrhyw un o'r opsiynau yn golygu fod pawb o unrhyw grefydd neu gred yn cael eu trin yn ôl eu hangen. Mae Ysgol Llanaelhaearn, a'r ysgolion cyfagos yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: <i>"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."</i> Ysgol gymunedol yw Ysgol Llanaelhaearn a'r holl ysgolion cyfagos (Yr Eifl, Llangybi, Pentreuchaf, Bro Plenydd, Chwilog), ac nid oes bwriad i newid hyn.
Ailbennu Rhywedd	Dim	Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn effeithio ar bobl ar sail ailbennu rhywedd. Bydd gweithredu y cynnig yn sicrhau fod pawb yn cael eu trin yn deg. Mae Ysgol Llanaelhaearn, a'r ysgolion cyfagos yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: <i>"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."</i>
Beichiogrwydd a Mamolaeth	Dim	Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn cael effaith ar unrhyw un beichiog, boed yn staff neu yn riant, gan fod y ddwy ysgol yn gweithredu yr un polisiau.
Priodas a Phartneriaeth Sifil	Dim	Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn cael effaith ar unrhyw un priod neu mewn partneriaeth sifil, gan fod y ddwy ysgol yn gweithredu yr un polisiau.

Mae'n ddyletswydd ar y Cyngor dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu'n bositif i gymdeithas decach trwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda yn ei weithgareddau ym meysydd oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, trawsrywedd, anabledd a beichiogrwydd a mamolaeth.

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	A yw'n cael effaith?*	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Cael gwared â cham- wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Nac ydi	Gweithredu polisiâu cydraddoldeb a gwrth-fwlio yr ysgol amgen er mwyn cael gwared a chamwahaniaethu anghyfreithlon ac aflonyddu. Mae polisiâu safonol yr Adran Addysg yn cael eu gweithredu gan y ddwy ysgol.
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	Nac ydi	Anelir i hyrwyddo cyfleoedd cyfartal a hybu'r ysgol amgen i barhau i ddilyn polisiâu a gweithdrefnau cydraddoldeb.
Meithrin perthnasau da	Ydi	Anelir i hyrwyddo cyfleoedd cyfartal a hybu'r ysgol amgen i barhau i ddilyn polisiâu a gweithdrefnau cydraddoldeb. Gan fod rhai o blant sydd yn byw yn nalgylch Llanaelhaearn yn mynychu Ysgol Bro Plenydd eisoes, mae cysylltiad rhwng yr ysgol a chymuned Llanaelhaearn yn bodoli yn barod. Er hynny, hyrwyddir cyfleon i'r ysgol adeiladu ar gysylltiadau gyda chymuned Llanaelhaearn.

4. DADANSODDI'R CANLYNIADAU

- 4.1 Ydi'r cynnig felly'n debygol o gael effaith sylweddol, bositif ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Nid yw'r cynnig yn debygol o gael effaith sylweddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol. Mae gan yr ysgol amgen bolisiau cydraddoldeb a gwrth-fwlio, fel sydd gan Ysgol Llanaelhaearn yn bresennol.

- 4.2 Ydi'r cynnig felly'n debygol o gael effaith sylweddol, negyddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Nid yw'r cynnig yn debygol o gael effaith sylweddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol. Mae gan yr ysgol amgen bolisiau cydraddoldeb a gwrth-fwlio, fel sydd gan Ysgol Llanaelhaearn yn bresennol.

- 4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn	✓
Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau niweidiol yn rhy fawr	
Parhau â'r polisi oherwydd gellir cyfiawnhau unrhyw effaith niweidiol	

- 4.4 Os yn parhau gyda'r cynllun, pa gamau fyddwch chi'n gymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Er y gallai gollu ysgol leol gael effaith negyddol ar gydlyniant cymunedol, bydd angen lliniaru hyn drwy feithrin cysylltiadau rhwng yr ysgol amgen a chymuned leol Llanaelhaearn.

- 4.5 Monitro - pa gamau fyddwch chi'n gymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu wasanaeth (cynllun gweithredu)?

Yr ysgol (a'u Corff Llywodraethu) sydd yn gyfrifol am weithredu ei bolisi cydraddoldeb a bydd yr Awdurdod, drwy ei weithdrefnau cefnogi a monitor arferol, yn sicrhau cydymffurfiaeth.

5. CASGLIAD

Deuir i gasgliad na fyddai gweithredu'r cynnig i gau Ysgol Llanaelhaearn a throsglwyddo'r disgyblion i Ysgol Bro Plenydd yn effeithio ar gydraddoldeb, boed yn nodweddion neu ddyletswydd gyffredinol. Gweithredir polisiau cydraddoldeb a gwrth-fwlio cadarn gan yr ysgol amgen a fyddai'n ymestyn i gynnwys disgyblion a rhieni Llanaelhaearn. Pe byddai rhai yn cael eu hamlygu yn dilyn yr ymgynghoriad (yn ddarostyngedig ar benderfyniad y Cabinet), yna bydd y Cyngor yn ystyried y camau gweithredu angenrheidiol.

Arolwg o Anghenion Tai Lleol

Cyngor Cymuned Llanaelhaearn a Hwylusydd Tai Gwledig

Annwyl Breswlydd,

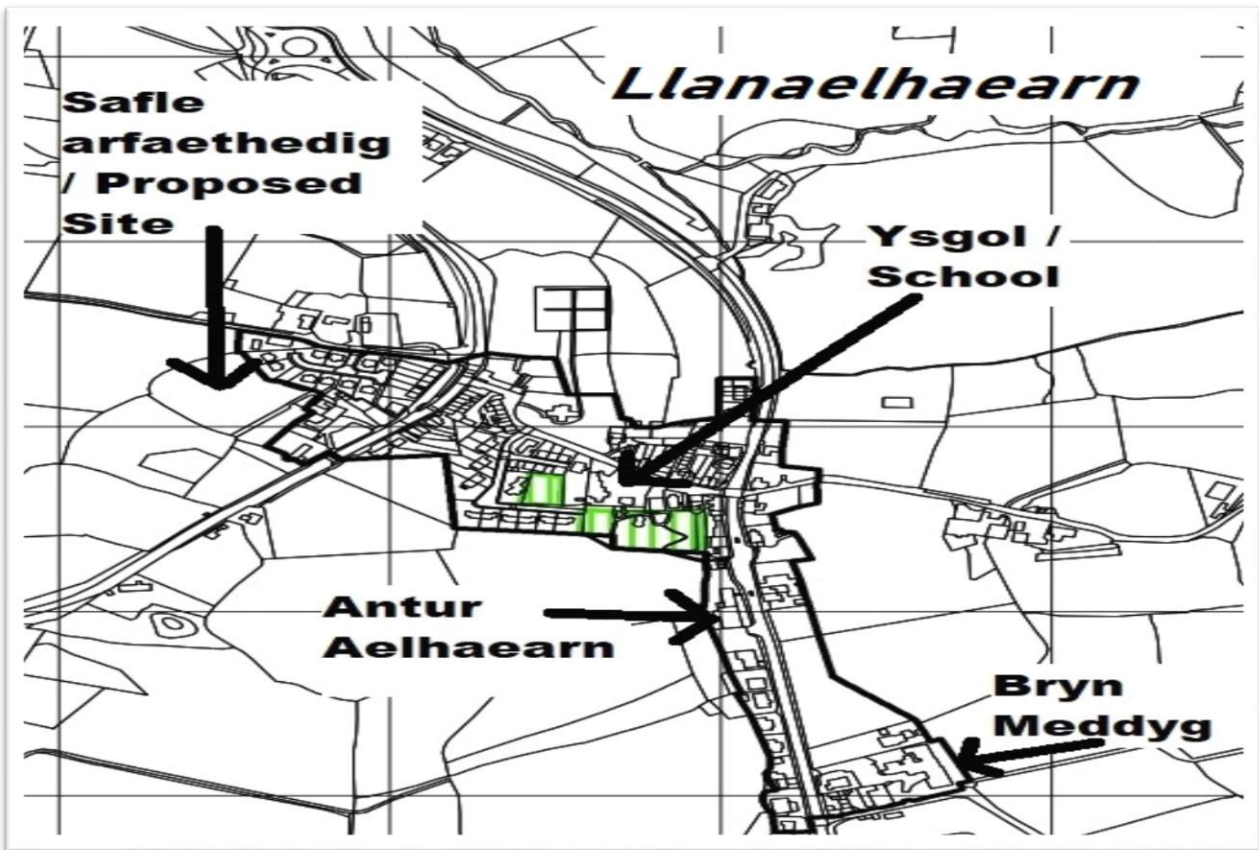
11 Hydref 2019

A oes angen am dai ar gyfer pobl leol yn ardal Llanaelhaearn?

Fel Hwylusydd Tai Gwledig rwyf wedi cael cais gan y Cyngor Sir i ganfod beth yw'r angen am dai ar gyfer pobl leol yn ardal Cyngor Cymuned Llanaelhaearn.

Fel hwylusydd tai gwledig annibynnol hoffwn eich gwahodd i Ddiwrnod Agored er mwyn cadarnhau os ydych chi neu rywun arall yr ydych yn ei adnabod-

- angen symud i dŷ mwy addas ar gyfer eich / eu hanghenion yn y 5 mlynedd nesaf,
- eisiau rhoi'ch barn ar y math o ddatblygiad posib ar safle ger Lon yr Eifl Llanaelhaearn
- eisiau cefnogi datblygiad tai wrth gynnal y gymuned a'r ysgol leol.

Mae Diwrnod Agored i ddatgan eich angen ac i chi roi eich barn yn digwydd ar Ddydd Mercher 23ain o Hydref 2019 rhwng 3:00yp-6:00yh yn

Neuadd Babel Llanaelhaearn

Mae croeso cynnes i chi ddod draw i'n gweld rhwng yr amseroedd yma.

Gellir cael mwy o wybodaeth am y gwahanol fathau o ddaliadaeth tai a chofrestru ar y wefan yma www.taiteg.org.uk

Mae cyfle hefyd i drafod eiddo gwag, adnewyddu tai a hunan-adeiladu. Os hoffech sgwrs i drafod yr uchod cysylltwch â mi ar 01286 889292 neu e-bost

HTG@grwpcynefin.org

Diolch i chi, ac edrychaf ymlaen at eich gweld yn y Diwrnod Agored.

Yn gywir
Arfon Hughes Uwch Hwylusydd Tai Gwledig.

Local Housing Needs Survey

Llanaelhaearn Community Council and Rural Housing Enabler

Dear Resident,

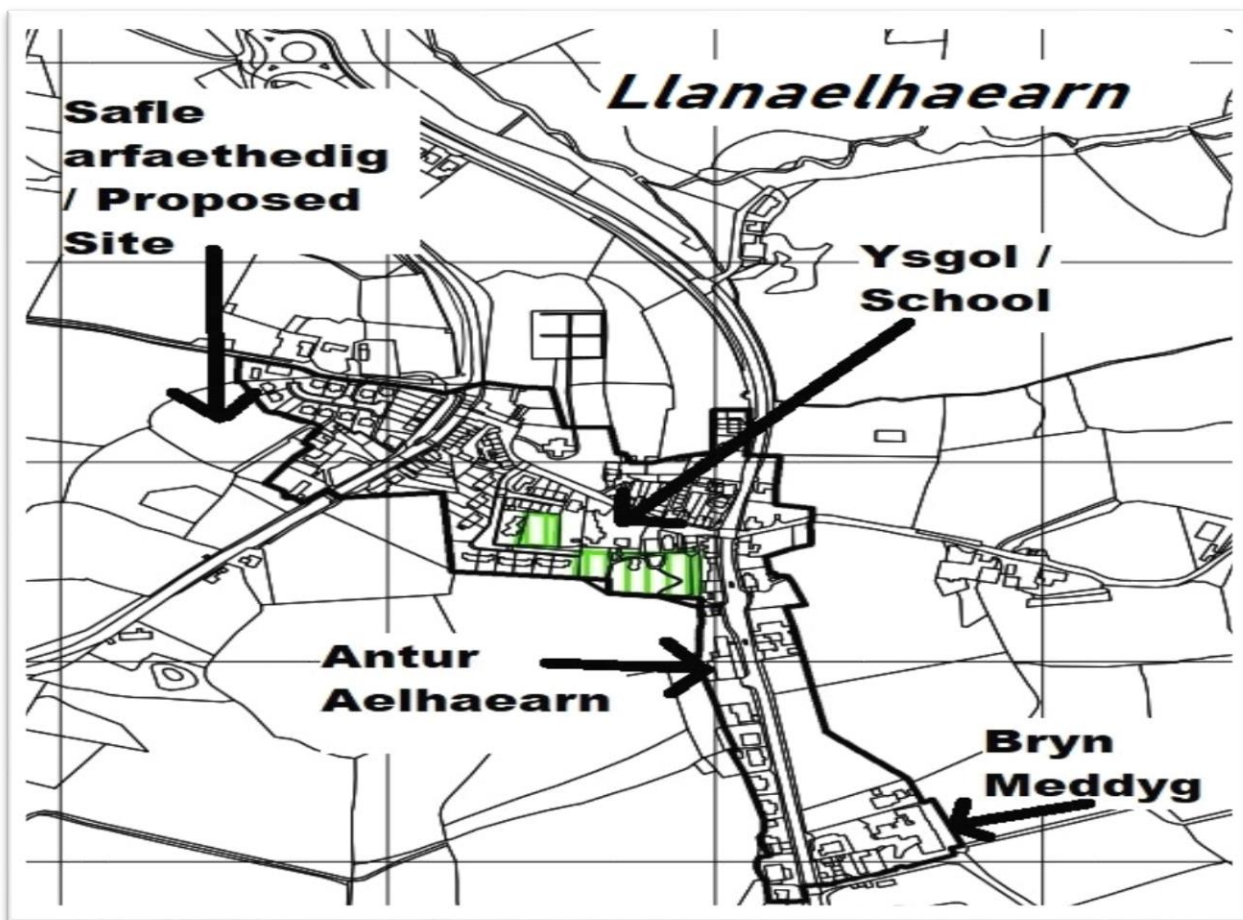
11 October 2019

Is there a need for housing for local people in the Llanaelhaearn area?

As a Rural Housing Enabler, I have been asked by the County Council to find out what the local need for housing is in the Llanaelhaearn Community Council area.

As an independent rural housing enabler I would like to invite you to an Open Day in order to confirm if you or someone else you know –

- a) needs to move to more suitable accommodation for your / their needs in the next 5 years
- b) would like to comment on a possible development on a site near Lôn yr Eifl Llanaelhaearn.
- c) want to support a housing development while sustaining the community and local school.

The Open Day to express your need and to gather your views is being held on
Wednesday 23rd October 2019 between 3:00pm-6:00pm at

Neuadd Babel Llanaelhaearn

There is a warm welcome for you to pop in to see us between these times

More information on the type of different tenure, and to register need, can be found on
this website www.taiteg.org.uk

There is also an opportunity to discuss empty properties, renovation or self-build. If you
would like a chat to discuss the above, please contact me on 01286 889292 or email

HTG@grwpcynefin.org

Thank you, and I look forward to seeing you at the Open Day.

Yours sincerely
LUD 93

Arfon Hughes Senior Rural Housing Enabler.

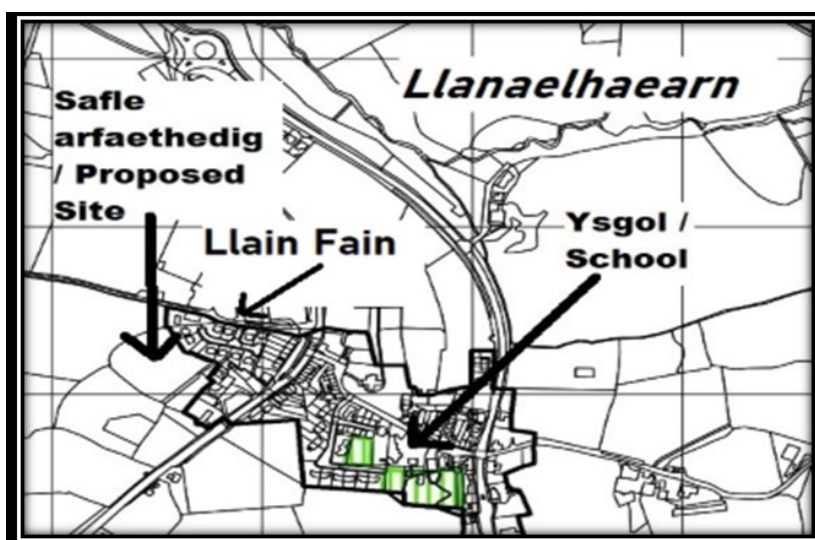
Diwrnod Agored Open Day

A oes angen am dai ar gyfer pobl leol yn ardal Llanaelhaearn?

Is there a housing need for local people in the Llanaelhaearn area?

Croeso
cynnes i
Bawb

A warm
welcome
to All

Dydd Mercher — **23. 10. 2019** — Wednesday

3:00 — 6:00 yh / pm

Canolfan Y Babell / Community Centre — Llanaelhaearn

Dewch i ddweud wrthym am eich angen am dŷ neu i roi eich barn ar safle arfaethedig a dyfodol y gymuned a'r ysgol.

Come and tell us about your housing needs or to give your views on a proposed site and the future of the community and school.

Cyngor Cymuned
Llanaelhaearn
Community Council

Am fwy o wybodaeth / For further information:

01286 889292 / HTG@grwpcynefin.org

Tud. 94

Atodiad Ch

Pecyn Cefndirol Background Pack Ysgol Llanaelhaearn

Cyfarfod Lleol 1 – 26 Mehefin 2019		Local Meeting 1 – 26 June 2019
Agenda	1	Agenda
Cyflwyniad	2	Presentation
Cofnodion y Cyfarfod - Cymraeg	5	Meeting Minutes - Welsh
Cofnodion y Cyfarfod – Saesneg	8	Meeting Minutes - English
Cyfarfod Lleol 2 – 9 Medi 2019		Local Meeting 2 – 9 September 2019
Agenda	11	Agenda
Cyflwyniad Cymraeg	12	Welsh Presentation
Cyflwyniad Saesneg	16	English Presentation
Cofnodion y Cyfarfod - Cymraeg	20	Meeting Minutes - Welsh
Cofnodion y Cyfarfod – Saesneg	24	Meeting Minutes - English
Cyfarfod Lleol 3 – 30 Medi 2019		Local Meeting 3 – 30 September 2019
Agenda	29	Agenda
Cyflwyniad Cymraeg	30	Welsh Presentation
Cyflwyniad Saesneg	32	English Presentation
Cofnodion y Cyfarfod - Cymraeg	36	Meeting Minutes - Welsh
Cofnodion y Cyfarfod – Saesneg	38	Meeting Minutes - English
Mewnbwn yn dilyn Cyfarfodydd Lleol	40 / 41	Input following Local Meetings

Ysgol Llanaelhaearn

19:30 – 21:00, Dydd Llun/*Monday*, 24 Mehefin/*June* 2019
Canolfan Y Babell, Llanaelhaearn

1. **CROESO (Garem Jackson, Pennaeth Addysg)**
Welcome (Garem Jackson, Head of Education)

2. **GEIRIAU AGORIADOL YR AELOD CABINET DROS ADDYSG (Cyng. Cemlyn Williams)**
OPENING WORDS FROM CABINET MEMBER FOR EDUCATION (Cllr. Cemlyn Williams)

3. **CYFLWYNIAD AR Y SEFYLLFA BRESENNOL (Gwern ap Rhisiart, Swyddog Addysg Ardal Dwyfor a Meirionnydd)**
PRESENTATION ON THE CURRENT SITUATION (Gwern ap Rhisiart, Dwyfor and Meirionnydd Area Education Officer)

4. **TRAFODAETH**
DISCUSSION

5. **CAMAU NESAF**
NEXT STEPS

6. **CLOI**
CLOSE

Adolygu Sefyllfa Ysgol Llanaelhaearn

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

www.gwynedd.llyw.cymru

Agenda

- Geiriau agoriadol yr Aelod Cabinet dros Addysg
Cabinet Member for Education's opening words
- Y sefyllfa bresennol
The current situation
- Trafodaeth
Discussion
- Camau nesaf
Next steps

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Cyng. Cemlyn Rees Williams

- Ein bwriad heddiw yw i adolygu sefyllfa bresennol Ysgol Llanaelhaearn, oherwydd pryder yn y nifer o ddisgyblion ar y gofrestr.
Our aim today is to review Ysgol Llanaelhaearn's current situation, due to concerns over the number of pupils on the register.
- Amcan y cyfarfod yw i lunio a thrafod gwahanol opsiynau posibl ar gyfer dyfodol yr ysgol.
The purpose of this meeting is to draw up and discuss possible options for the school's future.
- Mae'n bwysig i ni ein bod yn derbyn eich mewnbwn chi yn y broses.
It is important that we receive your input in the process.
- Byddwn yn cynnal un neu ddau gyfarfod pellach er mwyn cytuno ar opsiwn ffafredig i mi ei gyflwyno i Gabinet Cyngor Gwynedd yn yr Hydref.
We will hold one or two further meetings to agree on a preferred option to present to Gwynedd Council's Cabinet in the Autumn.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Y Sefyllfa Bresennol / The Current Situation

Gwern ap Rhisiart
Swyddog Addysg Ardal

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Niferoedd / Numbers

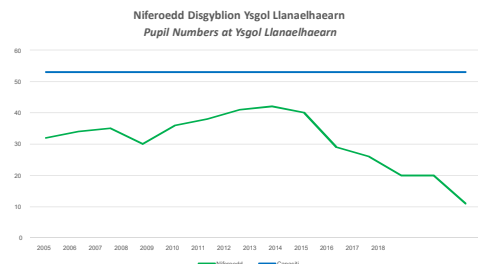
Nifer ar y gofrestr Medi 2018 (M – Bl6) <i>Number on roll September 2018 (N – Yr6)</i>	Capasiti Llawn (M – Bl6) <i>Full Capacity (N – Yr6)</i>	Nifer o Lefydd Gwag 2018 (M – Bl6) <i>Number of Surplus Places 2018 (N – Yr6)</i>	% o Lefydd Gwag 2018 (M – Bl6) <i>% of Surplus Places 2018 (N – Yr6)</i>
11	53	42	79%

Ffynhonnell : Cyfrifiad Medi 2018
Source: Census September 2018

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Niferoedd / Numbers

Ffynhonnell: Gwefan Cyngor Gwynedd
Source: Gwynedd Council Website

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Niferoedd / Numbers

		Dalgyrch Cartref / Home Catchment Area (Medi / September 2018)		Cyfanswm Ysgol M-B16 School Total N-Yr6
		Llanaelhaearn	Arall Other	
Mynychu Ysgol / School Attending (Medi / September 2018)	Llanaelhaearn	11	-	11
	Arall Other	28		
Cyfanswm Dalgyrch Catchment Area Total		39		

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2018
Source: Census September 2018

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Maint dosbarthiadau 2018/19 Class sizes

Ysgol School	Meithrin Nursery	Derbyn Reception	BI 1 Yr 1	BI2 Yr 2	BI 3 Yr 3	BI 4 Yr 4	BI 5 Yr 5	BI 6 Yr 6	Cyfanswm Total
Llanaelhaearn	0	3	1	2	0	2	1	2	11

Nifer y dosbarthiadau No. of Classes	Dosbarth mwyaf Largest Class	Dosbarth lleiaf Smallest Class	Maint dosbarth ar gyfartaledd Average Class Size
2	6	5	6

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2018
Source: Census September 2018

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Rhagamcanion / Projections

	M	0	1	2	3	4	5	6	Cyfanswm Total
Medi 2018 September 2018	0	3	1	2	0	2	1	2	11
Amcangyfrif Medi 2019 September 2019 Projection	2	0	3	1	2	0	2	1	11
Amcangyfrif Medi 2020 September 2020 Projection	0	2	0	3	1	2	0	2	10
Amcangyfrif Medi 2021 September 2021 Projection	0	0	2	0	3	1	2	0	8

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2018
Source: Census September 2018

- Dengys y rhagamcanion y bydd 8 disgybl yn mynychu'r ysgol yn 2021
Projections indicate that numbers at Ysgol Llanaelhaearn will decrease to 8 pupils by September 2021
- Gwyddom bellach mai 8 fydd yn mynychu'r ysgol ym mis Medi 2019
It is now apparent that 8 pupils will be attending the school in September 2019.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Cyllideb Ysgol 2019-20 / School budget 2019-20

Ysgol School	CYLLIDEB 2019-20 / 2019-20 BUDGET			
	Dyranïad / Allocation	Gwarchodweth lleiafswm staffio* / Minimum staffing protection*	Cyfanswm cyllideb / Total budget	Cyfratalodd y Disgybl / Average per pupil
Llanaelhaearn	£95,635	£43,744	£39,379	£12,971
Cyfratalodd Ysgolion Cynradd y Sir / County Average Primary			£404,000	£3,884

Ffynhonnell: Dyranïad Cyllideb Ysgolion Cynradd 2019-20
Source: Primary Schools Budget Allocation 2019-20

*Mae'n polisi gwarchodweth yn sicrhau o leiaf pen-swth ac atirio/athrawes ym mhob Ysgol ysgol gyda mwy na 15 disgybl, a pen-swth a chymorthydd yn sicrhau o leiaf unigol ysgol gyda 15 disgybl.
*The minimum staffing protection policy ensures a minimum of headteacher and teacher of every school which has more than 15 pupils, and a headteacher and a classroom assistant in a school with fewer than 15 pupils.

- Diffyg o £14,482 yng nghyllideb eleni / £14,482 deficit in this year's budget
- Defnyddio balansau i fanteoli'r gyllideb eleni / Balances used to offset the deficit this year
- Wedi hyn, ni fydd y gyllideb yn ddigonol i gynnal y strwythur staffio presennol / From 2020/21, the budget will not sustain the current staffing structure

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Sefyllfa staffio / Staffing situation

Rôl / Role	
Pennaeth / Headteacher	1 diwrnod yr wythnos 1 day a week
Athrawes / Teacher	Llawng amser - 80% arweinyddiaeth / 20% athrawes Full time - 80% leadership / 20% teacher
Uwch-gymhorthydd / Senior Classroom Assistant	34 awr yr wythnos 34 hours a week
Cymhorthydd ADY / SEN Assistant	(grant ychwanegol) (additional grant)
Llanw / Supply	1 diwrnod yr wythnos 1 day a week

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Cyflwr yr adeilad / Building condition

- Cafodd yr archwiliad cyflwr adeilad diwethaf ei gynnal ym mis Ebrill 2018
The Building was last inspected in April 2018
- Adnabuwyd gwerth £100mil o waith bryd hynny
£100k worth of work was identified at that time
- Cyflwr wedi gwaethgu ers yr archwiliad diwethaf ac felly costau yn debygol o fod yn uwch
Condition has deteriorated since the last inspection and costs are likely to be higher
- Gwaith cynnal a chadw rhaglednedig ac adweithio wedi parhau fel yr arfer
Reactive and planned maintenance has continued as usual

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Crynodeb / Summary :

Prif heriau Ysgol Llanaelhaearn <i>Key challenges</i>	
1	Nifer isel o ddisgyblion <i>Low pupil numbers</i>
2	Cost y disgybl dair gwaith yn uwch na chyfartaledd y Sir <i>Cost per pupil three times the County average</i>
3	Cyllideb ddim yn ddigonol wedi diwedd y flwyddyn ariannol bresennol i gynnal y strwythur staffio <i>Next year, the budget won't be sufficient to maintain the current staffing structure</i>

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Trafodaeth / Discussion

- Bydd y Cyngor yn ymgeisio i ystyried pob opsiwn posib i adfer y sefyllfa argyfyngus bresennol /
The Authority aspires to consider every possible option to resolve the current critical situation
- I'r perwyl hwn, rydym yn awyddus ein bod yn derbyn mewnbwn a gwybodaeth lleol ynglŷn a datrysiadau posib /
To this end, we are eager to receive local knowledge and input regarding possible solutions

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Trafodaeth / Discussion

Dyma rai o'r opsiynau y byddwn yn eu asesu/
We will be assessing the viability of the following options:

1	Parhau gyda'r sefyllfa bresennol <i>Continue with the current arrangements</i>
2	Ffedereiddio gydag ysgol arall <i>To create a Federation with a nearby school</i>
3	Cau Ysgol Llanaelhaearn a symud y disgyblion i ysgol amgen <i>Discontinue Ysgol Llanaelhaearn and relocate pupils to an alternative school</i>

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Camau nesaf / Next steps

- Gorffennaf 2019** - Cyflwyno unrhyw gwestiynau neu sylwadau ychwanegol erbyn 1 Gorffennaf:
ModerneiddioAddysg@gwynedd.llyw.cymru
- Medi 2019** - Cyfarfod i drafod canlyniadau asesu'r opsiynau, a chyfarfod pellach i gytuno a phenderfynu ar opsiwn ffafredig.
- Hydref 2019** - Aelod Cabinet i gyflwyno opsiwn ffafredig i Gabinet Cyngor Gwynedd ei ystyried.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Camau nesaf / Next steps

- July 2019** – Present additional questions or comments by 1st July:
ModernisingEducation@gwynedd.llyw.cymru
- September 2019** – Meeting discuss the options assessment. Further meeting to agree and decide a preferred option.
- October 2019** – Cabinet Member for Education to present the preferred option to Gwynedd Council's Cabinet for consideration.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Cyfarfod Adolygu Ysgol Llanaelhaearn

Addysg

Cyfarfod o: Adolygu Ysgol Llanaelhaearn	Dyddiad: 24/06/2019 7:30yh Lleoliad: Canolfan y Babell, Llanaelhaearn
--	--

Presennol:	<u>Swyddogion:</u> Gwern ap Rhisiart (GapRh); Garem Jackson (GJ); Cyng. Cemlyn Williams (CW); Ffion Jones (FfJ); Betsan Williams (BW);
	<u>Ar ran Llywodraethwyr Ysgol Llanaelhaearn:</u> 9 Aelod
	<u>Rhieni/Teulu</u> 7 Aelod
Ymddiheuriadau:	2 Aelod

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad
1.	CROESO	<ul style="list-style-type: none"> Croesawyd pawb i'r cyfarfod gan Garem Jackson, Pennaeth Addysg Gwynedd a diolchwyd am bresenoldeb pawb. Cafwyd cyflwyniad byr ar bwrpas y cyfarfod yma. Cadarnhawyd fod Y Cabinet wedi cymeradwyo i adolygu sefyllfa a dyfodol yr ysgol 4 Mehefin 2019. Eglurwyd y bydd Swyddogion Addysg yn ceisio ateb unrhyw gwestiynau a bydd cyfle ar y diwedd i glywed barn pawb.
2.	GEIRIAU AGORIADOL YR AELOD CABINET DROS ADDYSG	<ul style="list-style-type: none"> Cafwyd cyflwyniad pellach gan y Cynghorydd Cemlyn Williams. Eglurwyd bydd y Cynghorydd yn cyflwyno'r opsiwn ffafredig i Gabinet yn Hydref yn dilyn cyfarfodydd pellach ym mis Medi.
3.	CYFLWYNIAD AR Y SEFYLLFA BRESENNOL	<ul style="list-style-type: none"> Aethpwyd drwy'r cyflwyniad â oedd yn dangos sefyllfa bresennol yr ysgol (gwybodaeth Medi 2018). Eglurwyd bydd cyfnod ar ôl y cyfarfod i roi barn a gofyn cwestiynau gyda sylwadau i'w derbyn erbyn 1af Gorffennaf. Bydd swyddogion yn mynd nôl i'r cyfarfod ym Medi gydag atebion a chanfyddiadau. Aethpwyd drwy heriau presennol yr ysgol ac yna drwy opsiynau sydd wedi codi ar hyn o bryd fydd yn cael eu hasesu. Mae cyfle i gael trafodaeth a dod fyny gyda mwy o opsiynau posib ar ddiwedd y cyfarfod.
4.	TRAFODAETH	<ul style="list-style-type: none"> Eglurwyd bod yn rhaid i'r Cyngor fynd drwy bob un opsiwn posib a'i asesu. Codwyd mater ar ran y Llywodraethwyr y dylai'r camau hyn fod wedi eu cymryd peth amser yn ôl. Cred y Llywodraethwyr fod yr Awdurdod yn rhannol gyfrifol am adael i'r niferoedd gwmpo yn dilyn cyfarfodydd lleol rai blynyddoedd yn ôl, a bod si yn lleol fod yr ysgol am gau yn ei gwneud yn anoddach i ddenu teuluoedd i ddewis gyrru eu plant i'r ysgol. Nodwyd y pwyntiau a godwyd gan y Llywodraethwyr ond ategwyd mai prif bwrpas y cyfarfod oedd trafod y sefyllfa bresennol datrysiadau posibl i'r heriau sydd yn wynebu'r ysgol. Dyma'r opsiynau â gyflwynwyd yn ystod y cyfarfod. <ul style="list-style-type: none"> Uned cyfeirio Cynigiwyd i drio codi niferoedd plant Ysgol Llanaelhaearn i fyny er mwyn balansio'r niferoedd. Gofynnwyd i'r Cyngor drio yn galed i wneud newid i'r ysgol. Mae angen

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Tud. 100

		<p>teuluoedd ifanc yn y Pentref i godi niferoedd. Gofynnwyd a oes posibil i Gyngor Gwynedd ddylanwadu ar bwy sydd yn symud i fyw i'r pentref, e.e. drwy flaenoriaethu teuluoedd ifanc lleol mewn proses dyrannu tai cymdeithasol. Mynegwyd fod pobl wedi dod yma i fyw ac wedi clywed fod yr ysgol yn cau ac felly maent yn mynychu ysgol gyfagos gyda niferoedd cynaliadwy.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Safonau cyn uchred â phob ysgol arall yn y dalgylch. Mae'n amhosib trio gwerthu'r ysgol/y lle i deuluoedd. – Gofynnwyd os oes modd paratoi gwybodaeth i rieni a fyddai'n cadarnhau nad yw'r ysgol yn cau ddiwedd tymor Haf 2019. – Gofynnwyd am warant o 5 mlynedd er mwyn benthyg amser i godi niferoedd yr ysgol. – Eglurwyd ystyr ffederaleiddio. 'Ffederaleiddio' anffurfiol yw'r trefniant sydd mewn lle ar hyn o bryd o rannu Pennaeth gydag ysgolion eraill. Mae creu Ffederasiwn ffurfiol yn broses cyfreithiol ble mae dwy neu fwy o ysgolion yn dod at ei gilydd i greu Ffederasiwn. Byddai'r ysgolion yn parhau i fod yn ysgolion ar wahân ond gydag un Corff Llywodraethu. – Nodwyd nad oes toriadau wedi bod i gyllidebau ysgolion gan y Cyngor ac mai grant gwella addysg Cymru sydd wedi lleihau yn sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf. – Codwyd yr opsiwn i ffederaleiddio gyda 3 ysgol lle mae'r Pennaeth yn arwain ar hyn o bryd sef gydag Ysgol Chwilog ac Ysgol Garndolbenmaen ond eglurwyd fod angen rhyddhau'r Pennaeth i sicrhau ei fod yn cael 80% o amser digyswllt. Byddai rhaid sicrhau fod budd i'r ysgolion eraill o ffederaleiddio gydag Ysgol Llanaelhaearn. – Gofynnwyd a oes posibil i Gyngor Gwynedd yrru llythyr allan i rieni sydd â disgyblion yn mynychu ysgolion all-dalgylch. Nid yw'r Cyngor yn gallu gwneud hyn gan y bydd yn torri gyfraith mynediad ysgolion drwy geisio dylanwadu ar ddewis rhieni. Mae gan rieni yr hawl i ddewis pa ysgol mae eu plant yn cael mynychu - nid oes gan y Cyngor reolaeth dros hyn. Cynigwyd y byddai Swyddogion Addysg yn fodlon gwirio unrhyw lythyr y byddai'r Corff yn ei ysgrifennu at rieni er mwyn rhoi cymorth gyda geiriad a strwythur llythyr o'r fath. – Aethpwyd drwy opsiynau i weld sut mae posibil cynyddu niferoedd plant – clwb brecwast, clwb ar ôl ysgol, gofal plant a.y.b. ond bydd angen gwneud hyn erbyn Medi. Bydd modd holi'r tîm Blynyddoedd Cynnar am ddata parthed y galw am y gwasanaethau hyn yn yr ardal. – Cynigiwyd agor caffi yn yr ysgol er mwyn i bobl y pentref ddefnyddio'r ysgol, ac i godi arian i gyfrannu tuag at gostau cynnal yr adeilad. <ul style="list-style-type: none"> • Mynegwyd bod angen gwneud mwy o eitemau ar y radio, teledu a papur newydd i gael neges am yr ysgol yn gryfach drosodd i'r cyhoedd. • Gofynnwyd beth mae ysgolion eraill yn ei wneud i godi ymwybyddiaeth. Maent yn cynnal cyngherddau, noson goffi ac ati i godi proffil yr ysgol.
5.	CAMAU NESAF	<ul style="list-style-type: none"> • Pwysleisiwyd fod opsiynau wedi eu trafod a bydd angen mynd ati i'w asesu a gwneud gwaith ymchwil arnynt. • Byddwn yn cynnal cyfarfodydd pellach ym mis Medi er mwyn cytuno ar opsiwn ffafredig a bydd yr Aelod Cabinet dros Addysg yn cyflwyno unrhyw gynnig i Gabinet Cyngor Gwynedd fis Hydref. Pe byddai'r opsiwn hwn yn gofyn am ddilyn trefn statudol, eglurwyd byddwn yn dilyn y broses statudol rhwng Hydref 2019 i Mai 2020. • Pwysleisiwyd fod pob adroddiad cabinet yn gyhoeddus ac felly mae posibil gweld y rhain ar y we. • Erbyn y cyfarfod nesaf bydd syniadau pawb wedi cael eu rhoi at eu gilydd ac bydd

		gwaith ymchwil ac asesiadau wedi eu cynnal ar gyfer yr opsiynau. Yn ystod y cyfarfod ym Medi, byddwn yn trafod y canfyddiadau gan gytuno ar opsiwn ffafredig a fyddai'n ateb yr heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu.
6.	CLOI	<ul style="list-style-type: none"> • Diolchwyd i bawb am fynychu y cyfarfod ac bydd y cyfarfod nesaf yn cael ei gynnal ym mis Medi.

Ysgol Llanaelhaearn Review Meeting

Addysg

Meeting:	Ysgol Llanaelhaearn Review	Date: 24/06/2019 7:30pm
		Location: Canolfan y Babel, Llanaelhaearn

Present:	<p><u>Officers:</u> Gwern ap Rhisiart (GapRh); Garem Jackson (GJ); Cyng. Cemlyn Williams (CW); Ffion Jones (FfJ); Betsan Williams (BW);</p> <p><u>On behalf of the Governors of Ysgol Llanaelhaearn:</u> 9 Members</p> <p><u>Parents/Family</u> 7 Members</p>
Apologies:	2 Members

Item Number	Item / Subject	Action
1.	WELCOME	<ul style="list-style-type: none"> Garem Jackson, Gwynedd's Head of Education welcomed everyone to the meeting and thanked everyone for their attendance. A brief presentation was given on the purpose of this meeting. It was confirmed that the Cabinet had approved to review the position and future of the school on 4 June 2019. It was explained that the Education Officers will try and answer any questions and there will be an opportunity at the end to hear everyone's views.
2.	CABINET MEMBER FOR EDUCATION'S OPENING WORDS	<ul style="list-style-type: none"> A further presentation was given from Councillor Cemlyn Williams. It was explained that the Councillor will present the preferred option to Cabinet in October following further meetings in September.
3.	PRESENTATION ON THE CURRENT POSITION	<ul style="list-style-type: none"> The Area Education Officer went through the presentation which showed the current position of the school (September 2018 data). It was explained that there will be an opportunity after the meeting to discuss and ask questions with comments to be received by 1st July. Officers will return to the September meeting with answers and findings. The school's current challenges were explained and then options that have arisen at present that will be assessed. There is an opportunity for discussion and to come up with more possible options at the end of the meeting.
4.	DISCUSSION	<ul style="list-style-type: none"> It was explained that the Council must go through every possible option and assess them. An issue was raised on behalf of the Governors that these steps should have been taken some time ago. The Governors believe that the Authority is partially responsible for allowing the numbers to fall following local meetings some years ago, and that local rumors that the school is closing has made it more difficult to attract families to choose to send their children to the school. The matters raised by the Governors were noted but it was added that the main purpose of the meeting was to discuss the current situation of possible solutions to the challenges facing the school. The options presented during the meeting were: <ul style="list-style-type: none"> Referral unit It was proposed to try to increase the numbers of Ysgol Llanaelhaearn's children in

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Tud. 103

		<p>order to balance the numbers.</p> <ul style="list-style-type: none"> – The Council was asked to try hard to make a change to the school. Young families in the village are needed to increase numbers. It was asked if it is possible for Gwynedd Council to influence who moves to the village, e.g. by prioritising local young families in a social housing allocation process. It was stated that people had come here to live and had heard that the school was closing and therefore they were attending a nearby school with sustainable numbers instead. – Standards are as high as all other schools in the catchment area. It is impossible to try and sell the school/place to families. – It was asked if information could be prepared for parents which would confirm that the school is not closing at the end of the Summer term 2019. – A 5 year warranty was requested to borrow time to increase school numbers. – The meaning of federalisation was explained. Informal federation is the current arrangement for sharing a Headteacher with other schools. Creating a formal Federation is a legal process where two or more schools come together to form a Federation. The schools would remain separate schools but with one Governing Body. – It was noted that there have been no cuts to school budgets by the Council and that the Welsh education improvement grant has reduced significantly in recent years. – The option to federate was raised with 3 schools where the Headteacher currently leads namely Ysgol Chwilog and Ysgol Garndolbenmaen but it was explained that the Headteacher needed to be released to ensure that he had 80% non-contact time. It would be necessary to ensure that the other schools would benefit from federating with Ysgol Llanaelhaearn. – It was asked if it is possible for Gwynedd Council to send out a letter to parents whose pupils attend out of area schools. The Council is unable to do this as it will be in breach of school admissions law by trying to influence parental choice. Parents have the right to choose which school their children can attend - the Council has no control over this. It was proposed that Education Officers would be willing to check any letter that the Body wrote to parents to assist with the wording and structure of such a letter. – Options were explored to see how to increase child numbers - breakfast club, after school club, childcare etc. but this will need to be done by September. It will be possible to ask the Early Years team for data on the demand for these services in the area. – It was proposed to open a café at the school for the people of the village to use the school, and to raise money to contribute towards the running costs of the building. • It was stated that more items need to be made on radio, television and newspaper to get the message about the school stronger over to the public. • Asked what other schools are doing to raise awareness. They hold concerts, coffee evenings etc to raise the profile of the school.
5.	NEXT STEPS	<ul style="list-style-type: none"> • It was emphasised that options have been discussed and will need to be assessed and researched. • We will hold further meetings in September to agree a preferred option and the Cabinet Member for Education will present any proposal to Gwynedd Council's Cabinet in October. If this option required a statutory procedure, it was explained that we would follow the statutory process from October 2019 to May 2020. • It was emphasised that all cabinet reports are public and therefore these can be viewed on the internet.

		<ul style="list-style-type: none"> • By the next meeting everyone's ideas will have been collated and options research and assessments will have been undertaken. • During the September meeting we will discuss the findings and agree a preferred option that will answer the challenges that the school faces.
6.	TO CLOSE	<ul style="list-style-type: none"> • Everyone was thanked for attending the meeting and the next meeting will be held in September.

Adolygu Ysgol Llanaelhaearn

19:30 – 21:00, Dydd Llun, 9 Medi 2019

Canolfan Y Babell, Llanaelhaearn

1. **CROESO (Garem Jackson, Pennaeth Addysg)**
2. **GEIRIAU AGORIADOL YR AELOD CABINET DROS ADDYSG (Cyng. Cemlyn Williams)**
3. **CYFLWYNIAD – OPSIYNAU POSIBL (Gwern ap Rhisiart, Swyddog Addysg Ardal Dwyfor a Meirionnydd)**
5. **CAMAU NESAF**
6. **CLOI**

Adolygu Sefyllfa Ysgol Llanaelhaearn

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

www.gwynedd.llyw.cymru

Agenda

- Ymateb i gynigion y cyfarfod diwethaf
- Adolygu rhestr hir o opsiynau
- Camau nesaf

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Asesiad opsiynau posibl

Gwern ap Rhisiart
Swyddog Addysg Ardal

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Ymateb i gynigion

Sylwadau	Ystyriaethau
1 Oes posib i'r Adran Addysg geisio ymgyrchu i godi niferoedd yr ysgol?	Yn unol a'r Cod derbyn i ysgolion (005/2013): <i>Rhaid i Awdurdodau Lleol beidio ag awgrymu y dylai rhieni ddweud mai ysgol eu dalgylch lle y maent yn byw sydd orau ganddynt, na bod lle wedi'i neilltuo iddynt yn yr yr ysgol honno cyn iddynt fynegi eu dewis.</i> Nid oes hawl gan yr awdurdod i geisio dylanwadu ar ddewis rhieni.
2 Oes posib i Gyngor Gwynedd ddylanwadu ar bwy sydd yn symud i fyw i'r pentref	Mae Polisi Gosod Tai Cyffredin wedi ei gosod ar y cyd rhwng Gyngor Gwynedd, Cartrefi Cymunedol Gwynedd, Grŵp Cynefin a Thai Gogledd Cymru. Mae meini prawf dyraniad tai wedi ei fanylu yn y polisi hwn. Mae tenantiaid yn cael cynnig tai sydd o faint addas i'w amgylchiadau nhw (e.e. fel arfer tai tair llofft i deuluoedd gyda dau neu dri o blant). Mae pwy sydd yn cael cynnig tai ym mhentref Llanaelhaearn felly yn ddibynnol ar y polisi ac hefyd ar stoc tai yr ardal a beth sydd yn dod yn wag i'w osod.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Ymateb i gynigion

Sylwadau	Ymateb Cyngor Gwynedd
3 Oes modd paratoi gwybodaeth i rieni a fyddai'n cadarnhau nad yw'r ysgol yn cau ddiwedd tymor Haf 2019.	Ni fyddai'n briodol i'r Adran Addysg wneud hyn, gellir ymddangos fel tacteg i geisio dylanwadu ar ddewis rhieni. Er hyn, gall yr ysgol / Corff Llywodraethu lythru rhieni
4 Oes posib i Gyngor Gwynedd yrru llythyr allan i rieni sydd â disgyblion yn mynychu ysgolion all-dalgylch.	Nid yw'r Cyngor yn gallu gwneud hyn gan y bydd yn torri cyfraith mynediad ysgolion.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Opsiynau posibl

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Rhestr hir o opsiynau

OPSIYNAU	
1.	Parhau gyda'r sefyllfa bresennol (Y 'Status Quo')
2.	Newid Strwythur Staffio
3.	Uned Arsyliw Blynnyddoedd Cynnar
4.	Ffederaleiddio
5.	Gwarant y bydd yr ysgol ar agor am o leiaf 5 mlynedd
6.	Cwlb gofal plant
7.	Caffi Cymunedol
8.	Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i'w haddysgu mewn ysgol amgen

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Opsiynau

- Rydym wedi ymchwilio'r 8 opsiwn yma.
- Mae pob opsiwn wedi ei ddatblygu ar ffurf 'SWOT analysis'
- Rydym yn awyddus i dderbyn eich mewnbwn i ddatblygu yr asesiadau hyn ymhellach

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

1. Parhau gyda'r sefyllfa bresennol

1. Cryfderau / Strengths	1. Gwendidau / Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> • Cadw ysgol yn Llanaelhaearn • Addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr • Ysgol o fewn pellder rhesymol i gartref dysgwyr y dalgylch • Ansawdd yr addysg a buddiannau'r ysgol • Dosbarthiadau bychain 	<ul style="list-style-type: none"> • Dosbarthiadau bychain • Niferoedd isel • Cost y disgybl uchel
1. Cyfleon / Opportunities	1. Bygythiadau / Threats
	<ul style="list-style-type: none"> • Rhagamcanion niferoedd • Diffyg yn y gyllideb • Llefydd gweigion • Costau cynnal yr adeilad – £100k ddim i weld fel bygythiad mawr • Dim ond 4 diwrnod di-gyswilt i'r Pennaeth (tair ysgol) • Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch

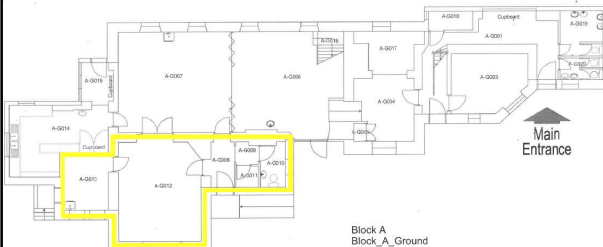
Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

2. Newid strwythur staffio

2. Cryfderau / Strengths	2. Gwendidau / Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> • Cadw ysgol yn Llanaelhaearn • Addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr • Ysgol o fewn pellder rhesymol i gartref dysgwyr y dalgylch • Ansawdd yr addysg a buddiannau'r ysgol • Dosbarthiadau bychain 	<ul style="list-style-type: none"> • Dosbarthiadau bychain • Niferoedd isel • Cost y disgybl uchel
2. Cyfleon / Opportunities	2. Bygythiadau / Threats
<ul style="list-style-type: none"> • Lleihau costau staff 	<ul style="list-style-type: none"> • Rhagamcanion niferoedd • Risg o beidio penodi Pennaeth a cholli staff yn y cyfamser. • Rhaid cael Pennaeth ar ysgol iddo agor. • Llefydd gweigion • Costau cynnal a chadw yr adeilad • Yr ysgol yn ddibynnol ar gyllid y 'rhwyl diogelu' • Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch

3. Uned Arsyliw Blynnyddoedd Cynnar (ABC)

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

3. Uned ABC

3. Cryfderau / Strengths	3. Gwendidau / Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> • Cadw ysgol yn Llanaelhaearn • Addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr • Ysgol o fewn pellder rhesymol i gartref dysgwyr y dalgylch • Ansawdd yr addysg a buddiannau'r ysgol • Dosbarthiadau bychain 	<ul style="list-style-type: none"> • Uned ABC yn arferol ddim yn denu disgyblion i'r ysgol. • Ni fyddai'n creu incwm • Dosbarthiadau bychain • Niferoedd isel • Cost y disgybl uchel
3. Cyfleon / Opportunities	3. Bygythiadau / Threats
<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o ddefnydd o'r adeilad 	<ul style="list-style-type: none"> • Aberthu gofod dysgu • Diffyg yn y gyllideb • Rhagamcanion niferoedd • Llefydd gweigion • Costau cynnal a chadw yr adeilad • Dim ond 4 diwrnod di-gyswilt i'r Pennaeth (tair ysgol) • Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch

Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

4. Ffederaleiddio ffurfiol

4. Cryfderau / Strengths	4. Gwendidau / Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> Ffurfioli y trefniant o gydweithio Cadw ysgol yn Llanaelhaearn Addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr Ysgol o fewn pellter rhesymol i gartref dysgwyr y dalgylch Model ffurfiol yn rhoi strwythur pendant ac busasai rhaid i unrhyw Bennaeth newydd gytuno â hyn. Ansawdd yr addysg a buddiannau'r ysgol Dosbarthiadau bychain 	<ul style="list-style-type: none"> Pellter daearyddol Niferoedd ddim yn ddigon i ganiatáu amser digyswilt i'r Pennaeth Dosbarthiadau bychain Cost y disgybl uchel Niferoedd isel
4. Cyfleon / Opportunities	4. Bygythiadau / Threats
<ul style="list-style-type: none"> Arbed amser y Pennaeth Un Corff Llywodraethol ar y tair ysgol Rhannu adnoddau 	<ul style="list-style-type: none"> Posiblirwydd o diffyg yn y gyllideb Costau cynnal a chadw yr adeilad Llefydd gweigion Rhagamcanion niferoedd Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch Diffyg diddordeb gan yr ysgolion cyfagos.

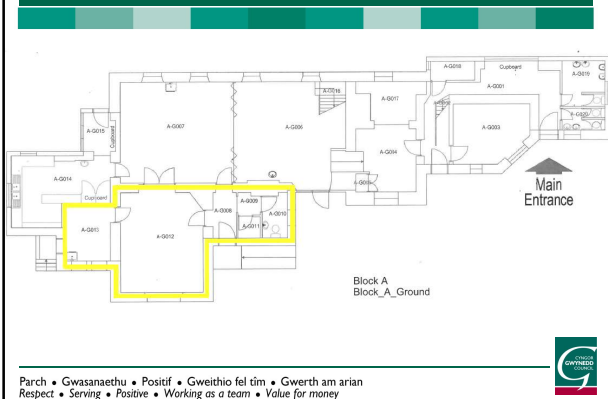
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

5. Gwarant o 5 mlynedd

5. Cryfderau / Strengths	5. Gwendidau / Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> Cadw ysgol yn Llanaelhaearn am o leiaf 5 mlynedd Addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr Ysgol o fewn pellter rhesymol i gartref dysgwyr y dalgylch Effaith ar y gymuned Ansawdd yr addysg a buddiannau'r ysgol Dosbarthiadau bychain 	<ul style="list-style-type: none"> Dosbarthiadau bychain Niferoedd isel Cost y disgybl yn uchel
5. Cyfleon / Opportunities	5. Bygythiadau / Threats
<ul style="list-style-type: none"> Cyfle i'r ysgol ymgychu i godi niferoedd 	<ul style="list-style-type: none"> Rhagamcanion niferoedd Diffyg yn y gyllideb Llefydd gweigion Costau cynnal a chadw yr adeilad Dim ond 4 diwrnod digyswilt i'r Pennaeth (tair ysgol) Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch Dim sicrwydd y bydd niferoedd yn codi yn y cyfnod yma Anhebygol i blant symud yn ôl i'r ysgol o'r ysgolion dalgylchol

Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

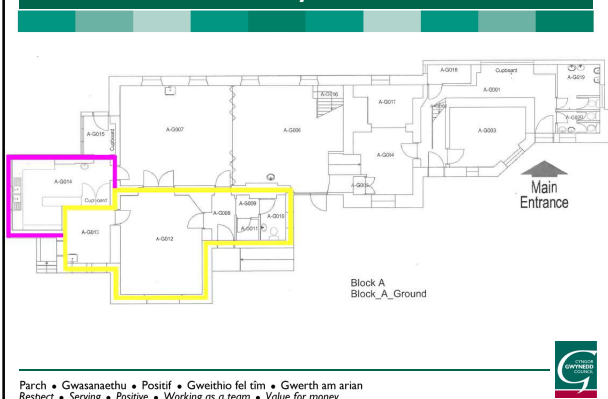
6. Sefydlu clwb gofal plant

6. Sefydlu clwb gofal plant

6. Cryfderau / Strengths	6. Gwendidau / Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> Cadw ysgol yn Llanaelhaearn Addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr Ysgol o fewn pellter rhesymol i gartref dysgwyr y dalgylch Ansawdd yr addysg a buddiannau'r ysgol Dosbarthiadau bychain 	<ul style="list-style-type: none"> Angen cofrestru gyda AGC Dosbarthiadau bychain Cost y disgybl yn uchel Niferoedd isel
6. Cyfleon / Opportunities	6. Bygythiadau / Threats
<ul style="list-style-type: none"> Gall ddenu plant i'r ysgol 	<ul style="list-style-type: none"> Peidio gallu dod o hyd i ddarparu'r cymwys a chofrestredig Angen isafswm o 10 o blant yn rheolaidd Angen codi ffi o £8.50-£13 am glwb ar ôl ysgol Rhagamcanion niferoedd Diffyg yn y gyllideb Llefydd gweigion Costau cynnal a chadw yr adeilad Dim ond 4 diwrnod digyswilt i'r Pennaeth (tair ysgol) Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch

7. Caffi cymunedol

7. Caffi cymunedol

7. Cryfderau / Strengths	7. Gwendidau / Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> Cadw ysgol yn Llanaelhaearn Hybu defnydd cymunedol o'r adeilad Addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr Ysgol o fewn pellter rhesymol i gartref dysgwyr y dalgylch Ansawdd yr addysg a buddiannau'r ysgol Dosbarthiadau bychain 	<ul style="list-style-type: none"> Byddai angen cyfyngu amseroedd tu allan i oriau ysgol Dosbarthiadau bychain Cost y disgybl uchel Niferoedd isel
7. Cyfleon / Opportunities	7. Bygythiadau / Threats
<ul style="list-style-type: none"> Codi profïl yr ysgol drwy fod yn hwb cymunedol Potensial i gael incwm ychwanegol 	<ul style="list-style-type: none"> Angen buddsoddi yn y gegin (£45,000) Rhagamcanion niferoedd Diffyg yn y gyllideb Llefydd gweigion Costau cynnal a chadw yr adeilad Dim ond 4 diwrnod digyswilt i'r Pennaeth (tair ysgol) Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch Risg gwirioneddol ynglŷn â faint fisa'n defnyddio'r caffi Risgiau DBS / Iechyd a diogelwch wrth gymysgu plant â'r cyhoedd

8. Cau Ysgol Llanaelhaearn, addysgu'r disgyblion mewn ysgol amgen

8. Cryfderau / Strengths	8. Gwendidau / Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> Disgyblion i gael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy addas Addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgwyr Ysgol o fewn pellter rhesymol i gartref dysgwyr y dalgylch Lleihau cost y disgybl o addysgu 	<ul style="list-style-type: none"> Pentref Llanaelhaearn yn colli Ysgol Pellter teithio pellach o gartref dysgwyr
8. Cyfleon / Opportunities	8. Byggythiadau / Threats
<ul style="list-style-type: none"> Cyfle i ddisgyblion gymysgu yn ddwyddiol gydag eraill o'r un oedran Lleihad sylweddol yn y cyfradd o lefydd gweigion 	<ul style="list-style-type: none"> Diswyddo staff

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Rhestr hir o opsiynau

OPSIYNAU

- Parhau gyda'r sefyllfa bresennol (Y 'Status Quo')
- Newid Strwythur Staffio
- Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar
- Ffederaleiddio
- Gwarant y bydd yr ysgol ar agor am o leiaf 5 mlynedd
- Clwb gofal plant
- Caffi Cymunedol
- Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i'w haddysgu mewn ysgol amgen

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Camau nesaf / Next steps

- Medi 2019** - Cyfarfod i drafod canlyniadau asesu'r opsiynau
- Medi 2019** - Cyfarfod pellach i gytuno ar rhestr fer o opsiynau
- Tachwedd 2019** – Wedi ystyried y rhestr fer o opsiynau, Aelod Cabinet i gyflwyno argymhelliad i Gabinet Cyngor Gwynedd.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

ModerneiddioAddysg@gwynedd.llyw.cymru

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Ysgol Llanaelhaearn

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

www.gwynedd.llyw.cymru

Agenda

- Respond to ideas presented at the last meeting
- Review the long list of options
- Next steps

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Assessment of Possible Options

Gwern ap Rhisiart
Area Education Officer

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Responding to Proposals

	Comments	Considerations / Gwynedd Council response
1	Can the Education Department try to campaign to increase school numbers?	In accordance with the School Admissions Code (005/2013): <i>LAs must not suggest that parents should express a preference for the school in whose catchment area they live, or that they have been allocated a place at that school before they have expressed a preference</i> . The authority has no right to seek to influence parental choice
2	Is it possible for Gwynedd Council to influence who moves to the village?	A Common Housing Allocation Policy has been set up jointly by Gwynedd Council, Cartrefi Cymunedol Gwynedd, Grŵp Cynefin and North Wales Housing. A housing allocation criteria can be seen in the policy. Tenants will be offered houses of a size suitable for their circumstances (eg typically three-bedroom houses for families with two or three children). A person who is offered a house in the village of Llanaelhaearn is therefore dependent on the policy and also on the housing stock in the area and what becomes vacant to let.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Responding to Proposals

	Comments	Consideration / Gwynedd Council response
3	Can parents be provided with information that would confirm that the school is not closing at the end of the Summer term 2019.	It would not be appropriate for the Education Department to do this, it may seem like a tactic to try to influence parental choice. However, parents may be contacted by the school / Governing Body.
4	Could Gwynedd Council send out a letter to parents who have pupils attending schools outside the catchment area.	The Council is unable to do this as it will be in breach of school admissions law.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Possible Options

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Long List of Options

OPTIONS	
1.	Continue with the 'status quo'
2.	Change Staff Structure
3.	Early Years Assessment Centres (ABC)
4.	Federisation
5.	Guarantee that the school will be open for at least 5 years
6.	Childcare Club
7.	Community Café
8.	Close Ysgol Llanaelhaearn and pupils to be educated at an alternative school

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Options

- We have researched these 8 options.
- Each option has been analysed by means of a 'SWOT analysis'
- We are eager to receive your input to further develop these assessments

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

1. Continue with the 'status quo'

1. Strengths	1. Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> • Keep a school presence in Llanaelhaearn • Welsh-medium education for learners • School within a reasonable distance of the catchment area learners' homes • The quality of education and benefits of the school • Small classes 	<ul style="list-style-type: none"> • Small classes • Low numbers • High cost per pupil
1. Opportunities	1. Threats
	<ul style="list-style-type: none"> • Projections of numbers • Budget deficit • Surplus places • Maintenance costs - £ 100k not a big threat • Only 4 non-contact days for the Headteacher (three schools) • High percentage of children attending schools outside the catchment area

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

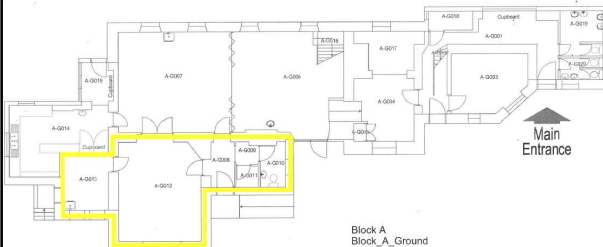

2. Change Staff Structure

2. Strengths	2. Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> • Keep a school presence in Llanaelhaearn • Welsh-medium education for learners • School within a reasonable distance of the catchment area learners' homes • The quality of education and benefits of the school • Small classes 	<ul style="list-style-type: none"> • Small classes • Low numbers • High cost per pupil
2. Opportunities	2. Threats
<ul style="list-style-type: none"> • Reduce staff costs 	<ul style="list-style-type: none"> • Projections of numbers • Risk of not appointing a Headteacher and losing staff in the meantime. • Must have a Headteacher for a school to open • Surplus places • Maintenance costs • School relies on 'Minimum Staffing Protection' funding • High percentage of children attending schools outside the catchment area

Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

3. Early Years Assessment Centre (ABC)

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

3. Early Years Assessment Centre (ABC)

3. Strengths	3. Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> • Keep a school presence in Llanaelhaearn • Welsh-medium education for learners • School within a reasonable distance of the catchment area learners' homes • The quality of education and benefits of the school • Small classes 	<ul style="list-style-type: none"> • Early Years Assessment Centre does not usually attract pupils to school. • It would not generate an income • Small classes • Low numbers • High cost per pupil
3. Opportunities	3. Threats
<ul style="list-style-type: none"> • Increased use of building 	<ul style="list-style-type: none"> • Sacrifice learning space • Budget deficit • Projections of numbers • Surplus places • Maintenance costs • Only 4 non-contact days for the Headteacher (three schools) • High percentage of children attending schools outside the catchment area

4. Federisation	
4. Strengths	4. Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> Formalise the current collaboration arrangement Keep a school presence in Llanaelhaearn Welsh-medium education for learners School within a reasonable distance of the catchment area learners' homes A formal model with a definite structure and any new Headteacher would have to agree to this. The quality of education and benefits of the school Small classes 	<ul style="list-style-type: none"> Geographical distance between schools Numbers not enough to allow non-contact time for Headteacher Small classes High cost per pupil Low numbers
4. Opportunities	4. Threats
<ul style="list-style-type: none"> Release Headteacher's time One Governing Body for the three schools To share resources 	<ul style="list-style-type: none"> Possibility of budget deficit Maintenance costs Surplus places Projections of numbers High percentage of children attending schools outside the catchment area Lack of interest from neighboring schools.

5. 5 Years Guarantee	
5. Strengths	5. Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> Keep a school in Llanaelhaearn for at least 5 years Welsh-medium education for learners School within a reasonable distance of the catchment area learners' homes Impact on the community The quality of education and benefits of the school Small classes 	<ul style="list-style-type: none"> Small classes Low numbers High cost per pupil
5. Opportunities	5. Threats
<ul style="list-style-type: none"> Opportunity for the school to campaign to increase numbers 	<ul style="list-style-type: none"> Projections of numbers Budget deficit Surplus places Maintenance costs Only 4 non-contact days for the Headteacher (three schools) High percentage of children attending schools outside the catchment area No guarantee that numbers will rise in this period Unlikely that children will move back to the school from catchment area schools

6. Establish a Childcare Club

Block A
Block_A_Ground

Main Entrance

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

6. Establish a Childcare Club

6. Strengths	6. Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> Keep a school presence in Llanaelhaearn Welsh-medium education for learners School within a reasonable distance of the catchment area learners' homes The quality of education and benefits of the school Small classes 	<ul style="list-style-type: none"> Need to register with Care Inspectorate Wales Small classes High cost per pupil Low numbers
6. Opportunities	6. Threats
<ul style="list-style-type: none"> It can attract children to the school 	<ul style="list-style-type: none"> Not being able to find a qualified and registered provider Minimum of 10 children required on a regular basis Need to charge a fee of £ 8.50- £ 13 for an after school club Projections of numbers Budget deficit Surplus places Maintenance costs Only 4 non-contact days for the Headteacher (three schools) High percentage of children attending schools outside the catchment area

7. Community Cafe

Block A
Block_A_Ground

Main Entrance

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

7. Community Cafe

7. Strengths	7. Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> Keep a school presence in Llanaelhaearn Promote community use of the building Welsh-medium education for learners School within a reasonable distance of the catchment area learners' homes The quality of education and benefits of the school Small classes 	<ul style="list-style-type: none"> Restricted to operate outside of school hours Small classes High cost per pupil Low numbers
7. Opportunities	7. Threats
<ul style="list-style-type: none"> Raise the profile of the school by being a community hub Potential for additional income 	<ul style="list-style-type: none"> Need to invest in the kitchen (£45,000). Projections of numbers Budget deficit Surplus places Building maintenance costs Only 4 non-contact days for the Headteacher (three schools) High percentage of children attending schools outside the catchment area Risk regarding the use of the café (lack of interest) DBS / health and safety risks if the children would be working with the public

8. Close Ysgol Llanaelhaearn and pupils to be educated at an alternative school

8. Strengths	8. Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> Learners to be educated in classes of more appropriate sizes Welsh-medium education for learners School within a reasonable distance of the catchment area learners' homes Reduce the cost per pupil of teaching 	<ul style="list-style-type: none"> Loss of a school in the village of Llanaelhaearn Further distance to travel from learners' home
8. Opportunities	8. Threats
<ul style="list-style-type: none"> An opportunity for pupils to mix daily with others of the same age Significant reduction in surplus places 	<ul style="list-style-type: none"> Staff redundancy

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Long List of Options

OPTIONS	
1.	Continue with the 'status quo'
2.	Change Staffing Structure
3.	Early Years Assessment Centre (ABC)
4.	Federalisation
5.	Guarantee that the school will be open for at least 5 years
6.	Childcare Club
7.	Community Café
8.	Close Ysgol Llanaelhaearn and pupils to be educated at an alternative school

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Next Steps

- September 2019** - Meeting to discuss the results of the options assessment
- September 2019** - Further meeting to agree on a short list of options
- November 2019** – Having considered the short list of options, Cabinet Member to present his recommendation to Gwynedd Council's Cabinet.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

ModernisingEducation@gwynedd.gov.uk

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Cyfarfod o: Adolygu Ysgol Llanaelhaearn	Dyddiad: 09/09/2019 7:30yh Lleoliad: Canolfan y Babell, Llanaelhaearn
--	--

Presennol:	<u>Swyddogion:</u> Gwern ap Rhisiart (GapRh); Garem Jackson (GJ); Cyng. Cemlyn Williams (CW); Ffion Jones (FfJ); Rhian Hughes (RH);
	<u>Ar ran Llywodraethwyr Ysgol Llanaelhaearn:</u> 10 Aelod
	<u>Rhieni/Teulu</u> 4 Aelod

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad
1.	CROESO	<ul style="list-style-type: none"> • Croesawyd pawb i'r ail gyfarfod gan Garem Jackson, Pennaeth Addysg Gwynedd. • Diolchwyd am y diddordeb sydd wedi cael ei ddangos gan yr ysgol a'r gymuned yn ystod y broses. • Eglurwyd mai pwrpas y cyfarfod oedd mynd drwy'r opsiynau sydd wedi cael eu cynnig.
2.	GEIRIAU AGORIADOL YR AELOD CABINET DROS ADDYSG	<ul style="list-style-type: none"> • Ategu geiriau'r Pennaeth Addysg gan egluro mai bwriad y cyfarfod yw manylu ar yr opsiynau gan edrych ar y cryfderau, gwendidau, cyfleon a bygythiadau ar gyfer yr 8 opsiwn. • Nododd yr Aelod Cabinet ei bod hi'n hanfodol ein bod yn derbyn mewnbwn budd-ddeiliaid Ysgol Llanaelhaearn fel rhan o'r broses.
3.	CYFLWYNIAD - OPSIYNAU POSIBL	<ul style="list-style-type: none"> • Pwysleisiwyd pwysigrwydd cyfraniad budd-ddeiliaid Ysgol Llanaelhaearn wrth drafod yr opsiynau. • Nodwyd bod modd ymhelaethu ar yr opsiynau. Roedd derbyn barn a mewnbwn y budd-ddeiliaid yn hanfodol. • Aethpwyd drwy'r cyflwyniad oedd yn crynhoi'r 'SWOT Analysis' ar gyfer pob un o'r 8 opsiwn. • Rhannwyd templedi 'SWOT Analysis' fel bod cyfle i'r unigolion gyfrannu un ai ar bapur neu ar lafar yn ystod y cyfarfod. Nodwyd hefyd bod cyfle iddynt fynegi eu barn / sylwadau trwy e-bost (erbyn Dydd Iau, Medi 12). <p>Opsiwn 1 – Parhau gyda'r sefyllfa bresennol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eglurwyd bod addysg cyfrwng Cymraeg yn cael ei gynnwys yn y 'SWOT Analysis' gan fod yr Iaith Gymraeg yn ystyriaeth wrth asesu'r opsiynau. • Eglurwyd yn ogystal bod Rhwyd Gwarchodaeth yn cyfrannu swm sylweddol at gyllideb yr ysgol bob blwyddyn. • Aethpwyd ymlaen i esbonio os y bydd diffyg yn y gyllideb drwy barhau gyda'r model presennol ac y byddai angen i'r ysgol ail-osod y gyllideb i gwrdd a'r diffyg. • Nodwyd bod angen buddsoddi £55,000 yn yr adeilad a £45,000 yn y gegin, pe byddai bwriad i ddefnyddio y gegin eto. Eglurwyd bod cyllid Cynnal a Chadw ar wahân i gyllid Addysg ac nid oes modd tynnu £100,000 o gyllideb yr ysgol. • Nodwyd bod angen ychwanegu at y cryfderau gan gynnwys ansawdd yr addysg a

		<p>buddiannau'r ysgol.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mynegwyd bod modd dadlau y gall dosbarthiadau bychain fod yn gryfder yn ogystal â gwendid. • Gofynnwyd a oes angen i'r gwaith Cynnal a Chadw cael ei gomisiynu gan y Cyngor, ac a fyddai modd i'r ysgol drefnu i gontractwyr lleol wneud y gwaith. Eglurwyd fod angen i unrhyw gontractwr fod yn gofrestrdig gyda CHAS er mwyn rheoli risgiau iechyd a diogelwch. • Nodwyd nad yw £100,000 yn swm aruthrol ac felly dim yn fygythiad mawr i'r opsiwn. <p>Opsiwn 2 – Newid Strwythur Staffio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Rhwyd Gwarchodaeth yn gyfraniad ychwanegol sydd yn caniatáu i ysgol gyflogi 1.5 athro. • Nodwyd bod model presennol Ysgol Llanaelhaearn yn gostus o safbwynt cyflogi athro, Cymhorthydd ac 1 diwrnod o amser Pennaeth Ysgol Garndolbenmaen. • Nodwyd bod yr ysgol wedi cael anhawster i benodi Pennaeth yn y gorffennol, sydd yn wendid i'r model. <p>Opsiwn 3 – Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar (ABC):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cadarnhawyd bod lleoliad bosibl wedi cael ei adnabod ar gyfer yr Uned ABC. • Nodwyd nad yw'r math yma o uned yn dueddol o ddenu mwy o blant i'r ysgolion. • Aethpwyd ymlaen i drafod nad oes galw am unedau ymddygiad yn yr ardal gan fod Uned Ymddygiad wedi agor ym Mhenygroes ers mis Medi diwethaf. • 2 eithriad am leoliadau ar dir ysgol am incwm sef Ysgol y Moelwyn (tŷ ar yr iard) Ysgol Dyffryn Nantlle (Clwb Ieuenctid). <p>Opsiwn 4 – Ffederaleiddio Ffurfiol</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eglurwyd mai trefniant ffederaleiddio anffurfiol ('meddal') sydd rhwng Ysgol Llanaelhaearn ac Ysgol Garndolbenmaen. • Nid yw'n broses ffederaleiddio 'naturiol' o ran y ffordd mae'r dalgylch yn gorwedd gan fod Ysgol Llanybi yn y canol rhwng yr ysgolion. • Eglurwyd byddai ffederaleiddio ffurfiol ('caled') yn golygu fod cyllidebau yr ysgolion yn parhau ar wahân, a byddai'r cyrff llywodraethu yn cael eu diddymu gan benodi un corff llywodraethu ar gyfer y ffederasiwn. • Ni fyddai ffurfioli'r model presennol rhwng yr ysgolion yn caniatáu digon o amser i ryddhau amser digyswllt i'r Pennaeth. • Aethpwyd ymlaen i egluro bod model ffederal tebyg wedi ei sefydlu rhwng Ysgol Corris ac Ysgol Pennal (un corff llywodraethol ffurfiol). Yn ogystal mae ymgynghoriad wedi bod yn ddiweddar ynglŷn â threfniant ffederaleiddio ffurfiol rhwng Ysgol Talysarn ac Ysgol Brynaerau. • Nodwyd mai bygythiad amlwg sydd heb ei gynnwys yn y tabl yw diffyg diddordeb gan yr ysgolion cyfagos i ffederaleiddio yn ffurfiol. • Eglurwyd bod angen edrych ar yr opsiwn yn fwy manwl gan ystyried yr holl ysgolion cyfagos ac nid Ysgol Chwilog ac Ysgol Garndolbenmaen yn unig. • Nodwyd bydd y Swyddog Addysg Ardal yn cysylltu gyda'r ysgolion. Pwysleisiwyd nad oes angen i fudd-ddeiliad Ysgol Llanaelhaearn gysylltu gydag ysgolion cyfagos i drafod y mater. • Nodwyd byddai proses ffederaleiddio yn cymryd tua 9 mis (proses statudol ac ymgynghori). • Gofynnwyd beth oedd yr amserlen i gael adborth gan yr ysgolion cyfagos ynglŷn â'u diddordeb i ffederaleiddio. Eglurwyd mai y bwriad yw drafftio modelau ffederaleiddio posib yn ystod yr wythnosau nesaf.
--	--	--

- Pwysleisiwyd pwysigrwydd sicrhau cydbwysedd cywir i'r Pennaeth. Eglurwyd bod tair ysgol yn gallu bod yn sialens o ran yr hyn sydd yn ymarferol.
- Nodwyd os byddai newid o ran Pennaeth yn ystod y tymor byr ni fyddai rhaid i'r Pennaeth newydd gytuno i barhau a'r trefniant anffurfiol sydd rhwng Ysgol Garndolbenmaen ac Ysgol Llanaelhaearn.
- Eglurwyd byddai model ffurfiol yn rhoi strwythur pendant a buasai rhaid i unrhyw Bennaeth newydd gytuno â hyn.
- Nodwyd yn ddaearyddol, nad yw Ysgol Garndolbenmaen yr opsiwn gorau.
- Dywedodd sawl unigolyn mai opsiwn 4 byddai'r datrysiaid gorau.

Opsiwn 5 – Gwarant o 5 mlynedd:

- Nodwyd nad yw'r Adran Addysg wedi rhoi gwarant o'r fath i ysgolion yn y gorffennol.
- Nodwyd mai ond blwyddyn o warant ar y tro gall y Cyngor gynnig o ganlyniad i'r modd mae'r awdurdod yn derbyn eu dyraniad gan y Llywodraeth.
- Mynegwyd mwy na thebyg byddai'n anodd iawn denu plant sydd eisoes wedi gadael dalgylch Llanaelhaearn i fynd i ysgol arall, i fynychu Ysgol Llanaelhaearn gyda'r warant o 5 mlynedd. Byddai gwarant mwy na thebyg yn denu plant newydd sydd yn y dalgylch i'r ysgol yn unig.

Opsiwn 6 – Sefydlu Clwb Gofal Plant:

- Clwb Gofal Plant yn boblogaidd mewn sawl ardal, ond gall darganfod darparwyr cymwys fod yn heriol.
- Amcan-ffi am ofal plant ychydig yn ddrud o'i gymharu ag ardaloedd eraill, ond mae hyn yn ddibynnol o bosibl ar nifer o blant fydd yn mynychu (rhatach os oes mwy o blant).
- Codwyd y cwestiwn os oes modd uno opsiwn 5 a 6.

Opsiwn 7 – Caffi Cymunedol:

- Byddai angen o leiaf £45,000 i adnewyddu'r gegin a mwy na thebyg ni fyddai Gwasanaeth Cynnal a Chadw yn blaenoriaethu hyn. Bygythiad amlwg.
- Hafod Lon yw'r unig enghraifft gan Gyngor Gwynedd o gaffi cymunedol ar safle ysgol.
- Nodwyd risgiau DBS / iechyd a diogelwch gyda chymysgu disgyblion â'r cyhoedd.
- Byddai hefyd risg ynglŷn â faint a fyddai'n defnyddio caffi yn Llanaelhaearn.

Opsiwn 8 – Cau Ysgol Llanaelhaearn, addysgu'r disgyblion mewn ysgol amgen:

- Gofynnwyd beth oedd bwriad y Cyngor gyda'r safle os byddai Ysgol Llanaelhaearn yn cau.
- Eglurwyd bod rhaid dilyn Cynllun Gwaredu. Byddai'r gymuned yn cael y cynnig cyntaf yn unol â pholisi ôl-ddefnydd yr Awdurdod.
- Gofynnwyd pa ysgol byddai'r disgyblion yn mynychu ac eglurwyd nad yw hynny wedi ei drafod hyd yma, ond mai Ysgol Bro Plenydd yw'r ysgol agosaf a fyddai'n gallu ymdopi gyda niferoedd ychwanegol.
- Gofynnwyd a oes modd i ysgol wrthod y plant. Eglurwyd nad oes modd i ysgol wrthod disgyblion os yn ysgol dalgylchol i Llanaelhaearn.
- Codwyd y cwestiwn, pam felly bod modd i'r ysgol wrthod y broses i ffederaleiddio yn ffurfiol. Nodwyd bod yn broses fwy cymhleth ac yn fater i'r cyrff llywodraethol.
- Nodwyd byddai system cludiant ar gael i'r disgyblion er mwyn cyrraedd yr ysgol amgen yn unol â pholisi cludiant yr Awdurdod.
- Nodwyd bod rhaid ystyried y ffaith y gall rhieni ddewis gyrru eu plant i unrhyw ysgol.

4.	CAMAU NESAF	<ul style="list-style-type: none"> • Nodwyd mai bwriad y cyfarfod nesaf fydd i gyflwyno'r rhestr fer (3 neu 4 opsiwn fydd yn cael eu hymchwilio a'u hasesu ymhellach) • Codwyd y cwestiwn os oes bwriad i drafod y broses gyda'r disgyblion. Nododd y Swyddog Ardal ei fod yn hapus mynd draw i'r ysgol ond nad yw'n gynamserol i drafod ar hyn o bryd. Byddai'n fwy addas i'r Pennaeth drafod yn uniongyrchol efo'r disgyblion unwaith bydd penderfyniad ffurfiol wedi ei wneud. • Bydd Swyddog Addysg Ardal yn trafod argymhelliad yr Aelod Cabinet gyda'r Corff Llywodraethol ym mis Tachwedd. • Pryderodd rhai oedd yn bresennol bod y penderfyniad wedi ei wneud yn barod gan fod mwy o wybodaeth wedi cael ei gynnwys gyda 'Opsiwn 8'. • Pwysleiswyd bod canllawiau pendant yn cael eu dilyn wrth ystyried 'SWOT Analysis' a nodwyd nad oedd penderfyniad wedi cael ei wneud yn fewnol ar y broses. • Mynegodd un aelod bod angen ychwanegu'r rheswm y credai fod y niferoedd wedi lleihau yn 'Opsiwn 5'. Eglurwyd bod modd i'r unigolyn wneud cwyn swyddogol ar y mater dan sylw gan nodi nad yw ceisio cyfiawnhau rhesymau dros y sefyllfa bresennol yn ran o'r ymarferiad 'SWOT Analysis' ar gyfer yr opsiynau. • Eglurwyd bod y rhestr fer yn cael ei phenderfynu drwy adolygu'r holl opsiynau a sylwadau rydym wedi eu derbyn gan ddilyn meini prawf yn unol ac amcanion yr Adran Addysg. • Gweithred: Budd-ddeiliaid Ysgol Llanaelhaearn i rannu sylwadau pellach dros e-bost erbyn Dydd Iau*. Bydd copi electronig o'r cyflwyniad yn cael ei rannu.
5.	CLOI	<ul style="list-style-type: none"> • Diolchwyd i bawb am fynychu'r cyfarfod a bydd y cyfarfod nesaf yn cael ei gynnal mewn pythefnos (23 Medi)*.

***Ers y cyfarfod, gwnaethpwyd y penderfyniad i ganiatáu mwy o amser i gyflwyno ymatebion a sylwadau pellach, sef erbyn dydd Llun 16eg Medi 2019, ac fe fydd y cyfarfod nesaf yn cael ei gynnal nos Lun y 30ain Medi 2019 am 7.30yh yng Nghanolfan y Babell, Llanaelhaearn.**

Ysgol Llanaelhaearn Review Meeting

Addysg

Meeting:	Ysgol Llanaelhaearn Review Meeting	Date: 09/09/2019 7:30pm	Location: Canolfan y Babell, Llanaelhaearn
-----------------	------------------------------------	--------------------------------	---

Present:	<p><u>Officers:</u> Gwern ap Rhisiart (GapRh); Garem Jackson (GJ); Cllr. Cemlyn Williams (CW); Ffion Jones (FfJ); Rhian Hughes (RH);</p> <p><u>On behalf of Ysgol Llanaelhaearn Governors:</u> 10 Member</p> <p><u>Guardian / Family</u> 4 Member</p>
-----------------	---

Item No.	Item / Subject	Actions
1.	WELCOME	<ul style="list-style-type: none"> Garem Jackson, Head of Education Gwynedd Council welcomed everyone to the second meeting. The interest shown by the school and the community during the process was praised. It was explained that the purpose of the meeting was to go through the options that had been proposed.
2.	CABINET MEMBER FOR EDUCATION OPENING WORDS	<ul style="list-style-type: none"> The words of the Head of Education were reiterated and explained that the purpose of the meeting was to look at the options in more detail and assess the strengths, weaknesses, opportunities and threats for the 8 options. The Cabinet Member noted that it was essential that we received the input of Ysgol Llanaelhaearn's stakeholders as part of the process.
3.	INTRODUCTION - POSSIBLE OPTIONS	<ul style="list-style-type: none"> The importance of Ysgol Llanaelhaearn's stakeholder contribution was emphasised when discussing the options. It was noted that it is possible to elaborate on the options. Accepting the views and input of stakeholders was essential. The Area Education Officer went through the presentation that summarised the SWOT Analysis that was undertaken for each of the 8 options. 'SWOT Analysis' templates were shared so that individuals had the opportunity to contribute either in writing or orally during the meeting. It was also noted that they had an opportunity to express their views / comments by email (by Thursday, September 12). <p>Option 1 – Status Quo:</p> <ul style="list-style-type: none"> It was explained that Welsh-medium education is included in the 'SWOT Analysis' as the Welsh language must be considered when assessing the options.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Tud. 119

		<ul style="list-style-type: none"> • It was also explained that the Minimum Staffing Protection funding contributes a substantial amount to the school budget each year. • Budget deficit by continuing with the current model and that the school would need to reset the budget to meet the deficit. • It was noted that £55,000 needed to be invested in the building and £45,000 in the kitchen, should the kitchen be used again. It was explained that Maintenance Department funding is separate from Education funding and £100,000 cannot be deducted from the school budget. • Quality of education and the interests of the school needs to be added to the 'Strengths'. • It was stated that it could be argued that small classes can be a strength as well as a weakness. • Attendees asked whether the Maintenance work needs to be commissioned by the Council, and whether the school could arrange for local contractors to carry out the work. It was explained that any contractor needed to be registered with CHAS in order to manage health and safety risks. • It was noted that £100,000 is not a huge amount and therefore not a major threat to the option <p>Option 2 – Change Staff Structure:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Minimum Staffing Protection' funding is an additional contribution that allows the school to employ 1.5 teachers. • It was noted that the current model of Ysgol Llanaelhaearn was costly in terms of employing a teacher, an Assistant and 1 day of the Headteacher of Ysgol Garndolbenmaen time. • It was noted that the school has had difficulty in appointing a Headteacher in the past, which is a weakness of the model. <p>Option 3 – Early Years Observation Unit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • It was confirmed that a possible location had been identified for the ABC Unit. • It was noted that this type of unit does not tend to attract more children to the schools. • It was discussed that there is no demand for behavioural units in the area as a Behaviour Unit had been opened in Penygroes last September. • 2 exceptions for establishment /placements on school grounds for income; Ysgol y Moelwyn (house on the yard) Ysgol Dyffryn Nantlle (Youth Club). <p>Option 4 – Formal Federalisation</p> <ul style="list-style-type: none"> • It was explained that there is an informal ('soft') federalisation arrangement between Ysgol Llanaelhaearn and Ysgol Garndolbenmaen. • This federalisation is not 'natural' in terms of how the catchment area lies as Ysgol Llanybi is in the middle of the schools.
--	--	--

- It was explained that formal ('hard') federation would mean that schools' budgets remained separate, and the governing bodies would be abolished with the appointment of a single governing body for the federation.
- Formalising the current model between the schools would not allow sufficient time for non-contact time for the Headteacher.
- A similar federal model had been established between Ysgol Corris and Ysgol Pennal (one formal governing body). There has also been a recent consultation on a formal federation arrangement between Ysgol Talysarn and Ysgol Brynaerau.
- It was noted that a clear threat that was not included in the table was the lack of interest from neighbouring schools to federate.
- It was explained that the option needed to be looked at in more detail and to consider all the neighbouring schools and not just Ysgol Chwilog and Ysgol Garndolbenmaen.
- It was noted that the Area Education Officer would contact the schools. It was emphasised that Ysgol Llanaelhaearn's stakeholders do not need to contact neighbouring schools to discuss the matter.
- It was noted that a federation process would take approximately 9 months (statutory process and consultation).
- It was asked what the anticipated timescale was for feedback from neighbouring schools regarding their interest to federate with Ysgol Llanaelhaearn. It was explained that the intention is to draft possible federalisation models in the coming weeks.
- The importance of achieving the right balance for the Headteacher was emphasised. It was explained that three schools can be challenging in terms of what is practical.
- It was noted that if there was a change of Headteacher in the short term, the new Headteacher would have the right to reject the informal arrangement between Ysgol Garndolbenmaen and Ysgol Llanaelhaearn.
- It was explained that a formal model would give a definite structure and if a new Headteacher would be appointed the responsibility would be part of the job description.
- It was noted that geographically, Ysgol Garndolbenmaen is not the best option.
- Over all opinion - option 4 would be the best solution.

Option 5 – 5 Year Warranty:

- It was noted that the Education Department has not provided such a guarantee to a schools in the past.
- It was noted that the Council can only offer one year guarantee at a time due to the way the authority receives their budget allocation from the Government.
- It was expressed that it would be very difficult to attract children who have already left the Llanaelhaearn catchment area to go to another school, to attend Ysgol Llanaelhaearn. A guarantee would probably only attract new children in the catchment area to the school.

		<p>Option 6 – Establish a Childcare Club:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Childcare Club very popular in many areas, but finding qualified providers can be challenging. • Estimated fee for childcare at Ysgol Llanaelhaearn is more expensive compared to other areas, but this may be due to the number of children attending (cheaper if there are more children). • The question was raised if options 5 and 6 can be merged <p>Option 7 – Community Cafe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At least £45,000 would be needed to refurbish the kitchen and the Maintenance Department would probably not prioritise this. An obvious threat. • Hafod Lon is Gwynedd Council's only example of a community café on a school site. • DBS / health and safety risks were identified when mixing pupils with the public. • There would also be a risk regarding how many people would use the café in Llanaelhaearn. <p>Option 8 – Close Ysgol Llanaelhaearn, and educate the pupils at an alternative school:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Attendees asked what would happen to the site if Ysgol Llanaelhaearn will close. • It was explained that a Disposal Plan must be followed. The community would receive the first offer in accordance with the Authority's after-use policy. • It was asked which school the pupils would attend and it was explained that this has not yet been discussed, but Ysgol Bro Plenydd is the nearest school with enough capacity to be able to cope with additional numbers. • It was asked if a school could refuse the children. It was explained that a school cannot refuse pupils if it is a catchment area school for Llanaelhaearn. • The question was raised, why is it possible for the school to reject pupils with a formal federalisation process. It was noted that it was a more complex process and the matter should be discussed with the governing body of that particular school. • It was noted that a transport system would be available for the pupils to reach the alternative school in accordance with the Authority's Transport Policy. • It was noted that consideration must be given to the fact that parents can choose to send their children to any school.
4.	NEXT STEPS	<ul style="list-style-type: none"> • It was noted that the intention of the next meeting would be to shortlist (3 or 4 options which will be assessed further) • The question was raised if the process will be discussed with the pupils. The Area Officer noted that he was happy to go to the school but it was not necessary at this time. It would be more appropriate for the Headteacher to discuss directly with the pupils once a formal decision has been made. • The Area Education Officer will discuss the Cabinet Member's recommendation with the Governing Body in November.

		<ul style="list-style-type: none"> Attendees were concerned that the decision had already been made as more information was included with 'Option 8'. It was emphasised that clear guidelines were being followed when considering 'SWOT Analysis' and it was noted that no decision had been made internally on the process. One member expressed the need to add the reason he believed the numbers had reduced in 'Option 5'. It was explained that it was possible for the individual to make an official complaint on the matter and it was noted that that trying to justify reasons for the current situation was not part of the SWOT Analysis exercise for the options. It was explained that the shortlist was decided by reviewing all the options and comments we have received by following a criteria in accordance with the Education Department's objectives. Action: Ysgol Llanaelhaearn Stakeholders to share further comments by email by Thursday *. An electronic copy of the presentation will be shared.
5.	CLOSE	<ul style="list-style-type: none"> Everyone was thanked for attending the meeting and the next meeting will be held in two weeks (23 September)*.

***Since the meeting, it was decided to allow more time to submit further responses and comments, by Monday 16th September 2019, and the next meeting will be held on Monday 30th September 2019 at 7.30pm at Canolfan y Babel, Llanaelhaearn.**

Adolygu Ysgol Llanaelhaearn

19:30 – 21:00, Dydd Llun, 30 Medi 2019

Canolfan Y Babell, Llanaelhaearn

1. **CROESO (Garem Jackson, Pennaeth Addysg)**
2. **GEIRIAU AGORIADOL YR AELOD CABINET DROS ADDYSG (Cyng. Cemlyn Williams)**
3. **CYFLWYNIAD – ASESIAID OPSIYNAU (Gwern ap Rhisiart, Swyddog Addysg Ardal Dwyfor a Meirionnydd)**
5. **CAMAU NESAF**
6. **CLOI**

Ysgol Llanaelhaearn

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

www.gwynedd.llyw.cymru

Asesiad opsiynau

Gwern ap Rhisiart
Swyddog Addysg Ardal

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Agenda

- Asesiad o'r rhestr o opsiynau
- Opsiynau
- Camau nesaf

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Rhestr hir o opsiynau

	OPSIYNAU
1.	Gwneud dim - parhau gyda'r sefyllfa bresennol (Y 'Status Quo')
2.	Newid Strwythur Staffio
3.	Uned Arsyliw Blynnydoedd Cynnar
4.	Ffederaleiddio
5.	Gwarant y bydd yr ysgol ar agor am o leiaf 5 mlynedd
6.	Clwb gofal plant
7.	Caffi Cymunedol
8.	Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i'w haddysgu mewn ysgol amgen

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Opsiynau

- Rydym wedi ymchwilio'r 8 opsiwn yma.
- Yn dilyn eich mewnbwn, mae canfyddiadau'r 'SWOT analysis' ar gyfer pob opsiwn wedi eu hystyried a'u mesur yn erbyn y meini prawf

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant

"Cynnig addysg o'r ansawdd uchaf posibl fydd yn rhoi'r profiadau, y sgiliau a'r hyder i blant y Sir a'u galluogi i ddatblygu i fod yn dinasyddion dwyieithog, llwyddiannus a chyflawn."

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant

Ffactorau:

1. Maint dosbarthiadau ac amrediad oedran
2. Niferoedd Disgyblion
3. Amgylchedd Dysgu
4. Arweinyddiaeth a Staffio
5. Y Gymuned
6. Adnoddau Ariannol
7. Sefyllfa eithriadol
8. Iaith
9. Ffactorau Daearyddol

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

	Opsiyau							
	1. Statws Cwpa	2. Newid strwythur staffio	3. Uned ABC	4. Ffederaleiddio	5. Gwarant o 5 mlynedd	6. Gofal Plant	7. Apor coffi	8. Cau Ysgol Llanaelhaearn
Meint Prawf	1. Maint dosbarthiadau ac amrediad oedran							
	2. Niferoedd Disgyblion							
	4. Arweinyddiaeth							
	5. Y Gymuned							
	6. Adnoddau Ariannol							
	8. Iaith							
	9. Ffactorau Daearyddol							

Opsiyau

OPSIYNAU

4. Ffederaleiddio
8. Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i'w haddysgu mewn ysgol amgen

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

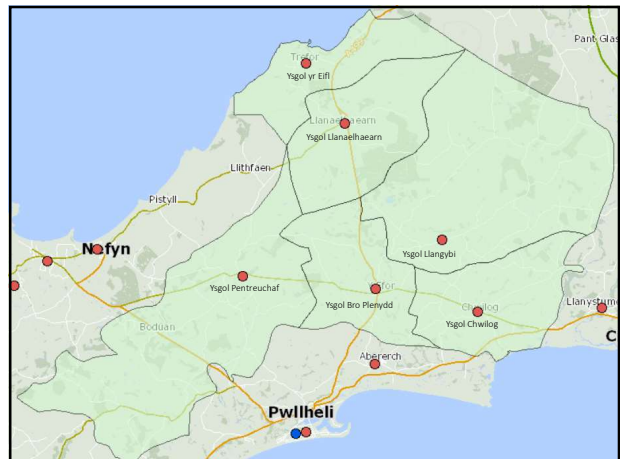
4. Ffederaleiddio ffurfiol

4. Cryfderau / Strengths	4. Gwendidau / Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> • Ffurfioli y trefniant o gydweithio ¹⁰ • Cadw ysgol yn Llanaelhaearn ⁵ • Addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr ⁸ • Ysgol o fewn pellder rhesymol i gartref dysgwyr y dalgylch ⁹ • Model ffurfiol yn rhoi strwythur pendant ac busai rhaid i unrhyw Bennaeth newydd gytuno â hyn ⁴ • Ansawdd yr addysg a buddiannau'r ysgol ¹⁰ 	<ul style="list-style-type: none"> • Niferoedd ddim yn ddigon i ganiatáu amser digyswilt i'r Pennaeth ⁴ • Dosbarthiadau bychain ⁵ • Cost y disgybl uchel ⁶ • Niferoedd isel ² • Ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynnaladwyedd darpariaeth addysg yn Llanaelhaearn ⁵
4. Cyfleon / Opportunities	4. Byggythiadau / Threats
<ul style="list-style-type: none"> • Arbed amser y Pennaeth ⁴ • Un Corff Llywodraethol ar y tair ysgol ⁴ • Rhannu adnoddau ⁶ • Cyfle i sefydlu clwb gofal plant i geisio cynyddu niferoedd a chreu incwm ² • Cyfle i gyflogi staff ar draws y ffederasiwn yn y dyfodol ⁸ 	<ul style="list-style-type: none"> • Posiblirwydd o ddiffyg yn y gyllideb ⁶ • Costau cynnal a chadw yr adeilad ⁵ • Llefydd gweigion ² • Rhagamcanion niferoedd ² • Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch ⁵ • Diffyg diddordeb gan yr ysgolion cyfagos ¹⁰

4. Ffederaleiddio ffurfiol

- Proses statudol
- Rhwng 2 a 6 o ysgolion
- Un corff llywodraethu
- 1-2 riant-lywodraethwr o bob ysgol
- Ysgolion yn cadw eu hunaniaeth (gwisg ysgol, enw, ethos) os yn dymuno
- Cyllidebau yn parhau ar wahân
- Cyfleon i rannu adnoddau, pontio disgyblion a mwy
- Yn y dyfodol, opsiwn i gyflogi staff ar draws y ffederasiwn

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Opsiyau

OPSIYNAU

4. Ffederaleiddio
8. Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i'w haddysgu mewn ysgol amgen

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Camau nesaf / Next steps

- Cynnal asesiadau effaith yr opsiynau:
 - Ieithyddol
 - Cymunedol
 - Cydraddoldeb
 - Trefniadau Teithio
 - Llesiant
 - Ansawdd a Safonau Addysg
- Aelod Cabinet i gyflwyno adroddiad i Gabinet Cyngor Gwynedd.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Ysgol Llanaelhaearn

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

www.gwynedd.llyw.cymru

Options Assessment

Gwern ap Rhisiart
Area Education Officer

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Agenda

- Assessing the list of options
- Options
- Next steps

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

List of Options

	OPTIONS
1.	Continue with the 'status quo'
2.	Changing Staffing Structure
3.	Early Years Observation Unit
4.	Federalisation
5.	Guarantee that the school will be open for at least 5 years
6.	Childcare club
7.	Community Café
8.	Close Ysgol Llanaelhaearn and pupils to be educated in an alternative school

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Options

- We have researched these 8 options.
- Following your input, the SWOT analysis findings for each option have been considered and measured against the criteria

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Excellent Primary Education for Children

“Provide education of the best possible quality that will provide the county’s children with the experiences, skills and confidence to develop into bilingual, successful and well-rounded citizens.”

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Excellent Primary Education for Children

Factors:

1. Class sizes
2. Pupil Population and Numbers
3. The Child's Learning Environment
4. Leadership
5. The Community
6. Financial Resources
7. Specific request for consideration or an exceptional situation
8. The Welsh Language
9. Geographical Factors

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

	Options							
	1. Status Quo	2. Change staffing structure	3. ABC Unit	4. Federalisation	5. 5 year warranty	6. Child care	7. Open a café	8. Close Ysgol Llanaelhaearn
1. Class sizes								
2. Pupil Population and Numbers								
4. Leadership								
5. The Community								
6. Financial Resources								
8. The Welsh Language								
9. Geographical Factors								

Options

OPTIONS
4. Federalisation
8. Close Ysgol Llanaelhaearn and pupils to be educated in an alternative school

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

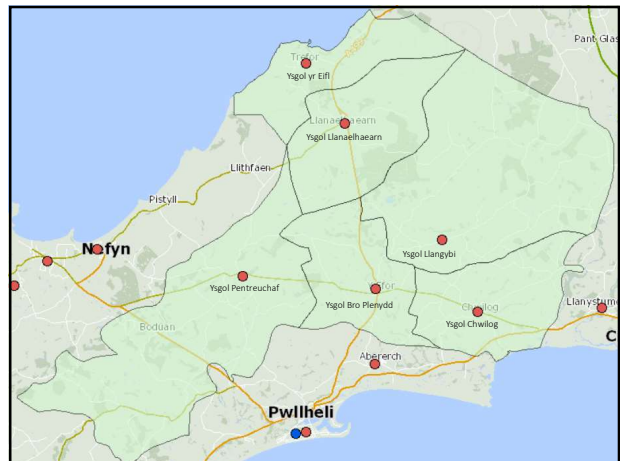
4. Formal Federalisation

4. Cryfderau / Strengths	4. Gwendidau / Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> • Formalise the collaboration arrangement ¹⁰ • Keep a school presence in Llanaelhaearn ⁵ • Welsh-medium education for learners ⁸ • School within a reasonable distance of the catchment area learners' home ⁹ • A formal model with a definite structure and any new Headteacher would have to agree to the arrangement ⁴ • The quality of education and the interests of the school ²⁰ 	<ul style="list-style-type: none"> • Numbers not enough to allow non-contact time for Headteacher ⁴ • Small classes ¹ • High cost per pupil ⁶ • Low Numbers ² • Uncertainty remains regarding the sustainability of education provision in Llanaelhaearn ⁵
4. Cyfleon / Opportunities	4. Byggythiadau / Threats
<ul style="list-style-type: none"> • Release Headteacher's time ⁴ • One Governing Body for the two or more schools ⁴ • To share resources ⁶ • Opportunity to set up a childcare club to try to increase numbers and generate income ¹ • Opportunity to employ staff across the federation in the future ⁴ 	<ul style="list-style-type: none"> • Possibility of budget deficit ⁶ • Building maintenance costs ⁵ • Surplus places ² • Projections of numbers ² • High percentage of children attending schools outside the catchment area ⁵ • Lack of interest from neighbouring schools ¹⁰

4. Formal Federalisation

- Statutory process
- Between 2 and 6 schools
- One governing body
- 1-2 parent governors from each school
- Schools retain their identity (school uniform, name, ethos) if desired
- Budgets remain separate
- Opportunities to share resources, transition pupils and more
- In the future, an option to employ staff across the federation

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Options

OPTIONS

4. **Federalisation**
8. **Close Ysgol Llanaelhaearn and pupils to be educated in an alternative school**

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Next steps

- **Impact assessments for options:**
 - Language
 - Community
 - Equality
 - Travel Arrangements
 - Well-being
 - Quality and Standards in Education
- **Cabinet Member to present a report to Gwynedd Council's Cabinet.**

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Cyfarfod o: Adolygu Ysgol Llanaelhaearn 3	Dyddiad: 30/09/2019 7:30yh Lleoliad: Canolfan y Babell, Llanaelhaearn
--	--

Presennol:	<u>Swyddogion:</u> Gwern ap Rhisiart (GapRh); Garem Jackson (GJ); Cyng. Cemlyn Williams (CW); Ffion Jones (FfJ); Betsan Williams (BW);
	<u>Ar ran Llywodraethwyr Ysgol Llanaelhaearn:</u> 7 Aelod
	<u>Rhieni/Teulu</u> 2 Aelod
Ymddiheuriadau:	

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad
1.	CROESO	<ul style="list-style-type: none"> Croesawyd pawb i'r trydydd cyfarfod lleol gan y Pennaeth Addysg, Garem Jackson. Hwn fydd y cyfarfod diwethaf ac yn cyflwyno'r opsiynau terfynol. Nodwyd ei fod yn farn broffesiynol yr Adran Addysg ac felly mae pob ymdrech wedi ei wneud i gael y wybodaeth. Pwysleisiwyd ei bod wastad yn opsiwn i wneud dim, sef parhau gyda'r sefyllfa bresennol (y 'Status Quo') ac mai'r opsiynau sydd yn cael eu cyflwyno heno yw'r rhai y mae'r Adran Addysg o'r farn a fyddai'n welliant ar y sefyllfa bresennol. Pwysleisiwyd mai y Cabinet fydd yn gwneud y penderfyniad terfynol gydag argymhelliad yr Aelod Cabinet dros Addysg.
2.	GEIRIAU AGORIADOL YR AELOD CABINET DROS ADDYSG	<ul style="list-style-type: none"> Ategwyd y croeso gan yr Aelod Cabinet Dros Addysg, Y Cyng. Cemlyn Williams. Nodwyd y bydd asesiadau effaith yn cael eu cynnal sef asesiadau ieithyddol, llesiant, teithio a.y.b. Nodwyd bod bwriad i fynd i Gabinet ar 5 Tachwedd a bydd y penderfyniad terfynol yn cael ei wneud gan aelodau'r Cabinet.
3.	CYFLWYNIAD ASESIAD OPSIYNAU	<ul style="list-style-type: none"> Diolchwyd am yr ymatebion yn dilyn y cyfarfod diwethaf ar gyfer y "SWOT analysis". Eglurwyd mai amcan y cyfarfod yw i fynd drwy'r opsiynau ac i egluro camau nesaf y broses. Aethpwyd drwy'r 8 opsiwn a gafodd eu trafod yn y cyfarfod blaenorol. Mae'r adran wedi edrych yn fanwl ar yr opsiynau ac wedi ymgorffori'r sylwadau ac erbyn hyn yn y sefyllfa i fesur y meini prawf penodol sydd yn y Strategaeth Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd. Yn 2018, bu i'r Cabinet fabwysiadu egwyddorion addysg addas i bwrpas fel uchelgais i resymoli amrediad oedran mewn dosbarthiadau ac amser teg i benaethiaid arwain eu hysgolion. Eglurwyd mai sail y drafodaeth fyddai gwerthuso yr opsiynau yn erbyn ffactorau y Strategaeth Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd. Dangoswyd y 9 ffactor o'r ddogfen ac eglurwyd fod 2 wedi'u diystyru yn barod sef Amgylchedd Dysgu a Sefyllfa Eithriadol. Y rheswm am hyn yw nad sefyllfa ble cynigr adeiladu ysgol newydd yw hon, a hefyd y rheswm dros gynnal y cyfarfodydd hyn yw'r sefyllfa eithriadol ac argyfyngus o niferoedd isel y mae'r ysgol yn ei wynebu eisoes. Rhannwyd y ddogfen ddrafft o gymharu'r modelau i aelodau o'r cyfarfod a rhoddwyd amser i bawb fynd drwy'r tabl. Eglurwyd mai pwrpas y ddogfen yw i ystyried yr 8 opsiwn yn erbyn y 7 ffactor sydd yn y strategaeth. Mynegwyd bod nifer o ffactorau coch yn gyson ar hyd y tabl gan nad yw rhai o'r

		<p>opsiynau yn newid sefyllfa bresennol yr ysgol o safbwynt y ffactor penodol hwnnw. Rhoddwyd y cyfle i aelodau i wirio'r ffeithiau ac i gynnwys unrhyw sylwadau cyn diwedd dydd Mercher, 2 Hydref.</p> <p>Ffederaleiddio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trafodwyd yr opsiwn ffederaleiddio caled, sef trefniant ffurfiol, nid y trefniant meddal sydd ar hyn o bryd. • Mae'r adran wedi edrych i mewn i gryfderau, gwendidau, cyfleoedd a bygythiadau ffederaleiddio. Adroddwyd yn ystod y broses o gyflwyno cynigion i ffederaleiddio mae risg yn bodoli y gall ysgol arall wrthwynebu'r cais. Eglurwyd bod model ffederaleiddio yn golygu diddymu cyrff llywodraethu yr ysgolion a sefydlu un corff newydd llywodraethol ar gyfer y ffederasiwn. Bydd ffederaleiddio ffurfiol yn golygu bydd angen mynd drwy'r broses statudol o ymgynghori. Bydd cyllidebau yn parhau ar wahân, ond byddai cyfle i rannu adnoddau a chyflogi staff ar draws yr ysgolion (ond dim ond y staff a benodir yn dilyn sefydlu'r corff newydd, nid staff presennol yr ysgolion unigol). • Bydd rhaid cael parodrwyd ysgolion eraill i gydweithio ar gyfer yr opsiwn yma; fel arall bydd rhaid dechrau proses ffurfiol tebyg i adolygu sefyllfa'r ysgolion hynny. <p>Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i'w haddysgu mewn ysgol amgen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trafodwyd yr opsiwn o gau Ysgol Llanaelhaearn.
4.	CAMAU NESAF	<ul style="list-style-type: none"> • Eglurwyd mai'r camau nesaf fydd edrych ar yr opsiynau yma ac edrych yn fwy manwl ar yr asesiadau. Mi fydd yr holl wybodaeth (gan gynnwys y ddogfen gymharu modelau, asesiadau, strategaeth a.y.b.) mewn pecyn a fydd yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet ar 5 Tachwedd. • Gofynnwyd a oes modd cyflwyno'r adroddiad Cabinet i'r Corff yn ogystal. Bydd y Swyddog Addysg yn cyflwyno'r adroddiad i'r Corff Llywodraethu. Mae'r adroddiad yn gyhoeddus ar wefan y cyngor oddeutu 25 Hydref a bydd cyfle i'r Aelod Lleol gyflwyno ei sylwadau. • Gofynnwyd i FfJ rannu'r strategaeth ar e-bost i'r Llywodraethwyr. • Bydd angen i aelodau o'r cyfarfod gyflwyno unrhyw sylwadau ar e-bost erbyn dydd Mercher, 2 Hydref ar gyfer y ddogfen gymharu modelau.
5.	CLOI	<ul style="list-style-type: none"> • Diolchwyd i bawb am fynychu'r cyfarfod ac am eu mewnbwn drwy gydol y broses.

Ysgol Llanaelhaearn Review Meeting

Addysg

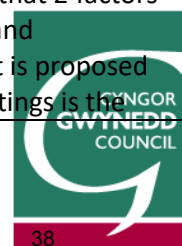
Meeting: Ysgol Llanaelhaearn Review 3	Date: 30/09/2019 7:30pm Location: Canolfan y Babell, Llanaelhaearn
--	---

Present:	<p><u>Officers:</u> Gwern ap Rhisiart (GapRh); Garem Jackson (GJ); Cyng. Cemlyn Williams (CW); Ffion Jones (FfJ); Betsan Williams (BW);</p> <p><u>On behalf of the Governors of Ysgol Llanaelhaearn:</u> 7 Members</p> <p><u>Parents/Family</u> 2 Members</p>
Apologies:	

Item Number	Item / Subject	Actions
1.	WELCOME	<ul style="list-style-type: none"> Head of Education Garem Jackson welcomed everyone to the third local meeting. This will be the last meeting and will present the final options. It was noted that it was the professional opinion of the Education department and therefore every effort has been made to obtain the information. It was emphasised that it was always an option to do nothing, namely to continue with the 'Status Quo' and that the options being presented tonight were those that the Education Department was of the opinion which would be an improvement on the current situation. It was also emphasised that the Cabinet would make the final decision with the recommendation of the Cabinet Member for Education
2.	CABINET MEMBER FOR EDUCATION'S OPENING WORDS	<ul style="list-style-type: none"> Cabinet Member for Education, Cllr. Cemlyn Williams. Noted that impact assessments will be carried out such as linguistic, well-being, travel etc. It was noted that there is an intention to go to Cabinet on 5 November and the final decision would be made by Cabinet members.
3.	OPTIONS ASSESSMENT PRESENTATION	<ul style="list-style-type: none"> Thanks were expressed for the responses following the last meeting for the SWOT analysis. It was explained that the objective of the meeting is to go through the options and explain the next steps in the process. The 8 options discussed at the previous meeting were discussed. The department has looked in detail through the options and incorporated the comments and is now in a position to measure the specific criteria contained in the Strategy for Primary Education of the Best Quality for Children in Gwynedd. Since the document's introduction, the cabinet has adopted the educational principles that are fit for purpose as an ambition to rationalise the age range in classes and a fair time for headteachers to lead their schools. It was explained that the basis of the discussion at the meeting was the factors of the Excellent Primary Education for Children in Gwynedd Strategy when weighing up the options. The 9 factors of the document were shown and it was explained that 2 factors would not be used as a criterion, namely Learning Environment and Exceptional Situation. This is because it is not a situation where it is proposed to build a new school, and also the reason for holding these meetings is the

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Tud. 133

		<p>exceptional and critical situation of low numbers that the school is already facing.</p> <ul style="list-style-type: none"> • The draft document comparing the models was distributed to members of the meeting and everyone was given time to go through the table. It was explained that the significance of the document is to go through the 8 options against the 7 factors in the strategy. • It was stated that a number of red factors are consistent across the table as some of the options do not change the current position of the school in terms of that particular factor. It was noted that if members felt that the comments needed to be changed or that facts were incorrect, this would need to be responded to the officers before the end of Wednesday, 2 October. <p>Federalisation</p> <ul style="list-style-type: none"> • The option of hard federalisation, a formal arrangement not the current soft arrangement, was discussed. • The department has looked at the strengths, weaknesses, opportunities, threats of federalisation. It was reported that there is a risk of another school refusing to federate but it is possible to force a school to federate. It was explained that a federation model meant abolishing the governing bodies of the schools and establishing one new governing body for the federation. Formal federalisation will mean going through the statutory consultation process. Budgets will remain separate, but there would be an opportunity to share resources and employ staff across schools. • This option will require the willingness of other schools to collaborate, otherwise a similar formal process of reviewing the situation of those schools will have to be initiated. <p>Close Llanaelhaearn School and pupils to educate them in alternative school</p> <ul style="list-style-type: none"> • The option of closing Ysgol Llanaelhaearn was discussed.
4.	NEXT STEPS	<ul style="list-style-type: none"> • It was explained that the next steps would be to look at these options and look in more detail at the assessments. Everything included (including the model comparison document, assessments, strategy etc.) will be presented to the Cabinet on 5 November. • It was asked if the Cabinet report could also be presented to the Body. The Education Officer will present the report to the governing body. The report is made public on the council's website around 25 October and the Local Member will have had an opportunity to include his comments in it, in his capacity as the Local Member for the Ysgol Llanaelhaearn catchment area. • FfJ was asked to email the strategy to members of the Governors. • Members of the meeting will need to submit any comments via email by Wednesday, 2 October for the model comparison document.
5.	TO CLOSE	<ul style="list-style-type: none"> • Everyone was thanked for attending the meeting and for their input throughout the process.

Yn dilyn y cyfarfodydd lleol, mae crynodeb isod o'r sylwadau a dderbyniwyd:

Cyfarfod 1 – 24 Mehefin 2019

1 cais i addasu'r cofnodion.

Cyfarfod 2 – 9 Medi 2019

3 ymateb:

1 yn nodi y byddai ymglymiad gan yr Awdurdod i sicrhau fod yr ysgol yn agored am gyfnod penodol yn rhoi cyfle i godi niferoedd, ac i sefydlu ysgol feithrin.

1 yn nodi opsiynau sy'n cael eu ffafrio gan y Corff Llywodraethu, sef ffederaleiddio, gwarant o 5 mlynedd neu sefydlu clwb gofal plant.

1 yn gwneud cais i'r Adran Addysg gynnal asesiad stoc tai ar gael yn Llanaelhaearn ac yr ardal gyfagos (yn cynnwys tai fyddai yn gallu bod ar gael yn y dyfodol agos - gwyddom am ddau dy fyddai bosib fod ar gael i deuluoedd yn y pentref). Hefyd, asesiad o'r teuluoedd Cymreig gyda diddordeb byw yn yr ardal yma/enwau ar y rhestr, a rhestr fer o bobl fyddai bosib eu hannog i'r pentref.

Cyfarfod 3 – 23 Medi 2019

Ni chafwyd fewnbwn yn dilyn y cyfarfod hwn.

Yn dilyn y trydydd cyfarfod, bu i'r Adran Addysg gael eu hysbysu o ddiwrnod agored a fyddai'n cael ei gynnal ar y 23 Hydref 2019 er mwyn casglu barn yn lleol os oes angen am dai ar gyfer pobl leol yn ardal Llanaelhaearn.

Following the local meetings, a summary of the responses received are below:

Meeting 1 - 24 June 2019

1 request to modify the minutes.

Meeting 2 - 9 September 2019

3 responses:

1 noting that Authority's commitment to ensure that the school is open for a fixed period would provide an opportunity to increase numbers, and to establish a nursery school.

1 sets out the Governing Body's preferred options of federalisation, 5 year guarantee or setting up a childcare club.

1 request that the Education Department carry out a housing stock assessment available in Llanaelhaearn and the surrounding area (including houses that could be available in the near future - we know of two houses that could be available to families in the village). Also, an assessment of the Welsh families with an interest in this area/names on the list, and a short list of people who could be encouraged into the village.

Meeting 3 - 23 September 2019

There was no input following this meeting.

Following the third meeting, the Education Department was informed of an open day to be held on 23 October 2019 to gather local views on the need for housing for local people in the Llanaelhaearn area.

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod o Gabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	5 Tachwedd 2019
Aelod Cabinet:	Cynghorydd Gareth Wyn Griffith
Swyddog cyswllt:	Dafydd Wyn Williams – Pennaeth Adran Amgylchedd
Rhif Cyswllt:	32371
Pwnc:	Arbedion Teithio Staff Cyngor Gwynedd

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Cytuno i fabwysiadu cynllun amgen i gwrdd â'r arbedion a geisir yn y maes Teithio Staff.

RHESYMAU DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Mabwysiadu cynllun na fydd yn effeithio'n andwyol ar wasanaethau

CYFLWYNIAD AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

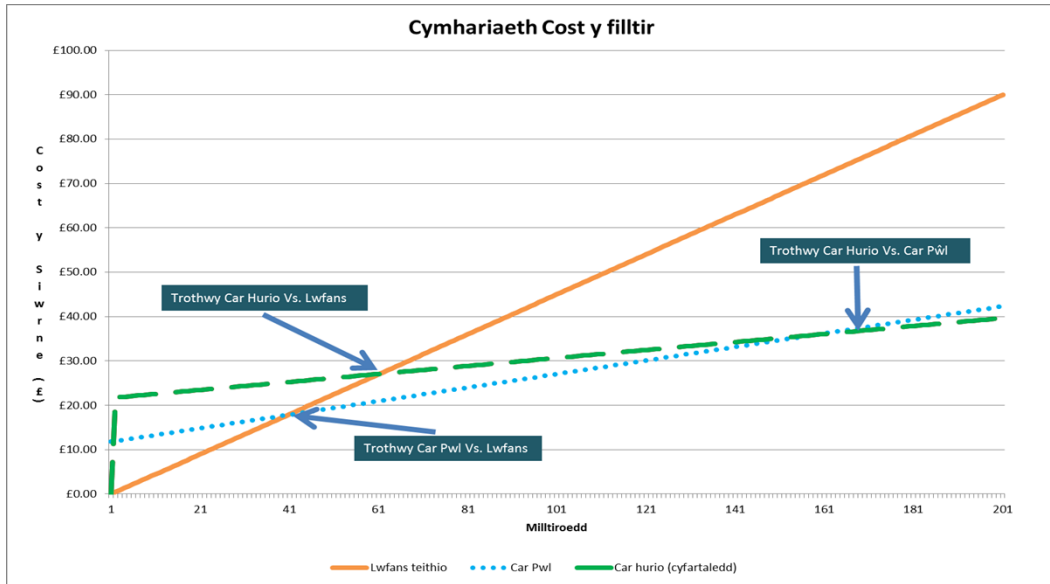
1. CEFNDIR

1.1 Mae Strategaeth Ariannol presennol y Cyngor yn cynnwys arbedion yn deillio o lwfansau teithio staff. Roedd ffigwr gwreiddiol o **£390,000** wedi ei glustnodi yn seiliedig ar waith a wnaethpwyd gan ymgynghorwyr arbenigol o'r enw Edge Public Solutions (2014). Mae'r arbediad yma'n ychwanegol i gynlluniau Adrannol. Sail eu hamcan oedd bod cyfleoedd i arbed 15% ar y gyllideb teithio ar y pryd a hynny drwy:

- sefydlu trefniadau ceir pwl
- gwell rheolaeth o deithiau.

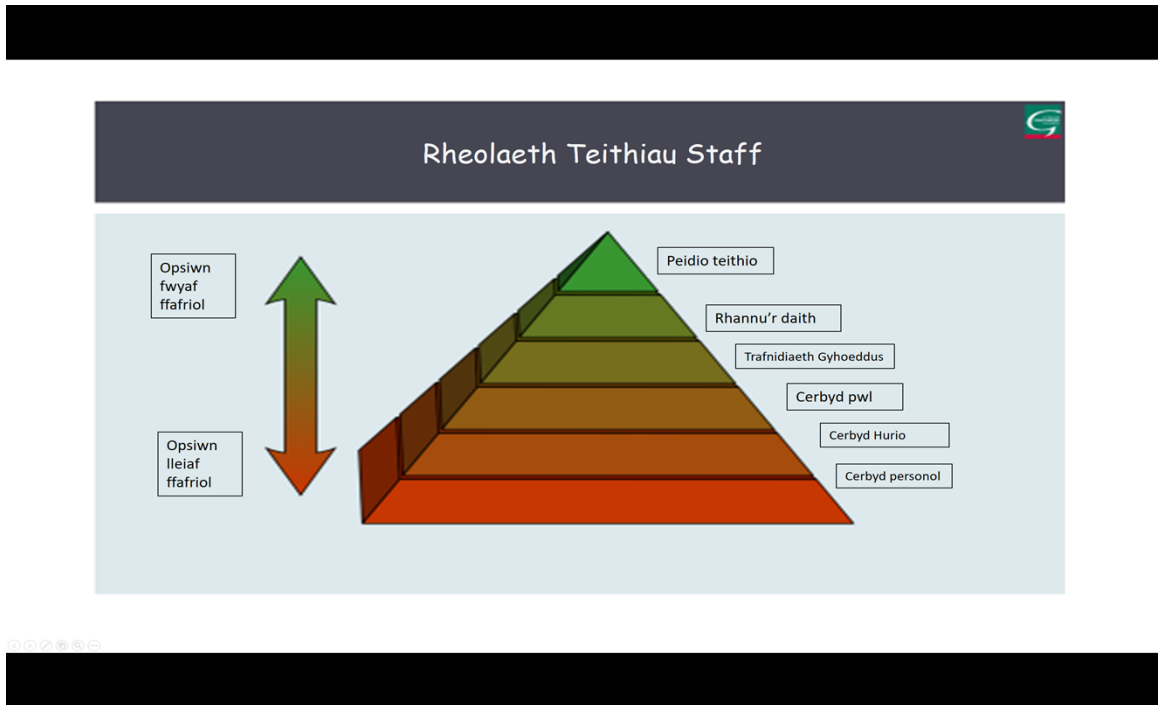
1.2 Mae'r graff isod (Siart 1) yn gosod cymhariaeth cost y filltir syml (ar sail prisiau tanwydd eithaf diweddar) ac mae'n amlgu'r potensial i arbed ar gostau deithiau yn yr amgylchiadau cywir.

Siart 1: Cymhariaeth cost y filltir cerbyd personol, cerbyd pwl a cherbyd hurio

1.3 Mae hefyd siart syml wedi ei ddatblygu (Siart 2 isod) sy'n amlinellu ystyriaethau i geisio annog staff y Cyngor roi fwy o feddwl am yr angen i deithio, ac os oes angen y daith oes modd gwneud hynny mewn modd sy'n costio llai.

Siart 2: Ystyriaethau am yr angen i deithio

- 1.4 Mae yna rhai enghreifftiau llwyddiannus o adrannau o fewn y Cyngor sydd wedi dargyfeirio teithiau i geir pŵl a rheoli teithiau yn well ac felly gwireddu arbedion drwy wario llai ar gyllid teithio. Mewn rhai achosion mae adrannau wedi sicrhau cost y filltir well na'r uchod (hy llai na 35c y filltir).
- 1.5 Mae llawer iawn o waith wedi ei wneud i geisio darganfod pa arbediad fyddai'n bosib yn y maes yma. Mae'n eithaf amlwg bod y £390,000 ym mhell du hwnt i be sy'n ymarferol a bod oddeutu £120,000 yn agosach at be sy'n ymarferol fel cam cyntaf.

METHODOLEG

- 1.6 Mae'r fethodoleg sydd wedi ei ddewis yn un eithaf syml, a hyn ar ôl ystyried nifer o ffyrdd gwahanol i ddod at ateb synhwyrol. Yn syml, mae gwaith wedi ei wneud i adnabod pob taith dros 60 milltir ac wedi gosod cost y daith yn 35c (cost uchaf cerbyd pwl) y filltir yn erbyn y teithiau hynny yn hytrach na'r lwfans presennol sy'n 45c y filltir.
1. Teimlir fod y fethodoleg hon yn rhoi sgôp i Adrannau dreialu mwy ar gerbydau pwl ac wrth gwrs edrych ar reoli teithiau a herio os oes angen y daith neu os oes posibil gwneud y daith neu cynnal y sgwrs mewn ffordd arall.
 2. Nid yw'r model yn wyddoniaeth pur felly ac fe fyddai cynllun o'r fath yn brosiect newid ymddygiad cymaint â fyddai'n brosiect logisteg. Mae'n amlwg hefyd nad oes un datrysiaid ar gyfer pob gwasanaeth a'r cynnig yma felly yw sefydlu targed sydd i'w wireddu drwy uchafu defnydd o geir pŵl ynghyd a lleihau teithio.
 3. Wrth ddatblygu'r sail fe wnaethpwyd cyfres o eithriadau i gydnabod y tebygolrwydd fod llai o ddewisiadau teithiau ynghlwm a rhai swyddi. Fe eithriwyd teithiau o dan 60 milltir gan felly ganolbwyntio ar y teithiau mwyaf.
 4. Mae rhai swyddi hefyd wedi eu heithrio lle yr oedd cydnabyddiaeth y byddai'n anodd gwneud y siwrne gyda cheir pwl e.e. gofalywr cartref ac athrawon llanw.

Swm i'w ddarganfod o bob Adran ar sail y fethodoleg a rheoli teithiau:

1.7 Mae'r tabl isod yn gosod y swm 'targed' ar gyfer pob Adran ar sail y fethodoleg.

Adran	Arbedion net o grantiau
Addysg	£9,775
Amgylchedd	£8,772
Cefnogaeth Gorfforaethol	£7,064
Cyllid	£2,379
Economi a Chymuned	£6,526
Oedolion	£33,183
Plant	£31,463
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	£3,463
Tîm Arweinyddiaeth	£1,159
Ymgynghoriaeth	£13,130
Tai ac Eiddo	£1,084
Cyfanswm	£117,998

SYLWADAU GAN YR ADRANNAU

1.8 Yr wyf wedi ceisio cynnal sgwrs gyda'r holl Benaethiaid ynglŷn â'r cynllun arbed hwn, a rhestraf rhai o'r sylwadau yr wyf wedi eu derbyn:

- Wedi cynnwys yr arbedion yma yn ein cynllun arbedion 'double counting'
- Mwy o siwrneiau i'w heithrio
- Pa gefnogaeth sydd ar gael i helpu i wireddu?
- Angen manylion cliriach o gerbydau hurio sydd ar gael a sut i'w trefnu.

2. ARGYMHELLIAD

2.1 Cytuno i fabwysiadau cynllun amgen i gwrdd ar arbedion a geisir yn y maes Teithio Staff. Yr arbediad i'w gyfarfod blwyddyn ariannol 2020/21.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb

Y Pennaeth Cyllid:

Mae rhaglen arbedion arfaethedig y Cyngor yn cynnwys £390,000 o gynllun hanesyddol sy'n sefyll ers cyfnod y drefn gorfforaethol o adnabod arbedion i'w gwireddu, cyn i ni newid i'r drefn o 'berchnogaeth' adrannol dros arbedion. Erbyn hyn, cytunaf gydag awdur yr adroddiad roedd amcangyfrif heriol ymgynghorwyr arbenigol 'Edge' o' faint gellid arbed o drefn teithio staff yn or-optimistaidd, neu fod adrannau eisoes wedi cynhaefu cyfran o'r arbedion perthnasol. Felly, rhaid addasu gwerth y cynllun arbedion hanesyddol.

Mae'r sgôp i wireddu arbedion o newid trefn teithio staff yn amrywio rhwng adrannau'r Cyngor. Fodd bynnag, gwn fod yr awdur wedi sicrhau cytundeb penaethiaid adrannau ac Aelodau Cabinet i gyfrannu'r swm 'targed' ar gyfer pob Adran sy'n rhan 1.7 o'r adroddiad.

Pe bai'r Cabinet yn cymeradwyo'r penderfyniad a geisir, byddwn yn lleihau cyfanswm y cynllun arbedion yma o £390,000 i £117,998. Wrth gwrs, mi fyddai hynny yn ychwanegu £272,002 at fwlch ariannu'r Cyngor erbyn 2020/21, ond rhaid cynllunio ar sail gadarn. Ymhellach, mae adroddiadau ar y gweill i'w cyflwyno i bwyllgorau craffu ym mis Tachwedd gyda chynigion adrannau ar gyfer £2m o arbedion posibl i'w gwireddu yn 2020/21.

Atodiadau

Dim

Eitem 8

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod o Gabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod: 05/11/19

Aelod Cabinet: Cyngorydd Gareth Griffith

Swyddog cyswllt: Gareth Jones, Pennaeth Cynorthwyol, Adran Amgylchedd

Rhif Cyswllt: 34092

Pwnc: Fframwaith Datblygu Cenedlaethol: Ymgynghoriad

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Fod y Cabinet yn:

Cymeradwyo'r ymateb drafft i ymgynghoriad Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (Atodiad 1).

Rhoi'r hawl i'r Pennaeth Cynorthwyol mewn ymgynghoriad a'r Aelod Cabinet i ymgymryd ag unrhyw newidiadau sydd yn deillio o drafodaethau'r Cabinet gan gynnwys newidiadau golygyddol a gweinyddol.

Rhoi'r hawl i'r Pennaeth Cynorthwyol mewn ymgynghoriad a'r Aelod Cabinet i lunio blaen-lythyr i amlygu prif bwyntiau'r Cabinet a'i gyflwyno gyda'r ymateb yn Atodiad 1 i Lywodraeth Cymru erbyn 15 Tachwedd 2019.

RHESYMAU DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Mae Llywodraeth Cymru wedi paratoi Fframwaith Datblygu Cenedlaethol, mae'r ddogfen ar hyn o bryd yn destun ymgynghoriad cyhoeddus a mae angen cyflwyno ymateb erbyn 15 Tachwedd 2019.

CYFLWYNIAD AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

CEFNDIR

- 1.1 Mae'n ofynnol i Lywodraeth Cymru baratoi FfDC o dan Ddeddf Cynllunio (Cymru) 2015. Ar ôl iddo gael ei fabwysiadu, bydd y FfDC yn disodli Cynllun Gofodol Cymru, sydd i raddau helaeth yn cael ei ystyried yn ddogfen aneffeithiol. Yn allweddol, ac yn wahanol i Gynllun Gofodol Cymru, bydd gan y FfDC statws cynllun datblygu. Mae

hyn yn golygu bod rhaid i'r cynlluniau islaw iddo, sef Cynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol, fod yn gyson ag ef.

BETH YDI'R FFRAMWAITH DATBLYGU CENEDLAETHOL?

1.2 Mae'r FfDC yn gynllun datblygu 20 mlynedd ag ar ôl ei fabwysiaid unwaith fydd ar gyfer cyfnod 2020-2040. Mae'r ddogfen drafft yn gosod polisiau Llywodraeth Cymru ar ddatblygu a defnydd tir yn y cyd-destun gofodol.

1.3 Mae Llywodraeth Cymru yn disgrifio'r sut fydd FfDC yn mynd i'r afael a blaenoriaethau cenedlaethol drwy'r system gynllunio gan gynnwys:

- Cynnal a datblygu economi sy'n ffynnu
- Datgarboneiddio
- Datblygu ecosystemau gwydn
- Gwella iechyd a lles ein cymunedau

1.4 Mae'r FfDC wedi ei rhannu yn 5 adran.

1 Cyflwyniad - Mae'r adran yma yn esbonio diben y ddogfen, ei statws pan yn ddogfen derfynol, sut mae'r ddogfen yn cyd-fynd a pholisiau ehangach Llywodraeth Cymru

2 Cymru: Trosolwg - Heriau a Chyfleodd - Mae'n adran yma'n gosod allan y prif heriau a chyfleodd sy'n wynebu Cymru dros y 20 mlynedd nesaf. Gan gynnwys e.e. Newid Hinsawdd, Trafnidiaeth, Poblogaeth sy'n newid, Cymru lle mae'r Gymraeg yn fyw ag yn ffynnu, Tirwedd Fyw, Economi sy'n newid, Rhanbarthau Amrywiol.

3 Canlyniadau'r FfDC - Mae'r Llywodraeth yn gobeithio trwy'r FfDC i greu Cymru lle mae pobl yn byw...

- ac yn gweithio mewn lleoedd cysylltiedig, cynhwysol ac iach
- mewn lleoedd gwledig bywiog lle y gallant gael cartrefi, gwaith a gwasanaethau
- mewn rhanbarthau nodedig sy'n mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd ac anghydraddoldebau economaidd-gymdeithasol drwy dwf cynaliadwy
- mewn lleoedd lle mae'r iaith Gymraeg yn ffynnu
- ac yn gweithio mewn trefi a dinasoedd sy'n ganolbwynt ac yn sbardun i dwf cynaliadwy
- mewn lleoedd lle y caiff ffyniant, arloesedd a diwylliant eu hyrwyddo
- mewn lleoedd lle mae teithio yn gynaliadwy
- mewn lleoedd â seilwaith digidol o'r radd flaenaf
- mewn lleoedd sy'n rheoli eu hadnoddau naturiol yn gynaliadwy ac yn lleihau llygredd
- mewn lleoedd ag ecosystemau bioamrywiol, gwydn a chysylltiedig
- mewn lleoedd sydd wedi'u datgarboneiddio.

- 1.5 Mae'r FfDC yn cynnig 11 'canlyniad'. Mae'r Canlyniadau yma yn uchelgeisiau cyffredinol sy'n seiliedig ar egwyddorion Cynllunio cenedlaethol a'r canlyniadau creu lleoedd cynaliadwy cenedlaethol a nodir ym Mholisi Cynllunio Cymru.

4 Strategaeth a Dewisiadau Gofodol: Strategaeth Ofodol y FfDC - Mae'r rhan yma yn gosod allan strategaeth ofodol sy'n nodi'r math a lleoliad datblygiad ar draws Cymru. Mae'r strategaeth ofodol yn fframwaith arweiniol ar gyfer y lleoedd hynny bydd yn newid ar raddfa fawr a datblygiadau o bwys cenedlaethol. Yn rhanbarth gogledd Cymru mae'r strategaeth ofodol yn dangos bydd Wrecsam a Glannau'r Dyfrdwy yn ardaloedd twf cenedlaethol (ardaloedd cyfleodd waith a chynnydd tai newydd ar raddfa fawr yn digwydd yn bennaf) efo Bangor a Chaernarfon yn ardaloedd twf rhanbarthol. Yn ogystal mae'r rhan yma yn cyflwyno 11 Polisi, i ymwneud a Thwf Trefol Cynaliadwy, Cefnogi Cymunedau Gwledig, Cyflawni Tai Fforddiadwy, Fframwaith strategol ar gyfer gwella bioamrywiaeth, Coedwig Genedlaethol, Ynni Gwynt ac Ynni Solar mewn ardaloedd â blaenoriaeth (tu allan i'r ardaloedd yma). Mae Map yn dangos Strategaeth Ofodol y FfDC wedi ei gynnwys fel atodiad 2 i'r adroddiad yma.

5 Y Rhanbarthau - Mae'r rhan yma yn gosod allan polisiau ar gyfer y rhanbarthau. Mae'r Llywodraeth yn datgan bod yn bwysig caiff Cynlluniau Datblygu Strategol cael ei llunio ac mae Polisi 16 yn gosod amlinellu beth ddylai cael ei gynnwys mewn CDS. Mae'r Polisiau eraill yn rhan yma o'r ddogfen sydd i ymwneud a rhanbarth Gogledd Cymru (sy'n cynnwys Gwynedd, Môn, Conwy, Dinbych, Flint a Wrecsam, map wedi ei gynnwys o Rhanbarth y Gogledd fel atodiad 3 i'r adroddiad yma) yn cynnwys Polisi 18 - Aneidiadau Arfordirol yng Ngogledd Cymru, mae'r polisi yn cefnogi'r ardal yma ar gyfer y ffocws ar gyfer twf a reolir. Mae'r ardal yn cynnwys Caernarfon i Lannau'r Dyfrdwy. Mae hefyd polisiau ar Borthladd Caergybi (Polisi 20) a Pholisi 22 Gogledd-orllewin Cymru ac Ynni (Polisi 22).

- 1.6 Gallwch weld y dogfennau sy'n destun ymgynghoriad cyhoeddus yn https://llyw.cymru/fframwaith-datblygu-cenedlaethol-drafft?_ga=2.113803715.590618568.1568644139-374439836.1559051440

MATERION I'W HYSTYRIED A BRASLUN O YMATEB I'W GYFLWYNO I LYWODRAETH CYMRU

- 1.7 Mae'r ddogfen ymgynghorol yn cynnwys 15 o gwestiynau er mwyn rhoi strwythur i'r ymateb. Awgrymir ymateb o dan y cwestiynau unigol yn atodiad 1, efo rhai pwyntiau cyffredinol hefyd.
- 1.8 Crynodeb o'r sylwadau:

- Cefnogi'r egwyddor o sefydlu FfDC.
- Cwestiynau dros bwy fydd yn paratoi Cynlluniau Datblygu Strategol, ac a fydd adnoddau ychwanegol ar gael i Gyngorau i baratoi nhw?
- Pryderon am ddiffyg polisiâu i ymwneud ac ardaloedd gwledig Cymru, risg bydd y ffocws ar ddinasoedd a threfi mawrion a thyfu ardaloedd trefnol yn cynyddu'r gwahaniaethau gofodol sydd eisoes yn bodoli gyda rhannau o'r ddogfen yn rhoi'r argraff fod ardaloedd gwledig am fod yn wagleoedd ac eithrio amaeth ac ymwelwyr.
- Pryderon am sut mae'r iaith Gymraeg yn cael ei phortreadu yn y ddogfen, gyda chyfeiriadau ar yr iaith Gymraeg yn wan a pherygl i'r Gymraeg gael ei phortreadu fel rhywbeth hanesyddol i'w warchod yn hytrach na chyfrwng cyfathrebu y dylid ei arddel a'i ddatblygu
- Cwestiynau dros sail tystiolaeth sy'n cefnogi'r FfDC e.e. ffigyrau tai a thai fforddiadwy, ardaloedd blaenoriaeth Ynni adnewyddadwy,
- Mae'r ddogfen yn cyfeirio at arc arfordirol adeiledig o Gaernarfon i Lannau'r Dyfrdwy fel ffocws ar gyfer twf a reolir, gan adlewyrchu'r rôl isranbarthol bwysig y mae'r ardal hon yn ei chwarae wrth gefnogi'r brif ardal dwf a nodwyd, sef Wrecsam a Glannau Dyfrdwy. Dim cyfeiriad at gefnogi'r ardaloedd yn yr isranbarth
- Dim cyfeiriad at Barthau Menter sydd wedi ei dynodi gan Lywodraeth Cymru yn y ddogfen o gwbl.
- Dim cyfeiriad at gysylltiad rhwng ardaloedd gwledig a'r canolfannau twf rhanbarthol. Dim cyfeiriad at drefi sydd gyda rol bwysig oherwydd eu bod yn gwasanaethu ardaloedd gwledig fel, Porthmadog, Pwllheli, Blaenau Ffestiniog, Dolgellau.
- Dim yn glir o'r ddogfen os ydi'r Llywodraeth yn cefnogi Ynni Carbon Isel neu yn ffafrio ynni adnewyddadwy. Sut mae hyn yn effeithio cynlluniau ar gyfer Wylfa Newydd ar CDLI a chynlluniau ar gyfer yr Adweithyddion Modiwlwr Bach (niwclear)

CAMAU NESAF AC AMSERLEN

Mae angen gyrru ymateb terfynnol i Lywodraeth Cymru erbyn 15 Tachwedd 2019.

UNRHYW YMYNGHORIADAU A GYHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Mae'r Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y cyd wedi ymgynghori efo'r Adran Tai, Ymgynghoriaeth Gwynedd, Adran Economi a Chymuned a'r Ymgynghorydd Iaith. Mae'r ymateb drafft (atodiad 1) i'r cwestiynau yn seiliedig ar fewnbwn gan yr Adran Amgylchedd a'r mewnbwn a derbyniwyd gan yr Adrannau eraill. Nodir hefyd fod trafodaeth wedi bod yng nghyfarfod diweddar y Panel Polisi Cynllunio ar y cyd ac ystyriaeth i'r materion a godwyd.

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Mae'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol yn ffurfio rhan o'r fframwaith o gynlluniau datblygu dan Ddeddf Cynllunio (Cymru) 2015. O'r canlyniad mae'n ddogfen o arwyddocad uchel a thymor hir. Mae'n briodol fod y Cabinet yn penderfynu ar ymateb y Cyngor i'r ymgynghoriad

Y Pennaeth Cyllid:

Nodaf fod yr adroddiad, yn yr ail bwynt bwlet o'r 'sylwadau' o dan 1.8, yn gofyn os bydd adnoddau ychwanegol ar gael i awdurdodau lleol baratoi Cynlluniau Datblygu Strategol.

Atodiadau

- ATODIAD 1 Ymateb Drafft i ymgynghoriad Fframwaith Datblygu Cenedlaethol**
- ATODIAD 2 Map Strategaeth Ofodol**
- ATODIAD 3 Map Rhanbarth Y Gogledd**

Dogfenau Cefndir

Dogfenau Ymgynghori – Fframwaith Datblygu Cenedlaethol – Llywdoraeth Cymru Awst 2019

ATODIAD 1 - YMATEB DRAFFT I YMGYNHORIAD LLYWODAETH CYMRU – FFDC

1. Canlyniadau'r FfDC (pennod 3)

Mae'r FfDC wedi cynnig 11 o ganlyniadau fel uchelgais ar gyfer ble rydym am fod ymhen 20 mlynedd.

- Yn gyffredinol, i ba raddau rydych yn cytuno neu'n anghytuno bod yr 11 o ganlyniadau yn weledigaeth realistig ar gyfer y FfDC?

Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn gwybod	Dim barn
			☒			

- I ba raddau rydych yn cytuno â'r 11 o ganlyniadau fel uchelgeisiau ar gyfer y FfDC?

Cytuno â phob un ohonynt	Cytuno â'r rhan fwyaf ohonynt	Cytuno â rhai ohonynt	Ddim yn cytuno â'r un ohonynt	Ddim yn gwybod	Dim barn
		☒			

- Os ydych yn anghytuno ag unrhyw rai o'r 11 o ganlyniadau, dywedwch wrthym pam:

Canlyniad 1 - A yw hyn yn eithrio ardaloedd gwledig? Mae'n bwysig bod ardaloedd gwledig wedi'u cysylltu'n dda yn ddigidol fel bod yr un cyfleoedd ar gyfer gweithio o adref a hunan-gyflogaeth ar gael yn yr un modd â dinasoedd, trefi a phentrefi mwy. Yn ogystal, mae'n bwysig bod gan ardaloedd gwledig yr un cynnig o ansawdd bywyd da ar gyfer eu trigolion. Gyda geiriad y canlyniad hwn, a chyda canlyniad 2 isod, teimlir bod hyn yn eithrio ardaloedd gwledig. A ddylai'r canlyniad cyntaf hwn fod yn un ar gyfer Cymru gyfan?

Canlyniad 2 - Fel yr amlinellwyd uchod, dylai ardaloedd gwledig fod wedi'u cysylltu'n dda yn ddigidol i'r un ansawdd â threfi a dinasoedd mawr ac ni ddylai trigolion Cymru gael eu cosbi am fyw mewn ardaloedd gwledig.

Canlyniad 4 - Dylid bod yn ofalus nad yw'r geiriad yn Canlyniad 4 yn caniatáu i rai awdurdodau edrych ar addysg yn unig fel modd o hyrwyddo a datblygu'r iaith. Mae angen i'r Gymraeg fod yn ystyriaeth allweddol drwy unrhyw gynlluniau sydd yn ymwneud a'r economi a gallai nifer o awdurdodau ddefnyddio'r geiriad "os mai'r Gymraeg yw iaith bob dydd y gymuned" fel ffordd allan o ymrwymadau gan ei fod yn ddatganiad anodd iawn ei ddiffinio a'i fesur.

Hefyd sut mae, "os mai'r Gymraeg yw iaith bob dydd y gymuned" yn cael ei

ddiffinio” Beth yw'r gymuned? Faint o boblogaeth sydd yn gorfod siarad y Gymraeg iddo fod yn 'iaith pob dydd'? Pam mae dim ond mewn cymunedau ble fo'r Gymraeg yn 'iaith bob dydd y gymuned' y bydd gwaith datblygu angen ei reoli er mwyn sicrhau fod swyddi a chartrefi ar gael fel gall yr iaith fod yn ganolog i hunaniaeth y cymunedau hynny? Os yw'r nod o gyflawni miliwn o siaradwyr Cymraeg yn mynd i gael ei gyflawni fe fydd angen hybu'r Gymraeg tu hwnt i'r cadarnleoedd.

Beth am welededd y Gymraeg? Arwyddion ayyb? Credir y dylai ai hyn gael ei hybu yn genedlaethol.

Rhaid i'r Gymraeg fod yn gyfrifoldeb pawb, ac nid yr awdurdodau addysg yn unig, ar draws Cymru gyfan.

Dylid hefyd amlygu'r cyswllt ieithyddol yn y canlyniadau eraill sydd yn ymwneud efo cyfleoedd gwaith a gwasanaethau cymunedol (Canlyniad 2), cyfleoedd economaidd mewn dinasoedd a threfi (Canlyniad 5) a datblygu economaidd, buddsoddi ac arloesi (Canlyniad 6) er enghraifft.

Dylai'r iaith fod yn treiddio drwy bob un o'r amcanion a chanlyniadau.

Canlyniad 6 – Dylai'r y canlyniad yma gyferio at leihau gwahaniaeth - o fewn cymdeithas a rhwng lefydd.

2. Strategaeth Ofodol (pennod 4.1- 4.2, polisiau 1 - 4)

Mae **strategaeth ofodol** y FfDC yn fframwaith arweiniol ar gyfer y lleoedd hynny y bydd newid ar raddfa fawr a datblygiadau o bwys cenedlaethol wedi'u canolbwyntio arnynt dros yr 20 mlynedd nesaf.

- I ba raddau rydych yn cytuno neu'n anghytuno â'r strategaeth ofodol a'r egwyddorion allweddol ar gyfer datblygu mewn...

	Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn gwybod	Dim barn
Ardaloedd trefol (Polisiau 1, 2 a 3)				x			
Ardaloedd gwledig (Polisi 4)				x			

- Os oes gennych unrhyw sylwadau ar y strategaeth ofodol neu'r egwyddorion allweddol ar gyfer datblygu mewn ardaloedd trefol a gwledig, dywedwch wrthym:

Pwyntiau Cyffredinol ar y strategaeth Ofodol

- Risg sylweddol y bydd y Cynllun yn cael ei weld yn un ar gyfer dinasoess / trefi yn unig, oherwydd y ffocws ar ddinasoedd a trefi mawrion a thyfu ardaloedd trefol yn cynyddu'r gwahaniaethau gofodol sydd eisoes yn bodoli ac fod ardaloedd hyn parhau yn dlawd ac yn colli eu poblogaeth ifanc.
- Elfennau i'r perwyl cywir, ond yn rhoi'r argraff fod ardaloedd gwledig am fod yn wagleoedd ac eithrio amaeth ac ymwelwyr.
- Naws y cyfeiriadau at gwledig yn awgrymu eu bod yn lled agos at ganolfannau mwy – mae diffyg gwerthfawrogiad o pha mor bell yw rhai ardaloedd. Mae angen gwerthfawrogiad o ymledd fel her sylweddol i llawer o gymunedau
- Mae'r rhestr o weithgareddau economaidd dylid eu blaenoriaethu yn ardaloedd gwledig yn rhy gul..... mae angen ystod o weithgaredd economaidd a detholiad o swyddi (a swyddi sy'n talu'n dda) yng nghefn gwlad – dylid cyfeirio at annog gweithgaredd economaidd gwerth uwch sydd ddim mor ddibynnol ar leoliad (e.e. digidol)
- Para 4 ar tud. 29 angen cyfeirio at Gorllewin Cymru yn ogystal a'r Canolbarth

Tudalen 24 - mae'r testun yn mynd o ddisgrifio'r ardaloedd gwledig i gyfeirio at drefi a phentrefi llai ac yna at ganolfannau rhanbarthol pwysig. Byddai'n llifo'n well petai'n mynd o ardaloedd trefol i ganolfannau rhanbarthol ac yna'n cyfeirio at drefi a phentrefi llai.

Map - tudalen 25

Mae cysylltiadau rhwng De Gwynedd ac Aberystwyth a De Gwynedd a Wrecsam a dylid nodi'r rhain ar y Map Strategaeth Ofodol. Ddylid nodi Parthau Menter Llywodraeth Cymru ar yr ardaloedd Map Strategaeth Ofodol ar gyfer datblygiad/twf economaidd. Mae yna hefyd gysylltiadau rhwng Dwyfor ac ardal Twf Rhanbarthol Bangor, ac fe ddylid adnabod y cysylltiadau hyn.

P2 – dylai'r iaith fod yn ystyriaeth ac yn ffactor bwysig wrth ystyried lleoliad gwasanaethau a chyfleusterau. Mae goblygiadau ieithyddol i unrhyw benderfyniad i ganoli gwasanaethau a chyfleusterau mewn ardaloedd trefol a gallai hyn gael effaith positif ar ddefnydd unigolion o wasanaethau cyfrwng Cymraeg. Dylid amlygu hyn.

P3 Croesawir hyrwyddo defnyddio tir mewn perchnogaeth gyhoeddus. Ar hyn o bryd, mae adolygiad o'r tir ym mherchnogaeth cyhoeddus yn cael ei wneud fel rhan o'r gwaith o gasglu tystiolaeth wrth baratoi Cynlluniau Datblygu Lleol, felly nid yw hyn yn bolisi newydd yma.

Mae angen amlygu bod y Gymraeg yn ffactor ac ystyriaeth berthnasol mewn trefi a dinasoedd hefyd, ac nid yn perthyn i ardaloedd gwledig yn unig.

P4 - Ystyrir y gallai Polisi 4 fod yn fwy uchelgeisiol, a pheidio â dibynnu ar y gweithgareddau economaidd mwyaf 'traddodiadol' sy'n ymwneud â'r ardaloedd gwledig yn unig. Dylid cyfeirio at y gweithgareddau economaidd eraill sy'n amlwg ac yn tyfu yn yr ardal wledig, megis gwyddoniaeth a thechnoleg. Ar y cyfan, ystyrir nad yw ardaloedd gwledig a mwyaf ymylol Cymru'n derbyn digon o gynrychiolaeth yn y FfDC. Mae'r ardaloedd hyn yn bwysig iawn yn is-ranbarthol, fel ardaloedd lle y mae pobl yn byw ac yn gweithio ynddynt. Mae'n hanfodol bwysig bod yr ardaloedd hyn yn darparu cyfleoedd i gael mynediad at dai, cyflogaeth o ansawdd uchel (talun dda), mynediad i wasanaethau, trafnidiaeth ac isadeiledd ddigidol a dylid amlinellu yn y FfDC sut fydd hyn yn cael ei gyflawni.

Dylid cyfeirio at y Parthau Menter sydd wedi'u dynodi gan Lywodraeth Cymru yn yr ardaloedd gwledig a'r amcanion ar gyfer y rhain. Nid oes llawer o sôn am y Parthau Menter unrhyw le yn y FfDC. Croesawir bod y FfDC yn adnabod y gall un ardal wledig fod yn bur wahanol i un arall, yn ddibynnol ar ba mor agos yr ydynt at y canolfannau trefol mawr. Felly, mae'n bwysig bod y diffiniad o'r hyn sy'n wledig er dibenion Rheoli Datblygiad yn cael ei nodi yn y Cynlluniau Datblygu Lleol ac nid yn y Cynlluniau Datblygu Strategol, yn sgil y gwahaniaeth mewn lleoliadau gwledig ar draws yr ardaloedd rhanbarthol hyn.

3. Tai Fforddiadwy (polisi 5)

Mae'r FfDC yn nodi'r dull gweithredu ar gyfer darparu tai fforddiadwy, gan annog cynghorau, landlordiaid cymdeithasol a busnesau adeiladu bach a chanolig i adeiladu mwy o gartrefi.

- I ba raddau rydych yn cytuno neu'n anghytuno â'r dull o gynyddu nifer y tai fforddiadwy?

Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn gwybod	Dim barn
			☒			

- Os ydych yn anghytuno, ym mha ffyrdd eraill y gall y FfDC fynd ati i gyflenwi tai fforddiadwy?

Mae darparu tai fforddiadwy yn amcan i'r mwyafrif, os nad i bob Cynllun Datblygu Lleol yng Nghymru yn unol â Chanllaw Cenedlaethol. Er nad ydym yn anghytuno â Pholisi 5 ar gyflenwi tai fforddiadwy, nid oes gan rai awdurdodau unrhyw dir sy'n addas ar gyfer tai yn eu perchnogaeth erbyn hyn. Felly, ni fydd modd ei ddefnyddio i gyflwyno tai fforddiadwy. Mewn oes lle mae cyllid cyhoeddus yn isel a chyllidebau'n cael eu torri, efallai bydd Awdurdodau Lleol sydd â thir yn eu meddiant yn chwilio i gael y gwerth gorau am eu tiroedd ar y safleoedd hyn. Wrth ystyried gwaith adeiladu ar raddfa fechan a chanolig a mentrau adeiladu, byddant yn canolbwyntio ar hyfywdra prosiectau. Mae hyfywdra yn ystyriaeth bwysig wrth ystyried cyflenwi tai fforddiadwy ac fe allai hyn fod â goblygiadau ar gyfer awdurdodau lleol wrth geisio adnabod safleoedd ar gyfer datblygiadau sy'n cael eu harwain gan dai fforddiadwy, yn ogystal a busnesau adeiladau yn dod a datblygiadau ymlaen. Ni ddylid cosbi'r Awdurdodau Lleol hynny nad oes ganddynt dir yn eu portffolios i gyflenwi tai fforddiadwy a dylid parhau i ddyrannu cyllid i gyflwyno tai fforddiadwy yn eu hardaloedd drwy ddulliau eraill, megis mewn partneriaeth â Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig.

Beth mae hyn yn ei olygu? - *'Er mwyn mynd i'r afael â hyn byddwn yn cefnogi **dull gweithredu mwy cytbwys** gyda awdurdodau lleol, landlordiaid cymdeithasol cofrestredig a busnesau adeiladu Bach a Chanolig yn cael eu hannog i adeiladu mwy o gartrefi'*?

Tudalen 30 Cyflenwi Cartrefi Fforddiadwy - Cyfeiriad at yr angen ar gyfartaledd o 47% o dai ychwanegol i fod yn dai fforddiadwy ar gyfer y cyfnod pum mlynedd o 2018/19 i 2022/23. Fodd bynnag, nid yw'n ystyried effaith hyfywdra ar safleoedd marchnad ac ar gyfartaledd mae'n annhebygol y bydd lefel o 47% o ddarpariaeth fforddiadwy yn cael ei gyflenwi yn y mwyafrif o safleoedd mewn lleoliadau gwledig ledled Cymru.

4. Parthau Gweithredu Ffonau Symudol (polisi 6)

- I ba raddau rydych yn cytuno neu'n anghytuno y bydd nodi parthau gweithredu ffonau symudol yn effeithiol o ran gwella signal ffonau symudol?

Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn gwybod	Dim barn
			☒			

- Os ydych yn anghytuno, ym mha ffyrdd eraill y gall y FfDC wella signal ffonau symudol yn yr ardaloedd sydd â mynediad cyfyngedig ar hyn o bryd?

Cefnogir y polisi hwn. Mae sicrhau bod yr holl rannau o Gymru, gan gynnwys ardaloedd gwledig yn cael eu cefnogi gan y seilwaith teleathrebu, yn cael ei groesawu. Pa bryd fydd y Parthau Gweithredu ar Ffonau Symudol yn cael eu hadnabod gan Lywodraeth Cymru?

Fodd bynnag mae angen ymestyn Polisi 6 y tu hwnt i ffonau symudol – angen cyfeirio at bandeang a isadeiledd rhyngwyd y pethe hefyd, Mobile Action Zones am fod yn ymyrraeth tymor yr / canol; felly a ddylai'r polisi fod yn fwy hir dymor

5. Cerbydau Allyriadau Isel (polisi 7)

- I ba raddau rydych yn cytuno neu'n anghytuno y bydd polisi 7 yn galluogi ac annog cyflwyno seilwaith gwefru ar gyfer cerbydau allyriadau isel iawn?

Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn gwybod	Dim barn
	☒					

- Os ydych yn anghytuno, ym mha ffyrdd eraill y gall y FfDC alluogi ac annog cyflwyno seilwaith gwefru ar gyfer cerbydau allyriadau isel iawn?

Cefnogi amcanion y polisi hwn.

6. Seilwaith Gwyrdd (polisiâu 8 a 9)

- I ba raddau rydych yn cytuno neu'n anghytuno â'r dull o gynnal a gwella bioamrywiaeth a rhwydweithiau ecolegol?

Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn gwybod	Dim barn
---------------	--------	---------------------------------	-----------	------------------	----------------	----------

P8 - Mae cyfoethogi bioamrywiaeth a gwynwch ecosystemau yn cael ei groesawu. Fodd bynnag, pwy yw'r partneriaid allweddol fydd yn nodi'r ardaloedd y gellid eu diogelu fel rhwydweithiau ecolegol? A fydd y rhain yn cael eu hadnabod mewn partneriaeth â'r Awdurdodau Lleol? A fydd yr ardaloedd hyn yn destun ymgynghoriad cyhoeddus cyn cael eu cwblhau'n derfynol a pha oblygiadau adnoddau fyddai i Awdurdodau Lleol weinyddu / rheoli'r rhwydweithiau hyn? Fel ag y saif ar hyn o bryd, mae'r polisi hwn yn hynod benagored a chan nad yw'r ardaloedd wedi'u hadnabod hyd yma, mae'n anodd gwneud sylw llawn ar hyn. A oes angen cyfeirio at y Clefyd Coed Ynn (a materion eraill o pwysigrwydd cenedlaethol) yn y FfDC gan bod hwn yn fater cenedlaethol fydd â goblygiadau ar gyfer Cymru gyfan.

P9 - Yn yr un modd â Pholisi 8 uchod, o ystyried y diffyg manylion am yr ardaloedd dan sylw, mae'n anodd darparu sylwadau manwl ar y polisi hwn. A fydd safleoedd cyflenwi yn cael eu hadnabod mewn ymgynghoriad ag awdurdodau lleol a phartneriaid allweddol perthnasol eraill? Pa bryd fyddant hwy yn cael eu hadnabod ac a fyddant yn destun ymgynghoriad cyhoeddus cyn cael eu cwblhau'n derfynol?

			x			
--	--	--	---	--	--	--

7. Ynni Adnewyddadwy a Rhwydweithiau Gwres Rhanbarthol (polisiau 10-15)

- I ba raddau rydych yn cytuno neu'n anghytuno â pholisiau'r FfDC i leihau allyriadau carbon yng Nghymru drwy ddefnyddio...

	Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn gwybod	Dim barn
Datblygiadau gwynt a solar mawr					x		
Rhwydweithiau gwres			x				

- Os ydych yn anghytuno â dulliau'r FfDC o ymdrin â seilwaith gwyrdd, ynni adnewyddadwy neu rwydweithiau gwres rhanbarthol, pa ddulliau gweithredu amgen y dylem eu hystyried er mwyn helpu Cymru i wella ei bioamrwiaeth a newid i economi carbon isel?

Pwyntiau Cyffredinol

O safbwynt ieithyddol mae nifer fawr o gynlluniau ynni adnewyddadwy, ac yn enwedig felly rhai hydro yn cael eu rhedeg yn gymunedol, ac felly yn cyfrannu yn uniongyrchol at greu cymunedau ffyniannus ac at les y gymuned – ac yn aml iawn y Gymraeg.

Nid oes cyfeiriad yn yr adran hon at fuddiannau ieithyddol, ac nid yw'r tabl ar dudalen 70 yn dangos bod unrhyw berthynas yn cael ei gweld rhwng polisi ynni a'r Gymraeg.

Dylid ystyried cael polisi cenedlaethol ar gyfer ynni niwclear yn ogystal a ynni adnewyddadwy.

Tudalen 36 Ynni Adnewyddadwy (mewn perchnogaeth leol) - Gwneir cyfeiriad at ddefnyddio un gigawat o ynni adnewyddadwy i'w gynhyrchu o ynni adnewyddadwy mewn perchnogaeth leol ac i brosiectau ynni adnewyddadwy gael o leiaf elfen o berchnogaeth leol erbyn 2020.

Er y croesawir perchnogaeth leol, teimlir y dylid cynnwys eglurhad pellach yn y FfDC ar ben yr hyn sy'n cael ei ddiffinio fel perchnogaeth leol o gynllun, er mwyn sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r targed hwn neu gyswllt at ddogfen benodol os yw hyn ar gael rywle arall.

Tudalen 36 Ynni Adnewyddadwy (seilwaith grid) - Gwneir cyfeiriad at yr ardaloedd â blaenoriaeth sy'n darparu mas critigol o ddatblygiadau adnewyddadwy newydd i lunio'r achos ar gyfer seilwaith grid newydd neu sydd wedi'i atgyfnerthu.

Mae'n aneglur p'un a yw'r FfDC wedi cynnal dadansoddiad o'r capasiti cyfredol sy'n gwasanaethu'r ardaloedd â blaenoriaeth a nodwyd. Gallai hyn effeithio ar lefel y seilwaith ychwanegol sydd ei angen ac fe allai'r seilwaith ychwanegol hwn effeithio ar ddynodiadau amgylcheddol o werth uchel y tu allan i'r ardal â blaenoriaeth, e.e. cysylltiadau grid newydd yn Ynys Môn.

Tudalen 38 - Nodi y bydd canllawiau pellach yn cael eu cynhyrchu i gynorthwyo yn y broses ddatblygu. Mae'r sgôp, yr amserlen a phwy fydd yn cynhyrchu'r canllaw hwn yn aneglur.

P 10 - Ni wneir cyfeiriad penodol yn y polisi at elfen o berchnogaeth leol gyda

chynigion o'r fath. Er eu bod yn nodi bod yn rhaid i geisiadau arddangos sut y gwnaed y mwyaf o'r buddion lleol, cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol, teimlir nad yw'n cael ei nodi'n ddigon clir bod perchnogaeth leol yn cael ei geisio gyda chynigion o'r fath. Mae angen i hyn fod yn fwy clir er mwyn adlewyrchu'r datganiad perchnogaeth leol ar dudalen 36 (gweler y sylwadau uchod).

Yn sgil graddfa bosib melinau gwynt, dylai'r polisiâu hefyd gynnwys cyfeiriad at briodoldeb y rhwydwaith priffyrdd i ymdopi â'r datblygiad arfaethedig ac nid i gyfeirio'n unig ar fynediad addas i'r safle.

Mae Polisi 10 hefyd yn nodi y derbynnir newidiadau i'r dirwedd yn yr ardaloedd hyn; ymddengys bod hyn yn gwrthddweud tudalen 48 sy'n amlinellu bod gan y Gogledd Orllewin ardal o dirwedd o ansawdd uchel, felly sut mae'r FfDC wedi casglu bod newidiadau i'r dirwedd yn dderbyniol yma ar raddfa o'r fath? Yn ogystal, mae Polisi 10 yn amlinellu bod yn rhaid i geisiadau Cynllunio arddangos sut mae'r 'effeithiau andwyol canlynol wedi'u lleihau cymaint a phosibl', gan gynnwys 'effeithiau ar y dirwedd ac effeithiau gweledol, effeithiau cronol a lleoliad Parciau Cenedlaethol ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol'. Mae ardal o harddwch naturiol eithriadol yn amgylchynu Ynys Môn, a oes asesiad wedi'i gynnal o effeithiau'r datblygiadau sy'n cael eu cynnig drwy'r FfDC o ran sut allant effeithio ar yr AHNE hwn?

Tudalen 42 Ardaloedd Blaenoriaeth Ynni Cymru

Fel rhan o'r prosiect Wylfa Newydd, bu i'r Grid Cenedlaethol wneud gwaith i adnabod llwybr a ffafrir am gysylltiad grid llinellau uwchben. Y llwybr yr oeddynt yn ei ffafrio oedd y llwybr oren a oedd yn pasio drwy ran fawr o'r ardal Ynni Solar a Gwynt â blaenoriaeth sydd wedi'i hadnabod yn Ynys Môn. Bu i'r Grid Cenedlaethol dynnu ei gais yn ôl wedi i Horizon oedi prosiect Wylfa Newydd, er y bydd y penderfyniad mewn perthynas â'r Gorchymyn Caniatâd Datblygu yn cael ei gyhoeddi ym mis Hydref. Gallai hyn arwain at y safle yn cael caniatâd am ddatblygiadau yn y dyfodol agos. A oes unrhyw ystyriaeth wedi'i rhoi i'r ardal â blaenoriaeth arfaethedig ar Ynys Môn gan sterileiddio'r llwybr â ffafrwyd a nodwyd yn flaenrol ar gyfer y cysylltiad grid i brosiect Wylfa Newydd?

Mae'r dystiolaeth ategol sy'n amlinellu'r gwaith Cam 1 a Cham 2 i adnabod yr Ardaloedd â Blaenoriaeth yn nodi bod hwn yn adolygiad desg lefel uchel. Mae Polisiâu'r Cynllun Datblygu yn y CDLI (neu CDLI ar y Cyd) a fabwysiadwyd yn ddiweddar yn darparu'r cyfiawnhad dros faint melinau gwynt / ffermydd solar y gellid ymdopi â hwy gan ystyried Sensitifrwydd y Dirwedd a'r Astudiaeth Capasiti. Deallir bod CNC yn gwneud gwaith i gynhyrchu Canllawiau Cenedlaethol mewn perthynas â'r mater hwn.

Mae'r gwaith a wnaed gan ARUP wedi nodi ardaloedd eang a ystyrir eu bod yn cynnig y cyfleoedd mwyaf ac y bydd materion ehangach ar lefel safle penodol angen eu hystyried yng nghyd-destun cynllunio mwy manwl wrth i safleoedd ddod ymlaen. Fodd bynnag, teimlir nad yw geiriad cyfredol y polisi yn adlewyrchu bod y

rhain yn ardaloedd gyda'r cyfleoedd mwyaf gyda materion penodol i safle i gael eu bodloni er mwyn i gynigion gael eu cefnogi.

Ymddengys bod un o'r Ardaloedd Tirwedd Arbennig a nodwyd yng Nghynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd yn syrthio o fewn Ardal â Blaenoriaeth Ynys Môn. Mae ardaloedd o'r fath yn cael eu cefnogi gan Ddatganiad o Werth ac Arwyddocâd sy'n nodi'n glir sut mae pob ardal yn bodloni'r meini prawf ar gyfer dynodi, ac yn cynnwys cyfres o 'nodweddion arbennig' sy'n sail i'r dynodiad. Bydd unrhyw gynigion datblygu yn yr ATA angen ystyried y nodweddion arbennig hyn. Teimlir y dylid adlewyrchu hyn yn y FfDC hefyd. O ystyried y dystiolaeth gadarn a cefnogi'r y mae CDLI Gwynedd ac Ynys Môn a fabwysiadwyd yn ddiweddar - mae'n anodd gweld sut y gellir cyfiawnhau'r dynodiadau arfaethedig yn yr FfDC, yr ymddengys eu bod yn tanseilio'r CDLI, a pha dystiolaeth sydd i gefnogi hyn.

Mae angen rhoi ystyriaeth i effaith y datblygiad ar osodiad y Parc Cenedlaethol a'r AHNE. Mae rhan o Ardal Blaenoriaeth 1 yn agos iawn at yr AHNE yng Ngogledd Môn.

P12 - Croesawu'r frawddeg sy'n amlinellu bod yn rhaid i gynigion ger ffiniau'r AHNE ddangos na fydd y datblygiad yn tanseilio'r amcanion sy'n sail i ddibenion y dynodiad, sut mae hyn yn cyd-fynd â Pholisi 10?

P13 - Os yw'r meini prawf ym Mholisi 11 am gael eu dilyn, a oes angen polisi ar wahân? Pa bryd fydd atlas ynni yn cael ei gynhyrchu a phwy fydd yn ei baratoi? A fydd yn destun ymgynghoriad cyhoeddus cyn cael ei gwblhau'n derfynol?

8. Y Rhanbarthau (polisi 16)

- I ba raddau rydych yn cytuno neu'n anghytuno â'r egwyddor o ddatblygu Cynlluniau Datblygu Strategol wedi'u llunio ar lefel ranbarthol?

Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn gwybod	Dim barn
			☒			

- 4.4 Mae'r FfDC yn nodi tri rhanbarth cyffredinol yng Nghymru, pob un â'i gyfleoedd a'i heriau unigryw ei hun. Y rhanbarthau hyn yw Gogledd Cymru, Canolbarth a De-orllewin Cymru a De-ddwyrain Cymru.

9. Gogledd Cymru (polisiau 17-22)

4.5 Rydym wedi nodi Wrecsam a Glannau Dyfrdwy fel y prif ffocws ar gyfer datblygu yng Ngogledd Cymru. Caiff llain las newydd ei chreu er mwyn rheoli'r ffurf ar dwf. Nodir bod gan nifer o drefi arfordirol rolau rhanbarthol allweddol i'w chwarae, tra rydym yn cefnogi twf a gwaith datblygu ym Mhorthladd Caergybi. Byddwn yn helpu i wella seilwaith trafnidiaeth yn y rhanbarth, gan gynnwys Metro Gogledd Cymru, ac yn helpu i wella cysylltedd â Lloegr. Cydnabyddir y gallai Gogledd-orllewin Cymru gyflenwi ynni carbon isel ar raddfa strategol.

- I ba raddau rydych yn cytuno neu'n anghytuno â'r polisiau a'r dull gweithredu arfaethedig ar gyfer rhanbarth y Gogledd?

Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn gwybod	Dim barn
				☒		

10. Canolbarth a De-orllewin Cymru (polisiau 23-26)

4.6 Bae Abertawe a Llanelli yw'r brif ardal drefol yn y rhanbarth a'r lleoliad a ffefrir gennym ar gyfer twf. Rydym hefyd yn nodi bod nifer o drefi gwledig a threfi marchnad, a phedair Tref Hafan yn Sir Benfro, o bwys rhanbarthol. Mae Dyfrffordd y Ddau Gleddau o bwys cenedlaethol ac rydym o blaid ei datblygu. Rydym yn cefnogi cynigion ar gyfer Metro Bae Abertawe.

- I ba raddau rydych yn cytuno neu'n anghytuno â'r polisiau a'r dull gweithredu arfaethedig ar gyfer Rhanbarth y Canolbarth a'r De-orllewin.

Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn gwybod	Dim barn
		☒				

11. De-ddwyrain Cymru (polisiau 27-33)

4.7 Yn Ne-ddwyrain Cymru rydym yn bwriadu cynyddu rôl Caerdydd fel y brifddinas a sicrhau mwy o dwf cynaliadwy yng Nghasnewydd a'r Cymoedd. Bydd llain las o amgylch Casnewydd a rhannau dwyreiniol y rhanbarth yn cefnogi'r strategaeth ofodol ac yn canolbwyntio gwaith datblygu ar ddinasoedd a threfi sy'n bodoli eisoes. Bydd Datblygu sy'n Canolbwyntio ar Drafnidiaeth, sy'n defnyddio lleoliadau sydd â gorsafoedd rheilffordd prif linell

a gorsafoedd Metro, yn llywio'r ymagwedd tuag at ddatblygu ledled y rhanbarth. Mae cefnogaeth o blaid tyfu a datblygu Maes Awyr Caerdydd.

- I ba raddau rydych yn cytuno neu'n anghytuno â'r polisiau a'r dull gweithredu arfaethedig ar gyfer rhanbarth y De-ddwyrain?

Cytuno'n gryf	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf	Ddim yn gwybod	Dim barn
		x				

- 4.8 Os oes gennych unrhyw sylwadau ar ddull gweithredu neu bolisiau'r FfDC ar gyfer y tri rhanbarth, dywedwch wrthym. Os oes gennych unrhyw ddewisiadau amgen, esboniwch nhw a dywedwch wrthym pam y byddent yn well, yn eich barn chi.

Rhanbarth y Gogledd Pwyntiau Cyfferdinol:

Y Rhanbarthau

Gan y gellir ystyried ardaloedd eang o ranbarth Gogledd Cymru (a Chymru gyfan) fel ardaloedd gwledig, byddai'n briodol cael polisi sy'n ymwneud ag ardaloedd gwledig, gan amlinellu sut ellir cefnogi'r ardaloedd hyn i sicrhau eu bod yn ffynnu ac y gallant ddarparu ar gyfer anghenion yr ardaloedd hynny mewn perrthyhas a Tai, Cyflogaeth, mynediad at wasanaethau, trafndiaeth gynaliadwy a seilwaith ddigidol

Tudalen 48 - Ffeithiau sydd wedi ei gynnwys ar y diagram yn ddefnyddiol ond mae angen cael rhyw fath o gyd-destun i'r ffigyrau hyn, er enghraifft beth ydi arwyddocâd y ffaith fod yna 200,000 o siaradwyr Cymraeg yn yr ardal? Nodir ar y map fod y Gorllewin yn ardal o ansawdd dirweddol ac amgylcheddol uchel, tybir fod ardal y rhanbarth cyfan yn cynnwys ardaloedd o ansawdd dirweddol uchel, gan gynnwys ANHE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. Natur gwledig yn fwy nac 'hinterland' – disgrifiad yn y Gymraeg yn well, hinterland eto'n awgrymu eu bod ar gyrion ardaloedd trefol.

Dim cyfeiriad at Parth Menter Ynys Môn na Parth Menter Eryri sydd yn dynodiadau Llywodraeth Cymru a sut mae amcanion y Llywodraeth am y Parthau Menter yn mynd i gael ei cyflawni. Yn hynny mae'n bwysig sicrhau bod yn cyfeiraid pendol at Canolfan Awyrfod Eryri (Maes Awyr Llanbedr) fel ased Ceneldaethol. Nid oes unrhyw gyfeiriad i sut ellid cefnogi gweddill y Gogledd i elwa o twf Wrecsam a Glannau'r Dyfrdwy (mae'r mwyafrif o'r sylw i dros y ffin...)

Dylid blaenoriaethu sicrhau fod yr ardaloedd mwyaf ymylol yn derbyn tegwch e.e. yn y darpariaeth o isadeiledd digidol, mynediad i swyddi, tai ayyb

Tudalen 50 - Beth mae'r symbol sgwâr ar Gaergybi yn ei gynrychioli? Ddim wedi cael ei gynnwys ar yr allwedd – porthladd? Mae maes Awyr Ynys Mon yn cael ei ddangos

ar y map ond does dim cyfeiriad yn y testun o gwbl. Gan ei fod yn linc pwysig rhwng y gogledd ar de mae hyn angen ei adlewyrchu yn y ddogfen.

Pam fod Caergybi ddim yn y 'Ganolfan Twf Rhanbarthol'? Cysylltiadau Caergybi drwy lon, trê, porthladd ac awyr (o fewn pellter gymharol agos) yn golygu fod yna gyfleoedd i Gaergybi fod yn 'Ganolfan twf Rhanbarthol'. Aneddeleoedd cyffelyb mewn rhannau eraill o Gymru, megis Aberdaugleddau a Penfro yn cael ei hadnabod fel Canolfan Twf Rhanbarthol. Ystyried bod Caergybi yn haeddiannol o'r un statws.

Para 6 ar tud 52 yn cyfeirio yn benodol at gynllun yr 'Advance Manufacturing Research Centre', dydi o ddim yn glir pam fod cyfeiriad at hwn ond ddim i gynlluniau eraill sydd yr un mor arwyddocaol

P16 – Mae peth pryder y gallai rhai ardaloedd mwy gwledig, nad oes ganddynt dwf cenedlaethol, gael eu anghofio mewn Cynlluniau Datblygu Strategol. Wrth ddatblygu Cynlluniau Datblygu Strategol, a fydd cyllid pellach ar gael i Awdurdodau Lleol? Beth fydd yn digwydd mewn rhanbarthau lle nad oes gan rai Awdurdodau Lleol Gynllun Datblygu Lleol wedi'i fabwysiadu ar hyn o bryd, neu mewn ardaloedd lle mae'r amserlen ar gyfer adolygu'r cynllun yn gwbl allan ohoni? Cydnabyddir bod y FfDC yn nodi bod Cynlluniau Datblygu Strategol yn cael eu siapio gan Gynlluniau Datblygu Economaidd rhanbarthol Llywodraeth Cymru a'r bargeinion Dinas a Thwf, a yw'r FfDC wedi cael ei hysbysu ganddynt? Mae'r ddogfen yn datgan bod LIC angen i Gynlluniau Datblygu Strategol ddod ymlaen ym mhob un o'r tri rhanbarth i gyflawni gofynion y polisi hwn. Fodd bynnag, noda'r trydydd paragraff dan y Polisi y dylai ACLI bennu ôl-troed daearyddol y Cynlluniau Datblygu Strategol. Dywed y paragraff olaf ar dudalen 10 y dylai'r Cynllun Datblygu Strategol ymdrin â graddfeydd rhanbarthol neu is-ranbarthol. Yn ogystal, mae'r rhagair gan Julie James AC yn nodi bod Awdurdodau Cynllunio Lleol yn cael eu hannog i frwr ymlaen i ddatblygu Cynlluniau Datblygu Strategol. Mae'n aneglur p'un a oes angen i Gynlluniau Datblygu Strategol ymdrin â'r rhanbarth cyfan neu p'un a ddylent fod yn canolbwyntio ar sail is-ranbarthol, e.e. ardaloedd sydd wedi'u hadnabod fel Ardal Twf Cenedlaethol? Mae angen i hyn fod yn gliriach yn y Fframwaith. Mae Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd wedi cael ei baratoi ar gyfer ardal Gwynedd a Môn a'r cynllun yma yw'r unig esiampl o gynllun ar y cyd yng Nghymru ar hyn o bryd. Mae'r cynllun yn un strategol ar gyfer yr isranbarth sydd wedi ystyried materion ar gyfer y ddwy sir ac effaith /materion cynllunio ehangach.

P17 - Cefnogi'r egwyddor o sicrhau fod Wrecsam a Glannau Dyfrdwy yn cael eu gefnogi, ond ddim yn cefnogi'r cysyniad mai yno dylid ffocysu twf economaidd, y darpariaeth o wasanaethau a chyfleusterau, trafndiaeth ac isadeiledd digidol, mae hyn yn bwsig ar gyfer y rhanbarth yn ei gyfanrwydd. .

P18 - Wrth ddatblygu'r polisi hwn, a yw nodau ac amcanion Cais Twf Gogledd Cymru wedi'u hystyried? Mae'r ffaith bod aneddiadau yn Ynys Môn wedi'u hepgor o'r arc twf yn awgrymu nad ydyw. Mae cynlluniau mawr wedi'u hamlinellu yng Nghais Twf Gogledd Cymru (e.e. Morlais), ar gyfer yr Ynys ac felly ystyrir y bydd

angen darparu tai a gwasanaethau allweddol fel yr amlinellir ym Mholisi 18 ar yr Ynys hefyd.

Nodir bod yr amcan canolog ar gyfer Rhanbarth Gogledd Cymru yn sefyll ar 19,400 o gartrefi ychwanegol hyd at 2038, gyda 51% o'r rhain yn dai fforddiadwy dros y 5 mlynedd nesaf. Nodir bod yr amcangyfrifon hyn yn darparu rhan o'r dystiolaeth a'r cyd-destun y gellir eu defnyddio fel sail i Ofynion Tai ar gyfer Cynllun Datblygu Strategol. Mae paragraff 4.2.6, Polisi Cynllunio Cymru (PCC) yn nodi y bydd y Rhagamcanion Tai, ynghyd â'r Asesiad Marchnad Tai Lleol a'r cynllun Llesiant ar gyfer ardal cynllun, yn llunio rhan sylfaenol o'r sail tystiolaeth ar gyfer cynlluniau datblygu; yn ogystal nodir y dylai'r rhain gael eu hystyried gyda thystiolaeth allweddol arall mewn perthynas â materion megis beth mae'r Cynllun yn ceisio'i gyflawni.

Nid yw'r cyfeiriad at 114000 o dai ychwanegol hyd at 2038 yn yr amcan canolog ar gyfer Cymru gyfan ar dudalen 30 mor glir o ran y bydd hyn yn rhan o'r lefel twf a ddisgwyllir dros gyfnod y FfDC. Mae adolygiad o'r gyfradd adeiladu yn y gorffennol a welwyd yn saith Awdurdod Cynllunio Gogledd Cymru yn datgelu cyfradd adeiladu flynyddol o oddeutu 1,700 o unedau fesul blwyddyn (gweler Atodiad 1). Byddai hyn gyfystyr â lefel twf o oddeutu 34,000 dros yr 20 mlynedd nesaf. Mae'r ffigyrau diweddaraf o fewn cynlluniau datblygu mabwysiedig ar gyfer saith Awdurdod Cynllunio Gogledd Cymru yn nodi cyfradd adeiladu o oddeutu 2,340 uned fesul blwyddyn (gweler atodiad 2). Byddai hyn gyfystyr â lefel twf o oddeutu 46,800 dros yr 20 mlynedd nesaf. Mae angen i'r Fframwaith fod yn gliriach o ran ystyr y ffigwr o 19,400 yn y FfDC ar gyfer rhanbarth Gogledd Cymru. Os yw hwn yn fan cychwyn, yna mae angen nodi hyn drwy gydol y ddogfen neu fel arall gallai gwrthwynebwyr sy'n ceisio cael lefel twf is ddefnyddio'r ffigwr hwn i wrthwynebu ffigyrau amgen yn y Cynllun Datblygu Strategol / Cynllun Datblygu Lleol. Nid yw'n glir beth yw'r sail dystiolaeth ar gyfer nifer y cartrefi ychwanegol y cyfeirir atynt ac awgrymir na ddarperir ffigwr oni bai ei fod yn seiliedig ar dystiolaeth gadarn. Os oes angen "targed" angen tai yn rhanbarthol - a ddylai hyn esblygu trwy'r broses CDS?

P20 a P21

Mae'r ffaith bod polisi ar gyfer porthladd Caergybi, sy'n amlinellu ei bwysigrwydd fel porth strategol, yn cefnogi'r ddadl y dylid cynnwys Caergybi fel Canolfan o bwys rhanbarthol ymhellach, ac fe ddylid ei gynnwys ym Mholisi 18 hefyd fel ardal ar gyfer twf wedi'i reoli.

Beth am y trydydd Bont dros y Fenai, does dim cyferiad at hwn yn y ddogfen o gwbl, mae'r bod wedi bod yn destun i ymgynhoriad cyhoeddus a mae datganiad ar wefan y Llywodraeth awgrymu dyddiad cychwyn o 2020/2021 a dyddiad gorffen o 2022/2023. Mae'r datganid hefyd yn amlinellu bod yr A55 yn 'bwysig yn lleol, yn genedlaethol ac yn rhyngwladol. Hon yw prif ffordd economaidd Gogledd Cymru ac mae'n rhan o lwybr yr Euro 22 ar y rhwydwaith ffyrdd ledled Ewrop' gan fod o yn ddatblygiad o awyddocad cenedlaethol ystyrid ei fod yn bwysig bod yn cyferiad yn y ddogfen. Mae'n bwysig cael gwell cysylltiadau rhwng gogledd a de Cymru, er mwyn uchafu cyfleoedd a sicrhau gwell mynediad i'r de-ddwyrain, ddim yn unig canolbwyntio ar cysylltiadau i Gogledd Gorllewin Lloegr.

P22 Drwy'r polisi hwn, a yw'r FfDC yn hyrwyddo/ffafrio ynni adnewyddadwy dros ynni anadnewyddadwy? Os felly, sut mae hyn yn effeithio ar y cynigion ar gyfer Wylfa Newydd? Mae polisiâu yng Nghynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn sy'n ymwneud yn benodol â datblygiad yn Wylfa Newydd. A yw Polisi 22 yn ymwneud yn benodol â chynhyrchu ynni Niwclear / carbon isel? Os felly, dylai hyn fod yn glir yma, yn hytrach na defnyddio'r terminoleg cenhedlaeth ynni anadnewyddadwy, er mwyn bod yn glir.

Mae Trawsfynydd yn cael ei gydnabod yn genedlaethol fel safle ar gyfer adweithyddion niwclear bychan ac fe ddylid newid y testun ym mharagraff 4 ar dudalen 54 er mwyn iddo adlewyrchu hyn.

Sylw i'r iaith Gymraeg:

Mae'n siomedig bod cyn lleied o sylw i'r iaith yn cael ei roi yn yr adrannau hyn, ac mai un frawddeg sydd yn cael ei hailadrodd sydd yna dan yr is-bennawd "Y Gymraeg".

Dylai'r Llywodraeth fod yn gosod gweledigaeth glir drwy'r ddogfen yma o'r hyn y disgwylir i awdurdodau lleol a chynlluniau rhanbarthol weithredu arno o safbwynt cynllunio a datblygu economaidd er mwyn cryfhau sefyllfa'r Gymraeg a chyfrannu at y miliwn o siaradwyr y maent wedi ei osod fel targed drwy Cymraeg 2050.

Mae'r ffaith nad yw nifer o'r polisiâu rhanbarthol yn cael eu nodi fel rhai sydd efo bwriad i wireddu'r canlyniad o greu "lleoedd lle mae'r Gymraeg yn ffynnu" ar y tabl ar dudalen 70 yn ddadlennol iawn.

Dylai'r Gymraeg fod yn ystyriaeth mewn unrhyw gynlluniau sydd yn ymwneud efo creu swyddi a ffyniant cymunedol.

Dylid bod yn ofalus hefyd nad yw'r iaith yn ymddangos mewn cysylltiad ac ardaloedd gwledig yn unig.

O safbwynt cynlluniau rhanbarthol y Gogledd, rhoddir pwyslais mawr ar ddatblygiadau yn ardal Wrecsam a'r Gogledd Orllewin, ac mae angen bod yn ofalus sut effaith mae hyn yn ei gael ar y Gymraeg gan fod cyd-destun gwahanol iawn i'r iaith yn gymunedol a chymdeithasol ar draws y Gogledd.

12. Arfarniad o Gynaliadwyedd Integredig

4.9 Fel rhan o'r broses ymgynghori, cynhaliwyd Arfarniad o Gynaliadwyedd Integredig er mwyn asesu effeithiau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol cynllun. Nododd yr adroddiad nifer o ddangosyddion monitro, gan gynnwys iechyd, cydraddoldebau, y Gymraeg, yr effaith ar gymunedau gwledig, hawliau plant, newid yn yr hinsawdd a datblygu economaidd.

- A oes gennych unrhyw sylwadau ar ganfyddiadau'r Adroddiad ar yr Arfarniad o Gynaliadwyedd Integredig? Nodwch unrhyw ddangosyddion monitro amgen eraill a fyddai'n atgyfnerthu'r Arfarniad o Gynaliadwyedd Integredig, yn eich barn chi.

Noder fod asesiad o effaith y FfDC ar yr iaith Gymraeg wedi cael ei gynnwys o fewn Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Oherwydd pwysigrwydd yr iaith Gymraeg ar targed o gynyddu y nifer o siaradwyr i filiwn erbyn 2050 credir dylai'r FfDC gael ei gefnogi gan Asesiad Effaith ar yr iaith Gymraeg y tu allan i'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig.

13. Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd

- 4.10 Fel rhan o'r gwaith o ddatblygu'r FfDC, cynhaliwyd Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd. Diben proses yr Asesiad yw nodi ac asesu unrhyw 'effeithiau sylweddol' a gaiff y cynllun ar safleoedd megis Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ac Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig ar gyfer adar, a mynd i'r afael â nhw.
- A oes gennych unrhyw sylwadau ar yr Adroddiad ar yr Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd?

Dim Sylwadau

14. Y Gymraeg

- 4.11 Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai'r FfDC yn eu cael ar y Gymraeg, yn benodol o ran cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac o ran peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.
- Beth fyddai'r effeithiau yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol?

Mae hyn yn cael ei gyfarch yn rhai o'r cwestiynau blaenorol.

O ystyried bod datblygiad economaidd ac adfywiad cymunedol yn greiddiol i ffyniant ieithyddol, rydym yn hynod siomedig nad oes ystyriaeth ddigonol ar lefel genedlaethol i weld yn cael ei roi i'r effaith ar yr iaith Gymraeg nac ychwaith ar y cyfleoedd i gynyddu'r defnydd ar yr iaith Gymraeg yn y FfDC.

Mae'r FfDC yn ddogfen gynllunio hynod bwysig a'r iaith Gymraeg yn fater o bwysigrwydd cenedlaethol. Dylai dogfen ar lefel strategol fel hon gan y Llywodraeth fod yn dangos arweiniad ac yn gosod nodau uchelgeisiol ac yn gwthio yr awdurdodau a rhanbarthau i wneud mwy. Nid yw'n glir o gwbl o'r ddogfen hon beth mae'r Llywodraeth eisiau ei weld.

- 4.12 Eglurwch hefyd sut y gellid llunio neu newid y FfDC arfaethedig, yn eich barn chi, er mwyn sicrhau:
1. ei fod yn cael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r iaith Gymraeg ac na chaiff yr iaith Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg

- II. nad yw'n cael effeithiau niweidiol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r iaith Gymraeg nac ar drin yr iaith Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Rhaid i'r effaith a'r y Gymraeg a'r angen i ystyried sut mae cynlluniau yn gweithio o blaid y Gymraeg fod yn cael ei amlygu drwy'r ddogfen gyfan er mwyn sicrhau bod perthynas rhwng pob newid a pholisi yn y FfDC ag effaith bositif ar yr iaith a lles cymunedol. Nid yw'n gwneud synnwyr, er enghraifft, bod polisi 20 ar y siart ar dudalen 70-17 yn nodi perthynas gyda'r Gymraeg, ond nid polisi 21. Mae unrhyw gynlluniau sydd yn edrych ar symudoledd a manteision economaidd yn debygol o gael effaith ieithyddol.

Dylai mwy o lawer na 13 allan o'r 33 polisi fod yn anelu at gael canlyniadau sy'n arwain at ffyniant yr iaith Gymraeg.

Mae'n gwbl annerbyniol bod y llywodraeth yn ystyried na ddylid ceisio anelu i wireddu'r canlyniad gyda pholisïau sydd yn ymwneud efo Casnewydd a Blaenau'r Cymoedd. Nid yw hyn yn gosod disgwyliad i'r rhanbarthau ar gyfer yr ardaloedd hynny lle mae wir angen rhoi ystyriaeth strategol i'r Gymraeg. Sut ellir sôn am weithgarwch adfywio a gwella llesiant heb sôn hefyd am y Gymraeg? Efallai nad yw mwyafrif y boblogaeth yn yr ardaloedd hyn yn siaradwyr Cymraeg, ond nid yw hynny'n golygu nad oes anghenion llesiant yn gysylltiedig a'r Gymraeg yn bodoli.

Mae peryg gwahaniaethu yn erbyn y siaradwyr Cymraeg (h.y. effeithio ar eu hawl i ddefnyddio'r Gymraeg) a thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg os nad yw'r Gymraeg yn ystyriaeth greiddiol o unrhyw gynlluniau adfywio, llesiant, ac economaidd.

Dylai'r Llywodraeth ystyried yn ofalus eu rôl yn gosod y weledigaeth a'r uchelgais gywir, a gwneud newidiadau i'r Fframwaith sydd yn herio ac yn gwrthio pawb i weithredu ymhellach na'r hyn maent yn ei wneud ar hyn o bryd. Mae cynnwys y Gymraeg mewn un brawddeg fechan ym mhob rhanbarth, yn hytrach nag wedi treiddio drwy'r cynlluniau economaidd, yn rhoi gormod o le i ranbarthau ac awdurdodau esgeuluso'r cyfrifoldeb i weithio o blaid y Gymraeg.

Rhaid sicrhau nad yw'r Gymraeg ond yn flaenoriaeth yn yr ardaloedd hynny "lle mae'r Gymraeg yn iaith bob dydd" yn unig.

Mae geiriad Canlyniad 4 ar dudalen 20 yn wan a pherygl i'r Gymraeg gael ei phortredu fel rhywbeth hanesyddol (gweler geiriad tudalen 12) i'w warchod yn hytrach na chyfrwng cyfathrebu y dylid ei arddel a'i ddatblygu. Mae'r geiriad yn rhy amwys, a'r diffiniadau amrywiol o "iaith bob dydd" yn berygl o achosi diffyg gweithredu yn hytrach na symbylu datblygiad.

15. Sylwadau Pellach

- A oes unrhyw sylwadau pellach yr hoffech eu gwneud ar y FfDC, neu unrhyw gynigion amgen y dylem eu hystyried, yn eich barn chi?

Gweler Pwyntiau Cyffredinol gan y Cyngor isod

Rhan 2 Tudalen 12

Tudalen 12: Brawddeg olaf yn cyfeirio at y ffaith fod pobl yn y Gogledd-orllewin a'r Gorllewin yn parhau i fyw ei bywydau bob dydd yn y Gymraeg. Mae yna gymunedau ym mhob cwr o Gymru lle mae'r Gymraeg yn iaith fyw a ble fo'r

boblogaeth yn byw ei bywydau yn y Gymraeg. Credu y byddai'r paragraff hyn yn gallu cael ei ail-eirio.

- Croesawu'r cysyniad o sefydlu NDF fel dull o alinio ymdrechion i gynyddu ffyniant a lleihau gwahaniaethau ar draws ac o fewn rhanbarthau – ond angen eu ategu. Awgrymu'r angen am bwyslais pellach ar rôl yr NDF yn arf rhagweithiol i alluogi ddsbarthu twf (a ffyniant) a'r pwysigrwydd o sicrhau mai dyma'r flaenoriaeth ar gyfer gwariant cyhoeddus
- Croesawu'r cysyniad o sefydlu NDF, SDPs ac LDPs, ond nodi fod yn aneglur sut fydd datblygiad SDPs yn cael ei arwain a pwy / sut / pryd fydd rhaid ei baratoi
- Croesawu'r cyfeiriad at weithio ochr yn ochr â'r Regional Economic Development Plans ond nodi nad yw rhanbarthau ac ardaloedd lleol wedi cael mewnbwn i'r dogfennau hyd yn hyn ac fod angen bod yn eglur sut mae rhain am eistedd ochr yn ochr gyda'r strategaethau mae'r rhanbarthau yn eu paratoi (h.y. strategaeth BUEGC yn ein hachos ni)
- Nodi ansicrwydd ynglŷn â sut mae 3 rhanbarth Llywodraeth Cymru yn gweddu gyda'r 4 rhanbarth economaidd sydd wedi eu sefydlu gan Llywodraeth Lleol drwy law y City & Growth Deals (awgrymu y dylai Llywodraeth Cymru fabwysiadu'r un drefn)
- Nodi pwysigrwydd sicrhau fod aneddiadau (mawr a bach) yn lefydd cynaliadwy a dymunol i fyw a gweithio
- Awgrymu'r angen i gyfeirio at ynni carbon isel nid adnewyddadwy yn rhannau cyffredinol y ddogfen
- Oes angen pwyslais pellach at sicrhau ffyniant economaidd yn cadarnleoedd yr iaith (gan gofio fod yr ardaloedd hyn y tu allan i'r lleoliadau a awgrymir eu bod yn flaenoriaeth)
- Pan yn cyfeirio at gysylltedd digidol dylid cyfeirio at badneang, symudol a *rhyngrwyd* y *pethe* ymhob achos
- Tud. 14 – dylid cyfeirio at chwareli yn ogystal a glofeydd
- Fawr o gyfeiriad at gwledig yng nghyswllt Gogledd Cymru – hyn wedi ei gyfyngu at y Canolbarth...

16. A ydych yn...?

Rhoi eich ymateb personol eich hun	
Cyflwyno ymateb ar ran sefydliad	☒

Bydd ymatebion i'r ymgynghoriad yn cael eu rhannu gyda Cynulliad Cenedlaethol Cymru ac yn debygol o gael eu cyhoeddi, ar y rhyngrwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb gael ei gadw'n gyfrinachol, ticiwch yma	☐
--	--------------------------

ATODIADAU

ATODIAD 1 Cyfradd Datblygu Gorffennol ar gyfer Awdurdodau Cynllunio Gogledd Cymru

ATODIAD 2 Cyfradd Datblygu Gorffennol ar gyfer CDLI / CDU au sydd wedi'i Mabwysiadu yng Ngogledd Cymru

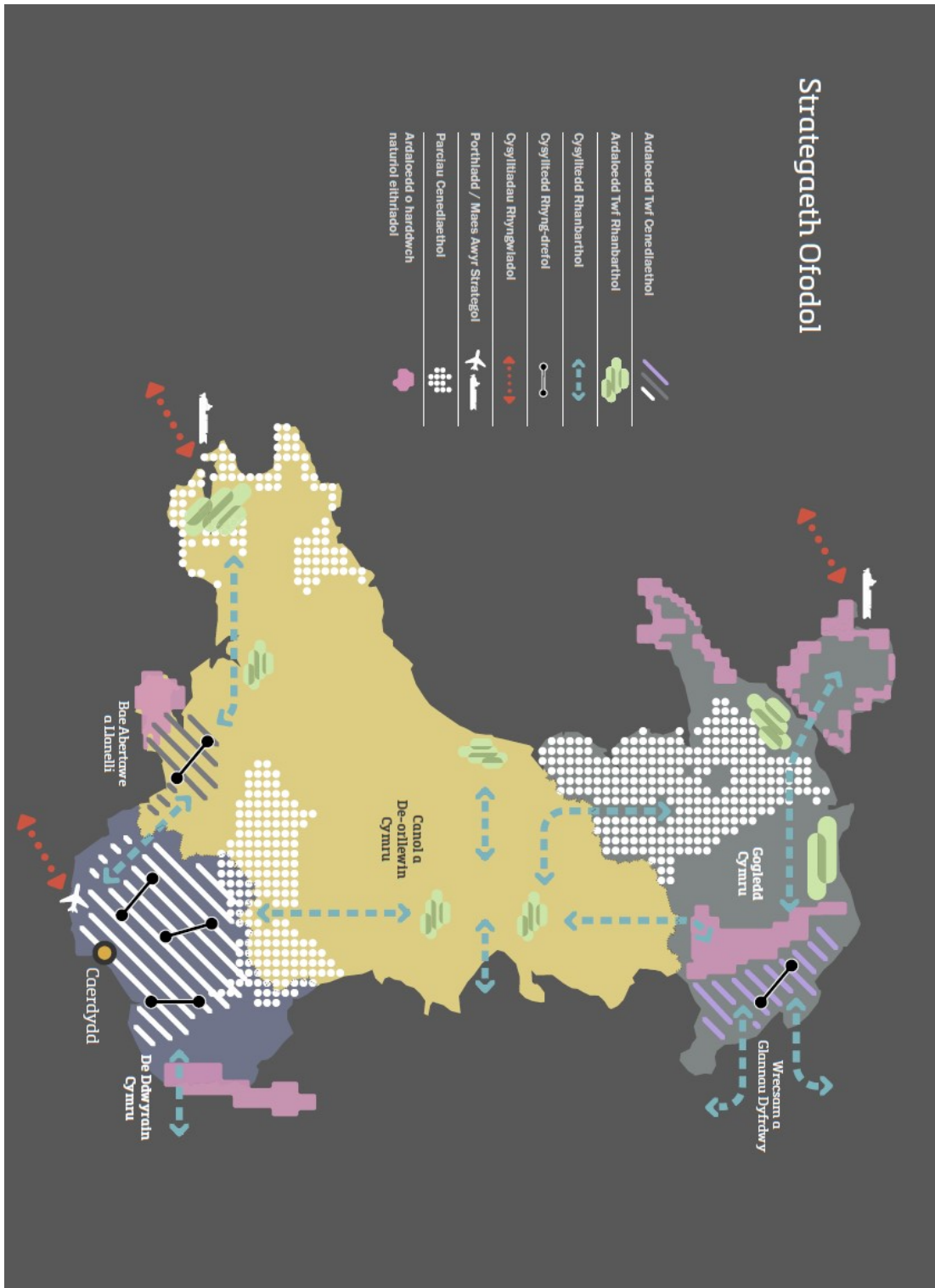
Atodiad 1 Cyfradd Datblygu Gorffennol ar gyfer Awdurdodau Cynllunio Gogledd Cymru

Awdurdod Cynllunio	JHLAS a Ddefnyddir	Cyfanswm o Unedau wedi Cwblhau	Unedau wedi'i Cwblhau yn Flynyddol
Ardal Cynllunio Ynys Môn a Gwynedd	2015 i 2019	2,140	428
Parc Cenedlaethol Eryri	2014 i 2018	152	30.4
Conwy	2014 i 2018	1,293	258.6
Sir Ddinbych	2015 i 2019	804	160.8
Sir Fflint	2014 i 2018	2,866	573.2
Wrecsam	2014 i 2017	977	244.25
CYFANSWM	-	8,232	1,695.25

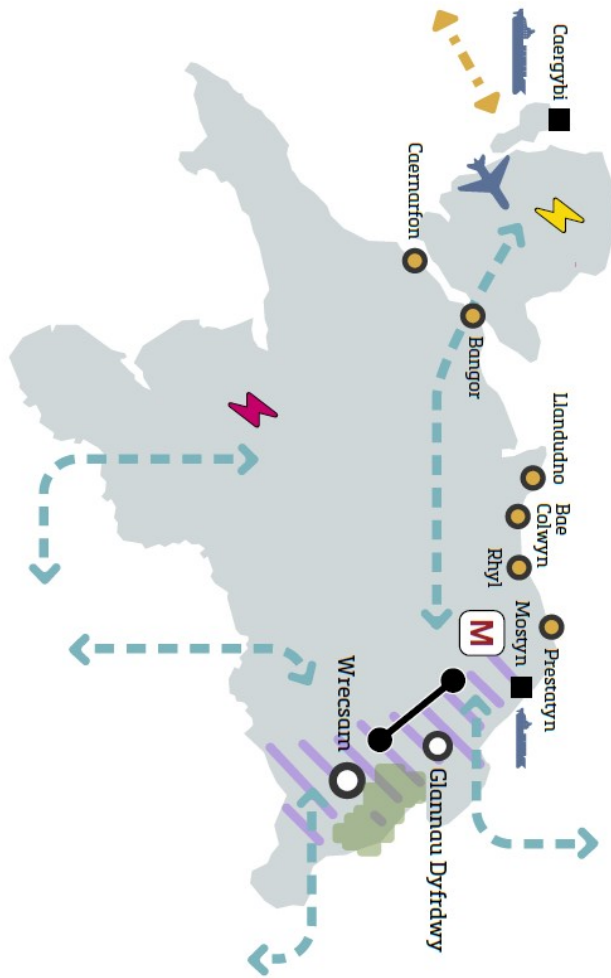
Atodiad 2 Cyfradd Datblygu Gorffennol ar gyfer CDLI / CDU au sydd wedi'i Mabwysiadu yng Ngogledd Cymru

Awdurdod Cynllunio	Cynllun a Chyfnod	Lefel Twf Cyffredinol	Lefel Twf fesul Blwyddyn
Ardal Cynllunio Ynys Môn a Gwynedd	CDLI ar y Cyd 2011 i 2026	7,184	479
Conwy	CDLI 2007 i 2022	6,520	434.6
Sir Ddinbych	CDLI 2006 i 2021	7,500	500
Parc Cenedlaethol Eryri	CDLI 2016 i 2031	770	51.3
Sir Fflint	CDU 2000 i 2015	7,400	493.3
Wrecsam	CDU 1996 i 2011	5,775	385
CYFANSWM	-	35,149	2,343.2

Atodiad 2 – Map Strategaeth Ofodol

Atodiad 3 – Map Rhanbarth Y Gogledd Y

	Ardal Twf Cenedlaethol
	Cysylltiedd Rhanbarthol
	Cysylltiedd Rhyng-drefol
	Cysylltiadau Rhyngwladol
	Porthladdoedd
	Llein Las
	Mae Awyr Môn
	Canolfannau Twf Cenedlaethol
	Canolfannau Twf Rhanbarthol
	Ymys Ynni Môn
	Trawsfynydd
	Metro Gogledd Cymru

